

פרשת ואתה תצוה

[זהר ח"ב קעט ע"ב] [p. 1] (שמות כח: 1) ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך את בני
אתו מתוך בני ישראל וגו'. אמר רבי חייא מאי שנא הכא בכל אתר דכתיב ואתה הקרב אליך,
ואתה תדבר אל כל חכמי לב, ואתה תצוה את בני ישראל, (שמות ל: 23) ואתה קח לך בשמים
ראש. אלא כלא ברזא עלאה איהו לאכללא שכינתא בהדיה.

אמר רבי יצחק נהורא עלאה ונהורא תתאה כליל כחדא ואקרי ואתה כד"א (נחמיה
ט: 6) ואתה מחיה את כלם, ועל דא לא כתיב והקרב את אהרן אחיך, וצוית את בני ישראל,
ודברת אל כל חכמי לב, בגין דההיא זמנא שריא שמשא בסיהרא ואשתתף כלא כחדא לשריא
על אומנותא דעובדא.

[p. 2] אמר רבי אלעזר מהכא (שמות לו: 1) אשר נתן יי' חכמה ותבונה בהמה.
אמר רבי שמעון מהכא ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאתי רוח חכמה. אשר
מלאתי מבעי ליה, אלא אשר מלאתי לההוא לבא. מלאתי רוח חכמה כד"א (ישעיה יא: 2)
ונחה עליו רוח יי' רוח חכמה, ועל דא אשר מלאתי רוח חכמה דשריא שמשא בסיהרא
באשלמותא דכלא ועל דא אתרשים הכל בכל אתר.

אמר רבי אלעזר אי הכי האי ואתה היך אתיישבן בקראי.
אמר ליה כלהו מתיישבן נינהו. ואתה הקרב אליך, ליחדא בהדיה ולקרבא בהדיה רזא
דשמא קדישא כדקא יאות. ואתה תדבר אל כל חכמי לב, בגין דכלהו לא אתיין למעבד עובדתא
עד דרוח קודשא ממללא בגווייהו ולחשא לון בלחישו וכדין עבדי עבידתא. [p. 3] ואתה תצוה
את בני ישראל, רוח קודשא פקדא עלייהו ואנהיר עלייהו למעבד עובדא ברעותא שלים. ואתה
קח לך, כמה דאוקימנא דכתיב ואתה הקרב אליך. והני כלהו הכא בעובדא דמשכנא דכלא
אתעביד ברזא דא.

פתח ואמר (תהלים כב: 20) ואתה יי' אל תרחק אילותי לעזרתי חושה. ואתה יי', כלא
חד. אל תרחק, לאסתלקא מינן למהוי סליק נהורא עלאה מתתאה, דהא כד אסתלק נהורא
עלאה מתתאה כדין אתחשך כלא נהורא ולא אשתכח כלל בעלמא. ועל דא אתחרב בי מקדשא
ביומי ירמיהו, ואע"ג דאתבני לבתר לא אהדר נהורא לאתריה כדקא יאות. ועל רזא דא שמא
דההוא נביאה גרים, ירמיהו אסתלקות דנהורא עלאה דאסתלק לעילא לעילא ולא אהדר
לאנהרא לבתר כדקא יאות. ירמיהו אסתלק ולא אהדר לאתריה ואתחרב בי מקדשא ואתחשכו

נהורין, אבל ישעיהו שמא גרים לפורקנא ולאהדרא נהורא עלאה לאתריה, ישעיהו לאנהרא
ההוא נהורא עלאה ולמעבד פורקנא ולמבני בי מקדשא וכל טבין [p. 4] וכל נהורין יהדרון
מקדמיתא. ועל דא קיימין תרין נביאי אלין דא לקביל דא בגין דשמא גרים וצורפא דאתון דא
בדא גרמין עובדא הן לטב הן לביש. ועל רזא דא צורפא דאתון דשמהן קדישין וכן אתון
בגרמייהו גרמין לאתחזאה רזין עלאין כגוונא דשמא קדישא דאתון בגרמייהו גרמין רזין
קדישין לאתחזאה בהו.

רזא קדמאה ז' נקודה קדמאה [קפ ע"א] דקיימא על תשע סמכין דסמכין לה ואינון
קיימין לארבע סטרי עלמא, כמה דסופא דמחשבה נקודה בתראה קיימא לארבע סטרי עלמא
בר דהאי דכר ואיהי נוקבא.

והאי קיימא בלא גופא וכד קיימא בלבושא דאתלבש בהו איהי קיימא על תשע סמכין
ברזא דאת ס בלא עגולא, ואע"ג דאת ס' איהי בעגולא וקיימא בעגולא אבל ברזא דאתון
חקיקן גו נקודי טהירין לעילא אינון ברבועא, ולתתא בעגולא.

[p. 5] האי ברבועא איהי קיימא בשיעורא דתשע נקודין תלת תלת לכל סטר ואינון
בשיעורא דחושבנא תמניא נקודין ואינון תשע, ואלין אינון דקיימין מרזא דבוצינא ברבועא
בסמכין תשעה לאת ז' נקודה חדא. אינון תשעה אינון תמניא ברזא דאת ס ברבועא כגוונא דא
::: תלת תלת לכל סטר.

ודא איהו רזא דאת ז' נקודה חדא, ואע"ג דאיהי נקודה חדא דיוקנא דילה רישא לעילא
וקוצא לתתא ושיעורא דילה תלת נקודין כגוונא דא .. ועל דא אתפשטותא לארבע סטרי תלת
תלת לכל סטר, איהי תשע ואיהי תמניא. ואלין אינון סמכין דנפקין מרזא דבוצינא למהוי
סמכין לאת ז' ואלין אקרון רתיכא דילה ולא קיימן בשמא בר ברזא דתשע נקודין דאורייתא.
וברזא דספרא דאדם אתפלגו אלין תשע דאינון תמניא בצורפא דאתון דשמא קדישא
לצרפא לון וליחדא לון בכל אינון גוונין. כד נטלין אלין תמניא דאינון תשעה נהרין בנהירו דאת
ס ברבועא ואפיק נהורין תמניא, ואינון תמניא ואתחזו תשעה ואתפלגן לתתא לנטלא כל
משכנא.

[p. 6] ואינון צורפא דשמא קדישא ברזא דשבעין ותרין אתון מחקקן דנפקי מרזא
דתלת גוונין ימינא ושמאלא ואמצעיתא וכלא מרזא דתלת נקודין שיעורא דאת ז' דאיהי
לארבע סטרי :::. ואינון תמניא נקודין ואינון תשע נקודין ואינון תריסר נקודין עלאין תלת
תלת לכל סטר, ומהכא נחתין לתתא בתריסר לשית סטרי, וכד אתחקקן תריסר אלין בשית
סטרין אינון שבעין ותרין שמא רזא דשמא קדישא דשבעין ותרין דאינון שמא חדא קדישא.

וכלא איהו סליק ברעותא דמחשבה באינון סמכין דאת י' ועל דא אתוון בצרופייהו תלת תלת בכל צרופא דיליה בגין לסלקא ברעותא דאת י' דתלת נקודין כמא דאתמר ועל דא לא אסתליק בסליקו דצרופא אלא מעקרא ושרשא דרזא דאלין סמכין דסמכין לאת י' רזא דאת ס ברבועא, ט' נקודין תמניא נקודין תריסר נקודין שבעין ותריין נקודין, וכל רזא דשמא קדישא קיימא באת י' וכלא רזא חדא וקיימא ברזא דבוצינא כמא דאתמר למעבד סמיכו לכל את ואת, ואינון סמכין אינון רתיכא דלהון דכל את ואת כמא דאתמר.

רזא תניינא את ה' דקיימא על חמשא סמכין דסמכין לה דנפקין מרזא דבוצינא כד אתכניש לאסתלקא לעילא מרזא דמשחתא. את דא היכלא קדישא אקרי, לגו נקודה דקאמרן וכלא הוא ברזא דקאמרן דאת ס ברבועא אבל הכא לא אתרשים בר את ה' ורתיכא דילה חמשא סמכין דקאמרן. [p. 7] דכד בטש נהירו דבוצינא באת י' אתנהיר ומההוא בטישותא אתעבידו אינון תשע סמכין דקאמרן, ומגו נהירו דאתנהר את י' אתפשטו תלת נקודין די', תריין לעילא דאינון רישא וחד לתתא דאיהו קוצא די' כגוונא דא. כדקאמרן. כד אתפשטו תריין אתעבידו תלת, חד אתעבידו תריין ואתפשטו ואתעביד היכלא דא. היכלא דא לבתר דאתעביד היכלא לחד נקודה קדמאה [קפ ע"ב] אתעביד בגניזו טמיר רזא דאת דא וקיימא על חמש אחרנין.

ארבעא גניזין אינון וחד נקודה דקיימא לגו באמצעייתא, אינון חמש ואיהי ה'. כמא דה"א לתתא קיימא על ארבע ואיהי נקודה על ארבע דקיימא בגו אמצעייתא אוף הכא נמי האי. מה דקיימא על ה' סמכין הכי הוא ודאי דהאי נקודה עלאה איהי על תריין גוונין חד בלחודוי וחד בטמירו.

ובספרא דרזין דחנוך ה' ודאי קיימא על חמש סמכין דנפקין מגו בוצינא, וכדין אפיק ה' קיימין אחרנין ואשתכחת האי ה' ברזא דעשרה. וכד אתפרשת קיימא ה' דא על סמכין ואינון הוו תליסר מכילך דרחמי בחד דרגא דאתוסף עלייהו, ואלין אינון תריסר דקיימין בשית זמנין, אינון ארבעין ותריין, שבעין ותריין הוו אבל נחתין לתתא, והכא אתפרשו שבילין לכל סטר דאינון תלתין ותריין, אשתארו ארבעין, ותריין אזני ימינא ושמאלא הא ארבעין ותריין אתוון עלאין דאינון אתוון רברבן דאורייתא. [p. 8] בגין דאית אתוון רברבין ואית אתוון זעירין, אתוון רברבין לעילא ואתוון זעירין לתתא וכלא לתתא כגוונא דלעילא, בגין דאית שמהן עלאין קדישין דקיימין ברעו דרוחא ולבא בלא מלולא כלל, ואית שמהן תתאין קדישין דקיימין במלה ובמשיכו דמחשבה ורעו עלייהו, ואית שמהן אחרנין לתתא דאינון מההוא סטרא אחרא דאיהי סטרא דמסאבא ואלין לא קיימן אלא ברעו דעובדא לתתא לסלקא רעו דההוא עובדא דלתתא לגביה, בגין דאיהו סטרא אחרא לאו איהי אלא בעובדין דהאי עלמא לאסתאבא בהון כגוונא

דבלעם ואינון בני קדם וכל אינון דמתעסקי בההוא סטרא אחרא. [p. 9] ואלין לא קיימי
באתוון רשימן מן כ"ב דאורייתא בר תרין ואלין חיי"ת וקו"ף וסמכין לון בסמיכו אתוון דשקר
אבל אלין אשתמודעאן לגבייהו יתיר. ועל דא מתהלה לדוד בכלהו כתיב וא"ו בכל את ואת בר
מאלין תרין דלא כתיב וא"ו שמא דקב"ה.

ובגין כך אינון ארבעין ותרין אתוון עלאין דעלמא אתברי בהו. אשתכח האי ה' עלאה
לסלקא לתשעין ותרין, תשעין הוו בר תרין אזנין ימינא ושמאלא וסימנך (בראשית יז: 17) ואם
שרה הבת תשעים שנה תלד, אבל הוא בחשבנא תשעין ותרין וכד אתוסף דרגא דרזא דברית
איהו רקיעא תמינאה וקיימא לתמנא יומין הא מאה ואלין ודאי מאה ברכאן בכל יומא
דאצטריכא כנסת ישראל לאתעטרא בהו, וכלא ברזא דה'.

[p. 10] האי ה' איהי דיוקנא דילה בתרין נונין רזא דמאה ואינון חמש סמכין רתיכין
דנפקי מגו בוצינא ואינון חמש אחרנין דנפקי מינה ועל דא דיוקנהא כגוונא דא ה'. תרין נונין
ונקודה דקיימא באמצעיתא, ועל דא ו' קיימא בינייהו תדיר נו"ן בגין דהכא איהו אתריה
לאתעטרא, ואע"ג דרזין אחרנין אינון ברזא דה' אבל דא איהו ברזין דספרא דחנוך והכי הוא
ודאי.

וכד אתתקנא באינון חמשין בלחודייהו איהי נקודה דקיימא ברזא דני כגוונא דא ה' נו"ן
וחד נקודה באמצעיתא דאיהי שלטא עלייהו וכלא רזא חדא. זכאין אינון דידעין ארחוי
דאורייתא למהך בארחי קשוט, זכאין אינון בהאי עלמא וזכאין אינון בעלמא דאתי.
רזא תליתאה ו', האי את דיוקנא דרזא דאדם כמא דאתמר ואוקימנא, והאי את קיימא
על תריסר רתיכין וכד מתפרשאן אינון עשרין וארבע רתיכין דכלילן בהאי את, פשיטו דיוקנא
דבר נש לקביל דרועין [p. 11] וירכין וגופא. [קפא ע"א] שייפין דלהון עשרין וארבע אינון
דדרועין וירכין וגופא הא אתמר אבל כלהו סתימין בגופא וגופא קיימא בכלהו עשרין וארבע,
וכלהו רתיכין כלילן ביה בגופא ובגין דכלילן כלהו ביה קיימא ו' פשיטו חד.
גופא חד כליל בעשרין וארבע רתיכין ואלין אינון רישא בשית גופא בתמני סרי, ואע"ג
דכל רתיכין אינון שתים עשרה לכל סטר בכלא קיימא גופא, אבל עשרין וארבע אינון שית
דרישא דאינון שייפין לאענאה רישא, תמני סרי חוליין דקיימא רישא דאיהו רזא דשית. ועל דא
שיעורא דאת ו' רישא שיעורא בשית נקודין ממש גופא בתמני סרי. כגוונא דא כל אלין רזין
מתפרשן לאכללא לון בגופא בגין דדרועין וירכין כלהו בגניזו ועל דא כלא אתכליל ברזא
דדיוקנא דאת ו'.

וכד שלימו דאת דא אתחזיין כדין כל סטרין בישין אסתתימו ואתפרשן מסיהרא ולא
אתחפיין בגין דאיהו מבקע כל משקופין דרקיעין ואנהיר לה ולא יכלא מקטרגא לאבאשא כלל,

וכד האי אסתלק כדין סליק ואסטי ומפתי ויכיל לקטרגא לכל בני עלמא בגין דאיהו מלך זקן וכסיל והא אוקימנא. [p. 12] ו' איהו נהורא דנהיר לסיהרא ואע"ג דנהורין סגיין אתכלילן ביה נהורא דנהיר לסיהרא איהו חד פשיטו למליא לה ואיהו רזא דאלף רשימא בכל אינון רזין וכד נהיר לסיהרא ברזא דוי נהיר לה.

ובספרא דאדם בדיוקנין דאתוון, ו' חד נקודה לעילא וחמש נקודין לתתא וכן שיעורא דילה כגוונא דא, וכל נקודה קיימא ברזא דעשר בגין דלית לך נקודה דלא אשלים לעשר דכל נקודה אית בה תשע סמכין רתיכין וההוא נקודה אשלים לעשר, נקודה דימינא תשע סמכין רתיכין לה ואיהי עשרה, וכן לשמאלא, וכן לכל סטריין. ועל דא כלהו נקודין אינון כל חד וחד כללא דעשר איהי ורתיכוי וכלהו כלילן בההוא פשיטו דאת ו'.

וכד עייל שימשא בסיהרא נפקא מהאי ו' חד פשיטו רזא דברית כגוונא דא ג' ודא איהו לאעלא בנוקבא, וכד אתכליל כלא בהאי פשיטו דאת ו' כדין קיימא לשמשא בנוקבא ורזא דא דכתיב ואתה הקרב אליך את אהרן [p. 13] אחיק, לאתכללא דרועא בגופא. ואת בניו אתו, אלין כל אינון רתיכין וסמכין דיליה. דרועא שמאלא לגביה דכתיב (במדבר ג: 45) קח את הלויים, לאשתכחא ו' דכליל כלא בחד פשיטו למהוי חד. ועל דא אשתכח יחודא בהאי, ימינא ושמאלא ואמצעיתא כלא איהו חד, ועל דא אתעביד חד פשיטו ואקרי אחד ולא תשכח בר פשיטו חד בלחודוי ודא הוא חד.

ה' בתראה אתעביד חד גופא בההוא נקודה דאמצעיתא ואעיל בה ו' ואשתכח ו' בין תרין נקודין חד לעילא וחד לתתא, וכדין אתאחיד עלמא עלאה בתתאה ואיהו חד ואוקימנא. אתו רבי אלעזר ורבי אבא ונשקו ידוי. בכה רבי אבא ואמר ווי כד אתכניש שמשא ויתחשך עלמא.

אמר ר' אלעזר ירכין לתתא ברזא דאת ו', מני"ל דאתכלילו בהאי את. אמר ליה דכתיב (מלאכי ג: 22) זכרו תורת משה עבדי, ולא כתיב נביאי לאתחזאה דכלא אתכליל ברזא דוי ואת ו' איהי חד בלחודהא ופשיטו חד והא אתמר.

[p. 14] ואתה הקרב אליך את אהרן אחיק. אמר רבי שמעון לא שמש משה בסיהרא עד דאתכליל בכל סטריין ברזא דוי כמה דאוקימנא. תא חזי מה כתיב, מתוך בני ישראל לכהנו לי. לכהן לי לא כתיב אלא לכהנו, לשמושא דיליה לשמושא דאת דא לשמושא דיליה ודאי. לי, דא את ה' לאעלא ולשמשא ו' בה' למהוי כלא חד. זכאין אינון ישראל [קפא ע"ב] דעאלו ונפקו וידעי ברזי דארחי דאורייתא למהך בארח קשוט.

מתוך בני ישראל. אמאי מתוך בני ישראל, אלא כלא לא אתקריב למהוי חד כדקא יאות
אלא מתוך בני ישראל, דהא בני ישראל קיימין לתתא לאפתחא ארחין ולאנהרא שבילין
ולאדלקא בוצינין ולקרבא כלא מתתא לעילא למהוי כלא חד ובגין כך כתיב (דברים ד: 4) ואתם
הדבקים ביי' אלהיכם חיים כלכם היום.

ואתה הקרב אליך. א"ר אלעזר כלא איהו קריבה למאן דידע ליחדא יחודא ולמפלח
למאריה דהא בזמנא דאשתכח קרבנא כדקא יאות כדין אתקריב כלא כחדא ונהירו דאנפין
אשתכחו, וכד קרבנא לא אשתכח [פ. 15] כדקא יאות או יחודא לא הוי כדקא יאות כדין אנפין
עציבין ונהירו לא אשתכח ואתכסיא סיהרא ושלטא סטרא אחרא.

א"ר שמעון קב"ה לא נסי לאיוב ולא אתא עמיה בנסיונא כנסיונא דשאר צדיקא דהא
לא כתיב ביה והאלהים נסה את איוב כמה דכתיב באברהם (בראשית כב: 1) והאלהים נסה את
אברהם, ואיהו אקריב בידיה לבריה יחידאי לגביה ואיוב לא יחב ליה ולא מסר ליה כלום ולא
אתמר ליה אבל אתמסר בידא דמקטרגא בדינא דקב"ה דאיהו אתער לההוא מקטרגא לגביה
מה דאיהו לא בעא, דהא בכל זמנא אתי ההוא מקטרגא לאתערא על בני נשא והכא קב"ה
אתער לגביה דכתיב (איוב א: 8) השמת לבך על עבדי איוב, אבל רזא עמיקא איהו.

פתח ואמר (בראשית ד: 3) ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה מנחה ליי'. ויהי מקץ
ימים, רזא איהו מקץ ימים ולא מקץ ימין, דחה לקץ ימין וקריב לקץ ימים. והא אוקימנא
דכתיב (דניאל יב: 13) ואתה לך לקץ, אמר קב"ה לדניאל ואתה לך לקץ. אמר ליה לאן קץ, לקץ
הימים או לקץ הימין, [פ. 16] עד דאמר ליה לקץ הימין. ועל דא דחיל דוד דכתיב (תהלים
לט: 5) הודיעני יי' קצי, או לקץ הימים או לקץ הימין. והכא מה כתיב, ויהי מקץ ימים ולא מקץ
ימין, ובגיני כך לא אתקבל קרבניה דהא מסטרא אחרא הוה כלא.

ת"ח מה כתיב (בראשית ד: 4) והבל הביא גם הוא. מאי גם הוא, לאסגאה כלא דא בדא,
קרבנא כלא ועקרא דיליה הוה לקב"ה ויהב חולקא לסטרא אחרא כד"א ומחלביהן. וקין עקרא
עבד מקץ ימים ויהב חולקא לקב"ה ועל דא אתדחת איהו וקרבניה.

[פ. 17] באיוב מה כתיב (איוב א: 4-5) והלכו בניו ועשו משתה וגו', וכתיב ויהי כי הקיפו
ימי המשתה, וכתיב ושלחו וקראו לשלשת אחיותיהם לאכול ולשתות, ודא הוא עקרא לסטרא
אחרא, ולבתר אקריב עולות, ועולה איהו דכר ולא נוקבא וסלקא לעילא וקרבנא לא קריב
לאכללא ליה כדקא יאות.

ות"ח אלמלא חולקא יהב לכלא מקטרגא לא יכיל ליה לבתר. ואי תימא אמאי אבאיש
ליה קב"ה, אלא בגין דגרים לכסיא נהורא ולאתחפיא ואיהו לא קריב קרבנא אחרא לאתזנא

ביה אחרנין אלא עולה דסלקא לעילא ועל דא כתיב ככה יעשה איוב כל הימים, דאלמלא סטרא אחרא אתזנת בחולקא אתעברת מעל מקדשא ואסתלק מניה וסטרא דקדושה סליק לעילא לעילא. אבל איהו לא בעי לאתזני אחרא מקרבניה ואעדי גרמיה מניה. מנא לן, דכתיב (שם: 5) וסר מרע, [p. 18] ועל דא אקריב תדיר עולה דהא עולה לא אתהני מניה סטרא אחרא לעלמין. ובגין כך כל מה דנטיל לבתר מדידיה נטיל, ועל דא איוב גרים לחפיא ערלה על ברית קיימא דלא הוה אעדי מניה, ובגין כך קב"ה אתער להווא מקטרגא דכתיב השמת לבך אל עבדי איוב. ת"ח כד בעא [קפב ע"א] קב"ה לאתאחדא בהו בישראל לא קיימא שעתא בגין דערלה חפיא נהורא עד זמנא דהווא מקטרגא הוה נטיל דיליה מאיוב, ועל דא פקיד קב"ה למיכל ליה בבהילו דאיהו סטרא אחרא אשתדל ביה באיוב ופקיד לאעברא ערלה מנייהו וכדין אתאחד קב"ה בישראל והווא סטרא אחרא אתפרש מן קודשא ואשתדל ביה באיוב ונטיל מדיליה וכדין (שמות יב: 11) פסח הוא ליי ודאי, דעד השתא לא הוה פסח ליי. זכאין אינון דיחדו יחודא דמאריהון כדקא יאות.

[p. 19] כתיב (שם לד: 17) אלהי מסכה לא תעשה לך, וכתיב את חג המצות תשמר. מאי האי לגבי האי, אלא הכי אוקמוה מאן דאכיל חמץ בפסח כאלו עביד ע"ז למפלח לגרמיה דהא רזא הכי הוא דחמץ בפסח כמאן דפלח לע"ז דע"ז איהו. וכד נפקו ישראל ממצרים נפקו מרשו דלהון מרשו אחרא מהווא רשו דאקרי חמץ נהמא בישא ועל דא אקרי ע"ז הכי, ודא איהו רזא דיצר הרע פולחנא נוכראה ואקרי אוף הכי שאור ודא איהו יצר הרע דהכי איהו יצר הרע לבב נש כחמיר בעיסה, עאל במעווי זעיר ולבתר אסגי ביה עד דכל גופא אתערב בהדיה, ודא איהו ע"ז ועל דא כתיב (תהלים פא: 10) לא יהיה בך אל זר ודאי.

[p. 20] את חג המצות תשמר. רבי יהודה פתח (ישעיה ב: 22) חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא. האי קרא אוקמוה, אבל מאי חדלו לכם מן האדם וכי אזוהר ליה לבר נש לאתמנעא משאר בני נשא, אוף אינון נמי לגביה וישתכחון בני נשא דלא יקרבו אלין באלין לעלמין. אלא אוקמוה במאן דאשכים לפתחא דחבריה למיהב ליה שלם, ואנן אוקימנא ליה בקרא אחרא דכתיב (משלי כז: 14) מברך רעהו בקול גדול בבקר השכם. ואע"ג דכלא שפיר אבל מאי חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו. הכא פקיד קב"ה לבר נש ואזוהיר ליה לאסטמרא מאינון בני נשא דאסטו ארחייהו מארח טב לארח ביש ומסאבי נפשייהו בהווא מסאבו אחרא. אבל כד ברא קב"ה לבר נש עבד ליה בדיוקנא עלאה ונפח ליה רוחא קדישא דכליל בתלת והא אוקמוה דאית ביה נפש רוח נשמה ועילא מכלא נשמה דאיהי חילא עלאה למנדע ולמיטר פקודוי [p. 21] דקב"ה. ואי ההיא נשמתא קדישא אעיל לה בפולחנא אחרא הא

איהו מסאיב לה ונפיק מפולחנא דמאריה בגין דתלת חילין אלין כלהו חד נפש ורוח ונשמה משתתפי כחדא והווי חד וכלא כגוונא דרזא עלאה.

ואי חזינן להאי בר נש דהווי ביה אלין דרגין כלהו עד לא קיימא בקיומיה למנדע מאן איהו במה אתידע לקרבא בר נש בהדיה אי בגין לאתמנעא מניה. ברוגזיה ממש ידע ליה בר נש ואשתמודע מאן איהו, אי ההיא נשמתא קדישא נטר בשעתא דרוגזיה דלא יעקר לה מאתרה בגין למשרי תחותה ההוא אל זר דא איהו בר נש כדקא יאות דא איהו עבדא דמאריה דא איהו גבר שלים. ואי ההוא בר נש לא נטיר לה ואיהו עקר קדושא דא עלאה מאתריה למשרי באתרא סטרא אחרא ודאי דא איהו בר נש דמריד במאריה ואסיר לקרבא בהדיה ולאתחברא עמיה, ודא אקרי (איוב יח: 4) טורף נפשו באפו, הוא טריף ועקר נפשיה בגין רוגזיה ושארֵי בגויה אל זר. ועל דא כתיב חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו, דההיא נשמה קדישא טריף לה וסאיב לה בגין אפו, אשר נשמה [קפב ע"ב] אחלף באפו.

[p. 22] כי במה נחשב הוא, ע"ז אתחשיב האי בר נש, מאן דאתחבר עמיה ומאן דאשתעי

בהדיה כמאן דאתחבר בע"ז ממש. מ"ט, בגין דע"ז ממש שארי בגויה. ולא עוד אלא דעקר קדושא עלאה מאתריה ושארֵי באתריה ע"ז אל זר. מה אל זר כתיב (ויקרא יט: 4) אל תפג אל האלילים, כגוונא דא אסיר לאסתכלא באנפוי.

ואי תימא הא רוגזא דרבנן, רוגזא דרבנן טב איהו לכל סטרין דהא תנינן דאורייתא אשא איהי ואורייתא קא מרתחא ליה דכתיב (ירמיה כג: 29) הלא כה דברי כאש נאם יי'. רוגזא דרבנן במלי דאורייתא, רוגזא דרבנן למיהב יקרא לאורייתא וכלא לפולחנא דקב"ה. אבל אי במלין אחרנין לא פולחנא דקב"ה האי בגין דבכל חטאין דקא עביד בר נש לאו איהו ע"ז ממש ואסיר לקרבא בהדיה דהאי.

ואי תימא הא לשעתא הוה דעבר והדר אהדר, לאו הכי דכיון דאעקר קדושא דנפשיה מניה ומאתריה וההוא אל זר מקפח ההוא אתר אתתקף ביה ולא שביק ליה, בר כד אתדכי בר נש מכל וכל ועקר ליה לעלמין ולבתר אשתדל לאתקדשא ולאמשכא קדושא עליה, כדן ולואי דאתקדש.

א"ל ר' יוסי אתקדש ממש.

א"ל תי"ח בשעתא דאיהו עקר קדושא דנפשיה ושארֵי באתריה ההוא אל זר אסתאב בר נש ואקרי טמא וסאיב למאן דקריב בהדיה, וההוא קדושא ערק מניה וכיון דערק מניה זמנא חדא כמה יעביד בר נש עד לא יתוב לאתריה.

[p. 23] א"ל אי הכי כמה טמאין אינון דמתדכאן.

א"ל שאני מסאבו אחרא דלא יכיל למעבד יתיר, אבל דא שניא מכלא דכל גופא מגו ומלבר ונפשא וכלא מסאיב ושאר מסאבו דעלמא לאו איהו אלא גופא לבר בלחודוי. ובגין כך כתיב חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו, דאחלף קדושא דמאריה בגין אפו דדא מסאבו דמסאיב כלא. כי במה נחשב הוא, במה ע"ז ודאי נחשב הוא.

ת"ח האי איהו רוגזא דאיהו ע"ז סטרא אחרא כמה דאמרן דבעי לבר נש לאסטמרא מניה ולאתפרשא, ועל דא כתיב (שמות לד: 17) אלהי מסכה לא תעשה לך, לך בגין לאבאשא גרמך, וכתיב בתריה את חג המצות תשמר, תשמר דא סטרא דקדושא דבעי בר נש לנטרא ליה ולא יחלף ליה בגין סטרא אחרא, ואי יחלף ליה הא איהו מסאיב וסאיב לכל מאן דקריב בהדיה.

את חג המצות תשמר, האי איהו אתר דאקרי שמור ובגין כך כתיב תשמר. שבעת ימים תאכל מצות כאשר צויתך. שבעת ימים, לאו אלן אינון שבעת יומין דסכות דאינון עלאין ואלין תתאין [p. 24]. ועל דא בהני הלל גמור ובהני לאו הלל גמור. ועל דאינון לתתא כתיב שבעת ימים תאכל מצות, מצת כתיב חסר בלא ו' דעד לא שראן אינון יומין עלאין רזא דו'.

ואי תימא כיון דהאי חג המצות אתקדש אמאי נחתא דהא תנינן מעלין בקדש ולא מורידין, אמאי נחתא לתתא באינון יומין תתאין. ת"ח כתיב (ויקרא טז: 6) וכפר בעדו ובעד ביתו וגו', מאן דכפר אצטריך עליה בקדמיתא ולבתר על ביתיה. כגוונא דא האי דרגא שארי לאתקדשא ולנפקא בקדושא לכפרא עליה, וכיון דאיהו אתקדש בעי לכפרא על ביתיה ולאנתקדשא לון ועל דא נחית לתתא לקדשא ביתיה. ובמה מקדש לון, בישראל לתתא, וכיון דאלין מתקדשאן בעינן לסלקא לעילא דהא כד ביתא דמטרוניתא אתקדשת כדין סלקת לעילא לאתקשרא באינון יומין עלאין [קפג ע"א] לעילא.

[p. 25] ועל דא אנן עבדין חושבנא בקיומא על קיימין בגין דאינון יומין יומין עלאין אינון, וכן בכל זמנא דעאל בר נש לאינון יומין עלאין בין בצלותא בין בשבחה אצטריך לקיימא על רגלוי ירכין וגופא כחדא דתמן ירכין וגופא לקיימא כדכורא בחיליה ולא כנוקבא דארחא למיתב. ועוד בגין שבחא דעלמא עלאה. ובגין דאיהו רזא דדכורא נשין פטורות מחושבנא דא ולא מחייבין למימני בר דכורין לאתקשרא כל חד כדקא יאות. כגוונא דא (שמות כג: 17) יראה כל זכורך, דכורין ולא נשין בגין דרזא דברית בדכורא איהו ולא בנוקבא ובגין דקיימא רזא לעילא נשין לא מתחייבין.

ורזא אוליפנא הכא דבכל שבעת יומין מאלין עלאין נטלא קדושתא יומא חד דאלין תתאי והאי תתאה אקרי שבוע דאתקדש בשבע יומין עלאין, וכן בכל שבעה ושבעה מאינון חמשין יומין עד ולא עד. וכד אשתכחו ארבעין ותשע יומין עלאין אשתכחו לתתא שבע יומין דאתקדשו בהו וכל חד אקרי שבוע דעאל באינון שבע, ועל דא [p. 26] כתיב (ויקרא כג: 15) שבע שבתות תמימות תהיינה, בגין דאינון נוקבין נקט קרא לישנא דנוקבי.

וכד אתקדשו בהו וביתא מתתקנא לאתחברא אתתא בבעלה כדין אקרי חג שבועות מאינון נוקבי דשארו עליהו אינון יומין עלאין ואתקדשו בהו. ובגין כך כתיב בשבועותיכם, אינון דלכון ולא כתיב בשבועות בגין דהכי נמי מתקדשן ישראל לתתא עמהון. ועל דא כד מטון לתשע וארבעין יומין ההוא יומא עלאה דעליהו אקרי יומא חמשין דשליט על מ"ט יומין רזא דכללא דאורייתא במ"ט אנפין, וכדין ההוא יומא עלאה יומא דחמשין באתערותא דלתתא אפיק אורייתא כללא דמ"ט אנפין.

[p. 27] ר' אלעזר פתח ואמר (תהלים פד: 4) גם צפור מצאה בית ודרור קן לה אשר שתה

אפרוחיה וגו'. גם צפור מצאה בית, אלין צפרי שמיא דמנהון שווי מדורהון לבר ומנהון שווי מדורהון בביתא כגון דרור דאיהו עופא דשוי דיוריה בביתא דכל בר נש ולא דחיל. אמאי, בגין דכלא קראן ליה דרור. מאי דרור, חירו כד"א (ויקרא כה: 10) וקראתם דרור, חירו, ודא איהו צפור דרור דהא מיומא דעביד קנא בביתא ואפיק בנין מדוריה בביתא חמשין יומין בהו ולבתר מתפרשן אלין מאלין ודא איהו עופא דאקרי דרור חירו.

תא חזי מה כתיב וקדשתם את שנת החמשים שנה וקראתם דרור בארץ, דהא מהכא נפקא חירו לכלא, ובגין דנפקא מניה חירו אורייתא דנפקא מניה חירו, ועל דא כתיב (שמות

לב: 16) חרות על הלחת, דא אורייתא דאקרי חירו דהא מה דאפיק יומא דא עלאה אקרי

[p. 28] חירו ואיהו חירו דכלא. האי יומא חירו עלאה בגין דאית חירו תתאה, ה' עלאה ה'

תתאה, חירו עלאה חירו תתאה, שמטה ויובל כחדא אינון.

תרי נהמי אכלו ישראל, חד כד נפקו ממצרים וחד במדברא, חד בפסח וחד בשבועות

דכתיב (שם טז: 4) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, ועל דא קרבנא ביומא דא נהמא איהו ועל

נהמא אתקריב כל שאר קרבנין דנהמא איהו עקר דכתיב (ויקרא כג: 18) והקרבתם על הלחם

שבעת כבשים תמימים וגו', וכתיב (שם: 17) ממושבותיכם תביאו לחם תנופה וגו', דדא איהו

נהמא דאחכימו ביה ישראל חכמתא עלאה דאורייתא ועאלו בארחהא.

[p. 29] השתא אית לאסתכלא, בפסח נפקו ישראל מנהמא דאקרי חמץ דכתיב (שמות

יג: 7) ולא יראה לך חמץ, וכתיב (שם יב: 15) כי כל אוכל חמץ. [קפג ע"ב] מאי טעמא, בגין יקרא דההוא נהמא דאקרי מצה. השתא דזכו ישראל לנהמא עלאה יתיר לא יאות הוא לאתבטל חמץ ולא אתחזי כלל. ותו דקרבנא דא חמץ הוה דכתיב סלת תהיינה חמץ תאפינה, ותו דהשתא ביומא דא אתבטל יצר הרע ואורייתא דאקרי חירו אשתכח. למלכא דהוה ליה בר יחידאי וחלש. יומא חד הוה תאיב למיכל, אמרו ייכול בריה דמלכא מיכלא דאסוותא דא ועד דייכול ליה לא ישתכח מיכלא ומזונא אחרא בביתא. עבד הכי, כיון דאכל ההוא אסוותא אמרו מכאן ולהלא ייכול כל מה דאיהו תאיב ולא יכיל לנזקא ליה. כך כד נפקו ישראל ממצרים לא הונו ידעי עקרא ורזא דמהימנותא, אמר קב"ה יטעמון ישראל אסוותא ועד דייכלון אסוותא דא לא אתחזי להון מיכלא אחרא. כיון דאכלו ההוא מצה דאיהו אסוותא למיעל ולמנדע לרזא דמהימנותא אמר קב"ה מכאן ולהלא אתחזי לון חמץ וייכלון ליה דהא לא יכול לנזקא לון, וכ"ש דביומא דשבועות אזדמן נהמא עלאה דאיהו אסוותא דכלא.

[p. 30] ועל דא מקרבין חמץ לאתוקדא על מדבחא ומקרבין תרי נהמין אחרנין כחדא

וחמץ אתוקדא בינייהו בנורא דמדבחא ולא יכיל לשלטאה ולנזקא לון לישראל. ובגיני כך ישראל קדישין אתדבקו ביה בקב"ה באסוותא דאורייתא ביומא דא, ואלמלא הונו נטרי ישראל תרי סטרי דנהמי אלין לא הונו עאלין בדינא לעלמין ביומא דראש השנה דאיהו יומא דדינא וכל יומא דדינא לאו איהו אלא לאינון דלא נטלו ההוא מיכלא דאסוותא ושבקו לאסוותא בגין מיכלא אחרא דאיהו חמץ, דהא ביומא דא דר"ה ההוא חמץ איהו סלקא וקטריג עליה דבר נש ואלשין עליה ואיהו קיימא יומא דא מקטרגא על עלמא וקב"ה יתיב בדינא על כלא ודאין עלמא.

ובגיני כך קב"ה כד יהב אורייתא לישראל אטעים לון מההוא נהמא עלאה דההוא אתר ומגו ההוא נהמא הונו ידעין ומסתכלאן ברזי דאורייתא למהך בארח מישר והא אוקמוה מלה אינון חברייה ברזין אלין דקאמרן.

ר' שמעון ורבי אלעזר בריה הונו אזלי בארחא והוה אזיל עמהון רבי אבא ורבי יוסי. עד דהונו אזלי אערעו בחד סבא [p. 31] והוה ינוקא בידיה. זקף עינוי רבי שמעון וחמא ליה, אמר ליה לרבי אבא ודאי מלין חדתין אית גבן בהאי סבא.

כד מטאן לגביה אמר רבי שמעון במטול דקופטרך דגבך קא אתית, מאן את. אמר ליה יודאי.

אמר ודאי מלין חדתין יומא לגבן.

אמר ליה לאן הוא ארתך.

אמר ליה דיורי הוה באינון פרישי מדברא דהוינא משתדלי באורייתא והשתא אתינא

לישובא למיתב בצלא דקב"ה באלין יומי דירחא דא דאיהו שביעאה.

חדי ר' שמעון אמר נתיב דודאי קב"ה שדרה לגבן. אמר ליה חייך דנשמע מלה מפומך

מאילין מלין עתיקין דנטעתון תמן במדברא מהאי ירחא שביעאה. אמאי אתפרשתון השתא

ממדברא למיתי לישובא. אמר ליה ההוא סבא בשאלתא דא ידענא דחכמתא גבך ומילך מטו

לרקיעי דחכמתא.

פתח ההוא סבא ואמר (דברים א: 31) ובמדבר אשר ראית אשר נשאך יי' אלהיך כאשר

ישא איש את בנו וגו'. האי קרא הכי מבעי ליה ובמדבר אשר נשאך, מהו אשך ראית. אלא

קב"ה דבר לון לישראל במדברא מדברא תקיפא כמא דכתיב (שם ח: 15) נחש שרף ועקרב וגו',

ומדברא דאיהו תקיף משאר מדברין דעלמא. מאי טעמא, בגין דההוא שעתא דנפקו [קפד

ע"א] ישראל ממצרים ואשתלימו לשתין רבבן אתתקף מלכו קדישא ואסתלק על כלא וכדין

אתכפיא מלכו חייבא [p. 32] וסיהרא אתנהירת ואפיק לון קב"ה למיהך במדברא תקיפא,

מדברא איהו אתר ושלטנו דנחש מלכו חייבא דאיהו דיליה ממש, בגין לתברא תוקפיה וחיליה

ולכתתא ליה ולאכפיא רישיה דלא ישלוט, ואלמלא דחאבו ישראל בעא קב"ה לאעברא ליה

מעלמא ועל דא אעבר לון באחסנתיה ועדביה וחולקיה ממש. כיון דחאבו בכמה זמנין נשיך לון

חויא וכדין אתקיים מה דכתיב (בראשית ג: 15) הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב, ישראל

מחו רישיה בקדמיתא ולא ידעו לאסתמרא מיניה ולבתר איהו מחא לון לבתרייתא ונפלו כלהו

במדברא ואתקיים ואתה תשופנו עקב, וארבעין שנין לקו מניה לקביל ארבעין מלקו בי דינא.

ועל דא כתיב אשר ראית, בעינייהו הוו חמאן לההוא מארי דמדברא אזיל כפית קמיייהו

ונטלי אחסנתיה ועדביה. מנא לן, ממה דכתיב (שמות טו: 15) אז נבהלו אלופי אדום, [p. 33]

אלין אינון (דברים ח: 15) נחש שרף ועקרב.

ואנן אתפרשנא מישובא למדברא תקיפא ולעינן תמן באורייתא בגין לאכפיא לההוא

סטרא. ותו דלא מתישבא אורייתא אלא תמן דלית נהורא אלא ההוא דנפיק מגו חשוכא דכד

אתכפיא סטרא דא אסתלק קב"ה לעילא ואתייקר ביקריה, ולית פולחנא דקב"ה אלא מגו

חשוכא ולית טבא אלא מגו בישא, וכד עאל בר נש למנדע באורח בישא ושביק לה כדין אסתלק

קב"ה ביקריה. ועל דא שלימו דכלא טוב ורע כחדא ולאסתלקא לבתר בטוב ולית טוב אלא

ההוא דנפיק מגו בישא ובההוא טוב אסתלק יקרא דקב"ה ודא איהו פולחנא שלים.

ואנן עד השתא יתיבנא תמן כל יומי שתא בגין לאכפיא במדברא לההוא סטרא, השתא דמטא זמנא דפולחנא דסטרא דקידושא אהדרנא לישובא דתמן איהו פולחנא דיליה. ותו דהשתא בר"ה מטא זמנא דההוא חויה למתבע דינא מקמי קב"ה והשתא איהו שלטא ואנן נפקנא מתמן ואתינא לישובא.

[p. 34] פתח ואמר (תהלים פא: 4) תקעו בחדש שופר בכסא ליום חגנו. השתא איהו זמנא לאתערא דינא עלאה תקיפא וכד איהו אתער סטרא אחרא אתתקף בהדיה וכיון דאיהו אתתקף סליק וחפיה לסיהרא דלא נהיר נהורא ואתמליא מסטרא דדינא. כדין כל עלמא איהו בדינא עלאין ותתאין וכרוזא אכרין בכלהו רקיעין אתקיננו כורסיא דדינא למאריה דכלא דאיהו בעי למידן.

ורזא הכא ואתנהיר לן במדברא, אמאי אתער דינא עלאה ביומא דא. אלא כל רזין וכל קדושין יקרין כלהו תליין בשביעאה וההוא שביעאה עלאה עלמא דאקרי עלמא דאתי מניה נהרין כל בוסינן וכל קדושין וכל ברכאן. וכד מטא זמנא לחדתותי ברכאן וקדושין לאנהרא בעא לאשגחא תקונא דעלמין כלהו וכל אינון תקונן לאתקיימא כלא סלקין מגו תתאי אי אינון כשראן, ואי לא כשראן כדין קיימא דלא נהיר עד דיתפרשן חייבין מגו זכאין, כדין אתער דינא ומההוא דינא אתתקף סטרא אחרא ואשתכח מקטרגא בגין דינתנון ליה אינון חייביא בגין דעליה כתיב (איוב כח: 3) ולכל תכלית הוא חוקר, וחפיה לסיהרא. [p. 35] אמאי, בגין דלית תיאובתא דקב"ה לאובדא לעובדי ידוי, וההוא סטרא אחרא קיימא קליפא תקיפא דלא יכיל לאתברא בר בההוא עיטא דיהב קב"ה לישראל דכתיב תקעו בחדש שופר בכסא ליום חגנו, בגין לתברא ההוא כסא דאתחפיה סיהרא ולא נהיר. וכד מתערי ישראל לתתא שופר ההוא קלא דנפיק משופר בטש באוירא ובקע רקיעין עד דסלקא לגבי ההוא טנרא תקיפא דחפיא לסיהרא, אשגח ואשכח אתערותא דרחמי [קפד ע"ב] דסליק וקיימא לעילא, אתערבב. כדין ההוא קלא קיימא ואעבר דינא, וכיון דלתתא אתערו רחמי הכי נמי לעילא אתער שופר אחרא עלאה ואפיק קלא דאיהו רחמי ואערעו קלא בקלא רחמי ברחמי, באתערותא דלתתא אתער הכי נמי לעילא.

ואי תימא היאך יכיל לקלא דלתתא או אתערותא דלתתא לאתערא הכי נמי. תא חזי עלמא תתאה קיימא לקבלא תדיר והוא אקרי אבן טבא ועלמא עלאה לא יהיב לה אלא [p. 36] כגוונא דאיהי קיימא, אי איהי קיימא בנהירו דאפין מתתא הכי נהרין לה לעילא, ואי איהי קיימא בעציבו הא דינא לקבלה.

כגוונא דא כתיב (תהלים ק: 2) עבדו את יי' בשמחה. חדווא דב"נ משיך לגביה חדווא אחרא עלאה, הכי נמי האי עלמא תתאה כגוונא דאיהי אתערת הכי אמשיך מלעילא. בג"כ מקדמי ישראל ואתערי בשופר קלא דאיהו רזא דרחמי כליל באשא ומיא ורוחא ואתעביד חד וסלקא לעילא ובטש בהאי אבן טבא ואצטבע מאינון גוונין דהווא קלא וכדין כמא דאתחזיאת הכי משיך מלעילא. וכיון דאתקנת בהאי קלא רחמי נפקי מלעילא ושריין עלה ואתכלילת מתתא ומלעילא וכדין אתערבב סטרא אחרא, אסתכל וחמי בנהירו דאנפין ואתחלש תוקפיה ולא יכיל לקטרגא והאי אבן טבא קיימא בנהירו בכל סטרין בנהירו דלתתא ובנהירו דלעילא. אימתי קיימא בנהירו דלעילא, הוי אימא ביומא דכפורי וכד אתי יומא דכפורי ואתנהיר האי אבן טבא בנהירו דלעילא דמשיך מגו נהירו דלתתא ואתערבב ההוא דלטורא כדין מתקנין ישראל לתתא חד שעיר להווא מדברא תקיפא דאיהו שליטא עליה. וההוא סטרא אחרא איהו נקודא אמצעיתא דחריבו דעלמא בגין דכל חריבו ושממונא ההוא סטרא אחרא שלטא עלוי, ונקודא אמצעיתא דכל ישובא סטרא דקדושא איהו ועל דא קיימא ירושלם באמצעיתא דכל ישובא דעלמא.

[p. 37] בתרין נקודין אתפרש מלכו שמיא סטרא דקודשא חד דילה וחד דעלמא דאתי נקודא עלאה טמירא ועל דא קיימא בתרין נקודין. נקודה דילה קיימא תחותה ירושלם אמצעיתא דכל ישובא, נקודא דנטלא מאימא עלאה טמירא איהי ג"ע דארעא דקיימא באמצעיתא דכל עלמא לכל סטרין דחריבו וישובא ולכל סטרין דעלמא. ועל דא באמצעיתא דגנתא דעדן קיימא נקודא חדא טמירא גניז וסתים דלא ידיע וחד עמודא נעיץ מתתא לעילא גו הווא נקודה ומתמן נבעין מיא דאתפרשו לארבע סטרין דעלמא. אשתכחו תלת נקודין בעלמא דקיימאן דא על דא כגוונא דתלת נקודין דאורייתא.

תא חזי ההוא שעיר דמשדרי ישראל להווא מדברא בגין למיהב חולקא להווא סטרא אחרא לאתעסק בהדיה. ואי תימא תרין שעירין אמאי הכא חד ליי' וחד להווא סטרא אחרא, תינח ההוא שעיר דסטרא אחרא, ליי' אמאי. [p. 38] אלא למלכא דהוה יתיב בדינא על בריה. קרא לסנטירא ההוא דעביד תדיך דינא בבני נשא בגין דיזדמן למעבד דינא בבריה. ההוא סנטירא חדי ועאל בבי מלכא ואכיל תמן. כיון דאשגח בריה אמר ודאי לא עאל סנטירא דא בבי אבא אלא בגין דארגיז מלכא עלי. מה עבד, אזל ואתפייס בהדיה. כיון דאתפייס בהדיה פקיד מלכא למעבד סעודתא עלאה ליה ולבריה ופקיד דלא ידע ביה ההוא סנטירא. לבתר עאל ההוא סנטירא, אמר מלכא השתא אי ינדע דא מסעודתא [קפה ע"א] דאתקינית לי ולברי יתערבב פתורא. מה עבד, קרא לממנא אמר ליה אתקין מדי ותשוי קמאי ותשוי קמי ההוא סנטירא בגין דיחשיב דסעיד קמאי מדילי ולא ינדע בהווא סעודתא יקירא דחדווא דילי וברי ויטול ההוא

חולקא ויזיל ליה ויתפרש מחדווא דסעודתא דילן. ואי לאו דעבד הכי מלכא לא יתפרש ההוא סנטירא מבי מלכא.

ובגין כך אמר קב"ה אזמינו תרין שעירין חד לי וחד לההוא דלטורא בגין דיחשיב דמסעודתא דיילי קאכיל ולא ינדע בסעודתא דחדוה אחרא דילן ויטול ההוא חולקא ויזיל לארחיה ויתפרש מביתי.

כיון דאמא עלאה עלמא דאתי אתי למשרי גו היכלא דעלמא תתאה אשכח נהירו דאנפין ולא אשכח דלטורא ולא מארי דדינין לקמיה. כדן אפיק כל ברכאן ואנהיר לכלא וכל חידו אשתכח וישראל נטלי מאינון ברכאן דהא כד עלמא דאתי עאל להיכלא דעלמא תתאה ואשכח דחדי ההוא עלמא תתאה עם בנוי בההוא סעודתא עלאה כדן איהו בריך פתורא [p. 39] ועלמין כלהו מתברכאן וכל חידו וכל נהירו דאנפין אזדמנו תמן הדא הוא דכתיב (ויקרא טז: 30) לפני י"י תטהרו.

כתיב (שם: 8) ונתן אהרן על שני השעירים גורלות גורל אחד ליי' וגורל אחד לעזאזל. דא איהו ההוא חדווא דההוא דלטורא בגין דקב"ה יטיל עמיה גורל וזמין ליה ולא ידע דנור דליק אטיל על רישיה ועל עמא דיליה כד"א (משלי כה: 22) כי גחלים אתה חותה על ראשו. וסימנך (אסתר ה: 12) אף לא הביאה אסתר המלכה עם המלך אל המשתה אשר עשתה כי אם אותי, וכתוב ויצא המן ביום ההוא שמח וטוב לב, בההוא חולקא דנטיל ואזיל ליה. ולבתר כד אתי מלכא עלאה לבי מטרוניתא, מטרוניתא תבעת עלהא ועל בנהא מן מלכא. ואפילו בזמנא דישראל בגלותא וצלו צלותין בכל יומא איהי סלקא ביומא דא לקמי מלכא עלאה ותבעת על בנהא, וכדן אתגזר כל אינון נוקמין דזמין קב"ה למעבד עם אדום ואתגזר היך זמין דלטורא דא לאתעברא מעלמא כד"א (ישעיה כה: 8) בלע המות לנצח וגו'. [p. 40] וסימנך בזמנא דגלותא (אסתר ז: 4) כי נמכרנו אני ועמי להשמיד וגו' כי אין הצר שוה בנזק המלך. מאי בנזק המלך, כד"א (יהושע ז: 9) והכריתו את שמנו מן הארץ ומה תעשה לשמך הגדול, דהא שמא עלאה לא אתקיים בקיומיה ודא הוא בנזק המלך. וכדן והמן נבעת מלפני המלך והמלכה.

כד נהירו אפין וכל חידו אשתכח וישראל נפקי לחירו בההוא יומא כדן מההוא יומא ולהלא חדווא באתגליא דאפילו ההוא סטרא אחרא חדי בחדווא דלהון ואתהדר למהוי בחדווא עמהון דכיון דחמי דלא יכיל עמהון לשלטאה עלייהו כדן בעי למחדי עמהון מכאן ולהלא. כמא דיהבו ליה חולקא לאתפרשא מנהון הכי נמי יהבין לשאר עמין בגין לאתפרשא מנהון לתתא.

[p. 41] תא חזי מההוא רזא דקרבנא לקרבא שעיר ולא מלה אחרא ואמאי שעיר דראש

חדש והכא שעיר. אלא אי תימא בגין דאיהו סטרא דיליה, יאות אמאי לא עז. אלא מלה דא

אצטריך ואיהי אשתכח למאריהון דחרשין דכל עובדיהון במה דלא אתחבר בנוקבא, ועל דא שער דלא אתחבר בנוקבא בסטרין דיליה כלהו, עז דכר דאתחבר בנוקבא. ובגין דאיהו מלכא יהבין ליה בגין יקרא דיליה האי דלא אתחבר בנוקבא ולא יהיב חיליה לאחרא, ודא אשתמודע לאינון חרשין דמשתמשי בהני עובדין, ובגין כך שריין על ההוא שער כל אינון חטאיהון.

ות"ח אע"ג דאיהו חולקא לההוא סטרא רזא הכא, כל הני סטרין אחרנין דלתתא כלהו מסאבין יתיר וכל מה דנחתין דרגין תתאין [p. 42] הכי מסאבו דלהון יתיר, ובגין כך עז יתיר חולקיהון בגין דשערא [קפה ע"ב] תליא דיליה יתיר מבעירא אחרא כמא דדינא דלהון תלי לתתא במסאבו. אבל האי מלכו חייבא מלכא דכלא בההוא סטרא ברירא איהו יתיר מסאבו דיליה ולא מסאבו שלים כהני תתאי, ועל דא שער דשערא דיליה לא תליא ולא שעיע, לא שעיע בגין דההוא מסאבו דיליה, ולא תליא בגין דלא אתתקף ביה מסאבו כהני תתאי, ועל דא ודאי שער ולא אחרא.

כפור, אמאי אקרי כפור. אלא בגין דנקי כל מסאבו ואעבר ליה מקמיה בההוא יומא, ועל דא יום כפור יומא דנקיותא והכי קרינא ליה. כתיב (ויקרא טז: 30) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם. כי היום הזה מבעי ליה, מאי ביום הזה. אלא בגין דאתדכי מקדשא לעילא ואתנקי כתיב כי ביום הזה יכפר עליכם, יכפר וינקי בקדמיתא ביום הזה בגין דיתדכי ולבתר עליכם.

תו יכפר ביום הזה וינקי ליה בקדמיתא וכל דא עליכם, בגינכון אצטריך לנקאה ליה ולדכאה ליה בקדמיתא.

יכפר, מאן יכפר. אלא דא איהו עלמא עלאה דנהיר ונקי כלא ועל דא כלהו סטרין בישיין יתעברו דאקרון מצולות ים. וכמא דאינון מצולות ים הכי תלייא שערא כל ההוא סטרא דלהון ושערא דההוא סטרא לא שעיע.

כגוונא דא כתיב (ויקרא טז: 16) וכפר על הקדש מטומאות בני ישראל ומפשעיהם לכל חטאתם. וכפר על הקדש, דא איהו בי מקדשא לעילא דכיון דהאי אתנקי כלא אתנקי.

[p. 43] מטומאות בני ישראל ומפשעיהם, יאות, מהו לכל חטאתם, וכל חטאתם מבעי ליה. אלא להנאה להון מכאן ולהלא לכל חטאתם דלא יכול מקטרגא לשלטאה עלייהו. ועל דא ביומא דכפורי דאיהו קנוחא דכל חובין ונקיו דלהון בעון ישראל לנקאה גרמייהו ולמהד מקרסי רגלין כמלאכי עלאין.

חמש ענויין בגין לאסתייעא מחמש סטרין עלאין דיומא דכפורי אפיק לון ואינון תרעין דיליה, ואי שתיה קא חשיב דאיהו מסטרא דיצחק הא שית ואע"ג דבכלל אכילה הוא וכדין

אינון שית. וענויא בתריתא תשמיש המטה איהו ובדרגא שתיתאה שכיח ולקבליה אנו עבדי ענויא דא.

כתיב (במדבר כט: 7) ובעשור לחדש השביעי הזה, (ויקרא כג: 27) אך בעשור לחדש.

בעשור, בעשירי מבעי ליה, [p. 44] מאי בעשור. אלא בגין דהשתא ביומא דא כל דרגין עלאין אתיין אלין על אלין למשרי על סיהרא ולאנהרא לה וכלהו ברזא דעשר עד דסלקא למאה, וכד קיימא ברזא דמאה כדין כלא חד ואקרי יי"ה, ועל דא עשור כד"א שמור חכור, כולהו אתיין בגין לעשרא ולאנהרא ברזא דעשר.

אהדר האי סבא רישיה לקבליה דר' שמעון. אמר ליה ר' שמעון הא ידענא שאלתא תבעי בהאי בעשור לחדש השביעי. ודאי בעשור יאות הוא והכי הוא, אמאי סלקא למאה והא מקרא לא אתחזי אלא דסליק לשבעין, משמע דכתיב בעשור לחדש השביעי, וכד מעשרין לשביעאה עשר זמנין הא ודאי סליק לשבעין.

א"ל על דא אהדרנא רישא לגבך דהא ידענא דחכימא אנת. ת"ח תרין רוזין הכא, חד דהא סיהרא חדש השביעי אקרי ובגין כך אקרי חדש השביעי עשור דקא מנהרין ליה עשר זמנין הא מאה. ותו האי מלה דאמרת ודאי לשבעין סלקא בהאי יומא, ובדרגא דשבעין איהו ובדרגא דמאה איהו. בדרגא דמאה לאשתלמא ולאנהרא, בדרגא דשבעין דהא ביומא דא נטיל לכל עמא דישראל למידן וכלהו קיימין בנשמתא יתיר מגופא דהא ביומא דא ההוא ענויא דנפשא איהו ולא מן גופא כד"א וענייתם את נפשותיכם, כי כל הנפש אשר לא תעונה. והאי יומא נטיל לכל נפשאן והוו ברשותיה, ואי לא קיימא ברזא דשבעין לית ליה רשו בנפשאן דקיומא דנפשא ברזא [p. 45] [קפו ע"א] דשבעין כד"א (תהלים צ: 10) ימי שנותינו בהם שבעים שנה וגו'.

ואי תימא נפשאן דרביי דלא אשלימו לשבעין שנין לא שלטא בהו, שלטא בהו אבל לא בשלימו כמאן דזכי יומין סגיאין לפקודי אורייתא, ועל דא בכלהו שבעין שנין אזלא ועל דא תנינא אחד המרבה ואחד הממעיט. מאן אחד, ביחודא דשבעין שנין מאן דאסגי ומאן דאמעיט. ועל דא ביומא דכפורי אעבר בכלהו ואשתלים האי דרגא בכלהו שבעין וכל נשמתין סלקין קמיה ודאין לון בדינא וקב"ה חייס עלייהו דישראל ביומא דא. מאן דלא אעבר טינא מרוחיה לכפרא עליה ביומא דא כד סליק צלותיה בהאי יומא טבע בההוא אתר דאקרי רפש וטיט ואיהי מצולות ים ולא סליק לאתעטרא ברישא דמלכא.

[p. 46] ביומא דא לא אצטריך לפרשא בר נש חטאוי קמי אחרא בגין דכמה אינון דנטלי ההוא מלה וסלקי לעילא ואית סהדין בההוא מלה. ומה (מיכה ז: 5) משוכבת חיקך שמור פתחי פיק כתיב, כל שכן אינון דאזלי ועייני לקטרגא וסהדי עליה, וכל שכן דחציפו איהו לקמי כלא

וחלול שמא דקב"ה ועל דא כתיב (קהלת ה: 5) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך. מכאן ולהלאה רזא בגוון.

פתח ואמר (שמות יב: 2) החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם. וכי חדשין וזמנין לאו דקב"ה, אלא חדשיכם לא כתיב אלא החדש הזה לכם, דילי איהו אבל אנא מסרית ליה לכוון, דלכוון איהו באתגליא אבל שביעאה דילי איהו ועל דא איהו בכסה ולא באתגליא. ירחא דלכוון איהו כסדרן דאתוון אביב דאיהו י"ב רזא דג' ואיהו אב"ג כסדרא דאתוון אבל ירחא שביעאה דילי [p. 47] מסופא דאתוון. מאי טעמא, אתון מתתא לעילא ואנא מעילא לתתא.

האי דילי, ברישא דירחא אנא איהו באתכסייא, בעשרה דירחא אנא איהו בגין דאנא בחמש קדמאי ובחמשא אחרנין ובחמשא תליתאי. בקדמיתא דירחא אנא איהו בגין חמשא יומין, בעשרה דירחא אנא איהו בגין חמשא יומין אחרנין, בט"ו דירחא אנא איהו. מ"ט כולי האי, בגין דכל ירחא דא מעלמא עלאה איהו ועלמא עלאה ברזא דחמש איהו בכל זמנא וזמנא, ובגין כך ירחא דא איהו בכסה ולא באתגליא בגין דעלמא עלאה בכסה איהו וכל מלוי באתכסייא, וירחא דא דקב"ה הוי בלחודוי.

כיון דמטא יומא דחמיסר כדין כלא איהו מטא בחדתותא דסיהרא וסיהרא אשלימת ואתנהירת מאימא עלאה וקיימא לאנהרא לתתאי מגו נהורא דלעילא ועל דא אקרי ראשון כד"א [p. 48] (ויקרא כג: 40) ולקחתם לכם ביום הראשון. עד השתא קיימי כלהו יומין ברזא עלאה, מכאן נחתין לרזא תתאה.

ת"ח אי מיומא עלאה הוו אלין יומין קדמאין רזא דעלמא עלאה מאן דאין עלמא דהא דינא לא אשתכח בהאי עלמא אלא מדינא תתאה רזא (ישעיה נד: 5) אלהי כל הארץ יקרא. דאי תימא דינא דעלמא דינינן לעילא א"ה לא אקרי עלמא דחירו עלמא דנהירו עלמא דכל חדן. ואי תימא מדינא דיצחק אי איהו אתער דינא לגבי האי עלמא לא יכלין כל עלמא למסבל וההוא אשא תקיפא עלאה לא איתי מאן דסביל ליה אלא אשא דלתתא דאית אשא דסביל אשא. אלא כמא דעלמא דא עלמא תתאה דכלהו עלמין הכי נמי כל דינוי מעלמא תתאה דאלהים שופט, ודא אקרי דינא עלאה על האי עלמא ובגין דאיהו דרגא שביעאה לא גזיר גזרה על בר נש אלא מעשרין שנין ולעילא.

אשגח האי סבא ברי שמעון וחמא ליה דזלגין עינוי דמעין. אמר רבי שמעון אי הוא שביעאה אמאי [קפו ע"ב] מעשרין שנין ולעילא.

[p. 49] אמר ליה זכאה מאן דמליל על אודנין דשמעין. ת"ח בי דינא דלתתא בארעא לא גזרין דינא על בר נש עד תליסר שנין. מאי טעמא, בגין דשבקין שבע שנין לשביעאה אלהי כל הארץ יקרא, ולית רשו לבר נש באינון שבע ואינון שבע לא שראן אלא על תליסר דלתתא בארעא דאינון כורסייא לגביה. ובגין כך כל גזרין וכל דינין דלתתא מאינון שבע שנין כללא דעשרין שנין איהו. ודינא דעלמא בר"ה על ידא דהאי דרגא איהו דאיהו ממש קיימא בדינא על בעלמא בגין לאתדכאה לגבי עלמא עלאה דלית ליה סיועא לסלקא ולאדכאה אלא מגו תתאי. וכד ישראל אינון בחמיסר יומין כדין נטיל לבנוי לפרשא גדפוי עלייהו ולמחדי עמהון, ועל דא כתיב ולקחתם לכם ביום הראשון פרי, דא איהו אילנא דאקריעץ פרי ואשתכח ביה פרי.

עץ הדר, כד"א (תהלים צו: 6) הוד והדר לפניו. מ"ט אקריהדר ומאן איהו הדר, דא צדיק. אמאי אקריהדר והא אתר טמירא איהו דלית ליה גלויא וצריכא לאתכסייא תדיר ולית הדר אלא [p. 50] מאן דאתגלייא ואתחזי. אלא אע"ג דאיהו דרגא טמירא הדורא איהו דכל גופא ולא אשתכח הדורא לגופא אלא ביה. מאי טעמא, מאן דלית עמיה האי דרגא לית עמיה הדורא למיעל בבני נשא, קלא לאו עמיה בדכורא והדורא דקלא אתפסת מניה, דיקנא והדורא דדיקנא לאו עמיה. ואע"ג דאתכסייא ההוא דרגא כל הדורא דגופא ביה תליא ואתכסי ואתגלייא, ובגין כך עץ הדר איהו, עץ דכל הדורא דגופא ביה תליא ודא איהו (בראשית א: 12) עץ עושה פרי.

כפת תמרים, הכא אתכלילת אתתא בבעלה בלא פרודא. כפת תמרים כחדא.

[p. 51] וענף עץ עבות, תלתא ועלין דיליה תרי דא בסטרא דא ודא בסטרא דא וחד

דשליט עלייהו.

וערבי נחל, תרין דלית להו ריחא וטעמא כשוקין בבני נשא.

ובגין כך לולב נטיל כלהו כחוטא דשדרה קיימא בגופא. ומה דנפיק לבר טפח הכי הוא בגין לאשלמא ולאפקא כלא ולשמשא כדקא חזי. ובגין כך בהני זינין בעי בר נש לאתחזאה קמי קב"ה. עלין וטרפין דהני תמרים אינון כל שאר חילין דאתאחדן באינון כנויין דקב"ה אקרי בהון בגין דבעינן לאחזאה לתתא כגוונא דלעילא דלית לך מלה בעלמא דלא אית ליה דוגמא לעילא, כגוונא דלעילא הכי אית לתתא, ובעו ישראל לאתאחדא ברזא דמהימנותא קמי קב"ה.

[p. 52] כתיב (ויקרא כג: 42) בסכת תשבנו שבעת ימים. דא רזא דמהימנותא, האי קרא

עלמא עלאה אמר ליה ואנן הכי תנינן כד אתברי עלמא אתמר האי קרא. כד שרא חכמה עלאה

לנפקא מאתר דלא ידיע ולא אתחזי כדין נפיק חד משחתא ובטש וההוא חכמה עלאה נציץ
ואתפשט לכל סטרין ברזא דמשכנא עלאה, וההוא משכנא עלאה אפיק שית סטרין וכדין ההוא
נציצו דמשחתא אנהיר לכלא ואמר בסכת תשבו שבעת ימים.

מאן סכת חסר ו', דא משכנא תתאה דאיהו כעששיתא לאחזאה לכל נהורין. וכדין אמר
בסכת תשבו שבעת ימים. מאן שבעת ימים, מעלמא עלאה לתתא דכלהו קיימי בקיומא
לאנהרא להאי סכת. ומאן איהי, דא (עמוס ט: 11) סכת דוד, סכת שלום. ובעו זרעא קדישא
למיתב תחות צלא דרזא דא דמהימנותא ומאן דיתיב בצלא דא יתיב באינון יומין עלאין, ועל
דא כלהו בסכת וחד שלים לאחזאה מאן דיתיב בצלא דא יתיב באינון יומין עלאין לעילא
לחפיא עליה ולאגנא ליה בשעתא דאצטריך.

[p. 53] ותו כלהו אקרון סכות בשלימו וכד איהו חסר כתיב סכת דא עלמא תתאה בהני

ז' יומין [קפו ע"א] קדישין למיזן לשאר ממנן רברבן דשאר עמין בעוד דאיהי נטלא חדוא
בבעלה ולא יקטרגון חדוותא. ובגין דיתעכבון בההוא מזונא קרבנין דלהון סגיאין יתיר משאר
יומין בגין דיתעסקון בהו ולא יתערבון לבתר בחדוא דישראל. ומאן חדוא דישראל, יומא
דעצרת.

ות"ח בעוד דאינון שאר ממנן חדאן ואכלין בההוא מזונא דמתקני לון ישראל אינון
מתקני כורסייא לקב"ה מתתא ולסלקא לה לעילא באינון זינין ובחדוא ובהלילא ולאקפא
מדבחא. כדין איהי סלקא ונטלא ברכאן וחדוא בבעלה. ושאר חיוון רברבן ממנן דשאר עמין
אכלין ומדקן ורפסי ואתזנו, ואיהי נקטא נפשאן בענוגין לעילא כמא דאתמר. כיון דנחתא והא
נקטא כל ברכאן וכל קדושין וכל ענוגין וישראל כל הני שבעה יומין הוו משכין לה באינון
עובדין דקא עבדין ומקרבין בהדה כדין נחתא לקרבא בבנהא ולמחדי לון יומא חד. וההוא יומא
איהו תמניא בגין דכל שבעה אחרנין בהדה ועל דא איהו תמינאה ותמניא יומין כחדא, ובגין כך
אקרי עצרת, כנישין, כלהו כנישין בהאי יומא ואקרי שמיני ולית שמיני אלא מגו שבעה.

[p. 54] כתיב (איוב א: 21) יהי שם יי' מברך. מאי מברך, כלא ידעי אבל רזא חדא ידע חד

מחברנא במדברא אחזיאו ליה בחלמא ורבי יצחק כפתורא שמיה. מאי מברך, שירותא קשה
וסיפיה רך, מ"ב קשה דינא איהו ודאי, לבתר רך. כגוונא דא יומא דר"ה מ"ב דהא במ"ב וברזא
דמ"ב אתוון אתברי עלמא ועל דא אתברי בדינא, לבתר רך. ועל דא תנינן כל שירותין קשין
וסופא דלהון רכין, ביומא דראש השנה קשה, ביומא דעצרת רך וחדוא.

[p. 55] ת"ח מה בין דינא עלאה להאי דינא. דינא עלאה שירותא וסופא קשה ולית מאן

דיקום ביה וכל מה דאזיל אתתקף ובאתר דשארי לא סליק מניה עד דאכיל ושצי כלא ולא

אשתאר כלום, אבל דינא אחרא לתתא שירותא קשה וכל מאן דאזיל אתחלש עד דנהיר אנפין כגוונא דנוקבא דחלש חילהא.

אימתי אתער דינא דלעילא למשרי על עלמא, ביומא דטופנא, ועל דא לא אשתאר כלום בעלמא בר ההוא תיבה דאיהי כגוונא עלאה דסביל לההוא תוקפא. ואי לאו דאשתכח וזמין קב"ה רחמי על עלמא כל עלמא יתאביד דכתיב (תהלים כט: 10) י' למבול ישב. ועל דא לא שריא דינא דלעילא על עלמא ולא יכיל עלמא למסבל ליה אפילו רגעא חדא. אדהכי הוה ר' שמעון בכי וחדי. זקפו עיינין וחמו חמשא מאינון פרושין דהוו אזלי אבתריה למתבע ליה. קמו. אמר ר' שמעון מכאן ולחלא מה שמך. אמר נהוראי סבא בגין דנהוראי אחרא אית גבן. אזלו ר' שמעון ואינון חברייא עמיה תלת מילין. אמר רבי שמעון לאינון אחרנין ומה ארחא דא גביכו.

[p. 56] אמרו למתבע ליה להאי סבא דמימיו אן שתאן במדברא.

אתא ר' שמעון ונשקיה, אמר ליה נהוראי אנת ונהורא עמך שרי.

פתח ר' שמעון ואמר (דניאל ב: 22) והוא גלא עמיקתא ומסתרתא ידע מה בחשוכא ונהורא עמיה שרי. והוא גלא עמיקתא ומסתרתא, קב"ה גלי עמיקתא ומסתרתא דכל עמיקין סתימין עלאין איהו גלי לון. מאי טעמא גלי לון, בגין דידע מה בחשוכא, דאלמלא חשוכא לא אתידע נהורא ואיהו ידע מה בחשוכא, בגין כך גלי עמיקתא ומסתרתא דאי לאו חשוכא לא אתגליין עמיקין ומסתראן.

ונהורא עמיה שרי, מאן נהורא דא, נהורא [קפז ע"ב] דאתגלייא מגו חשוכא ואן מגו חשוכא דהוה במדברא אתגלי לן נהורא דא. רחמנא ישרי עמך נהורא בעלמא דין ובעלמא דאתי.

אזלו ר' שמעון ואלין חברייא עמיה תלת מילין. אמר ליה אמאי לא אזלו אלין עמך

בקדמיתא.

א"ל לא בעינא לאטרחא לבר נש עמי, השתא דאתו נזיל כחדא. אזלו ור' שמעון אזל לארחיה. א"ר אבא הא אן ידענא שמיה ואיהו לא ידע שמיה דמר. אמר ליה מניה ידענא דלא לאחזאה.

פרשת כי תשא

[p. 57] וידבר יי' אל משה לאמר כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם וגו'. תי"ח הא

אוקמוה לית ברכתא דלעילא שרייא על מלה דאתמני. ואי תימא ישראל היך אתמנון, אלא כופרא נטל מנייהו והא אוקמוה וחושבנא לא הוי עד דאתכניש כל ההוא כופרא וסליק לחושבנא, ובקדמיתא מברכין להו לישראל ולבתר מנין ההוא כופרא ולבתר אהדרן ומברכין לון לישראל. אשתכחו ישראל מתברכאן בקדמיתא ובסופא ולא סליק בהון מותנא. מותנא אמאי סליק במנינא, אלא בגין דברכתא לא שרייא במנינא. כיון דאסתלק ברכתא סטרא אחרא שריא עליה ויכיל לאנזקא, בגין כך נטלין כופרא ופדיונא לסלקא עליה מניינא והא אוקמוה ואתמר. [קפח ע"א]

[p. 58] רבי יוסי ור' חייא הוו אזלי בארחא. עד דהוו אזלין רמש ליליא, יתבו. אדהוו

יתבין נהר יממא. אמרו קום וניהך. קמו ואזלו. שריאת צפרא ונהרא. א"ר חייא חמי אנפוי דמזרח דקא מנהרן. השתא כל אינון בני מדינחא דטורי נהורא סגדין לגבי האי נהורא ופלחין ליה עד לא יפוק שמשא, דהא כיון דנפיק שמשא כמה אינון דפלחין לשמשא ואלין אינון דקא פלחין לנהורא דא קראן להאי נהורא דנהיר באתר דשמשא עד לא יפוק אלה דמרגלא דנהיר ואומאה דלהון באלה דמרגלא דנהיר. ואי תימא דפולחנא דא למגנא הוה, מיומין עתיקין קדמאין חכמתא ידעו ביה. בזמנא דשמשא נהיר עד לא יפוק ההוא ממנא דפקידא על שמשא נפיק ואתון קדישין דשמא עלאה קדישא רשימן על רישיה דשמשא ובחילא דאינון אתוון פתח לכל כוי שמיא ובטש בהו ועבר, וההוא ממנא עאל גו ההוא זהרא דנהיר סחרניה דשמשא ותמן שכיח עד דנפיק שמשא ואתפשט בעלמא. וההוא ממנא איהו פקידא על דהבא וכל מרגלן סומקן ואינון פלחין לההוא דיוקנא דתמן, ובניקדין וסימנין דירתו מן קדמאי מיומין עתיקין אזלי וידעי נקדין דשמשא למשכח אתרין דדהבא ומרגלן.

[p. 59] א"ר יוסי עד כמה יהון פלחנין סגיאין אלין בעלמא דהא שקרא לית ליה קיימין

לקיימא.

פתח אינדך ואמר (משלי יב: 19) שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר. תי"ח אלו כל

בני עלמא הוו פלחין לשקרא הוה הכי אבל נהורא וזהרא דנהיר ודאי קשוט איהו, ככבי רומא דרקיעא קשוט אינון. אי בטפשו וחסרונא דילהו אינון אמרי אלהא לא בעי קב"ה לשיצאה

עובדוי מעלמא. אבל לזמנא דאתי לא ישתצון ככביא ונהורין דעלמא אבל מאן ישתצי, אינון דפלחי לון. וקרא דא הכי הוא, שפת אמת תכון לעד, אלין ישראל דאינון שפת אמת, (דברים ו: 4) י' אלהינו י' אחד, [p. 60] וכלא איהו אמת ורזא דאמת ומסיימי י' אלהיכם אמת, ודא איהו שפת אמת תכון לעד.

ועד ארגיעה, ועד רגע מבעי ליה, אלא עד כמה יהא קיומא דלהון בעלמא, עד זמנא דייתי ויהא לי נייחא מפולחנא קשיא דעלי. ובזמנא דארגיעה ישתצי לשון שקר, לשון ישתצי דקראן אלה למאן דלא הוא אלה. אבל ישראל דאינון שפת אמת כתיב בהו (ישעיה מג: 21) עם זו יצרת לי תהלתי יספרו.

אדכרנא זמנא חדא דהוינא אזיל בהדיה דר' אלעזר, פגע בהגמונא חדא, א"ל לר' אלעזר את ידעת מדאורייתא דיהודאי.
אמר ידענא.

א"ל לית אתון אמרין דמהימנותא דלכון קשוט ואורייתכון קשוט ואנן דמהימנותא שקר ואורייתא דילן שקר, והא כתיב שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר, אנן מיומין דעלמא קיימין במלכותא ולא אעדי מינן לעלמין דרא בתר דרא, תכון לעד ודאי, ואתון זעיר הוה לכון מלכותא ומיד אעדי מנכון וקרא אתקיים בכו דכתיב ועד ארגיעה לשון שקר.
א"ל חמינא בך דאנת חכים באורייתא, תפח רוחיה [קפח ע"ב] דההוא גברא. אלו אמר קרא שפת אמת כוננת לעד [p. 61] כדקאמרת אבל לא כתיב אלא תכון, זמינא שפת אמת דתכון מה דלאו הכי השתא דהשתא שפת שקר קיימא ושפת אמת שכבי לעפרא, ובההוא זמנא דאמת יקום על קיומיה ומגו ארץ תצמח כדין שפת אמת תכון לעד.
א"ל ההוא הגמון זכאה אנת וזכאה עמא דאורייתא דקשוט ירתין. בתר יומין שמענא דאיגיייר.

אזלו, מטו חד בי חקל וצלו צלותהון. כיון דצלו צלותא אמרו מכאן ולהלאה נתחבר בהדי שכינתא ונזיל ונתעסק באורייתא.
פתח ר' יוסי ואמר (ישעיה מא: 11) הן יבושו ויכלמו כל הנחרים בך וגו'. זמין קב"ה למעבד לישראל כל אינון טבוון דקאמר על ידי דנביאי קשוט וישראל סבלו עליהון כמה בישין בגלותהון, ואלמלא כל אינון טבוון דקא מחכאן וחמאן כתיבין באורייתא לא הוה יכלין למיקם למסבל גלותא, אבל אזלין לבי מדרשות פתחין ספרין וחמאן כל אינון טבוון דקא מחכאן וחמאן כתיבין באורייתא דאבטח לון קב"ה עלייהו ומתנחמין בגלותהון.
ושאר עמין מחרפין ומגדפין לון ואמרין אן הוא אלהכון, אן אינון טבוון דאתון אמרין דזמינין לכון, וכי כל עמין דעלמא יכספון מנייכו. הדא הוא דכתיב (שם סו: 5) שמעו דבר י'

החרדים אל דברו אמרו אחיכם שונאים וגו'. מאי החרדים אל דברו, אינון דסבלו כמה בישין כמה שמועות שמעי אלן בתר אלן [p. 62] וחרידו עליהון כד"א (ירמיה ל: 5) כי קול חרדה שמענו פחד אַן שלום וגו'. אינון חרדים תדיר אל דברו כד אתעביד דינא.

אמרו אחיכם שונאים, אלן אחוכון בני עשו.
מנדיכם, כד"א (איכה ד: 15) סורו טמא קראו למו, דלית עמא דקא מבזין לון לישראל ומרקקי באנפיהו כבני אדום ואמרי כלהו מסאבין כנדה ודא איהו מנדיכם.

למען שמי יכבד יי', אַן בנוי דאל חי די בן אַתיקב שמייה, אַן שלטנין על עלמא בגין דההוא דאקרי גדול, (בראשית כז: 1) עשו בנו הגדול, ובשמא דא אקרי קבי"ה גדול (תהלים קמה: 3) גדול יי' ומהולל מאד. אַן בני גדול ואיהו גדול, ודאי למען שמי יכבד יי'. אבל אתון זעירין מכלא (בראשית כז: 15) יעקב בנה הקטן כתיב, אַן הוא אלהכון, אַן הוא טבוון דיכספון כל עממיא מחדוא דלכון. מאן יתן ונראה בשמתכם כמא דאתון אמרין.

[p. 63] והם יבשו, רוח הקדש אַמר והם יבשו כמאן דתלי קללה באחרא בגין דאתון אמרין דכדין יבשו ויכלמו ובג"ד רוח קודשא הוה אמר מלה הכי. ועל דא הַם יבשו ויכלמו כל הנחרים בך. מאי הנחרים בך, דאתתקפו נחיריהון ברוגזא עלך בגלותא דא. בההוא זמנא יבשו ויכלמו מכל טבין דיחמו להו לישראל.

א"ר חייא ודאי הכי הוא אבל חמינן והכי חמו תקיפי עלמא דהא גלותא אתמשך ועדיין בריה דדוד לא אתי.

א"ר יוסי וכל דא הכי הוא אבל מאן עביד דיסבלון ישראל גלותא דא, כל אינון הבטחות דאבטח לון קבי"ה, והא אתמר דעאלין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות וחמאן כל אינון נחמות וכל מה דאומי קבי"ה לון ואתנחמן וחדאן בלביהו למסבל כל מה דייתי עליהו ואלמלא דא לא יכלין למסבל.

א"ר חייא ודאי הכי הוא וכלא בתשובה תליא. ואי תימא ניכלין השתא לאתערא תשובה כלהו כחדא, לא יכלין. מ"ט לא יכלין, בגין דכתיב (דברים ל: 4-1) והיה כי יבאו עליך כל הדברים האלה וגו', וכתביב ושבת עד יי' אלהיך ושמעת בקולו, וכדין (שם) אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך יי' אלהיך ומשם יקחך, וכתביב והשבות אל לבבך בכל הגוים אשר הדיחך יי' אלהיך שמה, ועד דכל אינון דברים אתקימון לא יכלין [קפט ע"א] לאתערא תשובה מנייהו.

[p. 64] א"ר יוסי כמה סתמת כל ארחין ושבילין מכל בני גלותא ולא שבקת לון פתחון פה. אי הכי להוי כמה הון בכל דרא ודרא דלא יסבלון גלותא ולא אגרא ויפקון מדינא דאורייתא.

פתח ואמר (ישעיה כו: 17) כמו הרה תקריב ללדת תחיל תזעק בחבליה כן היינו מפניך וגו'. מאי כמו הרה, ארח איהו לעוברתא לאעברא עליה תשע ירחין שלמין ואית בעלמא כמה וכמה דלא עבר עלה אלא יומא חד או תרין יומין מתשיעאה וכל צירין וחבלין דעוברתא בתשיעאה אינון ואע"ג דלא אעבר עליהו אלא יומא חד אתחשיב עלייהו כאילו אעברו כל תשיעאה שלים. אוף הכי ישראל כיון דאטעמו טעם ממש מן גלותא אי יהדרון בתשובה אתחשב עלייהו כאלו אעברו עלייהו כל אינון מלין דכתיבין באורייתא כ"ש וכ"ש דכמה וכמה אעברו עלייהו מן יומא דגלותא שרי.

אבל מאי כתיב (דברים ד: 30) בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים. ת"ח כמה רחמנותא רחים קב"ה עלייהו דישאל במלה דא. למלכא דהוה ליה ברא יחידאה ורחים ליה רחיו דנפשא ומגו רחיו דיליה יהב ליה לאמיה מטרוניתא דתרבי ליה ותוליף ליה ארחין מתקנן. זמנא חדא חב לגבי אבוה, אתא אבוה ואלקי ליה ובתר אעבר חוביה. תב כמלקדמין וחב לאבוה ואפיקיה אבוה מביתיה וארגיז עליה. נפק ההוא ברא מביתיה. [p. 65] ובאתר דיהך בארח קשוט ויהא זכאה כדקא יאות בגין דישמע אבוה מלכא ויהא תיאובתיה עלוי מה עבד. אמר הואיל ונפקנא מהיכלא דאבא אעביד מכאן ולהלאה כל מה דאנא בעי. מה עבד, אזל ואתחבר בזונות ואתלכלך בלכלוכא בהדייהו ולא הוה משתכח אלא בהדייהו בחבורא דלהון. מטרוניתא אמיה מבקרת בכל יומא על ההוא ברא וידעת דברה בהדי זונות אתחבר וכל חברותא דידיה בהדייהו הוה. שרית למבכי ולא תמררא על בנה. יומא חד עאל מלכא לגבה, חמא לה דאיהי מבכה. שאיל לה. אמרה ולא אבכה דהא ברנא לבר מהיכלא דמלכא ולא די דהוא לא יתיב בהיכלא דמלכא אלא דהוא בהדי זונות. מה יימרון כל בני עלמא, ברא דמלכא איהו דיתיב בבי זונות. שריאת למבכי ולא תחננא למלכא. אמר מלכא בגינך אהדר ליה ואנת ערבא דיליה. אמרת הא ודאי.

אמר מלכא הואיל וכך הוא לא אצטריך לאהדרא ליה ביממא באתגליא דכסופא דילן איהו למהך בגיניה לבי זונות. ואי לא הוי כגוונא דא דטנף גרמיה הכי וחלל יקרי הוינא אנא וכל חיילין דילי אזלין בגיניה בכמה יקר בכמה בוקינס קמיה בכמה מאני קרבא מימיניה ומשמאליה עד דכל בני עלמא יזדעזעון וינדעון כלא דברא דמלכא איהו. השתא כיון דאיהו טנף גרמיה וחלל יקרי איהו יהדר בטמירו דלא ינדעון ביה. אהדר לגבי מלכא, יהביה לגבי אמיה. ליומין סרח כמלקדמין. מה עבד מלכא, אפיק ליה ולאמיה בהדיה מגו היכלא. אמר תרווייכו תהכון ותרווייכו תסבלון מלקיותא תמן. כיון דתרווייכו תסבלון כחדא כדין ידענא דברי יתוב כדקא חזי.

כך ישראל בנוי דמלכא קדישא אינון. אפיק לון ממצרים. ואי תימא בההוא זמנא דלא חאבו, גזרה דגזר קב"ה בין הבתרים הוה [p. 66] אתחזי למהוי קיים וקב"ה אשגח לתרין מלין, חד בגין דההוא מלה דאמר אברהם (בראשית טו: 8) במה אדע כי אירשנה, דא הוא [קפט ע"ב] סבה ועילה. אבל עד דנפקו ממצרים לא הוּן גוי ולא אתחזון כדקא יאות.

פתח ואמר (שיר ב: 2) כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות. בעא קב"ה למעבד לון לישראל כגוונא דלעילא ולמהוי שושנה חדא בארעא כגוונא עלאה, שושנה דסלקא ריחא ואתבריר מכל שאר וורדין דעלמא לא הוי אלא ההיא דסלקא בין החוחים ודא ארחא כדקא יאות. ועל דא זרע שבעין זוגין דהוּן שבעין נפש ואעיל לון בין החוחים, ואינון חוחים מיד דהוּן אינון זוגין תמן סליקו ענפין וטרפין ושליטו על עלמא וכדין פרכת שושנה בינייהו.

[p. 67] כיון דבעא קב"ה לאפקא שושנה ולקיט לה מבינייהו כדין יבשו חוחים ואזדריקו ואשתציאו ולא אתחשבו כלום. בשעתא דאזיל למלקט שושנה דא לאפקא בריה בוכריה בההוא זמנא אזל מלכא גו כמה חיילין רברבנין ושליטין עם דגלין פרישן ואפיק לבריה בוכריה בכמה גבוראן ואייתי ליה להיכליה ויטיב סגי בבי מלכא.

סרח כמלקדמין ומרד באבוה אפקיה מביתיה. מה עבדו ישראל, חמו דהא אתבדרו לבבל אתערבו בין עממיא נסיבו נשין נכריות ואולידו בנים מנהון. עכ"ד אימא קדישא הוּן אפטרופוסא עלייהו.

ועל דעבד הכי קב"ה אמר הואיל וכסופא איהו ליתי ברי איהו מגרמיה, הואיל וחלל יקרי לא אתחזי דאנא איזיל תמן לאפקא ליה ולמעבד ליה נסין וגבוראן כמלקדמין. תבו אינון בלא סיועא דאתחזי לון בלא פליאן ונסין אלא כלהו מתבדרן כלהו לאן במסכנו ותבו להיכלא דמלכא בכסופא ואימא קדישא ערבת לון.

חאבו כמלקדמין. מה עבד קב"ה, אפיק להאי ברא מהיכליה ולאימיה בהדיה. אמר מכאן ולהלאה אימא וברא תסבלון כמה בישין כחדא הדא הוא דכתיב (ישעיה נ: 1) ובפשעיתכם שלחה אמכם. ועל דא כתיב (דברים ד: 30) בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים. מאי באחרית הימים, אלא דא היא אימא קדישא דהיא אחרית הימים ועמה סבלו כל מה דסבלו בגלותא.

[p. 68] ואילו יהדרון בתיובתא אפילו חד ביש או חד צערא יתחשב עלייהו כאלו סבלו כלא ואי יסתיים קיצא בישא וכל דרין דיליה כמא דאמר בוצינא קדישא דכתיב (ויקרא כה: 30) לצמיתות לקונה אותו לדורותיו. וכל דא בתיובתא תליא מילתא.

א"ר חייא ודאי הכי הוא ועל דא גלותא אתמשך, אבל קב"ה כל מה דחמי לון לישראל בהאי אחרית הימים עביד לון נסין ונוקמין דכתיב (ישעיה ב: 2) והיה באחרית הימים נכון יהיה

הר בית יי' בראש ההרים. מאן ראש ההרים, דא אברהם סבא כהנא רבא ראש דכלא, ובגין דאיהו ראש כוס דברכה יהיה נכון בראש ההרים, דא אברהם סבא קדמאה לשאר ההרים. כוס דברכה אצטריך למהוי מתקנא בימינא.

[p. 69] (שם) ונשא מגבעות, אצטריך למהוי זקיף שיעורא דאקרי זרת זקיף מן פתורא

לברכא לקבי"ה ודא הוא ונשא. מגבעות מאי הוא, אלא בינה ובין בתולות אחריה רעותיה שיעורא דזרת איהו. נשא כוס דברכה מגבעות ודאי, ועל דא טבא דיהא ליה להאי ברא בוכרא באחרית הימים איהו.

א"ל שפיר קאמרת האי קרא דודאי דא ימינא אברהם סבא דאיהו ראש ההרים ודאי. ונשא מגבעות, משיעורא דגבעות אינון רעותיה ושפיר קאמרת. (ישעיה ב: 2) ונהרו אליו כל הגוים מאי הוא.

א"ל ואפילו נשים וקטנים, לשמש דפלח על פתורא אע"ג דאיהו לא אכל אצטריך

למשמע ולמימר אמן, [p. 70] דלא יימא בר נש אנא לא אכלית והואיל [קצ ע"א] ולא

מצטרפנא לזמון לא אשמע ולא אימא אמן. הכל מחוייבין ביה.

ד"א ונהרו אליו כל הגוים, אע"ג דנשים וקטנים פטורים מן המצות בכוס דברכה הכל

מחוייבין בלבד דינדעון למאן מברכים, ודא הוא ונהרו אליו כל הגוים.

אתא רבי יוסי ונשקיה, אמר כמה שפיר מלה דא ומתיקא לחכא. השתא אית לדייקא אי

האי אחרית הימים איהו ממש מהו הר בית יי'. הוה ליה למכתב הכי והיה אחרית הימים נכון

יהיה בראש ההרים, מהו באחרית הימים הר בית יי'.

א"ל אחרית הימים איהו אילנא כלא מרישיה ועד סופיה דהוא אילנא דטוב ורע, ואתא

קרא לבררא באחרית הימים ואפיק הר בית יי', דא טוב בלא רע, הר בית יי' ודאי דלית תמן

חולקא לסטרא אחרא דהא אתבריר הר בית יי' מגו אילנא אחרית הימים. ודא איהו כוס

דברכה דאיהו נכון בראש ההרים.

א"ר יוסי זכאה ארחא דא דזכינא להאי מלה. א"ל ממאן שמעת לה.

א"ל יומא חדא הוינא אזיל בארחא וחמינא ליה לרב המנונא סבא דהוה דריש להאי

קרא לרבי אחא וכיון דשמענא [p. 71] חדינא ביה ונטירנא ליה צריר בכנפא דלבושאי דלא

יתעדי מנאי לעלמין.

א"ל ודאי מלה קדישא דא מנהירו דבוצינא קדישא אתנהיר, זכאה דרא דקיימי עלמא

וסמכוי שריין בגויה. ואי אנת צרירת להאי מלה בקשרא חדא דלא יתעדי מינך אנא אצרוור לה

בתלתין או בארבעין קשרין בכיסאי דלא אתעדן מינאי לעלמין.

על ההוא מלה דאחמי קב"ה למשה בגין דאע"ג דישראל חבין קמיה בכל דרא ודרא לא בעי דיימא עליהו דלטורין. מנא לן, מהושע דכתיב (הושע א: 2) תחלת דבר יי' בהושע, הא אוקמוה מלה, ועל דא (שם ב: 1) והיה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר, ובג"ד בריך לון בכמה ברכאן לאהדרא לון בתשובה ולא תבא לון לגבי אבוהון דבשמיא ולא אעדי מתמן עד דמחל קב"ה על כל חובייהו ואתנקיאו קמיה.

[p. 72] אליהו מה כתיב ביה, (מלכים א יט: 4) ויבא וישב תחת רתם אחד וגו'. אמר מארי עלמא אתתא חדא שדרת לון לישראל ודבורה שמה דכתיב (שופטים ד: 5) והיא יושבת תחת תמר, דא הוא רתם ואהדרת לון למוטב דכתיב (שם ה: 7) עד שקמתי דבורה, ואנא עאלית בינייהו וקא אכרזית קמייהו ולא יכילנא.

עד דהוה יתיב אתגלי עליה קב"ה א"ל מה לך פה אליהו. א"ל קב"ה אליהו בקדמיתא הוית קא מקטרגא ומקני על ברית ומדחמינא בך דקנית עלי בההוא ברית נטלית ליה ברעו דמשה ויהיבנא לך, עד דמשה הוה אמר (במדבר כה: 12) הנני נותן לו את בריתי שלום. השתא דאיהו דילך לא אתחזי לך לקטרגא עלוי, הוה לך למשבק קנויך לי כמא בקדמיתא דהוה דילי שבקנא ליה לידא אחרא ולא קטריגנא עלוי. השתא מה לך פה. מאי פה, ברית קיימא פה יי' איהו. כיון דלא בעית לשבקא לי פומך יתברי באתר דההוא פימא.

[p. 73] תנן בההוא שעתא אתעבר מניה ההוא נבזבזא דיהב ליה משה דתנינן מאי דכתיב (מלכים א יט: 8) וילך בכח האכילה ההיא עד הר האלהים חורבה, למתבע מתמן. וכי מתמן הוה בעי, אלא למתבע כמלקדמין מההוא דירית בהר האלהים ברית דא. פנחס הוא אליהו ודאי בדרגא חדא. א"ל משה לית אנת יכיל לקבלא מנאי אלא זיל לינוקייהו דישראל ומנהון תרוח ואינון יהבי לך וכך הוא עביד.

[p. 74] כמה טיבו עבד קב"ה בכל דרא ודרא לישראל. תא חזי מה כתיב (מיכה ו: 4) ואשלח לפניך את משה אהרן ומרים, וכי כמה נביאי הוו לבתר משה [קצ ע"ב] ואשלח לפניך את משה אהרן אלעזר ופנחס ויהושע אליהו ואלישע וכמה שאר צדיקי וחסידך, אלן תלתא אמאי. אלא אמר קב"ה עמי בני אמאי לא תדכרון לכל טבין דעבדית לכו דשדרית לכו למשה אהרן ומרים. מלך בשר ודם דאית ליה מדינתא ושדר לגביה גוברין אפרכין רברבנין דיהון מנהלי עמא ועייני בהו בדינייהו, מאן אצטריך למהוי זקוק במזונייהו במלי דאצטרכון, לאו עמא דמדינתא בעל כרחייהו אצטרכו לעיינא בהו ולמיהב להו יקרא.

שדרית למשה איהו אייתי קמייכו מן למיכל ונהיל לכו ולבנייכו ולבעירייכו ואשתדל בדינייכו ובכל מה דאצטריך לכו. שדרית אהרן אייתי היכלין לעננא לכו ענני יקר לחפיא עלייכו כמלכין, אסחי לכו בטלי יקר דלא אתרקבו לבושיכון ומנעליכון והוּו מתחדשי בכל יומא. שדרית למרים אייתיאת בירא לאשקאה לכו ותשתון אתון ובעירכון. אינון יהבו לכו ומדלהון אכלתון ושיתון ויתיבתון בחופאה דיקר דלהון ומדלכון לא יהביתון לון, ולא עוד אלא דאשתדלו עליכון ונטלו על צואריהון מטולכון והויתון מחרפין ומגדפין לון.

אמר רבי יוסי לא הוה אבא רחמן על בנוי כקב"ה וקרא הוא דכתיב (מלכים א ח: 56) לא נפל דבר אחד מכל דברו הטוב וגו'. ת"ח רחמנו דיליה, אלו אמר לא נפל דבר אחד מכל דברו ולא יתיר נח לעלמא דלא אתברי, אבל מדאמר מכל דברו הטוב אפיך ביש לאחורא דהא מלה דביש לא בעי למעבד. ואע"ג דאגזים וארים רצועה אתאת אמא ואתקפת [p. 75] בדרועיה ימינא וקם רצועה בקיומיה ולא נחית לתתא ולא אתעביד בגין דבעיטא חדא תרווייהו איהו דאגזים ואיהי דאחידת בימיניה.

ואי תימא מנא לן, ממלה דאיהי באתגליא דכתיב לך רד כי שחת עמך, שרי לארמא רצועה ומשה דלא הוה ידע ארחא דאמא שתיק. כיון דחמא קב"ה כך אנקיד ליה ובטש ביה ואמר ועתה הניחה לי, מיד ארגיש משה ואחיד בדרועיה דכתיב זכור לאברהם, דא דרועיה ימינא, ובגין כך לא נחית רצועה.

[p. 76] ואי תימא אמא דאיהי רגילא לאחדא ברצועה דמלכא אן הות דשבקא מלה למשה. שאילנא ואמינא דהא לא ידענא ברירא דמלה עד דנהוי לקמיה דבוצינא קדישא. כד אתו קמיה דר' שמעון חמא באנפייהו סימן, אמר עולו בנין קדישין עולו רחימין דמלכא עולו רחימין דילי עולו רחימין אלין באלין. דאמר רבי אבא כל אלין חברייא דלא רחימין אלין לאלין אסתלקו מעלמא עד לא מטא זמנייהו. כל חברייא ביזמוי דר' שמעון רחימו דנפשא ורוחא הוה בינייהו ובגין כך דרא דר' שמעון באתגלייא הוה, דהוה ר' שמעון אמר כל חברייא דלא רחימין אלין לאלין גרמין דלא ליהך בארח מישר, ועוד דעבדי פגימו בה דהא אורייתא רחימו אחוה וקשוט אית בה, אברהם רחים ליצחק, יצחק לאברהם מתחבקן דא בדא, יעקב תרווייהו אחידין ביה ברחימו ובאחוה, יהבין ליה רוחייהו דא בדא. חברייא כהווא דוגמא אצטריכו ולא למעבד פגימו.

כיון דחמא סימן באנפייהו ואמר לון הכי אמרו ליה ודאי רוח נבואה שרא על בוצינא קדישא והכי אצטריך לן למנדע.

[p. 77] בכה רבי שמעון אמר חד מלה מאינון מלין דלחישו ליה מגו ריש מתיבתא דגנתא דעדן דלא אמרו באתגליא. דא איהי סתרא ואימא לכו בני רחימאי בני רחימין דנפשאי. מה

אעבד, אמרו לי בלחישו ואנא אימא באתגלייא ולזמנא דנחמי אנפין באנפין [קצא ע"א] כל אנפין יסתכמון דא בדא.

בני, חובא דעבדו עמא דלבר ואשתתפו ביה עמא קדישא באמא חאבו דכתיב קום עשה לנו אלהים, אלהים ודאי כבוד דישראל דא איהו דשריא עליהו כאמא על בנין ודא הוא רזא דכתיב (תהלים קו: 20) וימירו את כבודם, דא כבודם דישראל אמא דלהון, ודא הוא דכתיב (שמואל א ד: 22) גלה כבוד, דגרמו לשכינתא דאתגלא בגלותא עמהון. ועל דא וימירו את כבודם, במה, בתבנית שור.

[p. 78] הכא איהו רזא דמלה, ת"ח לתתא גו שמרים דחמרא דורדיין בישין נפיק חד ערעורא מקטרגא מזיקא קדמאה ואיהו ברזא דיוקנא דאדם כד קריב לגו קודשא. כיון דאתעבר מתמן ובעי לנחתא לתתא בעי לאתלבשא בלבוסא לנזקא עלמא ונחית הוא ורתיכוי, ולבושא קדמאה דקא נקיט תבנית שור דיוקנא דשור וקדמאה לנזיקין מאינון ארבע שור איהו ואינון ארבע אבות לנזקא עלמא וכלהו תלתא אבות דנזיקין בר שור כלהו דיליה, ועל דא כתיב וימירו את כבודם בתבנית שור.

[p. 79] מהו אוכל עשב, הא דרשינן ביה אבל עקרא דמלה מתמצית דלחם ושבעה זיני דגן לית ליה בהו חולקא.

ובגין כך אימא לא הוית תמן ולא יאות לה למהוי תמן. ובגין דאבא הוה ידע רחמנו דאמא וארחא דילה אמר למשה, בני רחימאי עיטא בתרווייהו בדא תדיר ודא הוא דלחישו לי בלחישו דלא חזי לגלאה דברא לא ינדע [ויחשיב] בלביה דהא רצועה אתתקנת וידחל תדיר, אבל תרווייהו בעיטא דא ובעיטא חדא.

ת"ח כתיב וירא העם כי בשש משה. מאן העם, אינון ערב רב. מאן ערב רב, וכי לודים וכושים וכפתורים ותוגרמין הוו דקראן לון ערב רב, והלא מצריים הוו וממצרים נטלו. ואלו הוו ערבוביא דעמין סגיאין הוה למכתב ערב רב עלו אתם לפום ערבוביא דלהון. אלא (שמות יב: 38) ערב רב עלה אתם, עמא חד הוה ולישן חד אבל כל חרשי דמצרים [p. 80] וכל חרטומי דלהון דכתיב בהו (שם ז: 11) ויעשו גם הם חרטומי מצרים, דבעו למיקם לקבל פליאן דקב"ה. כיון דחמו נסין ופליאן דעבד משה במצרים אהדרו לגבי משה. א"ל קב"ה למשה לא תקבל לון. אמר משה מאריה דעלמא כיון דחמו גבורתא דילך בעאן לאתגיירא, יחמון גבורתך בכל יומא וינדעון דלית אלוה בר מנך. וקביל לון משה.

אמאי קרא לון ערב רב, אלא כל חרשין דמצרים הוו וברישהון יונוס וימברוס ובשעת דיומא הוו עבדי תדיר חרשיהו. כל אלין חרשין עלאין הוו מסתכלי מכי נטי שמשא משירותא דשבע שעות עד שירותא דתשע דהיינו ערב רברבא. כל אינון חרשין זעירין משירותא דתשע עד

פלג ליליא. [p. 81] אינון עלאין דבהו הוו מסתכלי מכי נטי שמשא דהא כדין שראן תשע מאה ותשעין וחמש דרגין למשטטא על טורי חשוך ורוחא דלהון הוה משטטא על כל אינון חרשין בחרשייהו ואלין הוו עבדי כל מה דאינון בעאן עד דכל מצראי רחצנו דלהון באלין הוה וקראן לון ערב רב, בגין דאית ערב זעירא מתשע שעות [קצא ע"ב] ומחצה ולתתא דא ערב זעירא ותרי ערבי אינון ועל דא ערב רב עלה אתם.

וחכמתא דלהון הוה סגי ואינון אסתכלו בשעתא ואסתכלו בדרגין דמשה וחמו דהא בכל סטרין בשש משה, בשש שעותי קדמאין דיומא דאינון לא יכלין לשלטאה בהו, בשש דרגין עלאין דאחידן ביה, ובכל סטרין בשית הוה ובעטרין דאלין שית הוה זמין לרדת מן ההר דכתיב כי בשש משה לרדת מן ההר. מיד ויקהל העם על אהרן. והכי תנינן דבהווא שעתא דנחית משה וקביל אורייתא בלחודוי כללא דכל ישראל ואיהו קביל אורייתא בעלמא ואפילו מגלת אסתר דכתיב (אסתר ט: 23) וקבל היהודים. וקבלו היהודים מבעי ליה, מאי וקבל, אלא דא משה דאיהו היהודים כללא דיהודאי.

[p. 82] ויקהל העם על אהרן. אמאי על אהרן, בגין לאתכללא בסטרא דימינא דהא אינון שמאלא בעו מניה ובגין דלהוי כליל בימינא אתכנשו על אהרן. ויאמרו קום עשה לנו אלהים, אלהים ודאי בעו סטר שמאלא. אשר ילכו לפנינו. אשר ילך מבעי ליה, מאי אשר ילכו. אלא אלהים שית דרגא אינון, כלהו בסטר שמאלא דאלהים שית אינון. ואי תימא דהא שבע אינון, ההוא אלהים עלאה לא עאל בכללא.

תא חזי כל זמנא דמשה הוה במצרים שמא דאלהים לא דכיר ועל דא קשיא ליה לפרעה, ומתמן ולהלאה שמא דיין בגין דלא יהא תוקפא להווא סטרא אחרא ולא יתתקף בעלמא. השתא בעו ההוא מלה והיינו קום עשה לנו אלהים, לנו דייקא דאנן צריכין להאי מלה לתקפא סטרא דילן דהווי אתדחיא עד השתא.

[p. 83] אשר ילכו לפנינו. מאי אמרו, אלא הכי אמרו חמינן דאתון ישראל כל טוב וכל יקר דעלמא לכו ואנן דחיין לבר. לכו (שמות יג: 21) ויין הולך לפניהם יומם, אוף הכי אשר ילכו לפנינו כמא דאזיל קמייכו יי דהא רשו אית לסטרא דילן למהך אוף הכי לקמנא אי נזמין ליה עובדא.

ת"יח כל ענני יקר דאזלו במדברא לא הוו חפיין אלא לבני ישראל לחודייהו וההוא עננא דיקר דכתיב ויין הולך לפניהם יומם אזל לקמיייהו, ואלין ערב רב וכל אינון בעירי עאנין ותורין הוו אזלי לבר ממשרייתא לבתרייתא. ות"יח כל אינון ארבעין שנין דקא אזלו ישראל במדברא

שום לכלוכא וטנופא לא הוה גו ענני לגו ועל דא עאני ותורי דהוּו אכלי עשב לבר הוּו וכל אינון דנטרי לון.

א"ר אלעזר אבא אי הכי אינון ערב רב לא הוּו אכלי מן מנא.
א"ל ודאי הכי הוּו, אלא מה דיהיב לון ישראל כמא דיהיב לעבדא. וממה הוּו אכלי,
מתמציתא מה דאשתאר מבתר ריחיא פסולת. וקרא אכריז ואמר (שם טז: 35) ובני ישראל
אכלו את המן ארבעים שנה, בני ישראל ולא אחרא, ויראו בני ישראל ויאמרו מן הוּו, ולא שאר
ערב רב ועאני ותורי דהוּו בינייהו.

[p. 84] לא אתכפיין אינון ערב רב והשתא קמו ובעו עובדא לאתתקפא לסטרא אחרא.

אמרו או נהא כלנו עמא חדא ונהוי בכללא עמכון או יהא לן מאן דיהך קמנא כמא דיהך
אלהכון קמיכון. אמר אהרן ח"ו דאלין יכשלו לעמא קדישא למהוי כלא בכללא חדא ולא
יתערבון עמא קדישא בעמא דא כללא חדא אלא טב איהו לאתפרשא לון מגו עמא קדישא עד
דייתי משה. ואהרן לטב אתכוון אלא סגיאיין הוּו מישראל דאשתתפו בהדייהו בלבא, ובגין כך
כד אתא משה אצטריך לבררא וללבנא לעמא קדישא מההוא חובא ואשקי לון שקיו עד
דיתברירו [קצב ע"א] כלהו ולא אשתאר בהו פסולת כלל.

אמר אהרן פרקו נזמי הזהב. וכי לא הוה לון דהבא אחרא, אלא אמר אהרן בעוד דאית

לון קטטה בבנייהו ובנשייהו יתעכבון ובין כך ייתי משה. ת"ח תנינן קשים גרים לישראל
כספחת בבשר החי, כ"ש אלין דלא הוּו גרים כדקא יאות. אינון מה עבדו, כתיב ויתפרקו כל
העם את נזמי הזהב אשר באזניהם. כמה אלפי ורבבן הוּו מנזמיהון תמן.

[p. 85] מה כתיב, ויקח מידם ויצר אותו בחרט ויעשהו עגל מסכה. אהרן לא אסתמר

מאינון תרין חכימין דהוּו ברישיהון דההוא ערב רב, חד מנייהו קמיה ואחרא הוה עביד
בחרשוי. כיון דתרווייהו אתייעטו כחדא נטלו ההוא דהבא חד תרין בידא דחד ושליש בידא
דאחרא בגין דהכי אצטריך בההוא זינא דחרשא.

בכה ר' שמעון אמר אי חסידא קדישא אהרן משיחא דאלהא רבא, בחסידותך נפלו כמה

מעמא קדישא ואנת לא הוית ידע לאסתמרא. מה עבדו, כד מטו שית שעתין ויומא הוה
במתקלא נטלו ההוא דהבא דפריקו מאודניהון. מ"ט, בגין דמאן דאצטריך למעבד חרשא לא
בעי למיחן עינוי על ממונא. ואינון אמרן שעתא קיימא לן אי אנן לא מעכבין, לאו שעתא למיחס
על ממונא. מיד ויתפרקו כל העם. מאי ויתפרקו, כד"א (מלכים א יט: 11) מפרק הרים ומשב
סלעים, ותברו.

בכה כמלקדמין אי עמא קדישא, אי עמא קדישא דקב"ה.

פתח ר' שמעון בבכיה ואמר (שמות כא: 6) והגישו אדניו אל האלהים והגישו אל הדלת

או על המזוזה ורצע. הא אוקמוה חברייה און דשמע בסיני (ויקרא כה: 55) כי [p. 86] לי בני ישראל עבדים עבדי הם ואיהו פריק עול מלכות שמים מעליה וזבין גרמיה לאחר תעקר. אליו חייביא רשיעיא בישיין בתיאובתא למהדר לסרחנייהו לא בעו מנשיהון ובניהון אלא חבילו ואתפרקו מעול שמיא דפקיד להו משה ותברו אודנייהו דלית לון חולקא בעמא קדישא רבא. מה עבדו, פליגו תרווייהו ההוא דהבא, חד נטיל תרין וחד שלישי. קמו לקבל שמשא בשית שעתין, עבדו חרשייהו ובלטו בלטיהון בחרשא דפימא. כיון דמטא שירותא דשבע ארימו תרווייהו ידייהו על ידוי דאהרן. ומנא לן דמיד תרווייהו נטל ולא יתיר, דכתיב ויקח מידם, תרווייהו הוו ולא יתיר. כיון דאיהו קביל מידם, תרי ולאן ידיהם, קלא נפק ואמר (משלי יא: 21) יד ליד לא ינקה רע, דכתיב כי ברע הוא, אייתירע לעלמא.

[p. 87] רזא דמלה, אינון רשעין חייבין חרשין בנוי דבלעם חייבא, בני בנוי דלבן רשיע חמו דכוס של ברכה בימין איהו ומן ימינא אתקף תדיר. אמרו אי יהא בסטר דא ההוא רישא דימינא הא תוקפא דילן כדקא יאות. כיון דמטא שבע שעתין ביומא יהיבן ליה לאהרן מיד. אי איהו אמר לון שוו ליה בארעא בקדמיתא ואנא אטול לא הוו יכלין בחרשייהו כלום, אלא מידם נטל, וקרא מתרעם ואמר ויקח מידם. חמו מה עבד אהרן גבר נביאה גבר חכים לא ידע לאסתמרא, דאלו נטיל מארעא כל חרשין דעלמא לא הוו יכלין לאצלחא, אבל במה אצלחו בעובדא דא, בגין חיקח מידם ולא מארעא.

ויצר אותו בחרט. לאו כמו דחושבים בני נשא דעבד ציורין במחוגה או במלה אחרא, אלא אתא קרא לאוכחא מלה דאהרן דלא ידע לאסתמרא. אילו כד נטל מידיהון הוה שדי לארעא ואע"ג דיטול ליה לבתר לא הוה [קצב ע"ב] אצלח עובדא בישא דא, אבל בכלא סיועא בישא הוה דנקיט דהבא וטמריה מעינא, ביש בתר ביש. מאי ויצר אותו בחרט, דשוי כל דהבא בכיסא חדא ואסתמר, כדן סליק כלא לעובדא.

[p. 88] בספרא דחנוך אשכחנא דהוה אמר הכי, ברא יחידא אתיליד לההוא רישא חוורא וכד ייתון מבשרא דחמריא יטעון ליה בההוא דנטיל מרגלאן בזוגין דדהבא בלא דעתא דיליה ודיוקנא יצייר בציורא בחרט אנוש, דא קולמוסא דאנוש חייבא דטעי לבני נשא. ודאי דא ברירא דמלה דאנוש כד אטעי עלמא בקולמוסא הוה רשים רשימין דכל דיוקנין דפלחנין נכראין ובההוא קולמוסא רשים רשימו ועל דא הוא בחרט ההוא דאשתמודע למעבד הכי ודא איהו ברירו דמלה.

וכלא הוה דודאי בכיסא ארמי דהבא וכסי ליה מעינא כמא דאמרו אינון חרשין, והכי אצטריך בזיני דחרשין אלין ודא הוא עובדא [p. 89] דחרשין אלין, מלה דאצטריך באתגליא לבתר אצטריך טמירו וכסויא בקדמיתא דיתכסי מעינא ובתר יפיק אומנא לאומנותיה, ומלה דאצטריך בכסויא לבתר אצטריך באתגליא בקדמיתא.

השתא בני רחימאי רחימין דנפשאי, מאי אעביד. ודאי צריכנא לגלאה, אציתו ואטמירו מלין. בסטר קדושה ההוא אלהים דקשוט מלך על עלמא בתלת מלין אתתקף בבריאה ביצירה בעשיה, והא אתמר רזא דכל חדא וחדא הכא, לקבל בריאה ויקח מידם, מלה דלא הוה ביה עד כען כלום, לקבל יצירה ויצר אותנו, לקבל עשיה ויעשהו עגל מסכה. מאן חמא חרשין בכל עלמא כאלין.

השתא אית למימר וכי לא כתיב ואשליכהו באש ולא יתיר וכדין ויצא העגל הזה, והשתא את אמר ויעשהו עגל מסכה. אלא חיי דאהרן עבד וקרא אוכח דכתיב ויקח את העגל אשר עשו, אבל ממה דכתיב ויקח מידם וכתיב ויצר אותנו, מחילא דתרין אלין אתעביד כלא, כביכול איהו עביד ליה דאי תרין אלין לא הוו לא אתעביד ולא נפיק לאומנותא, אבל מאן גרם דאתעביד, אינון תרין. כביכול ויעשהו איהו ודאי עשהו, בעוד דאיהו לקח [p. 90] מידם אינהו הוו עבדי חרשיהו ומלחשי בפימייהו ומשכי זעיר זעיר רוחא לתתא מן סטרא אחרא. ומשכו תרין רוחין כחדא חד מן דכר וחד מן נוקבא, דכר אתלבש בדיוקנא דשור, נוקבא בדיוקנא דחמור, תרווייהו הוו כלילן כחדא. אמאי תרין אלין, אלא שור הא אתמר, חמור אמאי, בגין דחרשין אלין דמצראי כתיב בהו (יחזקאל כג: 20) אשר בשר חמורים בשרם. ועל דא כל אינון דישראל דמיתו אתחברו בהדייהו בלבהון, ובגין דהוו תרין דיוקנין כתיב אלה אלהיך ישראל, ולא כתיב זה אלא אלה, תרין דהוו כחדא. אשר העלוך מארץ מצרים, העלוך ולא העלך. כתיב ויעשהו עגל מסכה ויאמרו, ויאמר לא כתיב אלא ויאמרו דאהרן לא אמר מדי.

[p. 91] תנינן מאה ועשרים קנטרין הוו ביה. היך כתיב ויקח מידם, וכי בידם הוו כל אלין קנטרין. אלא מכללא דאינון קנטרין נטלו מלי ידייהו וההוא זעיר אסתלק על כלא כאילו הוה כלא בידייהו.

ת"ח מה כתיב וירא אהרן ויבן מזבח לפניו. אי חסידא קדישא כמה רעותך הוה לטב ולא ידעת לאסתמרא. כיון דארמי ליה בנורא אתתקף חילא דסטרא אחרא תמן בנורא ונפק [קצג ע"א] דיוקנא דשור כמא דאתמר בתרין משיכין דסטרא אחרא. מיד וירא אהרן. מהו וירא אהרן, חמא דסטרא אחרא אתתקף ואלמלא דאקדים ובנה מזבח דא עלמא אתהדר לחרבנא. ללסטים דהוה נפיק לקפחא ולקטלא בני נשא. חמא לגיונא דמלכא דההוא לסטים נפיק בחילא תקיף, אשתדל בהדי מלכא לנפקא בארחא, משך ליה ההוא לגיונא בההוא ארחא. עד דאזיל

ההוא לסטים בההוא ארחא חמא דיוקנא דמלכא דקאים קמיה. כיון דחמא ליה למלכא דהוה קמיה בארחא מיד נרתע ואהדר לאחורא.

כך וירא אהרן דסטרא אחרא אתתקף, אתתקף באסוותא ואחיד בסטר קדישא ושוי ליה

לקמיה. כיון דחמא סטרא בישא דיוקנא דמלכא דקאים קמיה מיד אהדר לאחורא [p. 92] ואתחלש תקפיה וחיליה דהוה אתתקף. מיד ויבן מזבח לפניו ומזבח דא אתגבר ואתחלש סטרא אחרא.

ת"ח מה כתיב ויקרא אהרן ויאמר חג ליי' מחר, חג ליי' ולא לעגל, ולסטר קדושה עבד ולסטר קדושה קרא ואמר. ודא אסוותא אקדים דאלמלא דא לא קאים עלמא על קיומיה. ועם כל דא לא שכיך רוגזיה מאהרן אע"ג דלא אתכוון לביש. א"ל קב"ה אהרן תרין חרשין אלין משכו לך למה דבעו, חייך תרין בנך יפלון ועל חובא דא יתפסון הדא הוא דכתיב (דברים ט: 20) ובאהרן התאנף יי' מאד להשמידו. מאי להשמידו, אלין בנוי כד"א (עמוס ב: 9) ואשמיד פריי, זפריי דבר נש בנוי אינון.

ת"ח אהרן שוי ליה לההוא מזבח לפניו ועגלא תב לאחורא, בנוי שוו לסטר אחרא לפניו וסטר קדושה אהדר לאחורא דכתיב (ויקרא י: 1) ויקריבו לפני יי', לפני יי' שוו, אתפסו בחובה דא.

אהרן חשב דבין כך ייתי משה, ההוא מזבח לא סתר ליה משה, דאילו כמא דחשבין בני נשא מלה קדמאה דאבעי משה [p. 93] לנתצא לההוא מזבח אצטריך כמא דנבי עדו על מזבח דבית אל ונבואתיה על ההוא מזבח הוה. אבל הכא מלה אחרא הוה כמא דאתמר וכתבי ויקח את העגל אשר עשו וגו' ולא כתיב וינתץ את המזבח.

ת"ח ויקרא אהרן, אכריז איהו בקלא ואמר. כתיב הכא ויקרא ויאמר, וכתבי ביונה (יונה ג: 4) ויקרא ויאמר. מה להלן כריז לדינא אוף הכא כריז לדינא.

חג ליי' מחר, נבי נבואה בההוא רוח דמזבח דזמין דינא לשריא עליהו. חג ליי', למעבד בכו דינא. ותלת דינין הוו, חד ויגוף יי' את העם, וחד בבני לוי, וחד דאשקי לבני ישראל. והיינו חג דבני לוי, ליי' זיגוף יי', מחר דאשקי לון משה, וביתו בההוא ליליא ומחר אשתכחו נפיחין ומיייתין ואינון מיין מכשכשין במעיהון כל ליליא ובצפרא אשתכחו מיתין, ועל דא חג ליי' מחר. וכל אסותא דעבד אהרן בגין דכתיב ויבן מזבח לפניו.

[p. 94] ת"ח ההוא מזבח דכתיב וירא את העגל ומחולות, ואילו מזבח לא כתיב דהא אהרן מנדע הוה ידע דכתיב (שמות כב: 19) זבח לאלהים יחרם בלתי ליי' לבדו, ודאי אשתזיב אהרן בעיטא טבא דדבר לנפשיה וכלא ברעותא שלים טב דלא אתכוון לביש.

א"ל ר' אלעזר אבא ודאי הכי הוא וישראל לא הוו, אבל ירבעם דעבד עגלין הא ישראל הוו ועגל עבדו.

[p. 95] א"ל ודאי ואוקמוה אבל ירבעם חטא והחטיא ולא כמא דאמרו דודאי חובא בישא עבד ובמלכות חטא. אמר ירבעם ודאי ידענא דהא סטר קדושה לא שריא אלא בלבא דכל עלמא ודא ירושלם. אנא לא יכילנא לאמשכא להווא סטרא הכא, מה אעביד. מיד (מלכים א יב: 28) ויועץ המלך ויעש וגו', נטיל עיטא בישא, אמר הא [קצג ע"ב] סטרא אחרא דאתמשכא מיד לכל אתר, וכ"ש בארעא דא דתיאובתיה לאשראה בגוה אבל לא יכלא לאתלבשא אלא בדיוקנא דשור.

תרין עגלים אמאי. אלא אמר ירבעם במצרים הוו אינון חרשין דכתיב (יחזקאל כג: 20) בשר חמורים בשרם, הכא לאו, אינון תרין רוחין בישיין אתלבשו כדקא חזי לון, דכר ונוקבא אינון, [p. 96] נוקבא הות בון, ומגו דכתיב (משלי ה: 3) נפת תטפנה שפתי זרה אתמשכו ישראל אבתרה יתיר דכתיב וילכו העם לפני האחד עד דן. ובגין כך תרין עגלין הוו ומשיך לון ירבעם בארעא קדישא והוה חובא עליה ועל ישראל ומנע ברכאן מן עלמא ועליה כתיב (שם כח: 24) גוזל אביו ואמו וגו'.

ועל דא הוו עגלין דהא לבושא קדמאה דמתלבשא סטרא אחרא שור איהו כמא דאתמר. ואי תימא אמאי לאו שור דאיהו עגל, אלא ודאי כך אתחזי וכן בכל סטרין שירותא דלבושא זוטא איהו והא אוקימנא.

ועל דא בני רחימאי כיון דאלהים בעו ובסטרא דאלהים אתבני עובדא אלהים קדישא אימא דאחידת תדיר בדרועא דמלכא וסלקא רצועה לא הות תמן ואצטריך ליה למשה למהוי תמן באתרה. כיון דאנקיד ליה קב"ה אסתכל.

[p. 97] תלת זמנין אנקיד ליה, אי משה רעיא מהימנא כמה חילך תקיף כמה רב גבורתך. תלת זמנין אנקיד ליה דכתיב ועתה הניחה לי הא חד, ויחר אפי בהם ואכלם הא תרין, ואעשה אותך לגוי גדול הא תלת. חכמתא דמשה בתלת נקודין אלין. אחיד בדרועיה ימינא לקבלהניחה לי, אחיד בדרועא שמאלא לקבל ויחר אפי בהם ואכלם, אתחבק בגופא דמלכא לקבל ואעשה אותך לגוי גדול. וכד אתחבק בגופא תרין דרועין מסטרא דא ומסטרא דא לא יכיל לאתנענעא לסטר בעלמא. דא הוא חכמתא דמשה דבמילי נקודין דמלכא ידע בכל חד מנייהו באן אתר יתתקף ובחכמתא עבד.

[p. 98] אתא רבי אלעזר וחבריא ונשקו ידוי. הוה תמן רבי אבא, אמר אלמלא לא אתינא לעלמא אלא למשמע דא די לן. בכה ואמר ווי ר' כד תסתלק מעלמא, מאן ינהר ויגלי

נהורין דאורייתא. מלה דא בחשוכא אתטמר עד השתא דנפק מתמן והא נהיר עד רום רקיעא ובכרסיא דמלכא רשים וקב"ה חדי השתא בהאי מלה וכמה חדו על חדו אתוסף מקמי מלכא קדישא. מאן יתער מלי דחכמתא בעלמא כוותך.

תא חזי עד לא חטא אדם הוה סליק וקאים בחכמה דנהירו עלאה ולא הוה מתפרש מאילנא דחיי. כיון דאסגי תיאובתא למנדע ולנחתא לתתא אתמשיך אבתרייהו עד דאתפרש מאילנא דחיי וידע רע ושבק טוב. ועל דא כתיב (תהלים ה: 5) כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע, מאן דאתמשך ברע לית ליה דיורא עם אילנא דחיי. ועד לא חטאו הוו שמעין קלא מלעילא וידעין חכמתא עלאה ולא דחלי. כיון דחטאו אפילו קלא מתתא לא הוו יכלין למיקם ביה. [p. 99] כגוונא דא עד לא חאבו ישראל בשעתא דקיימו ישראל על טורא דסיני אתעבר

מנייהו זוהמא דהאי חויא דהא כדין בטול יצר הרע הוה מעלמא ודחו ליה מנייהו וכדין אתאחידו באילנא דחיי וסליקו לעילא ולא נחתו לתתא. כדין הוו ידעין והוו חמאן אספקלריאן עלאין ואתנהרן עינייהו וחדאן למנדע ולמשמע, וכדין חגר לון קב"ה חגירין דאתוון דשמא קדישא דלא יכיל לשלטאה עלייהו האי חויא ולא יסאב לון כדבקדמיתא. כיון דחטו בעגלא אתעברו מנייהו כל אינון דרגין ונהורין עלאין ואתעבר מנייהו חגירו מזיינין דעטרי שמייה עלאה ואמשיכו עלייהו חויא בישא כמלקדמין וגרימו מותא לכל עלמא. ולבתר מה כתיב, ויראו בני ישראל את פני משה כי [קצד ע"א] קרן עור פני משה וייראו מגשת אליו.

ת"ח מה כתיב בקדמיתא (שמות יד: 31) וירא ישראל את היד הגדולה, וכלהו חמאן זהרין עלאין ואתנהרין [p. 100] באספקלריא דנהרא דכתיב (שם כ: 15) וכל העם רואים את הקולות. ועל ימא הוו חמאן ולא דחלין דכתיב זה אלי ואנוהו. לבתר דחטו מה כתיב, ויראו מגשת אליו.

ות"ח מה כתיב בהו ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חרב, דאתעברו מנייהו אינון מזיינין דאתחגרו בהו בטורא דסיני בגין דלא ישלוט בהו ההוא חויא בישא. כיון דאתעבר מנייהו מה כתיב, ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה. [p. 101] אמר רבי אלעזר מאי האי קרא לגבי האי. אלא כיון דידע משה דאתעברו מנייהו דישראל אינון זיינין עלאין אמר הא ודאי מכאן ולהלאה חויא בישא ייתי לדיירא בינייהו ואי יקום מקדשא הכא בינייהו יסתאב. מיד ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה, בגין דחמא משה דהא כדין ישלוט חויא בישא מה דלא הוה מקדמת דנא.

וקרא לו אהל מועד. וכי לא הוה בקדמיתא אהל מועד, אלא בקדמיתא אהל סתם, השתא אהל מועד. מאי מועד. ר' אלעזר אמר לטב, רבי אבא אמר לביש. ר' אלעזר אמר לטב, מה מועד איהו יום חדוה דסיהרא דאיתוספא בה קדושה לא שלטא בה פגימותא אוף הכא קרי לה בשמא דא לאחזאה דהא אתרחיק מבינייהו ולא אתפגים, ועל דא וקרא לו אהל מועד כתיב. ור' אבא אמר לביש דהא בקדמיתא הוה אהל סתם כד"א (ישעיה לג: 20) אהל כל יצען כל יסע יתדותיו לנצח, והשתא אהל מועד. בקדמיתא למיהב חיין ארוכין לעלמין דלא ישלוט בהו מותא, מכאן ולהלאה אהל מועד כד"א (איוב ל: 23) ובית מועד לכל חי. השתא אתייהב ביה זמנא וחיין קצובין לעלמא. בקדמיתא לא אתפגים והשתא אתפגים, בקדמיתא חברותא וזווגא לסיהרא בשמשא דלא יעדון, השתא אהל מועד זווגא דלהון מזמן לזמן, ובגין כך וקרא לו אהל מועד מה דלא הוה קודם.

[p. 102] ר' שמעון הוה יתיב ליליא חדא ולעי באורייתא והווי יתבי קמיה רבי יהודה ורבי יצחק ור' יוסי. אמר ר' יהודה הא כתיב ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חרב, וקאמרין דגרמו מותא עלייהו מההוא זמנא ולעילא ושליט בהו ההוא חויה בישא דאעדו ליה מנייהו בקדמיתא. ישראל תינח, יהושע דלא חטא אעדו מניה ההוא זיינא עלאה דקביל עמהון בטורא דסיני או לא. אי תימא דלא אתעדי מניה, אי הכי אמאי מית כשאר כל בני נשא. ואי תימא דאתעדי מניה אמאי והא לא חטא דהא איהו עם משה הוה בשעתא דחבו ישראל. ואי תימא דלא קביל ההוא עטרא בטורא דסיני כמה דקבילו ישראל אמאי.

פתח ואמר (תהלים יא: 7) כי צדיק יי צדקות אהב ישר יחזו פנימו. האי קרא אמרו ביה חברייא מה דאמרו, אבל כי צדיק יי, צדיק הוא ושמיה צדיק ובגין כך צדקות אהב. ישר, ואיהו ישר כד"א (דברים לב: 4) צדיק וישר. ועל דא יחזו פנימו כל בני עלמא ויתקנון ארחייהו למהך בארץ מישר כדקא יאות.

[p. 103] ות"ח כד דאין קב"ה עלמא לא דן ליה אלא לפום רובן דבני נשא. ות"ח כד חב אדם באילנא דאכל מניה גרם לההוא אילנא דשרי ביה מותא לכל עלמא וגרים פגימו לאפרשא אתתא מבעלה וקאים חובה דפגימו דא בסיהרא עד דקיימו ישראל בטורא דסיני. כיון דקיימו ישראל בטורא [קצד ע"ב] דסיני אתעבר ההוא פגימו דסיהרא וקיימא לאנהרא תדיר. כיון דחבו ישראל בעגלא תבת סיהרא כמלקדמין לאתפגמא ושלטא חויה בישא ואחיד בה ומשיך לה לגביה. וכד ידע משה דחבו ישראל ואתעברו מנייהו אינון זיינין קדישין ידע ודאי דהא חויה אחיד בה בסיהרא לאמשכא לה לגביה ואתפגימת, כדן אפיק לה לבר. וכיון דקיימא לאתפגמא אע"ג דיהושע קאים בעטרא דזיינין דיליה כיון דפגימו שריא בה ואתהדרת כמה דאתפגימת

בחובא דאדם לא יכיל בר נש לאתקיימא בר משה דהוה שליט בה ומותיה הוה בסטר אחרא, ועל דא לא הוה רשו בה לקיימא ליהושע תדיר ולא לאחרא. ועל כן אהל מועד קרי ליה, אהל דהא שריא ביה זמן קציב לכל עלמא.

[p. 104] ועל דא רזא דמלה אית ימינא לעילא ואית ימינא לתתא, אית שמאלא לעילא

ואית שמאלא לתתא. אית ימינא לעילא בקדושה עלאה, ואית ימינא לתתא דאיהו בסטרא אחרא. אית שמאלא לעילא בקדושה עלאה לאתערא רחימותא לאתקשרא סיהרא באתר קדישא לאתנהרא, ואית שמאלא לתתא דאפריש רחימותא דלעילא ואפריש לה מלאנהרא בשמשא ולא תקרבה בהדיה. ודא הוא סטרא דחויא בישא דכד שמאלא דא דלתתא אתערא כדין משיך לה לסיהרא ואפריש לה מלעילא ואתחשכת נהורהא ואתדבקת בחויא, וכדין שאיבת מותא לתתא לכלא דאתדבקת בחויא ואתרחקת מאילנא דחיי ועל דא גרים מותא לכל עלמא. ודא הוא דכדן אסתאב מקדשא עד זמנא קציב דאתקנת סיהרא ותבת לאנהרא ודא הוא אהל מועד.

ועל דא יהושע לא מית אלא בעיטא דנחש דא דקריב ופגים משכנא כדקדמיתא. ודא

הוא רזא דכתיב (שמות לג: 11) ויהושע בן נון נער, ואע"ג דאיהו נער לתתא לקבלא נהורא [p. 105] לא ימיש מתוך האהל, כמה דאתפגים דא הכי נמי אתפגים דא. אע"ג דזינא קדישא הוה ליה כיון דאתפגים הכי הוא ודאי לא אשתזיב בלחודוי מניה מההוא גוונא ממש והא אתמר.

זכאין אינון צדיקיא דידיעין רזין דאורייתא ומתדבקין בה באורייתא ומקיימין קרא דכתיב (יהושע א: 8) והגית בו יומם ולילה וגו', ובגינה יזכון לחיי עלמא דאתי דכתיב (דברים ל: 20) כי היא חייך ואורך ימיך וגו'.

פרשת ויקהל

[p. 106] ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם וגו'. רבי חייא פתח (שמואל

א טו: 6) ויאמר שאול אל הקני לכו סורו רדו מתוך העמלקי פן אוסיפך עמו ואתה עשית חסד עם כל בני ישראל בעלותם ממצרים וגו'. תא חזי מה כתיב בעמלק, (שם: 2) פקדתי את אשר עשה עמלק לישראל אשר שם לו בדרך. קב"ה בכלהו קרבין דעבדו שאר עמין לגבייהו דישראל, מ"ט לא אקשי קמיה כהאי קרבא דעבד עמלק לגבייהו. אלא ודאי קרבא דעמלק הוה בכל סטרין לעילא ותתא דהא בההוא זמנא אתתקף חויה בישא לעילא ואתתקף לתתא. מה חויה כמין על פרשת ארחין, אוף הכא נמי עמלק חויה בישא הוה לגבייהו דישראל דכמין לון [קצה ע"א] על פרשת ארחין דכתיב (שמואל א טו: 2) אשר שם לו בדרך בעלותם ממצרים. כמין הוה לעילא לסאבא מקדשא וכמין הוה לתתא לסאבא לישראל. מנא לן, דכתיב (דברים כה: 18) אשר קרך בדרך. כתיב הכא אשר קרך, [p. 107] וכתוב התם (שם כג: 11) אשך לא יהיה טהור מקרה לילה.

ועל דא בבלעם כתיב (במדבר כג: 4) ויקר אלהים אל בלעם, ויקר לישנא דמסאבא נקט.

ואי תימא הא כתיב אלהים, אלא קב"ה אזמין ליה ההוא אתר דמסאבא לאסתאבא ביה בההוא דרגא דאיהו אתדבק לאסתאבא. מה עבד בלעם, איהו חשיב באינון קרבנין לסלקא לעילא, מיד זמין ליה קב"ה ההוא אתר, א"ל הא מסאבו לגבך כמא דאתחזי לך, ועל דא ויקר אלהים אל בלעם. כגוונא דא אשר קרך בדרך, אזמין לגבך ההוא חויה בישא לעילא לסאבא לכל סטרין. ואלמלא דאתקין משה לעילא ויהושע לתתא לא יכילו ישראל ביה. ובגין כך קב"ה נטיך ההוא דבבו לדרי דרין. מ"ט, בגין דחשיב לאעקרא את קיימא מאתריה. ובגין דא פקדתי בפקידה דהא תמן אתרמיז רזא דאת קיימא קדישא.

[p. 108] תי"ח מה כתיב ויאמר שאול אל הקני. מאן קני, דא יתרו. וכי מאן יהיב בני

יתרו הכא למהוי דיוריהון בעמלק והא ביריחו הוה שראן. אלא כתיב (שופטים א: 16) ובני קני חתן משה נסעו מעיר התמרים במדבר יהודה וגו', ומתמן שארו בתחומא דעמלק עד ההוא זמנא דאתא שאול מלכא דכתיב ויסר קני מתוך עמלק, בגין דהא בזמנא דחייביא אשתכחו אינון זכאין דאשתכחו בינייהו יתפסון בחוביהון והא אוקמוה.

כגוונא דא אלמלא ההוא ערבוביא דאתחברו בהו בישראל לא אתענשו ישראל על עובדא

דעגלא. ות"ח מה כתיב בקדמיתא (שמות כה: 2) מאת כל איש אשר ידבנו לבו, לאכללא כלא בגין דבעא קב"ה למעבד עובדא דמשכנא מכל סטרין מוחא וקליפה, ובגין דהווי אינון ערב רב

בגווייהו [p. 109] אתמר מאת כל איש אשר ידבנו לבו לאכללא לון בינייהו דישראל דאינון מוחא וכלהו אתפקדו. לבתר סטא זינא לזיניה ואתו אינון ערב רב ועבדו ית עגלא וסטו אבתרייהו אינון דמיתו וגרמו לון לישראל מותא וקטולא. אמר קב"ה מכאן ולהלא עובדא דמשכנא לא יהא אלא מסטרא דישראל בלחודייהו, מיד ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם וגו' קחו מאתכם תרומה ודאי ולא כקדמיתא מאת כל איש אשר ידבנו לבו. ויקהל משה. מאן אתר כניש לון, אלא בגין דהוו אינון ערב רב בינייהו אצטריך משה לאכנשא לון וליחדא לון מבינייהו.

ויקהל משה. רבי אבא פתח (דברים לא: 12) הקהל את העם האנשים והנשים וגו'. מה להלן כללא דכלהו דישראל אוף הכא כללא דכלהו דישראל, ומאי נינהו, שתין רבוא. רבי אלעזר פתח קרא בישראל כד נחית משה מן טורא דכתיב (שמות לב: 17) וישמע יהושע את קול העם ברעה ויאמר אל משה קול מלחמה במחנה. וישמע יהושע, וכי יהושע שמע ומשה לא שמע. אלא ודאי עד השתא יהושע לא הוה ידע ומשה הוה ידע. אי הכי מאי ברעה. אלא ברעה כתיב בה' דהווא קלא בסטרא אחרא הות. ויהושע דהוה אנפי דסיהרא אסתכל בהווא קלא דהוה בסטרא דרעה, מיד ויאמר אל משה קול מלחמה במחנה. [p. 110] בהווא שעתא אתברו תרי לוחי אבנא דהוו בקדמיתא והא אוקימנא דאינון אתייקרו על ידוי [קצה ע"ב] ונפלו.

ת"י בארבע סטרין דעלמין בארבע תקיפין קלא אתער והווא קלא אתערותא דסטרא אחרא אתער ביה, והווא אתערותא דסטרא אחרא עאל בין קלא לקלא ואתחשך נהורא דקלא דלתתא בגין דלא מטא נהורא דקלא דלעילא לקלא דלתתא, וכדין אקרי ההוא אתערותא דעאל בין דא לדא נחש דמפתי לאתתא ונטיל נהורא והווא קלא הוא קול מלחמה קול רעה, ודא איהו ברעה. ועל דא יהושע שמע ולא משה בגין דנטיל ההוא רעה נהורא דסיהרא דהוה אחיד בה יהושע, ומשה דהוה אחיד בשמשא לא שמע, וישראל כלהו אתחשך נהורא דילהון בגין ההוא רעה דאתדבקת בהו. כיון דמחל קב"ה חוביהון כדין ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם, דהא ההוא ערב רב אתעברו מנייהו.

[p. 111] רבי אלעזר ורבי יוסי הוו יתבי ליליא חד וקא מתעסקי באורייתא ואתעורו עד לא אתפלג ליליא. אדהכי קרא גברא ובריכו ברכתא. אמר רבי אלעזר השתא הוי זמנא דקב"ה עאל בגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא. א"ל רבי יוסי אמאי משתעשע קב"ה.

בכה רבי אלעזר ואמר ת"ח עד השתא קב"ה אזדעזע תלת מאה ותשעין רקיעין ובעט בהו ובכה על חרבן בי מקדשא ואוריד תרין דמעין לימא רבה ואדכר לבנוהי מגו בכיה, [p. 112] בגין דתלת סטרין אתפלג ליליא בתריסר שעתין דהוו רשימין ביה ואי אתוספון שעתין בליליא אינון שעתין דמתוספאן מיממא אינון ולא אתחשיבו מליליא בר תריסר דאינון דילה ואינון תריסר אתפלגו לתלת סטרין ותלת משריין דמלאכין קדישין אתפלגו באינון תלת סטרין. משרייא קדמאה אתמנה בארבע שעתין קמייתא בשירותא דליליא לשבחא למאריהון. ומאי קאמרי, (תהלים כד: 1-4) ליי הארץ ומלאה תבל ויושבי בה, כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה, מי יעלה בהר יי ומי יקום במקום קדשו, נקי כפים וגו'. מ"ט דא, בגין דכד ליליא פריש גדפוי על עלמא כדין כל בני עלמא טעמין טעמא דמותא ונפקי נשמתייהו לסלקא לעילא ואלין מלאכין קיימי וקאמרי מי יעלה בהר יי. הר יי דא הר הבית, מקום קדשו דא עזרת ישראל, כגוונא דלעילא הכי נמי לתתא. בגין דבכל רקיעא ורקיעא כמה ממנן וכמה סרכין קיימין תמן וכד נשמתיין נפקין בעאן לסלקא לעילא ואי לא זכאין אינון דחייין לון לבר ואזלין ושאיין בעלמא ונטלין לון כמה חבילי טהירין ואודעי לון מילין כדיבין ולזמנין מילי קשוט ממה דאתי לזמן קריב כמה דאוקמוה. [p. 113] ואינון נשמתיין דצדיקייא אזלין ושאיין לעילא ופתחי לון פתחין וסלקי לון לגו ההוא אתר דאקרי הר יי כגוונא דרזא דהר הבית לתתא ומתמן עאלין לגו ההוא אתר דאקרי מקום קדשו דתמן אתחזון כל נשמתיין לקמי מאריהון כגוונא ההוא אתר דאתחזון ישראל קמי קב"ה אתר דאקרי עזרת ישראל. בשעתא דנשמתיין קיימי תמן כדין חדווא דמאריהון לאתתקנא בהו אתר דאקרי קדש הקדשים ותמן רשימין עובדיהון וזכוון דלהון.

משרייא תניינא אתמנה בארבע שעתין אחרנין ולא אמרי שירתא בר תרי שעתין עד דאתפלג ליליא ועאל קב"ה בגנתא דעדן, ואלין אינון אבלי ציון אינון דבכו על חרבן בי מקדשא. ובשירותא דארבע שעתין אמצעין פתחי ואמרי (תהלים קלו: 1) על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו וגו', אינון דבכו על נהרות בבל עמהון דישראל [קצו ע"א] משמע דכתיב גם בכינו. ומנא לן דבכו תמן, דכתיב (ישעיה לג: 7) הן אראלם צעקו חוצה. מהו חוצה, דא בבל בגין דכלהו אוזפו לון עד בבל ותמן בכו עמהון. ועל דא פתחי בהאי ומסיימי זכור יי לבני אדום את יום ירושלם וגו'.

[p. 114] כדין אתער קב"ה בדרגוי ובעט ברקיעין ואזדעזעו תריסר אלפי עלמין וגעי ובכי דכתיב (ירמיה כה: 30) יי ממרום ישאג וגו' ואידכר לון לישראל ואחית תרי דמעין לגו ימא רבא. כדין אתער שלהוביתא חד בסטר צפון ובטש רוחא חדא דסטר צפון בההוא שלהוביתא ואזלא ושאיין בעלמא, וההוא שעתא אתפלג ליליא ושלהוביתא אזלא ובטש בגדפוי דתרנגולא

וקרי. וקב"ה לית ליה נייחא עד דעאל לגנתא דעדן לאשתעשעא בנשמתהון דצדיקייא. וסימנין (אסתר ז: 4-7) כי נמכרנו אני ועמי וגו' ויאמר המלך מי הוא זה וגו' והמלך קם בחמתו אל גנת הביתן וגו'. בשעתא דעאל קב"ה בגנתא דעדן כדין כל אינון אילנין דגנתא וכל אינון נשמתין דצדיקייא כולהו פתחי ואמרי (תהלים כד: 7-8) שאו שערים ראשיכם וגו' מי זה מלך הכבוד וגו'.

ובשעתא דנשמתהון דצדיקייא די בארעא אהדרו לגופייהו כדין אתקיפו בהו כל אינון מלאכין ואמרין (שם קלד: 1) הנה ברכו את יי' כל עבדי יי' וגו'. ואוליפנא דהא משרייא תליתאה קאמרי דא בארבע שעתין בתרייתא עד דסליק נהורא דצפרא [p. 115] וכדין משבחן למריהון כל אינון ככביא ומזלי וכל אינון מלאכין עלאין די שלטניהון ביממא כלהו משבחן למאריהון ואמרי שירתא דהא הוא דכתיב (איוב לח: 7) ברן יחד ככבי בקר וגו'. בשעתא דשמשא נפיק ביממא ישראל נטלי שירתא לתתא ושמשא לעילא, ובשעתא דנטיל שמשא בגלגלוי פתח קל נעימותא ואמר שירתא. ומאי שירתא קאמר, (תהלים קה: 2-1) הודו ליי' קראו בשמו וגו' שירו לו וגו'. וישראל משבחן לקב"ה ביממא עם שמשא דהא הוא דכתיב (שם עב: 5) ייראוך עם שמש, ואע"ג דהא אוקימנא להאי קרא. א"ר אלעזר אלמלא דבני עלמא אטימין לבא וסתימין עיינין לא יכלין למיקם מקל נעימותא דגלגלא דשמשא כד נטיל.

אדהכי דאתעסקו באורייתא נהר יממא, קמו ואתו לקמיה דר' שמעון. כיון דחמא לון אמר ר' שמעון אלעזר אנת וחברייא אסתימו גרמייכו אלין תלתא יומין דלא תפקון לבר בגין דמלאך המות אשתכח במתא ואית ליה רשו לחבלא בגין דכיון דאתייהיב ליה רשו יכיל לחבלא. ותו דבר נש דאתחזי קמיה סליק ואסטי עליה ואדכר חובוי ובעי דינא מקמי קב"ה ולא אתעדי מתמן עד דאתדן ההוא בר נש ואתייהיב ליה וקטיל ליה.

[p. 116] אמר ר' שמעון האלהים רובא דעלמא לא מיתו עד לא מטא זמנייהו בר דלא ידעין לאסתמרא גרמייהו דהא משעתא דמיתא אפקי ליה מביתיה לבי קברי מלאך המות אשתכח ביני נשי. אמאי ביני נשי, דהכי הוא אורחוי מיומא דפתי לחוה ובגינה גרים מותא לכל עלמא. ועל דא כד קטיל בר נש וגוברי אשתכחו עם מיתא עאל ביני נשי בארחא משעתא דאפקי ליה מביתיה לבי קברי עד דאהדרו לביתיהו ובגיניהון גרים מותא לכמה גוברין בעלמא עד לא מטא זמנייהו, ועל דא כתיב (משלי יג: 23) ויש נספה בלא משפט, בגין דסליק ואסטי ואדכר חובוי דבר נש קמיה קב"ה ואתדן על אינון חובין ואסתלק עד לא מטא זמניה. מאי תקנתיה, בשעתא דנטלי מיתא לבי קברי יהדר בר נש [קצו ע"ב] אנפוי וישבוק לנשי בתר כתפוי, ואי אינון מקדמי יהך לאחורא בגין דלא יתחזי עמהון אנפין באנפין. ולבתר

דמהדרי מבי קברי לא יהדר בההוא ארחא דנשי קיימין ולא יסתכל בהו כלל אלא יסטי בארחא אחרא. ובגין דבני נשא לא ידעי ולא מסתכלין דא רובא דעלמא אתדנו בדינא ואסתלקו עד לא מטא זמנייהו.

[p. 117] א"ר אלעזר אי הכי טב ליה לבר נש דלא יוזיף למיתא.

א"ל לא דהא כד בר נש אסתמר כהאי גוונא אתחזי לארכא דיומין וכל שכן לעלמא דאתי. ת"ח לאו למגנא אתקיננו קדמאי שופרי לאמשכא מיתא מן ביתא לבי קברי. אי תימא דעל מיתא איהו, לא אלא בגין לאגנא על חייא דלא ישלוט עלייהו מלאך המות לאסטאה לעילא ויסתמרון מניה.

פתח ואמר (במדבר י: 9) וכי תבאו מלחמה בארצכם וגו'. ודייקינן על הצר, דא מלאך המות. הצורר אתכם, הצורר אתכם תמיד וקטיל בני נשא צדיקי וחסידים דאיהו אעיק לון לחייא על מיתא דלהון ובעי לקטלא אחרנין. מאי תקנתיה, והרעותם. בראש השנה דאיהו יומא דדינא לעילא האי מלאך נחית לתתא בגין לאשגחא בבני נשא ולסלקא לעילא לאסטאה לון. ישראל דידיעי דהא מלאך המות נחית לתתא בגין למהוי קטרוגא עלייהו מקדמי בשופר ליבבא עליה דלא יכיל להון ולאגנא עלייהו. כל שכן בשעתא דעביד דינא וקטיל בר נש ואשתכח לתתא, וכל שכן בשעתא דאזלי לבי קברי ואהדרו מבי קברי דהא בשעתא דנשי נטלי רגלייהו עם מיתא איהו נחית ואשתכח קמייהו דכתיב (משלי ה: 5) רגליה יורדות מות, רגליה יורדות למאן, לההוא דאקרי מות. ועל דא חוה גרמא מותא לכל עלמא רחמנא לישזבן.

[p. 118] ת"ח כתיב (שם ל: 20) כן דרך אשה מנאפת וגו', והא אוקימנא, אבל כן דרך אשה מנאפת דא הוא מלאך המות והכי אקרי. אכלה ומחתה פיה, אוקידת עלמא בשלהובוי וקטיל בני נשא עד לא מטא זמנייהו. ואמרה לא פעלתי און, דהא דינא בעינא עלייהו ואשתכחו בחובין ובדינא קשוט מיתו.

בשעתא דעבדו ישראל ית עגלא ומיתו כל אינון אוכלוסין הוה מלאך המות אשתכח ביני נשי בגו משרייתא דישראל. כיון דאסתכל משה דהא מלאך המות אשתכח ביני נשי ומשרייתא דישראל בינייהו מיד כניש לכל גוברין לחודייהו הדא הוא דכתיב ויקהל משה את כל עדת בני ישראל, אלן גוברין דכניש לון ואפריש לון לחודייהו. ומלאך המות לא הוה מתפרש מגו נשין עד דאתקם משכנא דכתיב ויקם משה את המשכן. ואפיי בשעתא דנשין הוו אתיין נדבה למשכנא לא הוה אתעדי מבינייהו עד דחמא משה ויהב לגוברין עיטא דלא ייתון בחבורה חדא עמהון ולא אתחזון אפיין באפיין אלא לבתר כתפייהו הדא הוא דכתיב ויבאו האנשים על הנשים, ויביאו האנשים לא כתיב אלא ויבאו, בארחא לא הוו עאלין אלא לבתר כתפייהו בגין דמלאך המות לא אתפרש מבינייהו עד דאתקם משכנא.

[p. 119] ת"ח לא אשתכח ביני נשי פחות משבע נשין ולא פחות מעשר, ובארחא

באתגליא בשבע אשתכח ובעי דינא, בעשר אסטי לקטלא. ובגין דאשתכח בינייהו בארחא
באתגליא כתיב ויבאו האנשים על הנשים. אסטמרן כל ההוא יומא כלהו חברייה ואסתכלו
באורייתא.

פתח ר' שמעון ואמר (בראשית ז: 1) ויאמר יי' לנח בא אתה וכל ביתך אל התבה. האי
קרא אוקימנא אבל ת"ח וכי לא יכיל קב"ה לנטרא ליה לנח באתר חד בעלמא דיהא [קצז ע"א]
מבול בכל עלמא ולא יהא בההוא אתר כמא דכתיב בגדעון (שופטים ו: 40) ויהי חורב אל הגזה
לבדה וגו', או לנטרא ליה בארעא דישראל דכתיב (יחזקאל כב: 24) לא גושמה ביום זעם, דלא
נחתו עלה מי טופנא. אלא כיון דמחבלא נחת לעלמא מאן דלא סגיר גרמיה ואשתכח קמיה
באתגלייה אתחייב בנפשיה דאיהו קטיל גרמיה. מנא לן, מלוט דכתיב (בראשית יט: 17) המלט
על נפשך אל תביט אחריו וגו'. [p. 120] מאי טעמא אל תביט אחריו, בגין דמחבלא אזיל בתר
כתפוי ואי אהדר רישיה ויסתכל ביה אנפין באנפין יכיל לזקא ליה. ועל דא כתיב בנח (שם
ז: 16) ויסגור יי' בעדו, דלא שליט עליה מלאך המות.
עד דהוו טמירין מיתו תליסר גוברין במתא. אמר רבי שמעון בריך רחמנא דלא ידע
בדיוקנייכו מלאך המות.

ויקהל משה. אהדר לון כמלקדמין עובדא דמשכנא.

אמר רבי חייא כלא כמא דאתמר ועובדא דמשכנא לא אתעביד אלא מישראל בלחודייהו
ולא מאינון ערב רב בגין דאינון ערב רב אמשיכו ליה למלאך המות לנחתא בעלמא. כיון
דאסתכל משה ביה אשדי לאינון ערב רב לבר וכניש לון לישראל בלחודייהו הדא הוא דכתיב
ויקהל משה.

ויקהל משה. רבי שמעון פתח (משלי ל: 4) מי עלה שמים וירד מי אסף רוח בחפניו מי
צרר מים בשמלה מי הקים כל אפסי ארץ מה שמו ומה שם בנו כי תדע. האי קרא אוקימנא
וכמה סימנין אית ביה וכלא בקב"ה אתמר דאיהו כלא. ואי תימא מה שמו ומה שם בנו, דא
קב"ה. מה שמו, יהוה שמו. מה שם בנו, ישראל דכתיב (שמות ד: 22) בני בכרי ישראל והא
אוקימנא.

[p. 121] מי עלה שמים, אוקמוה דא משה דכתיב (שם כד: 1) ואל משה אמר עלה אל יי'.

אבל מי עלה שמים, דא אליהו דכתיב ביה (מלכים ב ב: 11) ויעל אליהו בסערה השמימה. וכי
היך יכיל אליהו לסלקא לשמים והא כלהו שמיא לא יכלין למסבל אפילו גרעינא דחרדל מגופא
דהאי עלמא ואת אמרת ויעל אליהו בסערה השמימה. אלא כגוונא דא (שמות יט: 20) וירד יי'

על הר סיני, וכתוב (שם כד: 18) ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר, וכי קב"ה הוה בטורא דסיני וכתוב (שם: 17) ומראה כבוד יי' כאש אוכלת בראש ההר, היך יכיל משה לסלקא לגביה. אלא במשה כתיב ויבא משה בתוך הענן, דעאל גו עננא כמאן דאתלבש בלבושא, הכי נמי אתלבש בעננא ועאל בגווה, ובעננא אתקרב לגבי אשא ויכיל למקרב. אליהו דכתיב ויעל אליהו בסערה דעאל בההוא סערה ואתלבש ביה וסליק בההוא סערה לעילא.

ורזא אשכחנא בספרא דאדם דאמר באינון תולדות דעלמא רוחא יהא דיחות לעלמא בארעא ויתלבש בגופא ואליהו שמיה, ובההוא גופא יסתלק וישתדל גופיה וישתאר בסערה וגופא דנהורא אחרא יזדמן ליה למהוי גו מלאכי. וכד יחות יתלבש בההוא גופא דאשתאר בההוא סערה ובההוא גופא יתחזי לתתא ובגופא אחרא יתחזי לעילא. ודא איהו רזא זעלה שמים וירד. לא הוה בר נש דסליק לשמיה רוחא דיליה ונחית לבתר לתתא בר אליהו דדא איהו דסליק לעילא ונחית לתתא.

[p. 122] ד"א מי עלה שמים, דא אליהו. וירד, דא יונה דנחת לגו תהומא לעמקי ימא. יונה מחילא דאליהו קא אתא. אליהו סליק, יונה נחית, דא שאיל נפשיה למימת ודא שאיל נפשיה למימת, ובגין כך אקרי בן אמתו וכתוב (מלכים א יז: 24) ודבר יי' בפיך אמת.

מי צרר מים, דא אליהו דצריר צרורא דמא ולא נחתו טלא ומטרא דשמיה. בשמלה, דא אליהו דהוה אייתי [קצז ע"ב] אדרתו למעבד נסין.

מי אסף רוח בחפניו, דא אליהו דאהדר רוחא דבר נש לגו מעוי. אסף כד"א (מלכים ב ה: 11) ואסף המצורע.

[p. 123] מי הקים כל אפסי ארץ, דא אליהו דלבתר דצרר מים ואומי על שמיה לבתר אהדר בצלותא ואוקים כל עלמא ונחת מטרא ואתיהיב מזונא לכלא.

מה שמו, אליהו. מה שם בנו, אליהו. מה שמו כד סליק לעילא, אליהו. מה שם בנו כד נחית לתתא ואתעביד שליחא למעבד נסין, אליהו שמיה.

דבר אחר מי עלה שמים, דא קב"ה כמא דאוקימנא. ורזא דמלה מ"י והא אוקימנא, והכא איהו רזא דרתיכא עלאה בארבע סטרין דאינון יסודי קדמאי דכלא וכלהו תליין בההוא אתר עלאה דאקרי מ"י כמא דאתמר.

ת"י כד קיימא שעתא דרעותא קמי קב"ה ליחדא רתיכא עלאה למהוי כלא חד כדין קלא נפיק מההוא אתר עלאה קדישא דאקרי שמים וכניש כל אלין קדישין לתתא וכל אינון רברבן קדישין ומשריין עלאין למהוי כלהו זמינין כחדא הדא הוא דכתיב ויקהל משה, דא רזא דשמים. את כל עדת בני ישראל, אלין אינון תריסר משריין עלאין קדישין. ויאמר אליהם, ומאי קאמר, זה הדבר וגו' קחו מאתכם תרומה, אתתקנו כלכון לסלקא ולמיטל עלייכו יקרא

דכרסייא קדישא לסלקא לעילא. אפרישו מנייכו אינון יקירין אינון רברבין עלאין לסלקא לההוא תרומה [p. 124] רזא דכרסייא קדישא לאתחברא באבהן דהא מטרוניתא לא אתחזי למיתי לבעלה אלא באינון בתולתין עולימתהא דייתון עמה ומדברין לה עד דמטת לבעלה כד"א (תהלים מה: 15) בתולות אחריה רעותיה וגו'. וכל כך למה, ליי, למיתי לאתחברא בבעלה. כל נדיב לבו, אלין אינון ארבע משריין עלאין דבכללא דלהון כלילין כל אינון שאר משריין ואלין אינון דנפקן מאבהן עלאין דאקרון נדיבים כמא דאוקימנא דכתיב (במדבר כא: 18) כרוה נדיבי העם, אלין אבהן.

יביאה, יביאוה לא כתיב אלא יביאה ליחדא כלהו כחדא. וכן יביא לא כתיב אלא יביאה לסלקא לה לגבי בעלה כמה דאצטריך.

[p. 125] את תרומת יי, את לאסגאה כל אינון משריין עלאין אחרנין לאתחברא כלא כחדא ואינון תריסר ובכללא חדא, זהב וכסף ונחושת ותכלת וארגמן ותולעת שני ושש ועזים וערת אילים מאדמים וערת תחשים ועצי שטים ושמן למאר ובשמים לשמן המשחה ולקטרת הסמים. אלין אינון תריסר משריין עלאין דכלילין כלהו בכללא דארבע דאקרון חיות הקדש כמא דאתמר, וכלהו אלין סלקין לכרסייא קדישא לאעלא לה לעילא לאתחברא בבעלה בגין דאשתכחו עמה ביקרא עלאה. כדין יתיב מלכא עלאה על כורסייא קדישא ואתחברת אתתא בבעלה למהוי כלא חד וכדין איהי חדוא דכלא.

ת"ח הכא שארי לממני זהב בקדמיתא וכסף לבתר בגין דהאי חושבנא מתתא, אבל כד אתי לממני מחושבנא דרתיכא דלעילא שארי לממני מימינא בקדמיתא ולבתר משמאלא. מנא לן, דכתיב (חגי ב: 8) לי הכסף ולי הזהב, כסף בקדמיתא ולבתר זהב. וברתיכא דלתתא שארי משמאלא ולבתר מימינא, זהב וכסף ונחשת, זהב בקדמיתא ולבתר כסף.

[p. 126] וכל אינון רתיכין אקרון נדיב לב. כל, לאכללא כל שאר רתיכין.

לב. מאילב, היינו רזא דכתיב (משלי טו: 15) וטוב לב משתה תמיד, ודא איהו לבא דכלא ודא כרסייא קדישא, ועל דא אקרון [קצח ע"א] לב. כל נדיב לב, כמא דאוקימנא דארבע משריין אלין כללא דכלהו אקרון ברזא חדא נדיב לב.

תרומת יי, דא כרסייא קדישא ובגין דארימו לה לעילא וסלקין לה לעילא אקרי תרומת יי. ועל דא כד חמא יחזקאל רזא דחיות דהו סלקין לא חמא מהו דסלקין בגין דאיהי סלקא לגבי מלכא עלאה בגניזו בטמירן ביקרא עלאה.

וכל חכם לב בכס, אלין אינון שתין מקורין דאשקיין עלמא ומנהון אתשקי.

יבאו. אמאי יבאו, אלא דייתון למלקט מעם גנוא דחיי. יבאו ולבתר ויעשו מה דקב"ה

פקיד לון לאענאה עלמא.

[p. 127] קחו מאתכם תרומה וגו'. רבי יהודה פתח (ישעיה נח: 7) הלא פרוס לרעב לחמך. ת"י זכאה חולקיה דבר נש כד מסכנא איערע לגביה דהא מסכנא דורונא דקב"ה הוי דשדר לגביה דבר נש. מאן דמקבל ליה לההוא דורונא בסבר אנפין זכאה חולקיה. תא חזי מאן דחייס למסכנא ואתיב לנפשיה קב"ה סליק עליה כאילו הוא ברא לנפשיה. ועל דא אברהם דהוה חייס על כל בני עלמא סליק עליה קב"ה כאילו הוא ברא לון דכתיב (בראשית יב: 5) ואת הנפש אשר עשו בחרן, ואע"ג דהא אוקימנא. הלא פרוס לרעב. מאי פרוס, למפרס מפה בנהמא ומזונא למיכל. ד"א הלא פרוס כד"א (דניאל ה: 28) פריס פריסת, דבעי למפרס פריסן דנהמא קמיה בגין דלא איכסיף ויפרוס קמיה בעינא טבא.

[p. 128] לחמך, לחם לא כתיב אלא לחמך, ההוא דילך מממונד ולא דגזל ולא מעושק

ולא מגניבה, דאלו הכי לאו זכותא הוא אלא ווי ליה דאתי לאדכרא חובוי. כגוונא דא קחו מאתכם תרומה, מאתכם ממה דלכון ולא מעושק וגזל וגניבה והא אוקימנא.

רבי חייא ורבי יצחק ורבי יוסי הוו אזלי בארחא, עד דהוו אזלי פגע בהו רבי אבא. אמר רבי חייא ודאי שכינתא בהדן. כד מטא לגביהו אמר רבי אבא כתיב (מלכים א ח: 16) למן היום אשר הוצאתי את עמי את בני ישראל ממצרים לא בחרתי בעיר מכל שבטי ישראל ואבחר בדוד. האי קרא לא סופיה רישיה ולא רישיה סופיה, כתיב לא בחרתי [p. 129] בעיר ואבחר בדוד, מאי האי עם האי, ואבחר בירושלם מבעי ליה. אלא כד קב"ה אית רעותא קמיה למבני קרתא אסתכל בקדמיתא בההוא רישא דנהיג עמא דקרתא ולבתר בני קרתא ואייתי לעמא ביה הדא הוא דכתיב לא בחרתי בעיר עד דאסתכלנא בדוד למהוי רעיא על ישראל, בגין דמתא וכל בני מתא כלהו קיימי ברעיא דנהיג לעמא. אי רעיא איהו טב ליה טב למתא טב לעמא, ואי רעיא איהו בישא ווי ליה ווי למתא ווי לעמא. והשתא אסתכל קב"ה בעלמא וסליק ברעותא למבני ליה ואוקים ברישא דדרא לר' שמעון וחברייא למיקם קמיה.

מלה חדתא שמענא. פתח ואמר (תהלים קמו: 5) אשרי שאל יעקב בעזרו וגו'. וכיאל

יעקב ולא אל אברהם ולא אל יצחק, אלא אל יעקב דיעקב לא אתרחיץ באבוי ובאמוי דערק קמי אחוי ואזל בלא ממונא ואזל יחידאי כד"א (בראשית לב: 11) כי במקלי עברתי את הירדן הזה, ואיהו אתרחיץ ביה בקב"ה דכתיב (שם כח: 20) אם יהיה אלהים עמדי וגו', וכלא שאיל מקמי קב"ה ויהב ליה.

[p. 130] שברו על יי' אלהיו, שברו ולא אמר תקותו ולא בטחונו אלא אל תקרי שברו

אלא שברו דניחא ליה לצדיקא לאתבר גרמיה ולתברא תבירו על תבירו וכלא על יי' אלהיו כד"א (תהלים מד: 1) כי עליך הורגנו כל [קצח ע"ב] היום, כי עליך נשאנו חרפה. כגוונא דיעקב דכתיב וירא יעקב כי יש שבר במצרים, דהא תבירו דגלותא חמא דהוה ליה במצרים ושוי תוקפיה בקב"ה, ובנוי דיעקב סבילן תבירו דגלותא ולא אשתנו מגו רזא דמהימנותא דאבהתהון ושמא דקב"ה הוה רגילא בפומייהו, ועל דא כתיב (שמות ג: 13) ואמרו לי מה שמו, בגין דהוּו ידעי ולא אנשו ליה לעלמין וסבלו תבירא דגלותא על קב"ה ובגין כך זכו לפורקנין ולנסיין.

[p. 131] ואתון קדישי עליונין דסבלין תבירא דגופא מאתר לאתר על קב"ה עאכ"ו

דזכאין אתון למעבד לכו נסין ופורקנין ותזכון לחיי עלמא דאתי. אזלו כלהו כחדא. פתח ואמר קחו מאתכם תרומה ליי' גו'. תא חזי בשעתא דבר נש שוי רעותיה לגבי פולחנא דמאריה ההוא רעותא סליק בקדמיתא על לבא דאיהו יסודא וקיומא דכל גופא. לבתר סליק ההוא רעותא טבא על כל שיפי גופא דכל שיפי גופא ורעותא דלבא מתחבראן כחדא ואינון משכין עליהו זהורא דשכינתא לדיירא עמהון וההוא בר נש איהו חולקא דקב"ה הוי הדא הוא דכתיב קחו מאתכם תרומה ליי', מאתכם הוא אמשכותא לקבלא עלייכו ההוא תרומה למהוי חולקא ליי'.

ואי תימא דלאו ברשותיה דב"נ קיימא מלה, הא כתיב כל נדיב לבו יביאה את תרומת יי', כל נדיב לבו ודאי. מאן דאתרעי לביה ימשיך ליה לשכינתא לגביה הדא הוא דכתיב יביאה, אע"ג דאיהי באסתלקותא לעילא יביאה מאתר עלאה לדיירא עמיה. וכד תיתי לאשראה עמיה כמה ברכאן וכמה עותרא תיתי עמה הדא הוא דכתיב זהב וכסף ונחשת, לא יחסר ליה כל עותרא בעלמא. דא לשאר בני עלמא, אבל אתון קדישי עליונין קחו מאתכם תרומה ליי'.

[p. 132] אמר רבי חייא מאן דשרי לארמא הוא ירים.

פתח ואמר (יונה ב: 11) ויאמר יי' לדג וגו'. וכי באן אתר אמר ליה, אלא בשעתא דקב"ה ברא עלמא בעובדא דבראשית ברא ביומא חמישאה נוני ימא. כדין פקיד ואמר דיהא זמין חד נונא למבלע ליונה ויהא במעוי תלת יומין ותלת לילון ולבתר דירמי ליה לבר. ולא דא בלחודוי אלא כל מה דעבד קב"ה בעובדא דבראשית בכלא אתני עמיה. ביומא קדמאה ברא שמיא אתני עמהון דיסליק אליהו בהו גו סערה דכתיב (מ"ב ב: 11) ויעל אליהו בסערה השמים. בההוא יומא אתני עמיה דחשך לשמשא במצרים תלת יומין דכתיב (שמות י: 22) ויהי חשך אפלה בכל ארץ מצרים שלשת ימים.

ביומא תניינא ברא רקיע דיהא מפריש בין מיא למיא דכתיב (בראשית א: 6) ויאמר
אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים, ואתני עמהון קב"ה דמיא יהון
 מפרישין לישראל בין טומאה לטהרה לאתדכאה בהו וכך הוה.
 ביומא תליתאה אפיק ארעא מגו מיא ואכניש למיא ועבד מההוא כנישו דאתכנשו לאתר
 חד ימא, אתני בימא למעבר ישראל בגוה ביבשתא ולמטבע למצראי וכך הוה דכתיב (שמות
 יד: 27) וישב הים לפנות בקר לאיתנו, אל תקרי לאיתנו אלא לתנאו למה דאתני עמיה דימא
 קב"ה בעובדא דבראשית. תו אתני בארעא דיפתח ית פומה במחלוקתא דקרח ותבלע לקרח
 ולכל [פ. 133] כנישתיה דכתיב (במדבר טז: 32) ותפתח הארץ את פיה.
 ביומא רביעאה ברא שמשא וסיהרא דכתיב יהי מארת ברקיע השמים, ואתני בשמשא
 למהוי קאים בפלגו שמיא ביומי דיהושע [קצט ע"א] דכתיב (יהושע י: 13) ויעמוד השמש בחצי
השמים. אתני בכביא למעבד קרבא בסיסרא דכתיב (שופטים ה: 20) הככבים ממסלותם
נלחמו עם סיסרא.
 ביומא חמישאה ברא נוני ימא ועופי דשמיא, אתני בעופי למיזן עורבים לאליהו בזמנא
 דעצר לשמיא דכתיב (מלכים א יז: 4) ואת העורבים צויתי דייקא. אתני בנוני ימא לאזדמנא
 נונא חד למבלע ליונה ולאשדאה ליה לבר.
 ביומא שתיתאה ברא לאדם ואתני עמיה דתפוק מניה אתתא דתיזון לאליהו דכתיב
 (שם: 9) הנה צויתי אשה אלמנה וגו', הנה צויתי מיומא דאתברי עלמא.
 וכן בכל עובדא ועובדא דאתחדש בעלמא קב"ה פקיד ההוא עובדא מיומא דאתברי
 עלמא. אוף הכא ויאמר יי' לדג, ויאמר משית יומי בראשית קאמר ליה.
 הכא נמי אית לן סמך בעלמא על עובדין דבני נשא בהאי עלמא. יונה דנחת לספינה דא
 איהי נשמתא דבר נש דנחתת להאי עלמא למהוי בגופא דב"י. אמאי אתקרי יונה, בגין דכיון
 דאשתתפת בגופא כדין איהי יונה בהאי עלמא [פ. 134] כד"א (ויקרא כה: 17) ולא תוננו איש את
עמיתו. וכדין בר נש אזיל בהאי עלמא כספינה לגו ימא רבה דאתחשבת לאתבר כד"א (יונה
 א: 4) והאניה חשבה להשבר.
 ובר נש כד איהו בעלמא דין חטי וחשיב דערק קמי מאריה ולא אשגח בהאי עלמא וכדין
 אטיל קב"ה רוח סערה תקיפא, דא איהי גזירת דינא דקיימא תדיר קמי קב"ה ובעאת דינא
 דבר נש מקמיה, ודא איהי דקא מצער לספינה ואדכר חובוי דבר נש לאתפסא ליה. כיון דאתפס
 בר נש על ידא דההוא סערה בבי מרעיה מה כתיב, ויונה ירד אל ירכתי הספינה וישכב וירדם,
 אע"ג דבר נש בבי מרעיה נשמתא לא אתערת לאתבא קמי מאריה למפרק חובוי.

מה כתיב, ויקרב אליו רב החובל. מאן רב החובל, דא יצר הטוב דאיהו מנהיג כלא. ויאמר לו מה לך נרדם וגו', לאו שעתא הוא למדמדך דהא סלקין לך לדינא על כל מה דעבדת בהאי עלמא תוב מחובך. אסתכל במלין אלין ותוב למארך, מה מלאכתך, דאתעסקת בה בהאי עלמא ואודי עלה קמי מארך. ומאין תבא, אסתכל מאין תבא מטפה סרוחה ולא תתגאי קמיה. מה ארצך, אסתכל דהא מארעא אתבריאית ולארעא תיתוב. ואי מזה עם אתה, אסתכל אי אית לך זכו דאבהן דיגין עלך.

[p. 135] כיון דסלקין ליה לדינא דלעילא ההוא סערה דאיהי גזרת דינא דסעיר עליה

דבר נש תבעא מן מלכא למידן אינון תפיסין דמלכא וכלהו אתיין חד חד קמיה. בה שעתא אתקריבו בי דינא. אית מנהון דפתחי בזכו, אית מנהון לחובה, וגזרת דינא תבע דינא. ואי ההוא ב"נ לא זכי מה כתיב, ויחתרו האנשים להשיב אל היבשה ולא יכולו, משתדלין אינון דאורו זכותיה לאתבא ליה להאי עלמא ולא יכולו. מאי טעמא, כי היס הולך וסוער, גזרא דדינא אזיל וסעיר לחובוי דב"נ ואתגבר עלייהו.

כדין נחתין עליה תלת שליחן ממנן, חד דכתיב כל זכיינ וחובינ דעבד בר נש בהאי עלמא,

וחד דעביד חושבן יומוי, וחד דהוה אזיל עמיה כד הוה במעוי דאמיה והא אוקימנא. וגזרת דינא לא שכיך עד ההוא זמנא דכתיב וישאו את יונה, וישאו כד נטלי ליה מביתיה לבי קברי. כדין מכרזי עלוי. אי איהו זכאה מכרזי עליה ואמרי הבו יקר לדיוקנא דמלכא (ישעיה נז: 2) יבא שלום ינחו וגו'. מנא לן, דכתיב (שם נח: 8) והלך לפניך צדקך [קצט ע"ב] וגו'. ואי חייבא הוא מכרזי עליה ואמרי ווי לפלניא, טב ליה דלא אתברי.

[p. 136] כדין מה כתיב, ויטילוהו אל היס ויעמוד היס מזעפו, כד עאלין ליה לבי קברי

דאיהו אתר דדינא כדין גזרת דינא דהוה סעיר שכיך מזעפיה. ונונא דבלע ליה דא איהי קברא. מה כתיב, ויהי יונה במעי הדג. מעי הדג דא איהו בטן שאול. מנא לן, דכתיב (יונה ב: 1) מבטן שאול שועתי, ואיהו במעוי דנונא הוה וקרא ליה בטן שאול.

שלושה ימים ושלושה לילות, אלין תלת יומין דבר נש בקברא, אתבקע מעוי. לבתר תלת

יומין ההוא טנופא אתהפך על אנפוי ואומר לו טול מה דיהבת בי, אכלת ושתית כל יומא ולא יהבת למסכני וכל יומך הוה כחגין ומועדן ומסכני הוה כפנין דלא אכלו בהדך, טול מה דיהבת בי, הדא הוא דכתיב (מלאכי ב: 3) וזריתי פרש על פניכם וגו' והא אוקימנא.

לבתר דא מתלתא יומין ולהלא אתדן בר נש מעינוי מן ידוי ומרגלוי ואוקמוה עד ירח

יומין. [p. 137] כל אינון תלתין יומין אתדנו נפשא וגופא כחדא ובגין כך אשתכחת נשמתא לתתא בארעא דלא סלקת לאתרה כאתתא דיתבא לבר כל יומי מסאבה. לבתר נשמתא סלקא וגופא אתבלי בעפרא עד ההוא זמנא דאתער קב"ה למיתייא. וזמינא קלא חדא לאתערא ביני

קברי ויימר (ישעיה כו: 19) הקיצו ורננו שוכני עפר וגו'. אימתי יהא דא, בזמנא דיתעבר מלאך המות מעלמא דכתיב (שם כה: 8) בלע המות לנצח וגו'. כיון דבלע המות לנצח לבתר ומחה יי אלהים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר וגו'. כדין כתיב ויאמר יי לדג ויקא את יונה אל היבשה.

לבתר דאתער ההוא קלא ביני קברי כדין כל קברא וקברא יקיא לההוא מיתא דביה לבר הדא הוא דכתיב וארץ רפאים תפיל. מאי תפיל, דיקיא לון לבר. רפאים, מהו רפאים, דקבילו אסוותא כמלקדמין ואתסו גרמין בגרמין ואלין אקרין רפאים.

[p. 138] ואי תימא הא כתיב בשאר עמים (שם כו: 14) רפאים בל יקומו. אלא ודאי כל עלמא אתסון גרמין בבי קברי אבל מנהון יקומו ומנהון לא יקומו ועל דא כתיב רפאים בל יקומו. זכאה חולקהון דישראל.

ובהאי נונא אשכחנא מלין לאסוותא דכל עלמא. האי נונא כיון דבלע ליונה מית וביה הוה יונה תלתא יומין, לבתר אתקיים כמלקדמין ואקיא ליונה לבר והא אוקימנא דכתיב ויתפלל יונה אל יי אלהיו ממעי הדגה. כתיב הכא הדגה, וכתיב התם (שמות ז: 21) והדגה אשר ביאור מתה והא אוקימנא. כגוונא דא זמינת ארעא לאתערא בקדמיתא ולביתא וארץ רפאים תפיל.

אתו חברייא ונשקו רישיה.

[p. 139] רבי חייא פתח ואמר [ר ע"א] קחו מאתכם תרומה ליי וגו'. תי"ח קב"ה כד ברא עלמא לא ברא ליה אלא בגין דיתון ישראל ויקבלון אורייתא. באורייתא אתברי עלמא ועל אורייתא קיימא הדא הוא דכתיב (ירמיה לג: 25) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתני.

אורייתא איהי אורכא דחיי בהאי עלמא ואורכא דחיי בעלמא דאתי, וכל מאן דאשתדל באורייתא כאילו אשתדל ביה בהיכליה דקב"ה דהיכלא עלאה דקב"ה אורייתא איהי בגין דכד בר נש אתעסק באורייתא קב"ה קאים תמן ואצית לקליה כמא דכתיב (מלאכי ג: 16) ויקשב יי וישמע, ואשתזיב ב"נ מתלת דינין, מדינא דהאי עלמא ומדינא דמלאך המות דלא יכיל לשלטה עליה ומדינא דגיהנם.

[p. 140] ספר זכרון, מאן איהו. אלא אית ספר לעילא ואית ספר לתתא. זכרון, אתר קיימא קדישא דנטיל וכניש לגביה כל חין דלעילא. ספר זכרון, תרי דרגין דאינון חד ורזא תדא. שם יהו"ה, שם חד, יי חד, וכלא מלה חדא. בגין דאית שם ואית שם, שם לעילא דאיהו אקרי שם ממה דלא ידיע ולא אתרמיזי בידיעה כלל ודא אקרי נקודה עלאה. שם לתתא דאקרי שם (דברים ד: 32) מקצה השמים ועד קצה השמים, בגין דקצה השמים אקרי זכרון והאי שם

איהי נקודה דלתתא דאיהי שם מההוא זכרון דאיהו קצה השמים דנטיל כל חיין דלעילא ודא איהו קצה השמים דלתתא. נקודה דא איהו ספר וקיימא בחושבנא, דא הוא ולחושבי שמו. ספר דקאמרן ושם חד מלה הוא בכל סטריין.

נקודה זן בגין דקיימא באמצעייתא איהי עלאה על כל דאתאחדן בה. שית סטריין אתאחדן בספר עלאה עלייהו, שית סטריין אתאחדן בספר תתאה דאיהי עלאה עלייהו. ספר עלאה ספר תתאה, כלא אקרי תורה. מה [p. 141] בין האי להאי. אלא ספר עלאה איהי תורה שבכתב בגין דאיהי סתימא ולא קיימא אלא בכתב דתמן איהו אתר לאתגלאה לתתא. ומאן איהו, עלמא דאתי. ספר תתאה דא תורה דאקרי תורה שבעל פה. מאן איהו על פה, אלן רתיכין דלתתא דאיהי קיימא עלייהו, ובגין דלאו אינון בכללא דכתיבה לעילא אקרון על פה, ותורה דא קיימא על פה בגין דכתיב (בראשית ב: 10) ומשם יפרד והיה לארבעה.

ותורה עלאה אע"ג דאיהי קיימא לעילא על הכתב לא אקרי אלא דקיימא בכתב וההוא כתב אתעביד היכלא לגביה ואיהו קיימא גו ההוא היכלא ואתטמרת תמן, ובגין כך אקרי תורה שבכתב ולא על כתב. אבל תורה דלתתא איהי קיימא על רתיכהא ואקרי על פה דקיימא עלייהו ובגין דלא אתחשיבו מלגו מכללא דכתיבה לא אתעבידו היכלא להאי נקודה כההיא נקודה עלאה, ובגין דקיימא עלייהו אקרי תרומה.

תו שמענא מבוצינא קדישא, תרומה, מהו תרומה, כמה דאוקימנא תרי ממאה. ת"ח כל אינון דרגין קדישין די ברזא דמהימנותא דקב"ה אתגלי בהון אינון עשר דרגין ואינון עשר אמירן כמא [p. 142] דאוקמוה ואלין עשר סלקין למאה. וכד אצטריך לן להאי נקודה תתאה לארמא לה אסיר לן לנטלא לה בלחודה אלא לה ולבעלה ואינון תרי מאינון מאה דקאמרן בגין דלא אצטריך לאפרשא לון כלל אלא לאחדא לה ולבעלה. ועל דא אתקרי תרומה בכללא חדא. תא חזי בכל יומא כרוזא קארי בני עלמא בכו קיימא מלה דא. [ר ע"ב] קחו מאתכם

תרומה ליי. ואי תימא דקשיא עליכו מלה כל נדיב לבו יביאה. מהו יביאה אלא מהכא אוליפנא רזא לצלותא דבר נש, צלותא דבר נש דדחיל למאריה ואתקין תקונא דלעילא כמה דאוקימנא. בשירין ותושבחן בקדמיתא אינון שירין ותושבחן דקאמרי מלאכין עלאין לעילא ובההוא סדורא דתושבחן דקאמרי לתתא איהי אתקשטת גרמה ואיתקנת בתקונהא כאתתא דאתקשטת לבעלה. [p. 143] ובסדורא דצלותא בההוא תקונא דצלותא דמיושב אתקינו עולמתהא וכל אינון דילה ומתקשטין כלהו בהדה. לבתר דאתתקן כלא ואתסדר כד מטו לאמת ויציב כדין כלא מתתקן היא ועולמתהא עד דמטו לגאל ישראל. כדין אצטריך למיקם כלא על קיומייהו בגין דכד מטי בר נש לאמת ויציב וכלא אתתקן עולמתהא נטלי לה ואיהי נטילת גרמה לגבי מלכא עלאה. כיון דמטו לגאל ישראל כדין מלכא קדישא עלאה נטיל בדרגוי ונפק

לקבלא לה, ואנן מקמי מלכא עלאה בעינא לקיימא על קיומנא באימתא ברעדה דהא כדין אושיט ימינא לגבה ולבתר שמאליה דשוי לה תחות רישה ולבתר אתחבקו בנשיקו כחדא. ואלין אינון תלת קדמייתא, ובעי בר נש לשוואה לביה ולכווניה בכל הני תקונין וסדורין דצלותא, פומיה ולביה ורעותיה כחדא.

השתא דמלכא עלאה ומטרוניתא אינון בחדווא דאינון נשיקין מאן דאצטריך למשאל שאלתין שאלו דהא כדין שעתא דרעותא איהו. כיון דשאל בר נש שאלתוי מקמי דמלכא ומטרוניתא כדין יתקין גרמיה ברעותיה ולביה לתלת אחרנין לאתערא חדווא דטמירו דהא מאלין תלת אתברכת בדבקותא אחרא ויתקין בר נש גרמיה למיפק מקמייהו ולאנחת לון בחדווא גניזא דאלין תלת. ועכ"ד דיהא רעותיה דיתברכון תתאי מאינון ברכאן דחדווא טמירא. [p. 144] וכדין אצטריך למנפל על אנפוי ולממסר נפשיה בשעתא דאיהי נקטא נפשין ורוחין, כדין איהו שעתא לממסר נפשיה בגו אינון נפשין דאיהי נקטא דהא כדין צרורא דחיי איהו כדקא יאות.

מלה דא שמענא ברזין דבוצינא קדישא ולא אתייהיב לי רשו לגלאה בר לכו חסידי עליונין. ואי בההיא שעתא דאיהי נקטא נפשין ורוחין ברעו דדבקותא חדא איהו ישוי לביה ורעותיה לדא ויהיב נפשיה בדבקותא דההוא רעותא לאכללא לה בההוא דבקותא, אי אתקבלת בההיא שעתא בההוא רעותא דאינון נפשין ורוחין ונשמתין דאיהי נקטא האי איהו בר נש דאתצריך בצרורא דחיי בהאי עלמא ובעלמא דאתי.

ותו דבעא לאתכללא מכל סטרין מטרוניתא מעילא ותתא ולא תעטרא בנשמתין בכל סטרין, אתעטרת בנשמתין מלעילא ואתעטרת בנשמתין מתתא. ואי בר נש יכוין לביה ורעותיה לכל דא וימסר נפשיה מתתא בדבקותא דרעותא כמה דאתמר כדין קב"ה קארי ליה שלום לתתא כגוונא דההוא שלום לעילא ההוא דבריד לה למטרוניתא ואכליל לה ואעטר לה בכל סטרין. אוף הכא האי בר נש קב"ה קרי ליה שלום כד"א (שופטים ו: 24) ויקרא לו יי שלום, וכל יומוי הכי קראן לעילא שלום בגין דאכליל ואעטר למטרוניתא לתתא כגוונא דההוא שלום לעילא.

[p. 145] וכד אסתלק ההוא בר נש מהאי עלמא נשמתיה סלקא ובקע בכל אינון רקיעין

ולית מאן דימחי ביה וקב"ה קרי עליה (ישעיה נז: 2) יבא שלום ושכינתא אמרת ינוחו על משכבותם. ויפתחון ליה [רא ע"א] תריסר תרעי דאפרסמונא דכיא ולא יהא מאן דימחי ביה. ועל דא זכאה איהו מאן דשוו לביה ורעותיה לדא, ועל דא כתיב כל נדיב לבו יביאה לגבי מלכא עלאה כמה דאתמר.

אריס ר' אבא קליה ואמר ווי ר' ווי ר' שמעון, אנת בחיין ואנא בכינא עלך. לאו עלך
בכינא אלא בכינא על חבריאי ובכינא על עלמא. רבי שמעון בוצינא דשרגא דאדליק לעילא
ואדליק לתתא, ובנהורא דאדליק לתתא נהרין כל בני עלמא. ווי לעלמא כד אסתלק נהורא
דלתתא בנהורא דלעילא. מאן ינהיר נהורא דאורייתא לעלמא.
קם ונשיק לר' חייא. א"ל מלין אלין הוו תחות ידך ועל דא קב"ה שדרני הכא לאתחברא
עמכון.

רבי יוסי פתח ואמר קרא אבתריה וכל חכם לב בכס יבאו ויעשו וגו'. האי קרא אוקמוה,
אבל תא חזי בשעתא דאמר קב"ה למשה (דברים א: 13) הבו לכם אנשים חכמים ונבונים
[p. 146] אשגח בכל ישראל ולא אשכח נבונים הדא הוא דכתיב ואקח את ראשי שבטיכם
אנשים חכמים וידועים, ואלו נבונים לא כתיב. ואי תימא דנבון איהו דרגא עלאה מחכם הכי
הוא ודאי. מה בין האי להאי. חכם הא אוקמוה דאפי' תלמיד דמחכים לרביה אקרי חכם. חכם
דידע לגרמיה כל מה דאצטריך. נבון כמה דרגין אית ביה מסתכל בכלא וידע בדיליה ובאחרנין.
וסימנך (משלי יב: 10) יודע צדיק נפש בהמתו, (שמואל ב כג: 3) צדיק מושל ביראת אלהים.
והכא חכם לב דייקא, בלב חכם ולא באתר אחרא בגין דקיימא בלב, תבון לעילא ותתא, נבון
אסתכל בדיליה ובאחרנין.

פתח ואמר (ישעיה מט: 3) ויאמר לי עבדי אתה וגו'. הכא בצלותא דבעי בר נש לצלוא
קמי קב"ה דאיהו פולחנא חדא רבה ויקירא מאינון פולחנין דמאריה. אית פולחנא דקב"ה
דקיימא בעובדא דגופא ואיהו פולחנא, ואית פולחנא דקב"ה דאיהו פולחנא פנימא יתיר
ואיהו עקרא דכלא קיימא בההוא פולחנא פנימא דאיהו עקרא דכלא.
בגופא אית תריסר שייפין דקיימין בעובדא דגופא כמה דאוקימנא ואינון שייפין דגופא
ופולחנא דקב"ה [p. 147] דעובדא קיימא בהו, בגין דפולחנא דקב"ה בתרין סטרין, בשייפין
דגופא לבר ואית תריסר שייפין אחרנין פנימאין לגו מן גופא, ואינון רזא דחכמתא עלאה
ואתידיעו ביני חבריא זכאה חולקהון, ואינון תקונין פנימאין לגו מן גופא לאתתקנא בהו
תקונא דרוחא דאיהו פולחנא יקירא פנימא דקב"ה כמה דאוקימנא גו רזין פנימאין דקאמר
ר' שמעון.

צלותא דבר נש דאיהו פולחנא דרוחא איהי קיימא ברזין עלאין ובני נשא לא ידעי דהא
צלותא דבר נש בקע אוירין בקע רקיעין פתח פתחין וסלקא לעילא.
בשעתא דנהיר נהורא ואתפרש נהורא מן חשוכא כדין כרוזא אזלא בכלהו רקיעין
אתתקנו מארי דפתחין מאריהון דהיכלין כל חד וחד על מטריה, בגין דאינון דשלטניהון ביממא

לאו אינון דשלטניהון בליליא וכד עייל ליליא אתעברו שולטנין דיממא ואתמנון שולטנין אחרנין דשלטין בליליא ואתחלפו אלין באלין. ורזא דא (בראשית א: 16) את המאור הגדול לממשלת היום וגו', ממשלת היום וממשלת הלילה שולטנין אינון דממנן ביממא ושולטנין אינון דממנן בליליא, ואלין אקרון ממשלת היום ואלין אקרון ממשלת הלילה. כד עייל ליליא כרוזא נפקא אתתקנו שולטנין דליליא כל [רא ע"ב] חד וחד לאתריה, וכד נהיר יממא כרוזא נפקא אתתקנו שולטנין דיממא כל חד וחד לאתריה. כדן מתעברו שולטנין דליליא ואתתקנו שולטנין דיממא, וכד כרוזא אכריו כדן כלהו כל חד וחד אתפקד על ההוא אתר דאתחזי ליה.

כדן שכינתא קדישא נחתא וישראל עאלין לבי כנישתא לשבחא למאריהון, פתחי שירין ותושבחן, דבעי ליה לבר נש כיון דאתקין גרמיה בתקוני דמצוה וקדושה ליחדא לביה בתקונא דפולחנא דמאריה ולשוואה לביה ורעותיה בההוא פולחנא דאינון מלין דקשוט דהא מלה סלקא. [p. 148] ואינון ממנן דקיימי באוירא אתמנון לארבע סטרי עלמא. לסטר מזרח אתמנא ממנא חד דקיימא באוירא גזרדי"א שמיא ועמיה סרכין ממנן אחרני דאינון מחכאן לההוא מלה דצלותא וסלקא באוירא ונטיל לה האי ממנא. אי היא מלה כדקא יאות הוא וכל אינון סרכין נשקין לההוא מלה וסלקין עמה עד ההוא אוירא דרקיעא לעילא דתמן ממנן וסרכין אחרנין. בשעתא דנשקין לההוא מלה פתחי ואמרי זכאין אתון ישראל דידיעיתו לאעטרא למאריכון בעטרין קדישין. זכאה איהו פימא דמלה דעטרא דא נפקא מניה.

כדן פרחין אתוון דקיימין באוירא דבשמא קדישא דתריסר אתוון דההוא שמא שליט באוירא והאי איהו שמא דהוה טאס ביה אליהו עד לא אסתלק לשמיא והיינו דקאמר עובדיה לאליהו (מלכים א יח: 12) ורוח יי ישאך וגו', בגין דבשמא דא הוה טאס ביה אליהו באוירא והאי איהו שמא דשליט באוירא. ואינון אתוון פרחין וסלקין בההוא מלה וההוא ממנא דמפתחן דמאריה דאוירא בידיה וכל אינון ממנן אחרנין כלהו סלקין ביה עד רקיעא ואתמסר בידא דממנא אחרא לסלקא לעילא.

לסטר דרום אית ממנא אחרא דשלטא באוירא לההוא סטר וכמה ממנן וסרכין עמיה, פסגני"ה שמיא וביה [p. 149] אתאחדן מפתחן דאוירא לההוא סטר. וכל אינון מארי דעקו דצלאן צלותא למאריהון מגו עקתא מגו תבירו דלבא אי ההוא מלה כדקא יאות סלקא לאוירא ונטיל לה האי ממנא ונשיק לה בגין דסלקא בההוא סטרא. כד נשיק לה פתח ואמר קב"ה יחוס לקבלך ועליך יתמלי רחמין. סלקין עמה כל אינון ממנן וכל אינון סרכין דההוא סטרא ופרחין אתוון דשמא קדישא דאינון ארבע אתוון מתעטרן ושלטן בההוא סטרא באוירא וסלקין בההוא סטרא באוירא עד רקיעא עד ההוא ממנא דשלטא בההוא סטרא.

לסטר צפון אית ממנא אחרא ועמיה כמה סרכין ממנן דשלטין באוירא וההוא ממנא פתחי"ה שמיה והאי אתמנא באוירא לההוא סטרא, וכל אינון דמצלאן צלותין על בעלי דבבו דעאקין לון וכד מלה דההוא צלותא סלקא לאוירא בההוא סטרא ואי זכאה היא נטיל לה האי ממנא ונשיק לה. כדין אתער רוחא חדא דנפקא מגו תהומא בסטרא דצפון וההוא רוחא קארי בכל אינון אוירין ונטלי כלהו ההוא מלה וסלקין לה עד רקיעא ונשקי לה. פתחי ואמרי מארן ירמי סנאד קמד. ואזלא וסלקא ובקע רקיעין עד דסלקין עמה לגבי רקיעא קדמאה. סלקא צלותא ומטא לגבי חד ממנא דאתמנא לסטר מזרח ותמן קיימין תשעה פתחין ובהו קיימין כמה סרכין וכמה ממנן ועלייהו ממנא חד די שמיה זבולי"אל, ודא איהו דבעי לשמשא בהאי רקיעא ביממא ולא אתיהיב ליה רשו עד דסליק נהורא דסיהרא וכדין אפיק כל אינון חילין וכל אינון ממנן. וכד נהיר יממא עאלין כלהו בפתחא חדא דאינון תשע פתחין דאיהי פתחא עלאה על כלהו. וכד צלותא סלקא [רב ע"א] עאל בההוא פתחא וכלהו ממנן וכלהו סרכין נפקי מההוא פתחא ועליהו זבולי"אל ההוא רב ממנא ונפקי כלהו ונשקי ליה ומטאן עמיה עד רקיעא תניינא.

[p. 150] רקיעא תניינא. סלקא צלותא עד ההוא רקיעא ואתפתחו תריסר תרעין דההוא

רקיעא, ובההוא תרעא דתריסר קיימא ממנא חד דשמיה עני"אל והאי ממנא על כמה חיילין וכמה משריין וכד צלותא סלקא קיימא האי ממנא וכריז על כל אינון פתחין ואמר (ישעיה כו: 2) פתחו שערים, וכלהו תרעין פתיחין ועאלת צלותא בכל אינון פתחין. כדין אתער חד ממנא דקיימא לסטר דרום די שמיה עזרי"אל ולזמנין אתקרי מחני"אל בגין דאתמנא על שתין רבוא משריין וכלהו מארי דגדפין מארי דמשריין מליין עיינין ולגבייהו קיימין אינון משריין מאריהו דאודנין, ואקרון אודנין בגין דאינון צייתין כל אינון דמצלאן צלותהוון בלחישו ברעותא דלבא דלא אשמע ההיא צלותא לאחרא. האי צלותא סלקא וצייתין לה כל אינון דאקרון מארי דאודנין.

ואי ההוא צלותא אשתמע לאודנין דבר נש לית מאן דציית ליה לעילא ולית צייתין אחרנין בר מאן דשמע בקדמיתא. בגי"כ בעי לאסתמרא דלא ישמעון לההוא צלותא בני נשא. ותו דמלה דצלותא אתאחדא בעלמא עלאה ומלה דעלמא עלאה לא אצטריך למשמע.

[p. 151] כגוונא דא מאן דקרי בספרא דאורייתא חד קרי וחד לשתוק, ואי תרי קראן

באורייתא גרעי מהימנותא דלעילא בגין דחד קלא ודיבור כלא חד, תרין דבורין ותרין קלין איהו גריעותא דמהימנותא, אלא דיהא קלא ודבור חד כמא דאצטריך בגין דיהא ההוא קלא וההוא דבור לחוד.

וההוא ממנא שמיה עזרי"אל סבא. כד ההוא צלותא סלקא בלחישו כל אינון שתין רבוא משריין וכל אינון מארי דעיינין וכל אינון דצייתין מארי דאודנין כלהו נפקי ונשקי לההוא מלה דצלותא דסלקא הדא הוא דכתיב (תהלים לד: 16) עיני יי' אל צדיקים ואזניו וגו'. עיני יי' אל צדיקים, אלין מארי דעיינין לתתא בגין דאית מארי דעיינין לעילא. ואזניו אל שועתם, אלין מארי דאודנין.

רקיעא תליתאה. ההוא צלותא סלקא ומטי לההוא רקיעא ותמן ההוא ממנא דאקרי גדריי"ה ועמיה כמה סרכין וכמה ממן ואיהו משמש תלת זמנין ביומא לקבל חד שרביטא דזהרא דנפיק ואתגניז סליק ונחית ולא קיימא באתר חד. והאי איהו שרביטא דנטיל וכד צלותא סלקא נחית ההוא שרביטא וסגיז קמי ההוא צלותא ואקרי האי רקיעא רקיעא דשרביטא. [p. 152] וכד סלקא ההוא צלותא ההוא ממנא בטש בההוא שרביטא בתר דסגיז בטינרא תקיפא דזהיר דאיהי קיימא באמצעיתא דההוא רקיעא ונפקי מגו ההוא טינרא תלת מאה ושבעין וחמש חיילין דאינון גניזין תמן מן יומא דאורייתא נחתת לארעא בגין דאיתקיפן לסרבא דלא תחות לארעא ואנוזיף בהו קב"ה ועאלו גו ההוא טינרא ולא נפקי בר ההוא זמנא דצלותא סלקא. פתחי ואמרי (שם ח: 2) יי' אדונינו מה אדיר שמך וגו' אשר תנה הודך. דא הוא צלותא דסלקא על כל אינון רקיעין. כדין סגדין לגבה.

מכאן ולהלא צלותא מתעטרא בעטרין עלאין וסלקא לגו רקיעא רביעאה. כדין שמשא נפיק בדרגוי ושמשיי"אל רב ממנא נפקא ועמיה תלת מאה ושתין וחמש משריין ואקרון ימות החמה וכלהו מתעטרן לההוא צלותא בעטרן דבוסמין דגנתא דעדן. תמן אתעכב צלותא עד דכלהו משריין סלקין עמה לגו ההוא רקיעא חמישאה ותמן איהו ממנא חדא די שמיה גדריי"אל מארי דקרבין דשאר עמין. וכד צלותא סלקא כדין אזדעזע הוא וכל אינון משריין דיליה ואתבר [רב ע"ב] חילייהו. נפקי וסגדי ומעטרן לההוא צלותא וסלקין עמה עד דמטו לגו רקיעא שתיתאה וכדין נפקי כמה חיילין וכמה משריין, מקבלין לההוא צלותא וסלקין בהדה עד דמטו לשבעין תרעין דתמן קאים חד ממנא די שמיה ענפיי"אל רב ממנא והאי מעטר לההוא צלותא בשבעין עטרין. [p. 153] כיון דמתעטרא צלותא בכל הני עטרין כדין מתחברן כל אינון חיילין דכלהו רקיעין וסלקין לההוא צלותא דמתעטרא בכל סטרין לגבי רקיעא שביעאה וכדין עאלת צלותא וסנדלפו"ן רב יקירא עלאה דכל מפתחין דמאריה בידיה אעיל לההוא צלותא לגו שבעה היכלין.

שבעה היכלין אלין אינון היכלין דמלכא והאי צלותא כד מתעטרא בכל הני עטרין כד עאלת מחבר לון כחד לאתעטרא לעילא למהוי כלא חד כדקא יאות. ושמא דקב"ה מתעטרא

בכל סטריין עילא ותתא למהוי חד וכדין (משלי י: 6) וברכות לראש צדיק כתיב. זכאה חולקיה דבר נש דידע לסדרא צלותיה כדקא יאות.

בהאי צלותא דמתעטרא ביה קב"ה איהו מחכה עד דיסתיימון כל צלותהון דישראל וכדין כלא איהו בשלימו כדקא יאות עילא ותתא. עד הכא מלין למנדע רזין עלאין, מכאן ולהלל אית פקודי אורייתא דאינון קיימין במלה כמה דקיימין בעובדא. ואינון שית פקודין וקיימין אוף הכי בצלותא. חד (דברים כח: 58) ליראה את השם הנכבד והנורא, תניינא לאהבה אותנו, תליתאה לברכו, רביעאה ליחדו, חמישאה לברך כהנא ית עמא, שתיתאה למסור נשמתיה ליה. ואלין שית פקודין דקיימין בצלותא דמלה בר אינון פקודין דקיימין בעובדא כגוונא ציצית ותפלין.

[p. 154] ליראה את השם, פקודא דא קיימא באינון תושבחן דקאמר דוד מלכא ובאינון קרבנין דאורייתא דתמן בעי בר נש לדחלא מקמי מאריה בגין דאינון שירין קיימין בההוא אתר דאקרי יראה, וכל אינון הללויה דאינון רזא דיראה דקב"ה, ובעי בר נש לשואה רעותיה באינון שירין ביראה ואוקמו חברייה כל אינון רזין דשירין ותושבחן וכל אינון דהללויה. כיון דמטי ב"נ לישתבח ישוי רעותיה לברכא ליה לקב"ה כגון יוצר אור יוצר המאורות. לאהבה, כד מטי לאהבת עולם, (שם ו: 5) ואהבת את יי' אלהיך, דא איהו רזא דרחימו דקב"ה והא אוקימנא.

ליחדו, שמע ישראל יי' אלהינו יי' אחד, דהכא קיימא יחודא דקב"ה ליחדא שמייה ברעותא דלכא כדקא יאות. ומתמן ולהלל אדכרותא דיציאת מצרים דאיהו פקודא לאדכרא יציאת מצרים דכתיב (שם ה: 15) וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים.

[p. 155] לברכא כהנא ית עמא, בגין לאתכללא ישראל בשעתא דנטלין ברכאן לעילא דהא בההוא שעתא נטלא ברכאן כנסת ישראל ושעתא דרעותא הוא. למסור נשמתיה לגביה ולמיהב ליה נשמתא ברעותא דלכא כד נפלין על אפינן ואמרין (תהלים כה: 1) אליך יי' נפשי אשא, דיכוין לביה ורעותיה לגביה לממסר ליה נפשא ברעותא שלים.

ואלין אינון שית פקודין דקיימין בצלותא דסלקין לגבי שית מאה פקודין דאורייתא. ואי תימא תליסר אחרנין יתיר, אינון קיימין לאמשכא תליסר מכילן דרחמי דכלא כלין בהו. שית פקודין אלין דצלותא מתעטרא בהו זכאה חולקיה מאן דשוי לביה ורעותיה לדא ולאשלמא [רג ע"א] לון בכל יומא, ובאלין תליין אחרנין סגיאין. אבל כד מטי בר נש לאתרין אלין אצטריך ליה לכוונא לביה ורעותיה לאשלמא ההוא פקודא דקיימא בההוא מלה, וכדין אכריזו עליה ואמרין (ישעיה מט: 3) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.

אתא ר' אבא ונשקיה.

פתח ואמר ר' יצחק אבתריה ויקהל משה את כל עדת בני ישראל וגו'. אמאי כניש לון,

[p. 156] בגין לממסר לון שבת כמלקדמין דהא בקדמיתא עד לא עבדו ית עגלא ישראל מסר לון השבת ודא איהו דלא נטרו אינון ערב רב. כיון דשמעו ביני ובין בני ישראל אמרו מלה דא אתמנע מינן, מיד (שמות לב: 1) ויקהל העם על אהרן וגו' ואתמשכו סגיאין בתרייהו. לבתר דמיתו אינון דמיתו כניש משה לבני ישראל לחודייהו ויהב לון שבת כמלקדמין הדא הוא דכתיב ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי וגו'.

לא תבערו אש בכל מושבותיכם. הכא אית רזא דרזין לאינון דידיעי חכמתא עלאה. רזא

דשבת הא אוקמוה חברייה, אבל רזא דא אתמסר לחכימי עליונין דהא שבת רזא עלאה הוא.

ת"ח בשעתא דיומא שתיתאה מטי זמנא דערב כדין כוכבא חד מסטרא דצפון נהיר

ועמיה שבעין כוכבין אחרנין וההוא כוכבא בטש באינון כוכבין אחרנין ואתכלילו כלהו בההוא כוכבא ואתעביד חד כללא דשבעין, וההוא כוכבא אתפשט ואתעביד כמדורא חדא להיטא בכל

סטרין. כדין אתפשט ההוא מדורא סחרנייהו דאלף טורין וקיימא כחד חוטא דסחרא. [p. 157]

והאי מדורא דאשא משיך לגביה גוונין אחרנין לגו מניה. גוון קדמאה ירוקא. כיון דקיימא האי גוונא סלקא ההוא מדורא דאשא ודליג לעילא על ההוא גוון ירוקא ועאל לגו מניה ושדי לההוא

גוון ירוקא לבר וקיימא ירוקא לבר וההוא מדורא דאשא דכוכבא כלילא לגו. לבתר משיך

אבתריה גוון אחרא חוורא וההוא חוורא עאל לגו. כיון דקיימא האי גוונא סלקא ההוא מדורא

דאשא דההוא כוכבא ושדי לההוא חוורא לבר ועאל הווא לגו. וכן כל אינון גוונין עד דשדי לון

לבר ועאל איהו לגו וקריב לגבי ההוא נקודה טמירתא למיטל נהורא.

פתח ואמר (יחזקאל א: 4) וארא והנה רוח סערה וגו'. יחזקאל חמא להאי חיזו בתקונא

דלא קיימא בר בשעתא דשליט ההוא כוכבא כדקאמרן, אבל האי קרא אוקמוה. והנה רוח

סערה אוקמוה דהוה אתי למכבש כל עלמא קמי נבוכד נאצר חיבא, אבל רוח סערה דא איהו

ההוא כוכבא דקאמרן דבלע שבעין כוכבין אחרנין והאי איהו רוח סערה דחמא אליהו (מלכים א יט: 11) מפרק הרים ומשבר סלעים, ודא דקיימא תדיר קדם כלא למיטר ההוא דלגו כקליפה

למוחא. אמאי אקרי סערה, דסעיר כלא עילא ותתא.

[p. 158] באה מן הצפון, דהא מן ההוא סטרא קא אתיא וסימנך (ירמיה א: 14) מצפון

תפתח הרעה, דהא כמה סטרין אחרנין אתאחדן בההוא רוח סערה ובגין כך נפקא מן הצפון

בגין דאיהי סוספיתא דדהבא ומסטרא דצפון אתאחדא דא. והאי איהי נקודה אמצעיתא

דקיימא בחורבא ובגין דידיע למפתי שליט בגו נקודה דישובא, וכל מלין דישובא בר ארעא

דישראל כד שראן ישראל בגוה איהי שלטא עלייהו, ולבתר דחבו ישראל שלטא על ארעא קדישא בגין דכתיב (איכה ב: 3) השיב אחור ימינו.

ענן גדול, דא איהי עננא דחשוכא דאחשיך כל עלמא. תא חזי מה בין עננא לעננא. ההוא עננא [רג ע"ב] דכתיב (במדבר י: 34) כי ענן י"י עליהם יומם, (שם יד: 14) וענך עומד עליהם, האי איהו דנהיר וזהיר וכל נהורין אתחזון גו ההוא עננא, אבל עננא דא עננא חשוך דלא נהיר כלל אבל מנע כל נהורין דלא יכלין לאתחזאה מקמיה.

גדול, אמאי אקרי גדול והא זעיר איהו. אלא גדול איהו כיון דשליט. ד"א גדול, ההוא חשוכא גדול כיון דכסי כל נהורין ולא אתחזון קמיה ואיהו גדול על כל עובדין דעלמא.

[p. 159] ואש מתלקחת, דא אשא דדינא קשיא לא אעדי מניה לעלמין.

ונגה לו סביב, אע"ג דכל האי קיימא ביה נגה לו סביב. מהכא אוליפנא דאע"ג דלית סטרא דא אלא סטרא דמסאבו נגה לו סביב ולא אצטריך ליה לבר נש לדחייא ליה לבר. מ"ט, בגין תגה לו סביב, סטרא דקדושה אית ליה ולא אצטריך לאנהגא ביה קלנא ועל דא אצטריך למיהב ליה חולקא בסטרא דקדושה.

רב המנונא סבא הכי אמר וכי נגה לו סביב, ואצטריך לאנהגא ביה קלנא. האי נגה לגו איהו ולא קיימא לבר, ובגין דקיימא ההוא נגה מגו כתיב ומתוכה כעין החשמל. מתוכה דמאן, מתוכה דההוא נגה. כעין החשמל, חש מל הא אוקמוה חיוון דאשא ממלן.

אבל מבוצינא קדישא שמענא רזא דרזין. כד ערלה שרי על קיימא קדישא לסאבא מקדשא כדין ההוא מקדשא אתעכב מלגלאה רזא דאת קיימא מגו ערלה. [p. 160] וכד האי נגה עאל לגו ואפריש בין ערלה ובין מקדשא כדין אקרי חש מל, חש ואתגליא מל. מהו מל, כד"א (יהושע א: 4) מל יהושע, רזא דאת קיימא דלא אתעכב מלאתגליא מגו ערלה. ואית רזא אחרא דהא נהורא דיליה אתחזי ולא אתחזי וכד אתגליא חשמל אתעבר נהוריה, אבל רזא קדמאה איהו ברזא דקרא כדקא יאות וכלא איהו שפיך ויאות הוא.

בהאי נגה מפתי לאתתא לנטלא נהורה ועל דא כתיב (משלי ה: 3) וחלק משמן חכה. שוי ההוא נהורא לקבליה דברית ובגיני כך מפתי לה ונטלא נהורה, ודא איהו פתויא דמפתי לאתתא וכתיב (שם) נפת תטפנה שפתי זרה וגו'.

ת"ח ביומא שתיתאה כד מטא זמנא דערב דליג ההוא מדורא דאשא וסלקא לאעלא גו גווינין. כדין מתתקנן ישראל לתתא ומסדרן סעודתא ומתקנן פתורין. כדין חד שלהובא נפקא ובטש בההוא מדורא. כיון דבטש בה מתגלגלן ההוא שלהובא וההוא מדורא ועאלין בנוקבא דתהומא רבה ואיטמין תמן. [p. 161] וההוא שלהובא איהו מסטרא דכללא דימינא ובגין דאיהי מסטרא דימינא אעבר לההוא מדורא ואעיל לה לנוקבא דתהומא רבה ויתיב תמן עד

דנפיק שבתא. כיון דנפק שבתא אצטריך להו לעמא דישראל לברכא על אשא ונפק ההוא שלהובא בברכתא דלתתא ושליט על ההוא מדורא כל ההוא ליליא ואתכפיא ההוא מדורא. כיון דעאל שבתא ואתטמר ההוא מדורא כל אשין דדינא קשיא אטמרו ואתכפיין ואפילו אשא דגיהנם וחייבין דגיהנם אית לון נייחא וכלא עילא ותתא אית להו נייחא. כד נפקא שבתא ומברכין על אשא כדן נפקין כל אשין דמטמראן כל חד וחד לאתריה. ובגין דלא לאתערא אתר אחרא כתיב (שמות לה: 3) לא תבערו אש והא אוקמוה.

אשא דמדבחה אמאי. אלא כד עאל שבתא כרוזא קרי בכולהו רקיעין אתתקנו רתיכין אתתקנו משריין לקדמות מאריכון. כדן נפיק חד רוחא מסטרא דדרום וההוא רוחא אתפרש [רד ע"א] על כל אינון חילין ומשריין די לסטר ימינא ואתלבשן ביה וההוא רוחא אקרי לבושא דיקר דשבתא. כדן פתורא דהאי עלמא מתתקן בחד היכלא. זכאה חולקיה דההוא בר נש דסדורא דפתוריה אתחזי תמן כדקא יאות וקיימא בלא כסופא אינש כפום חיליה.

[p. 162] כד עאל שבתא אצטריכו אינון עמא קדישא לאסחאה גרמייהו משמושא דחול.

מאי טעמא, בגין דבחול רוחא אחרא אזלא ושטיא ושרא על עלמא וכד בעי בר נש לאפקא מן ההוא רוחא ולאעלא ברוחא אחרא קדישא עלאה בעי לאסחאה גרמיה למשרי עליה ההוא רוחא עלאה קדישא.

ת"ח רזא דמלה כל אינון שית יומין קיימא מלה דכלא אתאחדא ברזא דחד נקודה קדישא וכלהו יומין אתאחדן ביה, ואית יומין אחרנין דקיימין לבר בסטרא אחרא, ואית יומין שית אחרנין דקיימין לגו מעגולא קדישא ואתאחדן בנקודה קדישא. וישראל קדישין וכל אינון דמתעסקי בקדושה כל יומין דשבתא אתאחדן כל אינון שית יומין באינון שית יומין דלגו דאתאחדן בההוא נקודה אתאחדן בהאי בגין לנטרא לון. וכל אינון שית יומין דשבתא ההוא נקודה טמירא איהי. כיון דעאל שבתא כדן סלקא ההיא נקודה ואתעטרא ואתחזיא לעילא וכלהו טמירן בגוה.

ת"ח אית ימים ואית ימים. ימי חול כמא דאתמר אלן קיימין לבר לשאר עמון, ימי השבת דאינון ימי השבוע קיימין לישראל. [p. 163] וכד סלקא האי נקודה כלא אתגניז ואיהי סלקא. כיון דסלקא אקרי שבת. מהו שבת, אי תימא בגין שביתה דכתיב כי בו שבת יאות הוא, אבל רזא דמלה כיון דסלקא האי נקודה ונהורא נהיר כדן מתעטרא איהי באבהן. כיון דמתעטרא איהי באבהן כדן אתאחדא בהו למהוי חד ואקרי כלא שבת. שבת ש' בת. ש' הא אוקמוה רזא דתלת אבהן דמתאחדן בבת יחידה ואיהי מתעדנא בהו ואינון בעלמא דאתי וכלא איהו חד ודא איהו ש' בת למהוי כלא חד.

ואי תימא שבת הגדול ואיהו לעילא. ודאי הכי הוא, ורזא דמלה בכל אתר נקודה דאיהי עקרא דכל עינא אקרי בת כד"א (תהלים יז: 8) שמרני כאישון בת עין, בגין דאיהי נקודה עקרא דכל עינא אקרי בת. עלמא דאתי איהו היכלא לההוא נקודה עלאה וכד איהי קיימא ונטלא בגדפהא לאבהן לאתעטרא לעילא אקרי כלא שבת. וכד אבהן מתעטרן לעילא בגו נקודה עלאה אקרי שבת. נקודה תתאה כד מתעטרא באבהן אקרי שבת.

[p. 164] האי נקודה תתאה סלקא ואתחזיא ואתקשטת. כדין כל חדוא אשתכח לעילא ותתא ועלמין כלהו בחדו. בהאי ליליא האי נקודה אתפשט נהורא ופריש גדפוי על עלמא וכל שלטונין אחרנין מתעברן ונטירו אשתכח על עלמא, וכדין אתוסף רוח נשמתא בישראל על כל חד וחד ובההוא נשמתא יתירא נשיין כל עצבא וחמתא ולא אשתכח בר חדוא לעילא ותתא. ההוא רוחא דנחית דאתוסף בבני עלמא כד נחית אתסחי בבוסמין דגנתא דעדן ונחית ושרא על עם קדישא. בההוא שעתא דההוא רוח נחית נחיתין עמיה לגו גנתא דעדן שתיין רתיכין מתעטרן לשית סטרין וכד מטי לגנתא כדין כל אינון רוחין ונשמתין דגנתא דעדן כלהו מתערי לההוא רוחא. פתחי ואמרי זכאין אתון ישראל עם קדישא דרעותא דמאריכון אתער [רז ע"ב] לגבייכו.

רזא דרזין לידעי חכמתא. זכאין אינון כד האי רוחא אתער. האי רוחא אתפשטותא דההיא נקודה ונפקא מינה ואתפשט בעלמא וההוא הוי רזא דשבת דשרא לתתא ועל דא כתיב ביה שמירה (שמות לא: 16) ושמרו בני ישראל את השבת, והא אוקמוה השבת לא כתיב אלא את השבת לאסגאה ההוא רוחא דשרא על כלא ואצטריך לנטרא ליה הואיל וקיימא עמיה דבר נש ועל דא כתיב (ישעיה נז: 6) כל שומר שבת.

[p. 165] בהאי רזא אית רזא אחרא. האי רוחא אתהני בהאי יומא מהנאותא דישראל ומענוגא ולמיהב ליה ענוגא במיכלא ומשתיא תלת זמנין בתלת סעודתין דתלת דרגי מהימנותא כמה דאוקמוה והאי נטיל חדווא וענוגא באינון סעודתי דישראל. זכאה חולקיה מאן דאהני ליה ומענג ליה בהאי יומא.

האי רוחא אתהני כל שיתא יומין מרוחא עלאה דעתיקא דכל עתיקין וביומא דשבתא כיון דנחית ואתסחי בגנתא דעדן מבליליא אתהני מענוגא דגופא בסעודתי דמהימנותא ואתעטר האי רוחא מעילא ומתתא ואתחזי בכל סטרין בעטרא דלעילא ותתא, והואיל וקיימא עמיה דבר נש אצטריך לנטרא ליה.

האי רוחא אתפשטותא דההיא נקודה. ההיא אתפשטותא כד אתוסף קדושן וברכאן מלעילא על ההיא נקודה אתנהיר כלא ואתעביד רוחא נהירא בכל סטרין, אתפלג לעילא ונהיר ואתפלג לתתא ונהיר, ודא הוא דכתיב ביני וביני בני ישראל, חולק אחסנא אית לן כחדא.

חולקא דלעילא אתעטר בהאי יומא מענוגא עלאה קדישא ואתהני מזיוא עלאה, חולקא תתאה אתעטר בהאי יומא מענוגא דלתתא ואתהני בהני סעודתין, ועל דא בעי לענגא ליה במיכלא ומשתיא בחדווא דכלא בלבושי יקר.

[p. 166] וכד מתעטרא האי חולקא לתתא ואתנטיר כמא דאצטריך סלקא לעילא ואתחבר בהווא חולקא אחרא והאי נקודה נטיל כלא מעילא ומתתא ואתכלילא מכל סטריין. ובגין דמתעטרא בשבתא מעילא ותתא לכל שאר יומין יהיב חילא ואתייהיב לה שולטנו מעילא ומתתא. וברזין דספרא דשלמה אשתכח ואוקמיה בוסינא קדישא, זכאה חולקיהון דישראל. כתיב וינפש ואוקמוה ווי נפש דאבדת ושפיר איהו. אבל אי הכי ווי גופא אצטריך לומר דמניה אבדת נפש. אבל רזא דמלה בבר נש אית נפש דנטלא ומשיך לגבה להאי רוחא מערב שבת, וההוא רוחא שריא בגויה דההיא נפש ודיירא ביה כל יומא דשבתא וכדין ההוא נפש יתירא ברבויה ותועלתא יתיר ממה דהות, ועל דא תנינן כל נפשאן דישראל מתעטרין ביומא דשבתא ועטרא דלהון דשריא האי רוחא בגוייהו. כיון דנפק שבתא וי נפש דאבדת ההוא עטרא וההוא חילא קדישא דהוה ביה, ודא איהו שבת, כיון דהאי שבת אסתלק לעילא לבתר וי נפש דאבדת מה דאבדת.

[p. 167] עונה דחכימין דידיעי רזין עלאין מליליא דשבת לליליא דשבת ואוקמוה. אבל מלה דא שאילנא לבוסינא קדישא דהא חזינן דהאי כתרא תתאה נקטא מה דנקטא ביממא ובליליא יהיב לכלא חילא כמא דאוקמוה דכתיב (משלי לא: 15) ותקם בעוד לילה וגו', נקטא ביממא ויהיב בליליא, והשתא אמר מר דזווגא אשתכח בהאי ליליא. אמר ודאי זווגא אשתכח בליליא דא. מ"ט, בגין דהאי ליליא אפרישת נשמתין לכל אינון [רה ע"א] חכימין דידיעי רזין דחכמתא, וחבורא וזווגא לא אשתכח ליומא אחרא בבהילן דחדווא בלא עכובא אלא בגין דא, בגין דאינון נשמתין דפליגת לון בחכימין בצדיקי וחסידים כדקא יאות.

[p. 168] ותו בכל ליליא ולייליא זווגא אשתכח ודאי. אימתי, בפלגות ליליא והא אוקימנא. אבל בכל סטריין חכימין דידיעי רזין בעיין לסדרא שמושא דלהון בהאי ליליא. מאי טעמא, בגין דכל יומי דשבתא אית לון רוחא אחרא דשרא על עלמא ובהאי ליליא אית לון רוחא אחרא קדישא עלאה דנחת לבני קדישין דההוא רוחא נשב מעתיקא קדישא דכל עתיקין ונחת לגו נקודה תתאה למיהב ביה נייחא לכלא, ודא אתפלג לכל סטריין לעילא ותתא כד"א ביני וביני בני ישראל. וכד אינון חכימין יתבין בגו רוחא קדישא רוחא עלאה בעי לשמשא ערסייהו דהאי

רוחא אמשיד לתתא כל אינון נשמתין קדישין וירתין קדישי עליונין בהאי רוחא נשמתין קדישין עליונין לבניהון כדקא יאות.

כיון דהאי רוחא שרא על עלמא כל רוחין בישיין וכל מקטרגין בישיין אסתלקו מעלמא ולא בעינן לצלאה על נטורא בגין דישראל נטירין אינון בההוא רוחא וסוכת שלום פריש גדפהא עלייהו ואינון נטירין מכלא.

ואי תימא הא תנינן דלא יפוק בר נש יחידאי לא בליליא רביעאה דשבתא ולא בליליא דשבתא ובעי בר נש לאסתמרא, והא אמרן דליליא דשבתא נטירין בני נשא מכל מקטרגין דעלמא ולא בעינן לצלאה על נטורא. [p. 169] תא חזי הכי הוא ודאי, ליליא רביעאה דשבתא בעינן לאסתמרא מנייהו. מ"ט, בגין כתיב (בראשית א: 14) יהי מאורות ברקיע השמים, והא אוקמוה מארת חסר דהא כמה חבילי טהירין אתכלילן בהאי מארת, ומארת אינון בגריעותא דסיהרא וכלהו שלטין בההוא ליליא.

בליליא דשבתא כיון דכלהו מתבדרן לאעלא בנוקבא דעפרא דלא יכלין לשלטאה בעי בר נש יחידאי לאסתמרא. ותו אע"ג דלא יכלין לשלטאה אתחזיין לזמנין ובר נש יחידאי בעי לאסתמרא. מלה דא הכי תנינן ואי הכי גריעו דנטורא איהו. אבל בשבתא נטירו אשתכח לעמא קדישא וקב"ה כד עאל שבתא מעטר לכל חד וחד מישראל ובעי דינטרון ליה להיא עטרא קדישא דאתעטרו ביה. ואע"ג דאינון לא אשתכחו בישובא לזמנין לבר נש יחידאי אתחזון ויתרע מזליה, ואצטריך ליה לבר נש לאתעטרא בעטרא קדישא ולנטרא ליה. סוף סוף נטירו אשתכח בההוא ליליא לעמא קדישא הואיל וסוכת שלום פרישא על עלמא דהא תנינן בכל אתר דסוכת שלום אשתכח סטרא אחרא לא אשתכח תמן, ועל דא נטורא איהו ונטורא שכיח.

[p. 170] יומא דשבתא חדוא איהו לכלא וכלא אתעטר לעילא ותתא, ונקודה תתאה נהרא לסלקא לעילא בשפירו דעטרין שבעין חולקין יתיר וסבא דכל סבין אתער. כדין כד סליק נהורא עמא קדישא מקדמי לבי כנישתא בחדוא מתעטרין בעטרא קדישא דלעילא בלבוש יקר משבחין בשירין ותושבחן בההוא רוחא דקיימא לתתא וסלקן תושבחן לעילא ועלאין ותתאין כלהו בחדוא ומתעטרין כלהו כחדא. פתחי עלאי ואמרי זכאין אתון עמא קדישא בארעא דמאריכון אתעטרא עלייכו וכל חילין קדישין מתעטרן בגיניכון. האי יומא יומא דנשמתין איהו ולא יומא דגופא בגין דשלטנו דצורא דנשמתין איהו וקיימין עלאין ותתאין כלהו בזווגא [רה ע"ב] תדא ורוחא יתירא עלאה קדישא.

צלותא דשבת דעמא קדישא, תלת צלותין אשתכחו בהאי יומא לקביל תלת שבי ואוקמוה וכלהו חד. כיון דעאלו עמא קדישא לבי כנישתא אסיר לאשתדלא אפילו בצורך בי כנישתא אלא במלי דתושבחן ובצלותא ובאורייתא וכדקא חזי לון, ומאן דאשתדל במלין אחרנין ובמלין דעלמא דא איהו בר נש דקא מחלל שבתא, לית ליה חולקא בעמא דישראל. תרין מלאכין ממנן על דא ביומא דשבתא ואינון שווי ידיהו על רישיה ואמרי ווי לפלניא דלית ליה חולקא בקב"ה. ועל דא בעי לאשתדלא בצלותא ובשירין ותושבחן דמאריהון ולאשתדלא באורייתא.

[p. 171] האי יומא איהי יומא דנשמתין דאתעטרא ההיא צרורא דנשמתי. בג"כ משבחן בתושבחן תושבחתא דנשמתא והיינו נשמת כל חי ורוח כל בשר, ולית תושבחתא אלא בסטרא דנשמתא ורוחא והאי יומא קיימא ברוחא ונשמתא ולא בגופא. תושבחתא דרגא דרזא דיומא שמשא קדישא דאיהו נהורא דיממא והיינו יוצר אור, רזא דנהורא דנהיר דמניה אתזנו ונהרין כל אינון חיילין רתיכין וכוכביא ומזלי וכל אינון דשלטין על עלמא.

תושבחתא לעלמא דאתי ביומא דא היינו אל אדון, ותושבחתא דא איהי ברזא דעשרין ותרין אתוון עלאין קדישין דמתעטרן באבהן וברתיכא עלאה קדישא. אתוון זעירין אלין אינון עשרין ותרין אתוון דאינון בעלמא תתאה והני אינון אל ברוד, ולאו בין תיבה ותיבה רווחא אחרא אלא את רשימא בכל תיבה ותיבה, ולעלמא עלאה אית רווחא וסטרין קדישין בין את לאת ודא איהו תושבחתא על תושבחתא באתוון עלאין דיומא שביעאה קא משבח ואמר למלא עלאה יוצר בראשית.

[p. 172] כד תושבחתא דא סלקא לעילא שתין רתיכין עלאין מזדמנ ונטלי להאי תושבחתא מעמא קדישא וסלקין לה לאתעטרא בה כמה רתיכין די ממנן בכל אינון צדיקייא דבגנתא דעדן. כלהו מתעטרן בתושבחתא דא וכל אינון רתיכין וכל אינון נשמתין צדיקייא כלהו סלקין בתושבחתא עד רזא דכורסייא. כד מטא לכורסייא קדישא תושבחתא דא דכל ישראל קיימין תמן עד זמן דקא אמרי קדושה עלאה דמוסף, וכדין סליקא דלתתא לעילא לאתיחדא כלא לעילא לעילא למהוי כלא חד. דא איהי תושבחתא דסלקא על כל תושבחן. מכאן ולהלא סדורא דצלותא כשאר יומי עד ישמח משה וגו, חדוותא דרגא עקרא דאבהן דחדי בההוא עדבא דיליה כד סליק כורסייא לגביה ונטיל לה ואתחברן כחדא, ודא איהו חדווא דאורייתא דחדי באורייתא דלתתא ואתחברו דא בדא. כיון דאתחברו כחדא בעי ב"נ לאכללא בההוא חדווא לישראל עמא קדישא. רצה נא במנוחתנו.

רזא דספר תורה ביומא דא הא אוקמוה. תנינן כתיב (נחמיה ח: 8) ויקראו בספר תורת האלהים מפורש ושום שכל ויבינו במקרא, והא אוקמוה רזא דאינון פסוקי טעמים והמסורות וכל אינון דיוקננין ורזין עלאין כלא אתמסר למשה מסיני. אי בכל הני דיוקננין אתמסר אורייתא למשה ספר תורה דאיהו בכל אינון קדושאן אמאי חסרא מכל הני תקוננין ורזין דאתמסרו ליה למשה באורייתא. [p. 173] אלא רזא דא כד כורסייא קדישא מתעטרא ואתכלילת באורייתא דבכתב כל אינון דיוקננין וכל אינון טעמין ומסורות כלהו עלאין בגניזו ואתרשימו [רז ע"א] בגו כורסייא קדישא ואינון דיוקננין דאעיל אורייתא דבכתב באורייתא דבעל פה בהן אתעברת כאתתא דאתעברא מן דכורא ואשתארו אתוון עלאין לחודייהו בקדושייהו כדקא חזי. ולאחזאה בבי כנישתא דהא אתברכת ואתעטרת כורסייא מרזא דתורה שבכתב ותמן אעיל כל אינון דיוקננין והא אתקדשת מניה בעי לאתחזאה באתוון לחודייהו כדקא יאות, וכדין כלא אתקדש בקדושה עלאה כדקא חזי כ"ש וכ"ש בהאי יומא.

בהאי יומא בעי לסלקא גוברי דאינון רזא דאורייתא לקביל שבעה קלין וכן בזמנן ובמועדין חמש גו רזא דא. בכפורי שית גו רזא דא עלאה וכלא רזא חדא. חמש דאינון חמש דרגין לתתא מדרגא דאור קדמאה לתתא ואינון רזא דאורייתא, שית דאינון שית סטרין וכלא רזא חדא דאינון חמש, שבע אינון שבעה קלין וכלהו רזא חדא אלן ואלין. בר"ח דאתוסף חד על תלתא בגין שמשא דנהיר בההוא זמנא לסיהרא ואתוסף נהורא על סיהרא והיינו רזא דמוסף.

[p. 174] בספר תורה בעי לאשתמע חד קלא ודבור, סדורא לסדרא עמא קדישא ביומא דא וכל שאר יומין לספר תורה, בעי לתקנא תקונא דחד כרסייא דאקרי תיבה וההוא כרסייא דלהוי בשית דרגין לסלקא ולא יתיר דכתיב (ד"ה ב ט: 18) ושש מעלות לכסא, ודרגא חד לעילא לשואה עליה ספר תורה ולאחזאה ליה לכלא.

כד סליק ס"ת לתמן כדין בעאן כל עמא לסדרא גרמיהו באימתא בדחילו ברתת בזיע כלא לתתא ולכוונא לבייהו כמא דהשתא קיימין על טורא דסיני לקבלא אורייתא ויהון צייתין וירכון אודנייהו. ולית רשו לעמא ולא לאחרא למפתח פומיה באורייתא וכל שכן במלה אחרא אלא כלהו באימתא כמאן דלית ליה פומא והא אוקמוה דכתיב (נחמיה ח: 5) וכפתחו עמדו כל העם (שם: 3) ואזני כל העם אל ספר התורה.

[א"ר שמעון כד מפקין ס"ת בצבורא למקרא ביה מתפתחן תרעי שמייא דרחמין ומעוררין את האהבה לעילא ואבעי ליה לבר נש לימא הכי, בריך שמיה דמארי עלמא, בריך כתרך ואתרך. יהא רעותך עם עמך ישראל לעלם ופורקן ימינך אחזי לעמד בבית מקדשך

ולאמטויי לנא מטוב נהורך ולקבלא צלותנא ברחמי. יהא רעוא קדמך דתוריד לן חיין בטיבו ולהוי אנא פקידא בגו [p. 175] צדיקיא למרחס עלי ולמטר יתי וית כל דילי ודי לעמד ישראל. את הוא זן לכלא ומפרנס לכלא את הוא שליט על כלא את הוא דשליט על מלכיא ומלכותא דילך היא. אנא עבדא דקב"ה דסגידנא קמיה, לא על אינש רחיצנא ולא על בר אלהין אלא באלהא דשמיא דהוא אלה קשוט ומסגי למעבד טבוון וקשוט. ביה אנא רחיץ ולשמיא קדישא יקירא אנא אימר תושבחן. יהא רעוא קדמך דתשלים משאלין דלבאי ולבא דכל עמד ישראל לטב ולחיין ולשלם].

אסיר למקרי באורייתא בר חד בלחודוי וכלא שתקין וישמעון מפומיה כאילו קבילו לה ההיא שעתא מטורא דסיני. ומאן דקרי באורייתא להוי חד קאים עליה ושתיק דלא אשתכח בר דבור חד בלחודוי לא תרין דבורין. לשון הקדש חד וחד הוא ולא תרין ואי תרין משתכחין בס"ת גריעותא דרזא דמהימנותא איהי וגריעו דיקרא דאורייתא.

[p. 176] מתרגם חד ורזא דא קליפה ומוחא, רזא דעלמא דא ורזא דעלמא דאתי. כלא שתקין וחד קארי דכתיב (שמות כ: 1) וידבר אלהים את כל הדברים האלה. איהו לעילא וכל עמא לתתא דכתיב [רו ע"ב] (שמות יט: 17) ויתיצבו בתחתית ההר, וכתיב (שם: 3) ומשה עלה אל האלהים.

ההוא דקארי באורייתא ישוי לביה ורעותיה לאינון מלין וכי איהו שליחא דמאריה בסדורא דהני מלין למשמע לכל עמא דהא איהו קאים כדוגמא עלאה. בגין כך מאן דסליק למקרי באורייתא יסדר אינון מלין בקדמיתא בביתיה ואי לאו לא יקרי באורייתא. מנא לן, מההוא דבור. עד לא ישמע אורייתא לעמא קדישא מה כתיב, (איוב כח: 27-28) אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה, ולבתר ויאמר לאדם.

אסיר ליה למאן דקארי באורייתא למפסק פרשה או אפילו מלה חד אלא באתר דפסק משה פרשתא לעמא לאשלמא יפסוק, ולא יפסוק מלין בפרשתא דשבת אחרא בשבתא דא. רזא דא בשעתא דאיפסיקו פרשיין קמי קב"ה כל חד וחד אתעטר וקאים קמיה. כיון [p. 177] דאישלימו למפסק הני פרשיין דכל שתא ואתעטרו קמיה ואמר אנת משבת פלוני ואנת משבת פלוני בההוא שעתא קרא ליופיא"ל רב ממנא ולחמשין ותלת רתיכין קדישין דתחות ידיה ומני לון בשמושא דאורייתא, וכל רתיכא ורתיכא מני ליה להאי רתיכא על פרשת פלוני דשבת פלוני ורתיכא פלוני על פרשת דשבת פלוני, וכל חד משמשא לאורייתא ההוא שבת דיליה, ואסיר לן לערבא אלין באלין ולאעלא רתיכא ברתיכא דחבריה אפילו כמלא נימא ואפילו בחד תיבה או אפילו את חד אלא כל חד וחד כמא דפסק לון קב"ה וכמא דמני לון באינון פרשין כל חד וחד על מטריה.

ועל דא כד מתעטרא פרשתא דא סלקין אינון מלין דההוא פרשתא דאשתלים בצבורא ונטיל לון ההוא רתיכא דממנא בההוא פרשתא וסליק לון קמי קב"ה ואינון מלין ממש קיימין קמיה ואמרין אנא פרשתא פלניא דאשלימו לי צבורא פלוני הכי והכי. אי אשתלים כדקא חזי סלקין אינון מלין ומתעטרן על כורסייא קדישא וההוא רתיכא משמשא קמיה כל רתיכא ורתיכא פרשתא דכל שבתא ושבתא וכלהו מתעטרן בגו כורסייא קדישא ובהו איהי סלקא לאתיחדא לעילא לעילא ואתעביד כללא חדא. בגיני כך זכאה חולקיה מאן דאשלים פרשתא דכל שבת ושבת כדקא יאות כמא דאפסיק לעילא.

תרי זמני בשבת קרינא בספר תורה, במנחה בשעתא דדינא תליא לעידן ערב צריכין לאכללא שמאלא בימינא דהא אורייתא [p. 178] מתרין סטרין אתייהיבת דכתיב (דברים לג: 2) מימינו אש דת למו, ימינא ושמאלא. בג"כ ספר תורה במנחה ודאי בעשרה פסוקים או יתיר אבל לא שלימו דפרשתא דהא שלימו דפרשתא לא הוי אלא בימינא וימינא תלייא עד שעתא דמנחה והא אוקמוה.

בשני בשבתא ובחמישי בגין דהא נחתין דרגין לתתא דאינון כללא דאורייתא. ואי תימא הא נביאים מתפרשין לתתא, אלא הכי הוא ודאי אבל הני דלתתא כלהו כללא דאורייתא וכל חד וחד כליל לכל חד וחד. ורזא דמלה אלין דרגין עלאין אינון אקרון פרשתא חדא, לבתר נפקי מנייהו תשע דרגין דאתיחדן כחדא ובגיני כך תשעה גוברין, תלת בשבת במנחה ותלת ביומא תניינא ותלת ביומא חמשה הא תשעה.

ובספרא דרב ייבא סבא במנחה בשבת הא אתער רזא דשמאלא ונקודה תתאה בההוא סטרא דשמאלא מקבלא רזא דאורייתא. כדין בההיא שעתא נטלא מסטרא דשמאלא ומדיליה קרינן דהא איהי קיימא ברזא [רז ע"א] דתשע וקרינן תשע ואינון שית דחול ותלת בשעתא דאתער שמאלא בשבת ולא תכללא כלא כחדא, ואיהי [p. 179] מתעטרא בהו בתלת סטרין כגוונא דתלת סטרין עלאין דאינון כללא דפרשתא דשבתא. זכאה חולקיה מאן דזכי ליקרא דשבתא, זכאה איהו בעלמא דא ובעלמא דאתי.

כתיב (שמות טז: 29) אל יצא איש ממקומו ביום השביעי. ממקומו, תנינן מהי מקומו, דאתחזי למהך, ורזא דמלה דכתיב (יחזקאל ג: 12) ברוך כבוד יי ממקומו, ודא איהו מקום ודא איהו רזא דכתיב (שמות ג: 5) כי המקום אשר אתה עומד עליו. אתר ידיעא איהו לעילא וקרינא ליה מקום ואשתמודענא ביה יקרא עלאה. ובגין כך אזהרותא לב"נ דהא מתעטרא בעטרא קדישא דלעילא דלא יפוק מיניה בגין דבפימיה במלולא דחול יפוק מניה וקא מחלל שבתא. בידוי כמא דאוקמוה, ברגלוי למהך לבר מתרין אלפין אמין. כל אלין חלולא דשבתא איהו.

[p. 180] אל יצא איש ממקומו דאיהו אתר יקרא דקדושא דהא מניה לבר אתר אלהים

אחרים איהו.

ברוך כבוד יי' ממקומו. כבוד יי' דלעילא, מקומו דא כבוד דלתתא ודא איהו רזא דעטרא

דשבת. בגי' אל יצא איש ממקומו בריך לעלם ולעלמי עלמין.

כתיב (שם לג: 21) הנה מקום אתי. מקום דא איהו מקום טמיר וגניז דלא אתיידע כלל

משמע דכתיב אתי דלא אתגליא וקיימא טמירא ודא איהו אתר עלאה לעילא לעילא היכלא

עלאה טמיר וגניז. אבל דא איהו אתר לתתא כדקא אמרן, ודא איהו מקום דאתפרש לעילא

ואתפרש לתתא ובגין כך אל יצא איש ממקומו.

(במדבר לה: 5) ומדותם מחוץ לעיר את פאת קדמה וגו', הא אוקמוה באינון רזין עלאין,

אבל אלפים באמה דירתא תרין סטרין לכל סטר רזין ואיהי מתעטרא תדיר בתרין סטרין בין

לעילא בין לתתא וסימניך שכינה לא שריא לבר מתחומה דאתחזי לה.

כד נפיק שבתא צריכין ישראל דלתתא לאתעכבא דהא יומא רבא עלאה איהי ואצטריך

לאתעכבא עליה דהא אושפיזא רב ויקירא קא שריא עליה, [p. 181] בגין כך בעי לאתעכבא

לאתחזאה דלא דחקין באושפיזא קדישא.

כדין פתחי ישראל ואמרי (תהלים עח: 38) והוא רחום דתקונא שפירא איהו בהאי ליליא

כיון דדינא אתהדר לאתריה מה דלא אתחזי כד עייל שבתא דדינא אסתלק ולא אשתכח.

בשעתא דפתחי ישראל ויהי נועם וקדושתא דסדרא כל אינון חייבין די בגיהנם פתחי ואמרי

זכאין אתון עמא קדישא, זכאין אתון צדיקיא דנטרי פקודי אורייתא. ווי להון דלא זכו למיטר

אורייתא. כדין דומי' קדים וכוזא אתער ואמר (שם ט: 18) ישונו רשעים לשאולה כל גוים

שכחי אלהים, וכל אינון חבילי טהירין טרדין לון בגיהנם ולית מאן דמרחם עליהון. זכאין אינון

כל נטורי שבת בהאי עלמא וקא מענגי לההוא ענג דשריא מלעילא כדקא אמרן.

[p. 182] האי מאן דשרי בתעניתא בשבת תרי מתערי עליה קמי מלכא קדישא, חד ההוא

רוחא עלאה דאצטריך לאתענגא ולא אתענג וחד ההוא ממנא דקיימא על מאן דשרי בתעניתא

וסנגרי'א שמיה, וסלקין קמי מלכא קדישא ומתערי עליה. וההוא רוחא אסתלק גריע מההוא

אתהנותא דלתתא וכד האי לא אשתלים לתתא רוחא אחרא דלעילא לא אשתלים. כיון דלא

אשתלים לתתא ולעילא אתחזי ההוא ב"נ לאתלטיא ולאמענשא, אלא בגין דישתלים זמנא

אחרא וההוא ממנא דאשתכח על [רז ע"ב] תעניתא ישתלים גו אינון ממנן אחרן בענוגא

דלעילא קורעין ליה כל גזרא דאתגזר מאינון שבעין שנין עלאין. ולבתר מתהדרי אליו ממנן

דענשי לבני נשא ואתפרען מניה דב"נ על דאשתכח בגיניה גריעותא עילא ותתא. מאי תקנתיה,

ליתב תעניתא על תעניתא. מאי טעמא, הא בטיל ענוגא דשבתא יבטל ענוגא דחול. ואי איהו

מבטל ענוגא דשבתא וקא מתענגא בחול דמי כמאן דחשיב לאלה אחרא יתיר ממה דחשיב לקב"ה, רוחא עלאה קדישא קדושא דקודשין דשרא עליה לא עניג ובטיל ליה מניה, רוחא אחרא דחול דשריא לבתר על עלמא חשיב וקא מענגא ליה. כדן מהדרי ואתפרען מניה בהאי עלמא ובעלמא דאתי. [p. 183] בגין כך, אצטריך תעניתא אחרא ביומא קדמאה דחול בזמנא דשריא על עלמא ההוא רוחא דחול ובהאי אית ליה אסוותא כיון דלא חשיב לרוחא דחול וסימניך (ויקרא ה: 23) והשיב את הגזלה אשר גזל. גזלן לא חשיב לקב"ה ולא חשיב לבני נשא, בגיני כך לית ליה עונשא כגנב. גנב דחשיב לבני נשא יתיר מקב"ה אית ליה עונשא בהאי עלמא ובעלמא דאתי. זכאה מאן דאשלים לתתא לההוא עונג עלאה כדקא חזי.

יומא דא מתעטרא בשבעין עטרין ושמא קדישא עלאה אשתלים בכל סטרין ואתנהירו כלהו דרגין וכלא בחדווא דברכאן ובקדושא על קדושא ותוספת דקדושה. קדושא דמעלי שבתא דא איהי קדושא דשבת בראשית דהא אתקדש מתלתין ותרין שבילין ותלת דרגין דתפוחין, ובעינא לאדכרא על האי קדושא כללא דעובדא דבראשית ונייחא ברזא דתלתין ותרין שבילין ותלת דרגין דאתכלילן בהו והיינו רזא דסהדותא דעובדא דבראשית דהיינו (בראשית ב: 3-1) ויכלו דאית ביה בסהדותא דא תלתין וחמש תיבין, תלתין ותרין שבילין ותלת דרגין דתפוחין קדישין, תלת דרגין דאינון שביעי שביעי שביעי. ואית ביה רזא דעלמא עלאה ורזא דעלמא תתאה ורזא דכל מהימנותא. תלת זמנין אלהים, חד עלמא תתאה וחד פחד יצחק וחד עלמא עלאה קדש קודשין. בעי בר נש למסהד סהדותא דא בחדוה ברעותא דלבא לשואה קמי מאריה סהדותא דמהימנותא, וכל מאן דאסהיד דא וישוי לביה ורעותיה לדא מכפר על חטאוי.

[p. 184] אשר קדשנו במצוותיו ורצה בנו ושבת קדשו וגו'. האי קדושא איהו בחד מתקלא לקביל סהדו דמהימנותא ואיהו תלתין וחמש תיבין אחרנין כמא דאית בוכלו, כלא סליק לשבעין תיבין לאתעטרא בהני שבת דמעלי שבתא. זכאה חולקיה דבר נש דיכוון רעותיה למלין אלין במאניה.

קדושא דיומא הא אוקמוה בורא פרי הגפן ולא יתיר דהאי יומא קאי לקדשא ליה מה דלית הכי בליליא דאנן צריכין לקדשא ליה בהני מלין כמא דאוקימנא דלא אתקדש בהאי ליליא אלא בעמא קדישא לתתא כד שרא עליהו ההוא רוחא עלאה ואנן בעינן לקדשא ליה ברעותא דלבא ולכוונא דעתא להאי, ויומא איהו קא מקדש ליה וישראל בצלותין ובעותין וישראל מתקדשין בקדושתיה בהאי יומא. זכאין ישראל עמא קדישא דאחסינו יומא דא אחסנת ירותא לעלמין.

[p. 185] לבתר דנפיק שבתא בעי בר נש לאפרשא בין קדש לחול. אמאי, דהא אתיהיב

רשו לממנן דלתתא לשלטה על עלמא בכל עובדין דעלמא. לאחזאה יחודא באתר קדישא בקדושא עלאה ולאפרשא לתתאי מיחודא עלאה, [רח ע"א] ולברכא על נהורא דאשא בגין דכל אשין אחרנין אתטמרו ואתגניזו ביומא דשבתא בר אשא חדא דקדושא דלעילא דאתגליא ואתכליל בקדושא דשבתא. וכד האי אשא אתגלייא כל אשין אחרנין אתטמרו קמיה, והאי אשא דעקידא דיצחק דאתלהטא על גבי מדבחא. בגין כך בעי לברכא על נהורא דאשא, והאי אשא לא בעי אשא דחול אלא אשא דשבת. והאי אשא איהו אשא דנפיק מאשא דלעילא ודא איהו אשא דסביל אשא. כיון דהאי אשא אתברכא בברכה דנהורא כדין כל שאר אשין אחרנין נפקי ואתמנן בדוכתייהו ואתייהיב להו רשותא לאנהרא.

[p. 186] בההוא שעתא דקא מברכין על אשא אזדמנן ארבע רתיכין ארבע משריין

לתתא לאנהרא מההוא אשא מברכא ואינון אקרון מאורי האש. בגין כך בעיין לאכפיא אצבעאן דידיה ארבע דימינא ולאנהרא לון בגו ההוא נהורא דשרגא דמתברכא, ואינון אצבעאן רמז לאינון מאורי האש דנהירי ושלטי מההוא נהורא דשרגא, ובגין דאינון דרגין לתתא כד אחזי בר נש אצבעאן קמי ההוא נהורא דשרגא בעי לאכפייא לון קמיה בגין דההוא נהורא שלטא עלייהו ואינון נהרין מניה. וכד אצבעאן בעיין לזקפא לון בשאר ברכאן בגין לאחזאה קדושא עלאה דדרגין עלאין דשלטין על כלא דשמא קדישא אתעטר בהו ואתקדש בהו ואתברכין כלהו דרגין כחדא ונהרין מגו בוסינא עלאה דכלא ובגין כך בעיין לסלקא לון לעילא. והכא בעיין לאכפייא אצבעאן קמי שרגא בגין לאחזאה דרגין דלתתא דנהרין מגו בוסינא דלתתא ומהכא שלטין ונהרין מנה ואינון מאורי האש.

בכל יומא אנן מברכין מאורי אור דאינון נהורין עלאין דקיימן בההוא אור קדמאה

ונהרין כלהו כחדא, והני אקרון מאורי האש כדקא מברכין בורא מאורי האש. ולא אמרי מאיר ונהיר מאורי האש הואיל וקא נהרין מההוא אש בוסינא מברכא, אלא כיון דעאל שבתא כל אינון דרגין דלתתא וכל אינון דנהרין ושלטין כלהו עלאין ואתכלילו בהאי שרגא ואתטמרו ואתנטרו ביה ולא אתחזון אלא ההוא נקודא בלחודהו וכלהו אתטמרו בגווה כל יומא דשבתא. כיון דנפק שבתא אפיק לון לכל חד וחד כאילו ההיא שעתא אתבריא ונפקו כלהו ואתבריאו כמלקדמין ואשתויאו על דוכתייהו לשלטה. בכין [p. 187] אתברכא האי שרגא ואתכפייין קמיה לאנהרא. כיון דנהרין כדין אתמננון כל חד וחד על דוכתיה. כגוונא דא אינון דרגין עלאין דאקרון מאורי אור שלטין ביממא ונהרין מגו בוצינא עלאה. בשעתא דרמש ליליא ההוא בוצינא עלאה כניש לון ואעיל לון בגויה עד דנהיר יממא.

כיון דמברכי ישראל על נהורא ביממא כדין אפיק לון בשלימו דנהורא, ודא איהו דקא מברכין יוצר המאורות ולא אמרי בורא אלא יוצר, והכא בורא מאורי האש בגין דאינון דרגין לתתא. וכלא איהו רזא ברמז אצבעאן דהא בהו רמיז דרגין עלאין ודרגין תתאין. דרגין עלאין אשתמודעאן בזקיפו דאצבעאן לעילא ובזקיפו דאצבעאן אתברכין דרגין עלאין ודרגין תתאין כחדא, ובמאיכו דאצבעאן אתברכין לאנהרא דרגין תתאין לחודייהו. ורזא דא טופרי דלבתר דאחורי אצבעאן ואצבעאן לחודייהו לגו. טופרי אחורי אצבעאן אינון אנפין אחרנין דצריכו לאנהרא מגו ההוא שרגא ואינון אנפין דאקרון [רח ע"ב] אחוראין, אצבעאן לגו בלא טופרי אינון אנפין פנימאין. [p. 188] ורזא דא (שמות לג: 23) וראית את אחורי, אלין אצבעאן לאחורא בטופרי, ופני לא יראו, אלין אצבעאן לגו בלא טופרי דאינון אנפין פנימאין.

וכד מברכין על שרגא בעי לאחזאה אחורי אצבעאן דטופרי לאנהרא מגו שרגא ופנימאי דאצבעאן לא אצטריכו לאכפיא לון לאתנהרא מגו ההוא שרגא דהא אינון לא נהרין אלא מגו שרגא עלאה לעילא לעילא דאיהי טמירא וגניז דלא אתגלייא כלל ואינון לא נהרין מגו שרגא דאתגליא כלל. בגין כך בעי לאחזאה אחורי אצבעאן בטופרי ופנימאי דאצבעאן לא בעי לאחזאה קמי האי שרגא. טמירין אינון ובטמירו אתנהרין, פנימאין אינון ומפנימאה אתנהרין, עלאין אינון ומעלאה אתנהרין. זכאין ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי.

לארחא בבוסמין כד נפיק שבתא על דאסתלק ההוא רוחא ונפשא דבר נש אשתארת

בערטורא בגין ההוא סליקו דאסלק רוחא מניה הא אוקמוה.

כתיב (בראשית כז: 27) וירח את ריח בגדי ויברכהו וגו'. האי קרא אוקמוה ואתמר, אבל

ת"ח ריחא איהו קיומא דנפשא בגין דאיהו מלה דאעיל לנפשא ולא לגופא. [p. 189] וירח את ריח בגדי, הא אוקמוה אינון לבושין מאדם קדמאה הוו דיהב ליה קב"ה לאלבשא ליה בגין דהא כד חב אדם אתעדי מניה ההוא לבושא יקירא דאתלבש ביה בקדמיתא כד אעיל ליה בגנתא דעדן, ולבתר דחב אלביש ליה בלבושא אחרא. לבושא קדמאה דאתלבש ביה בגנתא דעדן איהו הוה מאינון מלבושין דאינון רתיכין דאקרון אחוראין ואינון לבושין דאקרון לבושי טופרא. וכד הוה בעדן כל אינון רתיכין וכל אינון משריין קדישין כלהו סחרין ליה לאדם ואתנטיר מכלא ולא הוה מלה בישא דיכיל לאתקרבא בהדיה. כיון דחב ואתעדו מניה אינון לבושין דחיל ממלין בישין ורוחין בישין ואסתלקו מניה אינון משריין קדישין ולא אשתארו ביה אלא אינון טופרי דאצבעין וסחרין לון לטופריין סחרנו דזוהמא אחרא.

[p. 190] ובגין כך לא ליבעי ליה לבר נש לרבאה אינון טופרי דזוהמא דהא כמה

דאסגיאו הכי נמי אסגי עליה קסטורא וידאיג בכל יומא. ובעי לספרא לון ולא ירמי לון דלא

יעביד קלנא בההוא אתר דיכול ההוא בר נש לאתזקא. וכלא כגוונא עלאה דהא לכלהו אחוריים סחרא סטרא אחרא ולא אצטריך ליה באתר דעלמא.

לבתר עבד ליה לאדם לבושין אחרנין מטרפי אילני דגנתא דארעא דהא בקדמיתא הו

אינון לבושין מאינון אחוריים דגנתא דלעילא והשתא מגנתא דארעא ונפק מגנתא. ואינון לבושין הו סלקין ריחין ובוסמין דגנתא ונפשא מתישבא בהו וחדי בהו הדא הוא דכתיב וירח את ריח בגדיו ויברכהו, דקא מתישב נפשיה ורוחיה בההוא ריחא.

ריחא מעליא דבוסמין איהו הדס דהא קיומא דאתר קדישא דנשמתין נפקין מניה הדס

איהו ודא איהו קיומא דנפשא כגוונא עילאה לאתקיימא מההוא ערטורא דאשתארת. כד נפק שבתא אתלבש אדם באינון לבושין דגנתא דעדן דארעא דסלקין ריחין ובוסמין לקיימא נפשיה על ההוא [p. 191] רוחא קודשא עלאה יקירא דאסתלק מניה. והדס איהו קיומא דנפשא ודאי בכל סטרין.

ההוא רוחא עלאה דנחית עליה דבר נש בחדו וחדו לנפשא, כדין קיימא נפשא דבר נש

כגוונא דעלמא דאתי דזמין [רט ע"א] לאתהנאה מניה. כמא דבר נש אהני להאי רוחא בעלמא דא הכי איהו רוחא אהני ליה לבר נש לעלמא דאתי דכתיב (ישעיה נח: 14) אז תתענג על יי וגו', וכתוב והשביע בצחצחות נפשך וגו'. כמא דבר נש רוי לה לההוא ענוגא ואהני לה הכי נמי איהו רוי ליה לעלמא דאתי. כדן בר נש זכי ואשלים שלימו דיקרא דשבת כדקאמרן. קב"ה קארי ליה ואמר (שם מט: 3) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.

קם רבי אבא ושני חברייה ונשקו רישיה. בכו ואמרו זכאה חולקנא דארחא דא זמין לן

קב"ה.

אמר ר' אבא לי זמין קב"ה ארחא דא בגין לאתחברא עמכון. זכאה איהו חולקי דזכינא

לארחא דא. אמר להו אימא לכו מה דחמינא, יומא דא נפקנא לארחא וחמינא נהורא חדא ואתפלג לתלת נהורין ואזלו קמאי ואיטמרן, ואמינא ודאי שכינתא חמינא זכאה חולקי. והשתא אינון תלת נהורין דחמינא אתון אינון, ודאי אתון נהורין ובוסינן עלאין לאנהרא בעלמא דא ובעלמא דאתי.

[p. 192] אמר רבי אבא עד האינדא לא ידענא דכל אלין מרגלן סתימין הו תחות ידיכו.

כיון דחמינא דהא ברעותא דפקודא דמאריכון אתאמרו מלין אלין ידענא דכלהו מלין סלקין יומא דא לגו כורסייה עלאה ונטיל לון ההוא מארי דאנפין ועביד מינייהו עטרין למאריה ויומא דא מתעטרין שתין רתיכון קדישין ליקרא דכרסייה באלין מלין דאתאמרו הכא יומא דא.

אדהכי זקף עינוי ואיערב שמשא. אמר ר' אבא נהך לגבי האי כפר דאיהו קריב לגבן במדברא. אזלו וביתו תמן.

בפלגו ליליא קס ר' אבא ושאר חברייה לאשתדלא באורייתא. אמר רבי אבא מכאן ולהלך נימא מלין לאתעטרא בהו צדיקיא דבגנתא דעדן דהשתא איהו זמנא דקב"ה וכל צדיקיא דבגנתא דעדן צייתין לקליהון דצדיקיא די בארעא.

פתח רבי אבא ויעשו כל חכם לב בעושי המלאכה את המשכן עשר יריעות וגו', וכתוב (תהלים קטו: 16) השמים שמים ליי' והארץ נתן לבני אדם. האי קרא הכי אצטריך השמים ליי' והארץ וגו', מאי השמים שמים ליי'. אלא הכא אית לאסתכלא בגין דאית שמים ואית שמים, שמים לתתא וארץ לתתא מנייהו, שמים לעילא וארץ לתתא מנייהו, וכל דרגין עלאין ותתאין כלהו כגוונא דא אלין כאלין.

שמים לתתא אינון עשר יריעות כד"א (שם קד: 2) נוטה שמים כיריעה, וקב"ה עבד לון לאנהגא ארעא תתאה ומשריין די בגווייהו. תשיעאה אנהיג לתתאי דסחרן אקופטרא דקילטא, עשיראה איהו עקרא. [p. 193] ואכלהו משיריין ממנן עד שביעאה, משביעאה ולהלך אית זיהרא דאפשט לתתא מגו כורסייא עלאה ונהיר לעשיראה, ועשיראה מההוא נהירו דנקטא יהיב לתשיעאה ואיהו לתמינאה ולתתא.

האי תמינאה כד אתפקדן חיילוי דכוכביא ואפיק לון ההוא נהירו קיימא ויהב חיליה לכל חד וחד לאתמנאה בההוא אתר דאצטריך דכתיב (ישעיה מ: 26) המוציא במספר צבאם לכלם בשם יקרא מרוב אונים ואמיץ כח איש לא נעדר. מרוב אונים, דא איהו זיהרא דלעילא דאקרי רוב אונים.

וכל רקיעא ורקיעא ממנא ואתפקד על עלמא ועל ארעא לאנהגא כלא בר ארעא דישראל דלא אנהיג לה רקיעא ולא חילא אחרא אלא קב"ה בלחודוי והא אוקמוה.

ואי תימא היאך שריא למגנא רקיעא על ארעא דישראל והא מטרא וטלא נחית עלה מרקיעא כשאר כל ארעא אחרא. אלא בכל רקיעא ורקיעא אית ממנן שלטין על עלמא [רט ע"ב] וההוא ממנא דשלטא על ההוא רקיעא יהיב מחילא דאית ליה לההוא רקיעא [p. 194] בגין למיהב לתתא וההוא רקיעא נקיט מההוא ממנא ויהיב לתתא לארעא וההוא ממנא לא נקיט אלא מתמצית דלעילא.

בכל רקיעא אית פתחין ידיען דשולטנו דכל ממנן מפתחא לפתחא רשימא ומההוא פתחא ולהלך לא שלטא אפילו כמלא נימא ולא עאל בתחומא דפתחא דחבריה בר כד אתיהיב ליה רשו לשלטאה חד על חבריה, כדין שלטין מלכין די בארעא חד על חבריה.

באמצעות דכלהו רקיעין אית פתחא חדא דאקרי גבלון ותחות האי פתחא אית שבעין פתחין אחרנין לתתא ושבעין ממנן נטרין מרחיק תרי אלפין אמין דלא קרבין לגביה. וההוא פתחא סליק לעילא לעילא עד דמטא לגו כורסייא עלאה ומההוא פתחא לכל סטרין דרקיעא עד תרעא דפתחא דאקרי מגדון דתמן איהו סיומא תחומא דארעא דישראל. וכל אינון פתחין דרשימין גו ההוא פתחא דאקרי גבלון כלהו רשימין בכורסיא קדישא ואוף קרינן לון שערי צדק דלא שליט אחרא עלייהו, וקב"ה פקיד לארעא דישראל בההוא רקיעא מפתחא לפתחא בפקידו כמא דאצטריך, ומתמציתא דההוא פקידו נטלי אינון שבעין ממנן ויהבי לכלהו ממנן אחרנין.

[p. 195] בגנתא דעדן דלתתא אית רזין עלאין. כד עביד קב"ה רקיעא אייתי אש ומים מגו בורסיא יקרא ושתין לון כחדא ועבד מנהון שמים לתתא ואתפשטא עד דמטא לההוא אתר דגנתא דעדן ויתבו. מה עבד קב"ה, נטל משמים עלאין קדישין אש ומים אחרנין דמשתכחי ולא משתכחי דאגליין ולא אגליין ואינון אש ומים דאתנטילו משמים עלאין עבד מנייהו מתיחא דרקיעא מתחבר גו רקיעא אחרא ומתח ליה על האי גנתא דלתתא.

ארבע גוונין בההוא מתיחו דרקיעא דעל גנתא, חיור וסומק ירוק ואוכס, ולגבי הני גוונין אית ארבע פתחין לתתא מההוא מתיחו דרקיעא ואינון פתחין לארבע סטרין דרקיעא דעל גבי גנתא מאינון אש ומים דאתעביד מנהון ההוא רקיעא. מתפתחין באינון פתחין ארבע נהורין. לסטר ימינא בההוא פתחא מגו מתיחו לסטר מיא נהרין תרין נהורין באינון פתחין בפתחא דימינא ובפתחא דאיהו לגו אנפין.

גו נהורא דנהיר לסטר ימינא אתרשים את חד נהיר ובליט ונציץ בנציצו בגו ההוא נהורא ואיהי את מ וקיימא באמצעיתא דההוא נהורא דפתחא. את דא סלקא ונחתא, לא קאים באתר חד. ההוא נהורא נטיל לה לההוא את ואפיק לה, בגי"כ לא קיימא באתר חד.

נהורא דנהיר בסטרא דאיהו לקביל אנפין אתרשים את חד נהיר ובלית ונציץ בנציצו בההוא נהורא ואיהו את ר ולזמנין אתחזי ב וקיימא באמצעיתא דההוא נהורא דפתחא [p. 196] וסלקא ונחתא, לזמנין אתגליא ולזמנין לא אתגליא ולא קיימא באתר חד.

אלין תרין אתוון קיימין וכד נשמתא דצדיקיא עאל בגנתא דעדן אלין תרין אתוון נפקי מגו ההוא נהורא וקיימי על ההיא נשמתא וסלקי ונחתי. כדין מאינון תרין פתחין מקדמי ונחתי מעילא תרין רתיכין, רתיכא חדא עלאה דאיהי רתיכא דמיכאל רב סגנין, רתיכא תניינא דאיהי רתיכא מההוא ממנא דאקרי בוא"ל ודא איהו שמשא יקרא [רי ע"א] דאקרי רפאל, ואלין נחתי וקיימין על נשמתא ואמרי לה שלום (ישעיה נז: 2) יבא שלום יבא שלום. כדין אינון תרין אתוון סלקין וקיימין באתרייהו ואתגניזו גו ההוא נהורא דאינון פתחין.

תּרין פּתחין אחרנין, תּרין נהורין אחרנין קא מלהטין מנהירו דאשא דאינון פּתחין חד לסטר שמאלא וחד לאחורא. תּרין אתוון אחרנין מלהטין באינון נהורין ונציצין בגווייהו, חַד אַת ג וחד אַת נ וכד אתוון קדמאי מתהדרן לאתרייהו אלן תּרין אחרנין נציצין וסלקין ונחתין נפקי מאינון נהורין וקיימין על נשמתא. כּדין נחתין תּרין רתיכין מאינון תּרין פּתחין, רתיכא חדא איהי רתיכא דגבריאל רב ממנא יקירא, רתיכא תּנינא איהו אחרא קדישא דנוריא רב ממנא ונחתין מאינון פּתחין וקיימין על נשמתא ואתוון מתהדרן לאתרייהו. כּדין אלן תּרין רתיכין עאלין לגו היכלא חדא טמירא דאקרי אהלוי"ת ותמן תּריסר זיני בוסמין גניזין דכתיב (שיר ד: 14) נרד וכרכם קנה וקנמון וגו', ואינון תּריסר זיני דבוסמין דלתתא. ותמן כל אינון לבושין דנשמתין דאתחזיין לאתלבשא בהו כל חד וחד כדקא חזי. בההוא לבושא אתרשימו כל אינון עובדין טבין דעבד בהאי עלמא ואתרשים ביה האי איהו לבושא דפלניא [p. 197] ונטלי לההוא לבושא ואתלבשת ביה ההוא נשמתא דצדיקיא דבגנתא כגוונא דדיוקנא דהאי עלמא. והני מילי מתלתין יומין ואילך דהא כל תלתין יומין לאו איהי נשמתא דלא תקבל עונשא עד לא תיעול לגנתא דעדן. כיון דקבילת עונשא עאלת לגנתא דעדן כמא דאוקמוה לבתר דאתלבנת. כיון דאתלבשת בהאי לבושא יהבי לה אתר כמא דאתחזי לה. כּדין כל אינון אתוון נחתין וסלקין אינון רתיכין.

ההוא רקיעא אהדר תּרי זמנין בכל יומא בההוא נטילו דהאי רקיעא אחרא דמתדבק ביה, והאי רקיעא לא נפיק לבר מגנתא. רקיעא דא מרקמא כל זיני גוונין. תּרין ועשרין אתוון רשימין מחקקן בההוא רקיעא, כל את ואת נטיף טלא דמנא דלעילא על גנתא. מההוא טלא דאתוון אתסחיין אינון נשמתין לאתזנא וטלא לא נחית אלא מגו אתוון דרשימין בההוא רקיעא בגין דאינון אתוון כללא דאורייתא וההוא רקיעא רזא דאורייתא דהא [p. 198] מאש ומים דאורייתא אתעביד, ועל דא אינון נגדין טלא על כל אינון דאשתדלו באורייתא לשמה. אינון מלין רשימין בגנתא דעדן וסלקין עד ההוא רקיעא ונטלין מאינון אתוון ההוא טלא לאתזנא ההיא נשמתא דהא הוא דכתיב (דברים לב: 2) יערף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי.

באמצעיתא דהאי רקיעא קיימא פּתחא חדא. דא איהי פּתחא דקאים לקביל פּתחא דהיכלא דלעילא דבההוא פּתחא פּרחין נשמתין מגנתא דלתתא לעילא בחד עמודא דנעיץ בגנתא עד ההוא פּתחא גו ההוא רקיעא. ההוא פּתחא דאיהי באמצעיתא דרקיעא דגנתא עאלין בגויה תלת גוונין דנהורא כלילן כחדא ונהרין לגוונין דההוא עמודא, וכדין רקיעא דא נציץ ואתלהטא בכמה גוונין דמתלהטן בכל שעתא וחדין צדיקיא מההוא זיוא עלאה. אבל בכל שבת ושבת ובכל רישי ירחיא איגליא שכּינתא יתיר משאר זמני אהאי רקיעא ואתיין כלהו צדיקיא וסגדין לגביה.

זכאה חולקיה מאן דזכי להני לבושין דקאמרן דמתלבשן בהו צדיקיא בגנתא דעדן.
אינון מעובדין טבין דעביד [רי ע"ב] בר נש בהאי עלמא בפקודי אורייתא ובאלן קיימא
נשמתא בגנתא דעדן ואתלבש בהני לבושין יקירין. כד סלקא נשמתא בההוא פתחא דרקייעא
לעילא אזדמנן ליה לבושין אחרנין יקירין עלאין דאינון מרעותא וכוונא דלבא [p. 199]
באורייתא ובצלותא. כד סלקא מתעטר מאן דמתעטרא ואשתאר חולקיה לההוא בר נש
ואתעביד מניה לבושין דנהורא לאתלבשא בהו נשמתא לסלקא לעילא. ואע"ג דאוקמוה דאינון
לבושין בעובדין תליין אלין לא תליין אלא ברוחא דרעותא כמא דאתמר לקיימא גו מלאכין
רוחין קדישין, ודא איהו ברירו דמלה ובוצינא קדישא אוליף ליה הכי מאליהו. לבושין לתתא
בגנתא דארעא בעובדין, לבושין דלעילא ברוחא דלבא.

(בראשית ב: 10) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וגו', ואוקמוה אבל בהאי גנתא
דלתתא נהר יוצא מעדן ודאי ואצטריך למנדע דהאי נהר דנפיק בגנתא דלתתא באן אתר עקרא
ושרשא דיליה. באן אתר, מעדן. עדן רזא עלאה איהו ולא אתייהיב לשלטאה ביה עינא
דסכלתנו. ורזא דמלה אלמלא אתר דא אתמסר לתתא לאתגלאה אתר דעדן עלאה קדישא
אתמסר אוף הכי למנדע. בגין טמירו דיקרא דעדן עלאה קדישא אתמסר ואתגניז עדן תתאה
דההוא נהר נגיד ונפיק מניה, ועל דא לא אתמסר לאתגלאה אפילו לאינון נשמתין דבגנתא
דעדן.

כמא דההוא נהר אתפרש ונפיק מגו עדן לאשקאה לגנתא הכי נמי גן ההוא פתחא
דאמצעיתא דגנתא נפיק חד נהורא דאתפרש לארבע סטרין בארבע פתחין דקאמרן, אתר
דקיימין אינון אתוון רשימין. וההוא נהורא דאתפרש לארבע נהורין בארבע אתוון נציצין נפיק
מעדן אתר דזהרא דנקודה תתאה דלעילא, וההיא נקודה אתנהיר ואתעביד עדן לאנהרא ולא
אית מאן דשלטא למחמי ולמנדע להאי נקודה בר ההוא נהירו דאתפשט מניה דסגדין לקמיה
אינון צדיקיא דבגנתא כמא דאתמר.

[p. 200] האי נקודה תתאה איהי גנתא לגבי עדן עלאה אתר דלא אתייהיב למנדע
ולאסתכלא. על כל דא כתיב (ישעיה סד: 3) עין לא ראתה אלהים זולתך. שמא דא אתפרש,
אלהים זולתך, דא נקודה תתאה קדישא דאיהו ידע האי עדן דלתתא דטמיר בגנתא ולית אחרא
מאן דידע לה. אלהים זולתך, דא עדן עלאה על כלא דאיהו רזא דעלמא דאתי דאיהו ידע
לנקודה תתאה בחד צדיק דנפיק מניה נהר דרוי ליה ולית מאן דידע ליה בר איהו דכתיב אלהים
זולתך דאיהו אחיד לעילא לעילא עד אין סוף.

נהר דנפיק מעדן לתתא, הכא רזא דא איהו לחכימין ברזא דכתיב (ישעיה נח: 11)
בצחצחות, ומלה דא אתפרש לעילא ותתא. נשמתא דנפקת מהאי עלמא דחשוכא איהי תאיבה

למחמי כהאי בר נש דתאיב למשתי בתאיבו למיא, הכי כל חד וחד איהו צח צחות כד"א (שם ה: 13) צחה צמא, צמא מאינון צחות דנהורין דגנתא ורקיעא והיכלין דגנתא. [p. 201] ואלמלא ההוא לבושא לא יכלין למסבל וההוא נהר דנפיק מעדן כל אינון נשמתין בלבושי יקר יתבין על ההוא נהר וכדין מתיישבן באינון צחות ויכלין למסבל, וההוא אתר תקונא דנשמתין לאתיישבא ולאתזנא מאינון צחות ונשמתין אתהנין על ההוא נהר דמתיישבין ביה.

ההוא נהר דלעילא אפיק נשמתין ופרחין מניה לגו גנתא, האי נהר דלתתא בגנתא דארעא מתקין נשמתין לאתתקנא לאתיישבא באינון [ריא ע"א] צחות. כגוונא דא בהאי עלמא לבר ריחא דמיא מתיישבא נפשא לאתהנאה דהא מעקרא כגוונא דא נפקא. ובגין דמתהנאין נשמתין על ההוא נהר דנפיק מעדן יכלין לאתיישבא באינון צחות עלאין לסלקא לעילא בההוא פתחא דאמצעיתא דרקיעא.

חד עמודא דקאים באמצעות גנתא, בההוא עמודא סלקין לעילא בגו ההוא פתחא דרקיעא וביה סחרניה אית ביה (ישעיה ד: 5) ענן ועשן ונגה. ואע"ג דאוקמוה להאי קרא, אבל ענן ועשן אלין מלבר ונגה מלגו ודא איהו לחפיה על אינון דסלקין לעילא דלא אתחזון מקמי אינון דיתבין לתתא. דהא הכא רזא דרזין, כד בעי קב"ה לאתתקנא בתקונוי ולא תקשטא בשבתי ובזמני וחגי משדר ארבע אנפין דנשר וקיימי על היכלא דאקרידרור והיינו מר דרור, ובגין דא בשתא דיובלא בעינן לאכרזא דרור כמה דאתמר. ואינון ארבע אנפין יהבין קלא ולית מאן דישמע ליה בר אינון נשמתין דאתחזון לסלקא ואינון מתכנשין תמן ונטלי לון ארבע אנפין ואעלי לון לגו בההוא עמודא דקיימא באמצעיתא ובההוא שעתא סלקא ההוא עמודא עננא ואשא ותננא ונגה מלגאו. [p. 202] ואלין אקרון (ישעיה ד: 5) מכון הר ציון ומקראיה. מכון הר ציון, דא איהו תקונא דלעילא כד נקודה תתאה מתקשטא, ואינון מקראיה דההיא נקודה לאתקשטא.

כיון דסלקין אלין נשמתין עד ההוא פתחא דרקיעא כדין ההוא רקיעא סחרא סחרניה דגנתא תלת זמנין, ומקל נעימו דסחרנא דההוא רקיעא נפקין כל אינון נשמתין וחמאן נעימו דההוא רקיעא וחמאן ההוא עמודא דסלקא אשא ועננא ותננא ונגה דקא להיט וסגדין כלהו. כדין נשמתין סלקין בההוא פתחא עד דסלקין לגו עגולא דסחרא בההוא נקודה, כדין חמאן מה דחמאן ומגו נהירו וחדוה מההוא דחמאן סלקין ונחתין קרבין ורחקין. ואיהי תאיבא לגבייהו מתקשטא בנהירו. אלביש קנאה לנהורא דחד צדיק עלאה ואסתכל בשפירו דהאי נקודה ובתקונהא ואחיד בה וסליק לה לגביה ונהרי נהורא בנהורא והווי חד. כל חילא דשמיא פתחי בההיא שעתא זכאין אתון צדיקיא דישראל דמשתדלי באורייתא דהא חדווא דמאריכון הוי בכו דהא עטרא דמאריכון מתעטרא בכו. כדין כיון דנהרי

נהורא בנהורא תרין נהורין מתחברן כחדא ונהרי. לבתר אינון נחתין ואסתכלן לאשתעשעא באינון נשמתין דצדיקיא ומתחזי [p. 203] ולא אתחזון, ועל דא אתמר עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו.

(יחזקאל א: 22) ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא נטוי על ראשיהם מלמעלה. האי קרא אוקמוה, אבל אית רקיע ואית רקיע. רקיע לתתא איהו קיימא על גבי חיון ארבע ומתמן אתפשט ושאר דיוקנא דחד נוקבא דאחורי דכורא ודא איהו רזא דכתיב (שמות לג: 23) וראית את אחורי, (תהלים קלט: 5) אחור וקדם צרתני, וכתיב (בראשית ב: 21) אחת מצלעותינו. רקיע לעילא איהו קיימא על גבי חיון עלאין ומתמן אתפשט ושאר דיוקנא דחד דכורא דאיהו רזא עלאה. והני תרי רקיעין חד אקריקצה השמים וחד אקריקצה [p. 204] השמים דכתיב (דברים ד: 32) ולמקצה השמים ועד קצה השמים.

ראשי החיה לתתא אינון ארבע חיון דאינון רשימין עלאין על אינון ארבע אתוון רשימין בגו אינון ארבע פתחין דגנתא דעדן. ואע"ג דאמרן עדן לתתא בארעא הכי הוא ודאי, אבל כלא רזא עלאה איהו כמא דאתמר, [ריא ע"ב] דהאי נקודה דקאמרן כמה דאית לה חולקא לעילא הכי נמי אית לה חולקא לתתא בארעא והאי גנתא לתתא איהו חולקא דההוא נקודה לאשתעשעא ברוחי צדיקיא בארעא ואתהני בכל סטרין לעילא ותתא, לעילא בצדיק, לתתא בההוא איבא דצדיק ולא אשתכח שעשועא עילא ותתא אלא בצדיק. והאי גנתא איהו מההוא נקודה דאקרי עדן.

אינון ראשי החיה אלן ארבע רישי אנפין, חד אריה והאי אריה דכתיב (יחזקאל א: 10) ופני אריה אל הימין, וחד שור דכתיב ופני שור מהשמאל, וחד נשר דכתיב ופני נשר, אדם כליל לכלא דכתיב ודמות פניהם פני אדם. [p. 205] ואלן ארבע רישי נהרין דמטולהון לכורסייא קדישא ומגו מטולה דלהון זעין ומההוא זיעא דמטולה דלהון אתעביד ההוא נהר דינון, דכתיב (דניאל ז: 10) נהר דינון נגיד ונפיק מן קדמוהי אלף אלפין ישמשוניה.

נשמתין כד סלקין אסתחין בההוא נהר דינון וסלקין לקורבנא ולא אתוקדן אלא אסתחין. תא חזי מסלמנדרא דעבדין מניה לבושא ומגו דהוא מנורא לא אסתחי ההוא לבושא אלא באשא, אשא אכיל זוהמא דביה ואסתחי ההוא לבושא. הכי נמי נשמתא דינון דאתנטילת מגו כורסייא קדישא דכתיב ביה (שם 9) כרסיה שבינין דינון, בזמנא דבעיא לאסתחיא מההוא זוהמא דבה אעברת בנורא ואסתחי ונורא אכלה כל ההוא זוהמא די נשמתא ונשמתא אסתחי ואתלבנת.

ואי תימא אי הכי עונשא לית לה לנשמתא בהאי. תא חזי ווי לנשמתא דסבלא אשא

נוכראה ואע"ג דאיהי אתלבנת. [p. 206] אבל כד זוהמא איהו סגי עלה ווי לנשמתא דסבלא

ההוא עונשא בגין ההוא זוהמא, בתרי זמני אתלבנת בנורא. זמנא קדמאא כיון דקבילת עונשא בגופא אזלת נשמתא ונטלי לה ואעלי לה בגו אתר חד דאקרי בן הנם. ואמאי אקרי בן הנם, אלא אתר איהו בגיהנם דתמן אתצריפו נשמתין בצרופא לאתלבנא עד לא עאלין בגנתא דעדן, ואי זכאין אינון נשמתין כד עאלין לון בההוא אתר זמינין תרין מלאכין שליחן בגנתא דעדן וקיימין לתרעא וצווחין לגבי אינון ממנן דבההוא אתר בגיהנם בגין לקבלא ההיא נשמתא, ואי ההיא נשמתא עד לא אתלבנת בנורא אינון ממנן צווחין לגבייהו ואמרי הנם. ולזמנין דהא אתלבנת אינון ממנן נפקי עמה מההוא אתר וזמני לה לגבי פתחא דגנתא דתמן אינון שליחן ואמרי לון הנם הא אינון נשמתין דהא אתלבנו. כדן עאלין לההוא נשמתא בגנתא דעדן. וכמה איהי תבירא מגו ההוא תבירו דאתלבנותא דגיהנם דאיהו תבירו דאשא תתאה ואע"ג דנחית מלעילא אבל כיון דמטא לארעא לתתא איהו אשא דלא דקיק ונשמתא אתענשת ביה ואתתברת. כדן קב"ה אפיק שמשא דנהיר מאינון ארבע פתחין דנהרין ברקיעא דעל גנתא ומטא לההיא נשמתא ואתסיאת הדא הוא דכתיב (מלאכי ג: 20) וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה.

זמנא תניינא לבתר דיתבא בגנתא דעדן לתתא, כל ההוא זמנא דיתבא ועד כען לא אתפרשת מאינון מלין דחיזו דהאי עלמא מכל וכל. כד סלקין לה לעילא אצטריך לאתפרשא מכל [p. 207] חיזו ומכל מלין דלתתא ואעברו לה בההוא נהר דינור, כדן נשמתא אתלבנת מכל וכל ונפקת ואתחזיאת מקמי מאריה דעלמא ברירא מכל סטרין. כיון דאסתכלת בההוא נהורא אתסיאת ואשתלימת מכלא וכדן קיימין אינון נשמתין בלבושי מתעטראן קמי מאריהון. זכאה חולקהון [ריב ע"א] דצדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי.

ואינון נשמתין דבגנתא דעדן לתתא שטאן בכל ריש ירחי ושבתי וסלקין עד ההוא אתר דאקרי חומות ירושלם דתמן כמה ממנן ורתיכין דנטרי אינון חומות דכתיב (ישעיה סב: 6) על חומותיך ירושלם הפקדתי שומרים, וסלקין עד ההוא אתר ולא עאלין לגו עד דאתלבנן, ותמן סגדין וחדאן מההוא נהירו ותבין לגו גנתא. נפקי מתמן ושטאן בעלמא וחמאן באינון גופין דחייביא וההוא עונשא דלהון דכתיב (שם סו: 24) ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה והיו דראון לכל בשר. מאי לכל בשר, לאינון שאר גופין די בסחרנייהו והא אוקמוהו. לבתר משטטי ואסתכלין באינון מאריהון דכאבין ובני מרעין ואינון דסבלין על יחודא דמאריהון ותאבין ואמרין ליה למשיח.

בשעתא דאמרי ליה למשיח צערא דישראל בגלותא ואינון חייביא דבהו דלא מסתכלי למנדע למאריהון ארים קלא ובכי על אינון חייביא דבהו הדא הוא דכתיב (שם נג: 5) והוא מחולל מפשעינו מדוכא מעונותינו. תאבן אינון נשמתין וקיימי באתרייהו.

בגנתא דעדן אית היכלא חדא דאקרי היכלא דבני מרעין. כדין משיח עאל בההוא היכלא וקארי כל מרעין כל כאבין כל יסוריהון דישראל ייתון עליה וכלהו אתיין עליה. ואלמלא אקיל מעליהו דישראל ונטיל עליה לא הוי בר נש דיכיל למסבל יסוריהון דישראל על עונשי אורייתא הדא הוא דכתיב (שם: 4) אכן [p. 208] חלייננ הוא נשא וגו'. כגוונא דא רבי אלעזר בארעא. בגין דלית חושבנא לאינון יסורין דקיימין עליה דבר נש בכל יומא וכלהו נחתאן בעלמא בשעתא דאתייהיב אורייתא. וכד הוו ישראל בארעא קדישא באינון פולחנין וקרבנין דהוו עבדי הוו מסלקין כל אינון מרעין ויסורין מעלמא. השתא משיח מסלק לון מבני עלמא עד דנפק בר נש מהאי עלמא ומקבל עונשא כמא דאתמר, בר אינון חייביא יתיר דעאלין לון לגו בגו דגיהנם באינון מדורין אחרנין ומקבלין עונשא סגי מסגיאיות זוהמא דנשמתא, כדין אדליקו נורא יתיר למיכל ההוא זוהמא. ווי לההיא נשמתא דסבלא ההוא עונשא, ועם כל דא אינון מלאכי חבלה דבגיהנם מטרדין לון בחוטרין דאשא לנערא ההוא זוהמא, ווי לנשמתא דסבלת ההוא עונשא. זכאין אינון דנטרי פקודי אורייתא.

נקודה קדישא דאיהי בעיא לאשתעשעא לעילא ברוחיהון דצדיקיא כמא דאתמר, כד בעיא לאשתעשעא לתתא ברוחיהון דצדיקיא כאמא דחדאת על בנהא ואשתעשעא בהו הי"נ בפלגו ליליא איהי נחתא ואשתעשעא בהו.

[p. 209] רקיע דקאמרן דקיימא על גנתא איהי קיימא על ארבע רישין ואינון ארבע אתוון דקאמרן רזא דארבע חיון, והאי רקיע קיימא לתתא כמא דאתמר. רקיע דההיא נקודה לעילא קיימא על אינון ארבע חיון דקאמרן וההוא רקיעא כגוונא דא מן דא איהו אתרקס בגוונין קדישין. בהאי רקיע אסתכלן ארבע חיון וכל אינון חיילין לתתא. כד האי רקיע אנהיר בגוונוי ונציץ כדין ידעין כל אינון רתיכין וכל אינון חיילין ומשריין דהא טרפא דלהון אזדמן.

רקיעא דא מרקמא בכל גוונין קדישין, ביה קיימין ארבע פתחין רשימין בארבע אתוון מנצצן. פתחא חדא רשימא לסטר מזרח וביה קיימא בההוא פתחא את חד וההוא את איהו א' ודא נציץ וסליק ונחית בההוא פתחא. פתחא דא זהיר ונהיר מנציצו עלאה והאי את נצצה ובלוט בגויה ואיהי נחתא וסלקא ואתרשים בההוא פתחא.

פתחא תניינא רשימא לסטר צפון וביה קיימא את חד ואיהו את ד' [ריב ע"ב] ודא קיימא ונצצא סלקא ונחתא ולהטא בההוא פתחא. לזמנין נציץ בנציצו ולזמנין אתטמר ההוא נהורא ולא נהיר ועל דא את דא לא קיימא בקיומא יתיר ואת דא אתרשים בהאי פתחא. פתחא תליתאה דקיימא לסטר מערב וביה קיימא את חד דאתרשים ואתנהיר בההוא פתחא ודא איהו את נ והאי את נציץ בנציצו בההוא פתחא.

פתחא רביעאה דאיהו פתחא לסטר דרום וביה קיימא רשימו דחד נקודה תתאה זעירא דאתחזי ולא אתחזי ודא איהי את י'. ואלין ארבע אתוון לארבע סטרין בההוא רקיעא באינון פתחין.

[p. 210] בהאי רקיעא רשימין אתוון אחרנין בכתרין על רישייהו ואינון עשרין ותרין

אתוון מעטרין בכתרין. רקיעא דא נטיל וסחרא על גבי חיוון ברשימו דאתוון רזא דחושבן דיחודא ברזא דצרופא חדא ואינון א"ט ב"ח ג"ז ד"ו. אלין אתוון סחרן ההוא רקיעא ברזא דאתוון עלאין אחרנין קדישין סתימין, ואינון אתוון אחרנין סתימין סחרין לההוא רקיעא וכדין אתחזיין אלין אתוון בגלגולתא דאינון א"ט ב"ח ורשימין בהאי רקיעא.

בשעתא דנהיר האי רקיעא אתנהר ביה ארבע רזין דשמהן קדישין ואינון צרופא בצרופין דתלתין ותרין שבילין. כדין נחתא טלא מהאי רקיעא באינון אתוון דרזין דשמה קדישא ואתזנו כל אינון רתיכין וכל אינון חיילין ומשריין קדישין ונטלי כלהו בחדווא.

בשעתא דדינא תליא אלין אתוון אתטמרו ואתגניזו ארבע גו ארבע ואינון ט' ח' ז' ו'.

בשעתא דאלין אתגניזו ואתטמרו כדין קלא דסטר צפון אתער וידעי דדינא שריא על עלמא ובהאי רקיעא אתרשים גוונא חד דכליל כל גוונין.

כד נטיל האי רקיעא מסטרא דמזרח אינון ארבע רישין דקאמרן בארבע אתוון נטלי

כלהו במטלנו וסלקין בסליקו לעילא, וכד אינון נטלין וסלקין אסתלק מאן דאסתלקת ואתוון אתהדרו ואתחזיין בשלימו ברזא קדמאה א"ט ב"ח ג"ז ד"ו ואתרקס ההוא רקיעא, כדין אתנהיר בנהירו. [p. 211] וכד האי רקיעא אתיהיב כמלקדמין באלין אתוון כלהו אהדרו ושאגי למטרף טרפא ומזונא. כיון דאינון שאגי וסלקי קלא אשתמע ההוא קלא לעילא לעילא וכדין נטלא ברכאן וקדושן מאן דנטלא.

סחרן אתוון ומתגלגלן וסחרא ההוא רקיעא וקיימן אינון אתוון לסטר דרום. כיון

דקיימין אינון אתוון לסטר דרום סלקין ונציצין בנציצו ולהטין. כדין באמצעיתא דההוא

רקיעא רשימו חד אתרשים וההוא רשימו איהו את חד ואיהי י'. כיון דאת דא אתרשים

ואתחזיא כדין להטין אבתרה תלת אתוון אחרנין ואינון הו"ה. אלין אתוון מנצצן באמצעו

דהאי רקיעא סלקין ונחתין מלהטן בתריסר להיטין. כדין לבתר דאלין תריסר זמנין מלהטן

נחתא מאן דנחתא ואתכלילת באינון אתוון ואתעטרת בהו ולא אתידעת. כדין כלהו חיילין

וכלהו משריין בחידו וסלקין שירין ותושבחן.

רקיעא דא נטלא תניינות וסחרא ומתגלגלא ואינון אתוון קדמאי דקאמרן דאינון א"ט

ב"ח אתכלילו באינון אתוון עלאין רזא דשמה קדישא דקאמרן וסחרא ההוא רקיעא וקיימין

אינון אתוון דהו באמצעיתא רזא דשמה קדישא כלהו אתרשימו לסטר דרום אתרשימו ולא

אתרשימו. לית מאן דיסתכל בההוא סטרא, כלהו אתחפיין ואמרן קל נעימא ברוך כבוד יי ממקומו. אתחפיין מסטרא [ריג ע"א] דאנפין ואמרי דא, אתחפיין מכל סטריין ואמרי דא. רקיעא דא סחרא כמלקדמין ואתגלגלא מסטרא לסטרא. כדין קל נעימו דמשריין סגיין בסטרא דא וקל נעימו דמשריין סגיין בסטרא דא וכן לארבע סטריין. בההוא שעתא ההוא רקיעא אתנהיר [p. 212] בנהירו אחרא יתיר מכמה דהוה וקיימא בנהירו דגוון אחרא כלילא בכל גוונין. ואלין אתוון דקאמרן סלקין לעילא בההוא רקיעא ומקבלן לאת חד דאיהו עלאה דקא מתחברא בשמא דא דאלין אתוון, בגין דאע"ג דאלין אתוון דשמא קדישא האי איהו שמא דאתכליל לתתא בגין דרזא דא אתכליל לעילא ואתכליל לתתא וכד אתכליל לתתא אלין אתוון סלקין לקבלא לאת חד דהא מההוא את אתזנו אלין אתוון לתתא, וההוא את איהו וי ונחית ואתחברו אלין אתוון בההוא את וכדין כלהו בעטורא חדא ואתעביד שמא שלים לתתא, שמא שלים ולא שלים, שמא שלים בחמש אתוון ולא שמא שלים בתשע אתוון. שמא שלים בחמש אתוון איהו ויהוה רזא דכר ונוקבא ברמיזו, שמא שלים בתשע אתוון יהוה אלהים דא איהו שמא שלים בכלא. שמא אחרא איהו ברמיזו ואיהו בחמש כדקאמרן, אבל דא איהו שלים בכלא.

כיון דמתחברן אלין אתוון ההוא רקיעא אנהיר בתלתין ותריין נהורין, כדין כלא איהו בחדוא כלא קאים ברזא חדא עילא ותתא. כל אינון רתיכין וכל אינון משריין כלהו קיימין ברזא דשלימו וכל דרגין מתתקנן על אתרייהו כל חד וחד כדקא יאות.

[p. 213] בהאי רקיעא קאים לסטר צפון חד שלהובא נהיר דלא שכיך תדיר ואיהו רשים באתוון אחרנין לימין ואינון עשר שמהן וסלקין לשבעין שמהן וכלהו רשימין בהאי רקיעא ונהרין כלהו כחדא. מהאי רקיעא נטלין כל אינון רקיעין דלתתא דלסטר קדושה עד דמטו לאינון רקיעין אחרנין דלסטר אחרא ואלין אקרון יריעות עזים כד"א ויעש יריעות עזים לאהל על המשכן, בגין דאית יריעות ואית יריעות. יריעות המשכן אינון יריעות דאקרון רקיעי חיוון דמשכנא קדישא, יריעות עזים אינון רקיעין אחרנין דסטרא אחרא. אלין רקיעין ברזא דרתיכין דרוחין קדישין, ואלין רקיעין דלבר דקיימין בגופא במלין דעלמא ואינון סטריין דתיאובתין ועובדין דגופא ואלין חפיין על אינון רקיעין דלגו כקליפה על מוחא. רקיעין דלגו אינון ההוא קלישו דקסרא דקיימא על מוחא ואלין אקרון שמים ליי, לשמא דא לתתא.

[p. 214] רקיעין אחרנין לעילא ואינון רקיעין פנימאין דאקרון רקיעי החיות דאינון רזא דשמא קדישא ברזא דחיון רברבן עלאין, ואלין אינון רזין עלאין ברזי דאורייתא כללא דעשרין ותריין אתוון מחקקן רשימן דנפקי מגו רקיעא עלאה תמינאה דאיהו רקיע דעל גבי חיון. והאי איהו דלית ליה חיזו, האי איהו טמירא וגניז לית ביה גוון. כל גוונין מניה נפקי, ביה לית גוון לא

אתחזי ולא אתגליא. האי איהו דאפיק כל נהורין, ביה לא אתחזי לא נהירו ולא חשוך ולא גוון כלל, בר נשמתין דצדיקיא דחמאן מגו רקיעא תתאה כמבתר כותלא נהירו דאפיק ונהיר האי רקיעא עלאה, וההוא נהירו דלא פסק לית מאן דידע ליה לית מאן דקאים ביה.

מתחות דא כל אינון רקיעין אתכלילו בשמא חדא דאקרי שמים, ואלין דשמא קדישא אקרון השמים, אינון דשמא עלאה אקרי בהון אינון דשמא קדישא אתעטר בהון, ועל דא כתיב (תהלים קטו: 16) השמים שמים ליי, לההוא גניזו דרקיעא עלאה דקאים [ריג ע"ב] עליהו.

עד הכא רמו לשמא קדישא דקב"ה אקרי בשמהן, מכאן ולהלא לית חכים בסוכלתנו דיכיל למנדע ולאדבקא כלל בר נהירו חד זעיר בלא קיומא לאתישבא ביה. זכאה איהו חולקיה מאן דעאל ונפיק וידע לאסתכלא ברזין דמאריה לאתדבקא ביה. ברזין אלין [p. 215] יכיל בר נש לאתדבקא במאריה ברעותא בכוון לבא למנדע שולטנו דחכמה ברזא עלאה. כד פלח למאריה בצלותא ידבק רעותיה כנורא בגחלתא ליחדא אינון רקיעין תתאין דסטרא דקדושא לאעטרא לון בשמא חדא תתאה ומתמן ולהלא ליחדא אינון רקיעין עלאין פנימאין למהוי כלהו חד בההוא רקיעא עלאה דקיימא עליהו. ובעוד דפומיה ושפוותיה מרחשן לביה יכוון ורעותיה יסתלק לעילא לעילא ליחדא כלא ברזא דרזין דתמן תקיעו דכל רעותין ומחשבין ברזא דקיימא באין סוף. דא בכל צלותא וצלותא לכוונא גופא ונפשא בהאי בכל יומא ויומא לאעטרא כל יומי ברזין דיומין עלאין בפולחניה.

בליליא ישוי רעותיה דהא אתפטר מעלמא דא ונשמתיה נפקת מניה ויהדר לה למאריה דכלא בגין דכל ליליא וליליא רזא דרזין קיימא למנדע לאינון חכימי לבא. רקיעא דא תתאה ברזא דההיא נקודה קיימא כמא דאמרן. ההוא רקיעא איהו כליל מעילא ומתתא ויסודא דיליה לתתא כהאי שרגא דסלקא נהורא אוכמא לאתיחדא בנהורא חורא יסודא דיליה איהו לתתא בההיא פתילה במשחא. אוף הכי לתתא בההיא נקודה ביממא אתכלילת מלעילא, בליליא אתכלילת מתתא באינון נשמתין דצדיקיא. [p. 216] וכל מלין דעלמא אהדרו כלהו לעקרא ויסודא ושרשא דנפקו מניה וכמה לילוון זמינין לנטלא כל חד וחד מה דאתחזי ליה כד"א (תהלים טז: 7) אף לילות יסרוני כליותי. נפשא אזלא ושטאת ותבת לההוא עקרא דאתחזי ליה, גופא קאים שכיך כאבנא ואהדר לההוא אתר דאתחזי למשרי עלוי, ובגין כך תב גופא לסטריה ונפשא לסטרה. גופא שרי עלוי רזא דסטרא אחרא ובגין כך אסתאבו ידוי ובעי לאסחאה לון כמה דאוקימנא דהא בליליא כלא תב לאתריה ונשמתהון דצדיקיא סלקין ואתהדרן לאתריהו ואתעטרת בהו מאן דאתעטרת ואתכלילת מכל סטרין, כדין סלקא יקרא דקב"ה ואתעטר מכלא.

בליליא שלטאן ממנן דאתפקדו על אינון נשמתין דצדיקיא לסלקא לון לעילא ולקרבא לון קרבן נייחא לגבי מאריהון. ההוא ממנא דאתפקד על כל אינון משריין סורי"א שמיה רב ממנא. כיון דנשמתא סלקא בכל אינון רקיעין כדין מקרבין לה לגביה וארח בה כד"א (ישעיה יא:3) והריתו ביראת יי', כמא דזמין מלכא משיחא למעבד בעלמא, ועל ידיה אעברו כלהו בפקדונא על ידיה לאתקרבא להלה. וכלהו נשמתין כד אתקריבו לההוא אתר דאתקריבו ואתחזון תמן דא איהו רזא, כלהו נשמתין אתכלילו בההוא נקודה ונטלא לון זמנא חדא כמאן דבלע בליעו דמלה ואתעברת כאתתא דמתעברא.

[p. 217] רזא דא למארי מדין, כד האי נקודה אתעברת כאתתא דמתעברא אתהני מההוא הנאותא דאתכלילת נשמתא מהאי עלמא באינון עובדין ובההוא אורייתא דאשתדלת בה ביממא ונטלא ההוא רעו דהאי עלמא וביה אתהני בחדווא ואתכלילת מכל סטריין. לבתר אפיקת לון לבר ואולידת לון כמלקדמין ונשמתא איהי חדתא השתא כמלקדמין, ורזא דא (איכה ג:23) חדשים לבקרים, חדשים ודאי כמא דאתמר. מה טעם [ריז ע"א] אינון חדשים, בגין רזא דכתיב רבה אמונתך, רבה ודאי דיכלא לאכללא לון ולאעלא לון לגווה ואפיקת לון ואינון חדתין. ועל דא נקטא אחרנין מלעילא ביממא. זכאין אינון צדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי.

אדהכי נהיר יממא. אמר ר' אבא נקום ונהך ונודה לרבון עלמא. קמו ואזלו וצלו. לבתר אהדרו חברייה לגביה אמרו ליה מאן דשרי לסיים שבחא. זכאה חולקנא בארחא דא דכל האי זכינא לאעטרא ליה לקבי"ה ברזין דחכמתא.

פתח רבי אבא ואמר ויעש בצלאל את הארון עצי שטים. הכא אע"ג דאינון רזין דמשכנא הא אוקמוה חברייה ברזין דבוצינא קדישא הכא אית לאסתכלא דהא רזא דא מתעטרא בכמה רזין למילף חכמתא. [p. 218] ארון דא איהו רזא למיעל תורה שבכתב ואתגניז ביה בשית ואינון שית לוחין מסחרין ודא אקרי ארון. כד סחרן אינון שית למהוי כחדא כדין איהו גופא חד לאעלא ביה רזא דאורייתא בשית סטריין. ואינון לוחין אינון חמש ועאלין ביה חמש ספרין, ואינון חמש אינון שית בחד דרגא דאעיל בה בגניזו דאקרי רזא דכלא והאי איהו רזא דברית. כד עאל דא גו אינון חמש לוחין כדין קיימא ארונא ואורייתא ברזא דתשע דרגין דאינון תרין שמהן, ולבתר קיימא לוחא חדא רזא עלאה דחפי על כלא וההוא הוי רזא דההוא רקיעא דסחרא וחפי על כלא וכלהו קיימי בגניזו.

הכא אית לן לאסתכלא ולמנדע רזין דארונא. אית ארון ואית ארון דא לקביל דא.

פתח ואמר (שמואל ב כד: 23) הכל נתן ארונה המלך אל המלך וגו'. וכי ארונה מלך הוה, ואע"ג דחברייא אוקמוה, אלא דוד דהא כתיב ביה (שם ה: 8) כל מכה יבوسی ויגע בצנור וגו' ואיהו נטל ותפיש לירושלם ומדידיה הוה אמאי קנה בכספא.

[p. 219] ואי תימא אע"ג דהוות ירושלם דידיה דדוד ההוא אתר אחסנתיה דארונה הוה כמא דהוה בנבות היזרעאלי דאע"ג דשליט אחאב והוה מלכא אצטריך למתבע לנבות ההוא כרם, אוף הכי דוד. אלא ודאי ארונה מלכא הוה וההוא אתר ברשותיה הוה והוה שליט עלוי וכד מטא זמנא לנפקא מתחות ידיה לא נפיק אלא בסגיאיות דמא וקטולא בישראל. ועל דא לבתר קטולא ומותא קאים ההוא מלאכא מחבלא על ההוא אתר ותמן כד הוה קטיל וקאים בההוא אתר לא הוה יכיל ותשש חיליה. וההוא אתר אתר דאתעקד ביה יצחק הוה דתמן בנה אברהם מדבחא ועקד ליה ליצחק בריה. כיון דחמא קב"ה ההוא אתר אתמלי רחמין הדא הוה דכתיב (דה"א כא: 15) וירא יי'. מהו וירא, חמא עקדת יצחק בההוא אתר ותב ורחם עלייהו. מיד ויאמר יי' אל המלאך המשחית רב עתה. מהו רב, הא אוקמוה טול הרב, אלא הכי הוה, כתיב הכא רב וכתיב התם (דברים א: 6) רב לכם שבת בהר הזה. אוף הכי נמי רב, רב לך למהוי האי אתר תחות ידך, סגיאין שנין הוה תחות ידך, מכאן ולהלא רב, אהדר אתרא למאריה. ועכ"ד בדמא ובמותנא וממונא נפק מתחות ידיה.

[p. 220] אמאי אקרי ארונה וכתיב ארנן. בעוד דההוא אתר הוה תחות ידיה אקרי ארונה, ארון דסטרא אחרא. ועל דאתוספו ביה אתוון יתיר הכי בעינן לאתוספא לההוא דאקרי רע עין רזא דסטרא אחרא וההוא תוספת דלהוי גריעותא. כגוונא דא בסטר קדושא גרעין ליה אתוון ואתוסף קדושתיה, רזא דכתיב (מלכים א ז: 25) עומד על שני עשר בקר, גרע מ"ם [ריז ע"ב] ולא כתיב שנים אלא שני. ולסטרא אחרא יהבין ליה תוספת אתוון דכתיב ויעש יריעת עזים לאהל על המשכן עשתי עשרה יריעות, תוספת אתוון ואיהו גריעותא, ובסטרא דקדושא שני עשר ולא יתיר והכא עשתי עשרה וכלא איהו גריעו לגביה והכי אצטריך לההוא רע עין לאשלמא עיניה ובגריעו. כגוונא דא ארונה תוספת אתוון ולא כתיב ארון.

[p. 221] ודא סטרא דקדושא אקרי ארון הברית וההוא ארון הברית אתחזי לגופא למיעל ביה דיוקנא דאדם. ועל רזא דא אינון חסידי קדישין כד הוה מפטרי מהאי עלמא הוה אעלין לון בארון, דהא סטרא אחרא לא מתתקן בגופא ולא איהו בכללא דגופא דאדם ובגין דא לא אתברון גופייה לההוא סטרא אחרא בגין דלאו אינון בכללא דגופא דאדם. ביוסף מה כתיב, (בראשית נ: 26) ויישם בארון, תרין יודין אמאי. אלא דאתחבר ברית בברית רזא דלתתא ברזא דלעילא ועאל בארונא. מאי טעמא, בגין דנטר ברית קדישא ואתקיים ביה, להכי אתחזי לאעלא בארון וכלא כדקא חזי.

[p. 222] בכה ר' אבא ואמר ווי לבני עלמא דלא ידעי, ווי לההוא כסופא, ווי לההוא עונשא, דכל מאן דבעי עאל בארונא. בגין דלא אצטריך למיעל בארונא בר צדיק דיזע בנפשיה ואשתמודע בגרמיה דלא חטא בההוא ברית את קיימא קדישא מעולמוי וקא נטיר ליה כדקא יאות, ואי לאו לא אצטריך ליה למיעל בארונא ולמפגם ארונא.

רזא דאצטריך לאתחברא באת קיימא קדישא דאיהו רזא דאתחזי ליה ולא לאחרא דהא ארון לא אתחבר אלא בצדיק דנטיר את קיימא קדישא ומאן דפגים ברית ווי ליה דפגים ליה בחייוי, ווי ליה דפגים ליה במיתתיה, ווי ליה על ההוא עונשא, ווי ליה דפגים את קיימא קדישא, ווי ליה לההוא כסופא דנקמין מניה נקמת עלמין נוקמא דעלמא דא ונוקמא דההוא פגימו. ורזא דא דכתב (תהלים קכה: 3) כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים.

בשעתא דדיינין ליה בההוא עלמא מסתכלן בעובדוי אי הוה פגים רזא דברית קדישא דחתים בבשריה והשתא פגים ארון הברית דיליה ולית ליה חולקא בצדיקיא. מסתכלן ביה ודיינין ליה לבר מכללא דאדם. כיון דנפקי ליה מכללא דאדם אפקי ליה מכללא דכלהו אחרנין דאתעתדו לחיי עלמא ויהבי ליה לההוא ארון דלא אתכליל ברזא דגופא דאדם. כיון דאתמסר לההוא סטרא ווי ליה דעאלין ליה בגיהנם ולא נפיק מניה לעלמין. עליה דא כתיב (ישעיהו סו: 24) ויצאו [p. 223] וראו בפגרי האנשים הפושעים כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה והיו דראון לכל בשר, אינון דאשתארו בכללא דאדם.

והני מילי כד לא עבד תיובתא שלימתא, תיובתא דאיהי אתחזייה לחפייא על עובדוי. ועכ"ד טב ליה דלא יעול בארונא דהא כל זמנא דגופא קיים נשמתא אתדנת ולא עאלת לאתרה, בר אינון חסידי עליונין דזכאה חולקהון בעלמא דין ובעלמא דאתי. בגין דלית חובא דקשיא קמי קב"ה כהאי מאן דמשקר ופגים להאי את קיימא קדישא. על חובא דא כתיב (בראשית לח: 10) וירע בעיני יי אשר עשה.

מה כתיב הכא, ויעש בצלאל את הארון. וכי אמאי לא עבדו אינון חכימין דעבדו משכנא ית ארונא. אלא בצלאל דאיהו רזא דברית קדישא ונטר ליה ואיהו קאים בעדבא דחולקיה איהו אשתדל בעובדא דיליה ולא אחרא. אתו כל אינון חברייא ונשקו ליה.

[p. 224] כד מטו לגביה דר' שמעון וסדרו מלין אלין קמיה כל מה דאתמר בההוא ארחא בכה. פתח ואמר (משלי ד: 18) וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום. [רטו ע"א] האי קרא אתמר, אבל האי קרא אית לאסתכלא ביה. וארח צדיקים, ההוא ארחא דצדיקיא אזלי ביה איהו ארח קשוט, ארחא דקב"ה אתרעי ביה, ארחא דאיהו אזיל קמייהו וכל אינון רתיכין אתיין למשמע מלין דאינון ממללן ואמרי בפומייהו.

כאור נגה דנהיר ואזיל ולא אתחשך כלל כאיננון חייביא דארח דלהון אתחשך תדיר כד"א (משלי ד: 19) דרך רשעים כאפלה וגו'.

ד"א וארח צדיקים, מה בין ארח לדרך הא אוקמוה, אבל ארח דהשתא אתפתח ואתגלייא ואתעביד בההוא אתר ארח דלא כתישו ביה רגלין מקדמת דנא. דרך כד"א (ישעיה סג: 2) כדורך בגת, דכתשין ביה רגלין כל מאן דבעי. ועל דא לצדיקים קארי ארח דאינון הוו קדמאי למפתח ההוא אתר. ולא על אתר איהו אלא אע"ג דאחרנין בני עלמא אזלי בההוא אתר השתא דאזלין ביה צדיקיא איהו חדתא, איהו אתר דלא אזיל ביה בר נש אחרא מעלמא בגין דצדיקיא עבדין חדתא לההוא אתרא בכמה מלין עלאין דקב"ה אתרעי בהון. ותו דשכינתא אזלא בההוא אתר מה דלא הוה מקדמת דנא ובגין כך ארח אקרי בגין דאתארח ביה אושפיזא עלאה קדישא.

[p. 225] דרך הוא פתיח לכלא וכתשין ביה כל מאן דבעי אפילו אינון חייבין. דרך, רזא דא (שם מג: 16) הנותן בים דרך, בגין דדריך ביה סטרא אחרא דלא אצטריך ושליט לסאבא משכנא. ועל דא צדיקיא בלחודייהו קיימי ושלטי בההוא דאקרי ארח כמא דאוקימנא, דרך לכלא להאי סטרא ולהאי סטרא.

ואתון קדישי עליונין ארח אזדמן לגבייכו וארחתון ביה ומלין עלאין אתסדרו קמי עתיק יומין, זכאה חולקכון.

פתח ר' שמעון ואמר (דברים לד: 9) ויהושע בן נון מלא רוח חכמה כי סמך משה את ידיו עליו. בכמה אתר תנינן דמשה אנפוי כשמשא ויהושע כאנפי סיהרא דלית ליה נהורא לסיהרא אלא מנהורא דשמשא כד נהיר לסיהרא וסיהרא מגו שמשא אתמליא וכד אתמליא כדן קיימא בשלימו.

אשלמותא דסיהרא מאי איהו, רזא דכלא דאקרי דמות ברזא דשמא עלאה דהא בשמא דא לא קאים בר בזמנא דקיימא באשלמותא, דהא כמה שמהן דאחסינת ואתקרי בהו כך שעתא דקיימא ביה, כפום שעתא דקיימא ביה הכי אקרי בההוא שמא ממש. [p. 226] כד קיימא ברזא דאשלמותא ואשתלימת מכל סטרין כדן אקרי יהוה, אשלמותא דיילה כאשלמותא דלעילא דירתא בריתא לאמה. והיינו בחמיסר יומין דכתיב (ויקרא כג: 34) בחמשה עשר יום לחדש השביעי, וכתוב (שם: 27) בעשור לחדש השביעי, וכלא רזא חדא. כד קיימא עלמא דאתי ברזא דכל עשר אמירן על האי חדש אקרי בעשור וכד אתרשימת סיהרא באשלמותא חדא בינייהו אקרי בחמשה עשר דהא אתחברת ואתחקת ת' בינייהו, ורזא דא י"ה. וכד קיימא בשמא דא כדן אתחבר בה' ואיהי אתוספא לגבי תתאי למיזן לון ולמיהב לון טרפיהו ואתוספא איהי ברזא דאת ה' כמלקדמין, חדא לאתחקא ולאחברא ברזא דלעילא

וחדא למיהב מזונא לתתאי. וכדין קיימא סיהרא באשלמותא בכל סטרין עילא ותתא ברזא דשמא דא למהוי כלא רזא חדא ושלימו חד.

יהושע דא איהו רזא דאשלמותא דסיהרא באלין אתוון בן נו"ן, נו"ן ודאי דהא נו"ן רזא דסיהרא איהי.

מלא, רזא דאשלמותא דשמא קדישא, כדין איהו מלא רוח חכמה ודאי בגין דהא נקודה עלאה דאיהי י' [p. 227] אתפשט ואפיק רוח וההוא רוח עביד היכלא, ההוא רוח אתפשט ועביד

שית סטרין, ההוא רוח אתפשט ברזא דכל אלין ואתמלי ועביד היכלא לתתא ואתמלי כלא ועביד רזא [רטו ע"ב] דשמא קדישא באשלמותא חדא.

ואמאי יהושע מלא רוח חכמה, בגין כי סמך משה את ידיו עליו דאיהו אריק ברכאן ואתמלי בירא מניה. ואתון קדישי עליונין כל חד וחד אתמלי רוח חכמה וקיימא באשלמותא דרוחא דחכמתא בגין דהא קב"ה הוא אתרעי בכו ואסמיך ידוי עליכו. זכאה חולקי דעיני חמו דא וחמו שלימו דרוח חכמתא בכו.

כתיב (ויקרא יט: 26) לא תאכלו על הדם לא תנחשו ולא תעוננו. האי קרא אוקמוה ורזא דמלה האי מאן דאכיל בלא צלותא דיצלי על דמיה קדם דאכיל שקיל איהו למאן דמנחש ומעונן, בגין דבליליא נשמתא סלקא ואשתטחת למחמי ברזא דיקרא עלאה כל חד וחד כמא דאתחזי ליה ואשתאר בר נש בההוא חילא דאשתתף גו דמא לאתקיימא גופא ועם כל דא טעים טעמא דמותא. [p. 228] וההוא חילא מתעתדא לאתערא גו חילא דנשמתא ולקבלא ליה, וכד אתער בר נש לאו איהו דכי והא אוקימנא דסטרא אחרא שליט על אתר דקיימא בלא נשמתא. כיון דאתדכי במיא ואע"ג דאשתדל בר נש באורייתא ההיא נשמתא לא אתקיים באתריה ולא שלטא ביה בב"נ בר חילא דדמא בלחודוי דאקרי נפש ההיא דאתפשטא בדמא תדיר והא אוקימנא. וכד יצלי בר נש צלותא דפלחנא דמאריה כדין מתיישבא חילא דדמא באתריה ואתגבר חילא דנשמתא ואתיישבא על ההוא אתר, וכדין בר נש אשתלים קמי מאריה כמא דאצטריך, נפש לתתא ורזא דחילא דנשמתא לעילא.

ועל דא מאן דמצלי צלותא עד לא ייכול קאים גרמיה כמא דאצטריך ושלטא נשמתא וסלקא על אתר מותבה כמא דאצטריך. ואי אכיל בר נש עד לא צלי צלותיה לאתיישבא דמא על אתריה הא איהו כמנחש ומעונן בגין דהא ארחיה דמאן דמנחש לסלקא סטרא אחרא ולמאכא סטרא דקדושא.

אמאי אקרי בר נש ההוא דאשתדל בההוא סטרא מנחש, על דאשתדל בההוא נחש
לאתקפא חיליה ולאגברא ודא איהו מאן דפלח לאלהים אחרים, וכן האי פלח לההוא חילא
דדמא ולא פלח ליה לקב"ה לאתקפא חילא דנשמתא סטרא דקדושה.
עונן דאשתדל בחובא ולא אשתדל בזכו. ואי תימא הא קיימא נ' באמצעיתא, הכי הוא
ודאי דהא לא יכלין לשלטה בההוא סטרא אחרא עד דאתערב ביה ערובא דההוא סטרא
דקדושא כחוטא חד דקיק. מאן דבעי לקיימא שקרא יערב בה מלה דקשוט בגין דיתקיים ההוא
שקרא, ועל דא עון מלה דשקר הוא ובגין לקיימא ליה עאלין ביה מלה דקשוט ודא איהו נ',
בהא קיימי לההוא שקר. ומאן דלא צלי צלותא קמי קב"ה עד לא ייכול על דמיה כמאן דמנחש
ומעונן.

[p. 229] צלותא דבר נש כמא דאמרתון אתון קדישי עליונין, זכאה חולקכון דהא בר נש
גופיה ונפשיה מתקין ואתעביד שלים. צלותא איהי תקונין מתקנן דמתקנן כחדא ואינון ארבע.
תקונא קדמאה תקונא דגרמיה לאשתלמא, תקונא תניינא תקונא דהאי עלמא, תקונא תליתאה
תקונא דעלמא דלעילא בכל אינון חילי שמיא, תקונא רביעאה תקונא דשמא קדישא ברזא
דרתיכין קדישין וברזא דעלמין כלהו עילא ותתא בתקונא דרזין דשמא קדישא כדקא יאות.
תקונא קדמאה תקונא דגרמיה בגין דאצטריך לאתקנא גרמיה במצוה וקדושה
ולאתקנא בקרבנין ועלוון לאתדכאה. תקונא תניינא בתקונא דקיומא דהאי עלמא בעובדא
דבראשית לברכא לקב"ה על כל עובדא ועובדא לקיימא קיומא דהאי עלמא, ועל דא בברוך
שאמר ברוך ברוך על כלא. תקונא תליתאה דאיהו תקונא [רזז ע"א] לעלמא לעילא בכל אינון
חיילי חיילין ומשריין באינון הללויה הללויה (תהלים קמח: 3) הללויה כל ככבי אור וגו'. תקונא
רביעאה תקונא דצלותא בתקונא דרזא דשמא קדישא כדקא אמרתון, זכאה חולקכון. והכא
רזא דתקונא דשמא שלים. זכאה חולקי עמכון בהאי עלמא ובעלמא דאתי.

[p. 230] פקודי אורייתא דאמרתון בצלותא ודאי הכי הוא. פתח ואמר כתיב (דברים
י: 20) את יי' אלהיך תירא אותו תעבד, וכתיב (ויקרא יט: 14) ויראת מאלהיך. האי קרא אית
למימר הכי ויראת אלהיך בגין דהא כתיב את יי' אלהיך תירא, מהו מאלהיך. אלא רזא איהו
מאלהיך ודאי, מההוא אתר דאתחבר וסחרא למוחא דלגו, דא איהו מאלהיך, דחילו דא למדחל
ליה דהא תמן שריא דינא ואיהי דינא דאשתאיב מגו דינא דלעילא בהאי אתר.
אית אשא ואית אשא, תלת גווני אשא הכא. אשא קדמאה איהו אשא דקביל אשא בחדו
וחדאן דא בדא ברחימו. אשא תניינא איהי אשא דכתיב ביה (יחזקאל א: 4) ונגה לו דאתחזי
ביה נגה ודא איהו אשא דקיימא גו אשא פנימאה בחדו כמא דאתמר. אשא תליתאה איהי אשא
דלבר דסחרא לההוא נגה ובהאי אשא שארי דחילו דדינא לאלקאה לחייביא. [p. 231] ואעייג

דתנינן דארבעה גווני אשא נינהו ואינון ארבע דאינון חד, אבל הכא בההוא אשא דקאמרן שארי דחילו דדינא ועל דא כתיב ויראת מאלהיך, מההוא עונשא דיליה.

ובההוא יראה בעי לשואה רעותיה בדחילו ורחימו כחדא למדחל בהאי סטרא ולמרחס בהאי סטרא באינון גוונין דקאמרן, וההוא דחילו להוי למדחל מעונשא דמאן דעבר על פקודי אורייתא אתענש בההוא סטרא דכד שארי ההוא סטרא לאלקאה לא שכיך עד דשיצי ליה מהאי עלמא ומעלמא דאתי ובגין כך בעי למדחל מהאי אשא דדחילו שריא ביה. ומניה אתפשט אשא לבר דדחלא אחרא ועל דא כתיב (שופטים ו: 10) לא תיראו את אלהי העמים, דאסיר למדחל מניה. והאי אשא דדחילו דקאמרן איהי קדש ואשתתף בקדושה והאי איהו דסחרא לההוא נגה דקאמרן, וההוא אשא אחרא דלבר איהו דאתחבר בהאי לזמנין, ולזמנין אתעבר מניה ולא אתחבר בהדיה, וכד גרים דאתחבר בהאי כדין איהו אשא דחשוך ואחשיך וכסי נהירו דאלין אחרנין, וסימניך (יחזקאל א: 4) ואש מתלקחת, ולא דקיימא תדיר והא אתמר. לבתר אהבה כמא דאוקמוה דאהבה שריא לבתר יראה ורזא דמלה כיון דשארי יראה על רישיה דבר נש לאתערא לבתר אהבה דאיהו ימינא, דמאן דפלח מגו אהבה אתדבק באתר עלאה לעילא ואתקדש בקדושא דעלמא דאתי בגין דהא סליק לאתעטרא ולאתדבקא בסטר ימינא.

ואי תימא דפולחנא דאיהי מסטרא דיראה לאו איהי פולחנא, פולחנא יקירא איהי אבל לא סליק לאתדבקא לעילא, וכד פלח [p. 232] מאהבה סליק ואתעטר לעילא ואתדבק בעלמא דאתי ודא איהו בר נש דאזדמן לעלמא דאתי זכאה חולקיה דהא סליק לאתר דיראה ושליט עליה דהא לית מאן דשליט על דרגא דיראה אלא אהבה רזא דימינא. רזא דיחודא דאצטריך ליה לההוא דאתחזי לעלמא דאתי ליחדא שמא דקב"ה וליחדא שייפין ודרגין לאעלאה כלהו באתר דאצטריך לקשרא קשרא, ודא איהו רזא דכתיב (דברים ו: 4) שמע ישראל יי אלהינו יי אחד, ורזא דשמע שם דסליק לעי שמהן ודא כללא חד. ישראל, ישראל סבא בגין דאית זוטא דכתיב (הושע יא: 1) כי נער ישראל ואהבהו, ודא איהו ישראל סבא רזא חדא בכללא חדא שמע ישראל, הכא אתכלילת אתתא בבעלה. לבתר דאתכלילו דא בדא בכללא חדא כדין אצטריכו לייחדא [רטז ע"ב] שייפין ולחברא תרין משכנין כחדא בכלהו שייפין ברעו דלבא לאסתלקא בדבקותא דאין סוף לאתדבקא כלא תמן למהוי רעותא חדא.

[p. 233] ורזא דא יהיה כד"א (זכריה יד: 9) יהיה יי אחד, ברזא דהיה, יי ליחדא וליאתדבקא בהי דאיהו היכלא פנימאה לאתר גניזו דהאי נקודה עלאה דאיהי יי. ודא רזא יחודה אלהינו, אלין תרין אתוון דאינון י"ה. ולאכללא כל אינון שייפין בההוא אתר דנפקי מניה דאיהו

היכלא פנימאה לאתבא מלין לאתריה לעקרא ויסודא ושרשא דלהון עד ההוא אתר דשרשא דברית. ולבתר אלן תרין אתוון אחרנין דאינון יה לאתיחדא ולאדבקא י' בה'. י' איהו רזא דברית קדישא, והאי ה' איהו היכלא אתר גניזו דהאי רזא דברית קדישא דאיהו י', ואעי"ג דאיהו ו' תניינא, אבל י' רזא דיליה ליחדא לון כחדא.

אחד, לייחדא מתמן ולעילא כלא כחדא ולסלקא רעותא לאתקשרא כלא מתתא לעילא בקשורא חד לסלקא רעותא בדחילו וברחימו לעילא לעילא דלא ישתבק רעותא מכל אינון דרגין ושייפין אלא בכלהו יסתלק לאדבקא לון ולמיהוי כלא קשורא חדא באין סוף. ודא איהו יחודא דרב המנונא סבא דאוליף ליה אבוי מרביה עד פימא דאליהו ושפיר איהו יחודא בתקונא, ואעי"ג דאנן אוקימנא להאי בכמה רזין וכלהו [p. 234] רזין סלקין לחד, אבל רזא דא אשכחנא בספריה ושפיר איהו יחודא בתקונא, והא אנן ביחודא דרזא אחרא אתערנא מלין ואיהו שפיר ויחודא כדקא חזי והכי הוא, אבל יחודא דא יחודא בתקונא ודא איהו יחודא דרב המנונא סבא.

ותו הוה אמר מאן דבעי לאכללא כל רזין דיחודא במלה דאחד שפיר טפי ולהכי מאריכין באחד לסלקא רעותיה מעילא לתתא ומתתא לעילא למהוי כלא חד. אבל רזא דא יהי"ה סימנא בעלמא איהו להאי.

והאי דתנינן דאחד למהוי רזא עילא ותתא לד' סטרין דעלמא הכי הוא ליחדא עילא ותתא כמא דאתמר ולארבע סטרין דעלמא אלין אינון רזא דרתיכא עלאה לאתכללא כלא כחדא בקשרא חדא ביחודא חדא עד אין סוף כמא דאוקימנא. רזא לאדכרא יציאת מצרים לבתר בגין דהות שכינתא בגלותא ובזמנא דאיהי בגלותא לאו איהו חבורא לאתחברא דא בדא עלמא תתאה בעלמא עלאה ולאחזאה חירו דההוא גאולה הוה בכמה אתין בכמה נסין דעבד קב"ה ואצטריך ההוא פורקנא לאדכרא ולאחזאה דאעי"ג דאיהי בגלותא השתא חירו אית לה מיומא דאינון קשרין דמצרים אשתריאו ואינון אתין ונסין אתעבידו. ואצטריך לאחזאה חירו דילה בגין [p. 235] דאתחברא בבעלה ובגין לאסמכא גאולה לתפלה ולמהוי כלא חד בלא פרודא ולא לאחזאה תרוכין וסימנך (ויקרא כא: 7) ואשה גרושה מאישה לא יקחו.

ואי תימא והא בגלותא איהי והא אתתרכת, לאו הכי ח"ו אלא ודאי בגלותא איהי לדיירא עמהון דישראל ולאגנא עלייהו אבל לא אתתרכת. והא שכינתא לא אתחזי בבית שני ובבית ראשון, עד דלא גלו ישראל סלקא לעילא ולבתר איהי שויאת מדורה עמהון אבל ח"ו תרוכין לא הו לעלמין.

ובגין דא בעי לאחזאה פורקנא דאית בה ארבע גאולות. ורזא הכא בשעתא דנפקת שכינתא מגלותא דמצרים תבעת מקב"ה דיפרוק לה השתא ד' זמנין דאינון ד' גאולות לקביל ד' גליות בגין דתהא בת חורין ולא תהא מתרכא, ובההיא שעתא קיימא ואתפריקת ד' גאולות בההיא יציאת מצרים. והשתא דאצטריכת בתקונהא לאתחברא [p. 236] בבעלה אצטריך לאחזאה ההיא גאולת מצרים דאית בה ד' גאולות, ועל דא בעינן [ריז ע"א] לאדכרא בההוא גאולה אמת אמת אמת ד' זמנין עד עזרת אבותינו דדא הוא עזרא וסמך לישראל כלהו. ומתמן ולהלא ד' זמנין אחרנין אמת אמת אמת למהוי ד' גאולות אלין בקיומא תקיף בחותמא דגושפנקא דמלכא, ד' גאולות כפולין בקיומא. וכלהו בההיא יציאת מצרים, דאלו לא אשתכחו אינון ד' גאולות בההיא יציאת מצרים כל זמנא דלהוי גלותא לא אתחברת בתקונהא לאתייחדא שמא קדישא. ועל דא אית לאדכרא גאולה דמצרים בכל קדושין דקב"ה בריך הוא ושמיה לעלמי.

רזא דקדושא דשמיה הא אוקימנא דהא בקדושא מתקדשי כלא עילא ותתא וכל דרגין וכל רתיכין עלאין ותתאין כלהו מתקדשי בקדושא דמאריהון, ובקדושא דרזא דא אוקימנא רזין עלאין לאינון מארי מדין דמסתכלין בקדושא דמאריהון, זכאה חולקהון.

[p. 237] רזא לממסר נפשא למאריה, שפיר איהו דקא אמרתון חבריא, זכאה חולקכון וזכאין עיני דחמו כד דזכינא בחיי דמתערין מלין קדישין בהאי עלמא בגין דכלהו כתיבי לעילא קמי מלכא קדישא.

פתח ואמר (מלאכי ג: 16) אז נדברו יראי יי' איש אל רעהו ויקשב יי' וישמע ויכתב בספר זכרון לפניו ליראי יי' ולחשבי שמו. האי קרא אית לאסתכלא ביה. אז נדברו, אז דברו מבעי ליה, מאי נדברו. אלא נדברו לעילא מכל אינון רתיכין קדישין וכל אינון חיילין קדישין בגין דאינון מלין קדישין סלקין לעילא וכמה אינון דמקדמי ונטלי לון קמי מלכא קדישא ומתעטרן בכמה עטרין באינון נהורין עלאין וכלהו נדברו מקמי מלכא עלאה. מאן חמי חדוון, מאן חמי תושבחן דסלקין בכל אינון רקיעין קמי מלכא קדישא. ומלכא קדישא מסתכל בהו ואתעטר בהו ואינון סלקין על רישיה והוו עטרא ונחתין ויתבין על חיקיה לגו בתוקפיה ומתמן סלקין על רישיה, ועל דא אמרת אורייתא (משלי ח: 30) ואהיה שעשועים יום יום, והייתי לא כתיב אלא ואהיה, בכל זמן ובכל עידן דמלין עלאין סלקין קמיה.

[p. 238] והכא תרי זמני כתיב יראי יי' יראי יי'. אלא יראי יי' לעילא, יראי יי' לתתא, יראי יי' קיימין לתתא ובאינון מלין קיימין לעילא. ורזא דא אשכחנא בספרא דחנוך דכל מלין דצדיקיא די בארעא אינון מתעטרן וקיימין קמי מלכא עלאה ובאתר דאשתעשע בהו קב"ה

אינון נחתין וקיימין קמיה בדיוקנא דההוא צדיק דקאמר לון ואשתעשע קב"ה בההוא דיוקנא. ולבתר אכתיבו בספר זכרון לפניו לקיימא קמיה קיומא תדיר.

ולחושבי שמו. מאי ולחושבי שמו, הא אוקמוה אבל אינון דמחשבי מלין דאורייתא לאדבקא במאריהון ברזא דשמא קדישא בגין למנדע ליה ולאדבקא חכמה דשמיה בלבייהו דכתיב ולחושבי שמו, שמו דייקא רזא דשמא קדישא.

כתיב (יחזקאל א: 26) וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר דמות כסא. האי קרא הא אוקמוה, [p. 239] אבל וממעל לרקיע כמא דאמרתון חברייא, זכאה חולקי וחולקכו, בההוא רקיע לתנא דהא ברקיעא לעילא לית מאן דאסתכל ביה. ומלעילא מניה קיימא ההוא אבן ספיר דהא אתערנא ביה ברזא דההוא מרגלית טבא יקירא כמא דאוקימנא.

דמות כסא. לא כתיב דמות הכסא בגין דאית כסא ואית כסא, כסא עלאה טמירא גניזא דלא אתגליא ולית מאן דקאים ביה למנדע ולאסתכלא. ועל דא כתיב כסא סתמא, דא כסא לתנא.

דמות כמראה אדם. כיון דאמר דמות אמאי כמראה דהא סגיא ליה דמות אדם. אלא דמות אדם דא איהו רזא עלאה בההוא כבוד עלאה דיוקנא דאדם, אבל הא דאתוסף כמראה אדם לאכללא אינון דיוקנין דמלין דחכמתא ואינון רזין דחכמתא [ריז ע"ב] דסלקין ומתעטרן לעילא ולבתר קיימי בדיוקנא ובכלא אשתעשע קב"ה בעטרוי.

ואתון חברייא הא קב"ה אשתעשעא השתא באינון מלין דקא אמריתו ומתעטרן בההוא ארחא והא קיימתון קמיה בדיוקנייכו קדישין דהא אנא בשעתא דחמינא לכו ואסתכלנא בדיוקנייכו חמינא בכו אתון רשימין חקיקין ברזא דאדם וידענא דהא דיוקנא דלכון אתעתדא לעילא, והכי אזדמנן צדיקיא לאשתמודעא לעיניהון דכלא ולאחזאה פרצופא קדישא קמי כל עלמא הדא הוא דכתיב (ישעיה סא: 9) כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך יי.

[p. 240] אדהכי חמא לר' יוסי דהוה מהרהר במלין דעלמא. אמר ליה יוסי קום אשלים דיוקנד דאת חד חסר בך.

קס ר' יוסי וחדו במלין דאורייתא וקס קמיה. אסתכל ביה ר' שמעון א"ל ר' יוסי השתא אנת שלים קמי עתיק יומין.

פתח ואמר ויעשו את ציץ נזר הקדש זהב טהור וגו'. תא חזי אמאי אקרי ציץ, אלא אסתכלותא לאסתכלא ובגין דהוה קיימא על אסתכלותא דבר נש אקרי ציץ, וכל מאן דאסתכל ביה בההוא ציץ אשתמודעא ביה.

בציץ הוה אתון דשמא קדישא גליפן בגלופא ומחקקן ביה, ואי הוה זכאה ההוא דקיימא קמיה אינון אתון דמחקקן ביה גו דהבא הוה בלטין מתתא לעילא וסלקין מההוא

גליפו בנהירו והו נהרין באנפין דההוא בר נש ונציץ נציצו ביה ולא נצצין. בשעתא קדמיתא דאסתכל כהנא ביה הוה חמי נהירו דאתוון כלהו באנפוי, וכד הוה מסתכל לעיינא ביה לא הוה חמי מדי אלא נהירו דאנפוי דנהיר כאלו ניצוצא דדהבא הוה נהיר ונציץ, בר דכהנא הוה ידע בחיזו דאסתכלותא קדמאה דהוה חמי לפום שעתא דהא רעותא דקב"ה הוה ביה בההוא בר נש וידע דאיהו זמין לעלמא דאתי בגין דחיזו דא נהרין עליה מלעילא וקב"ה הוה אתרעי ביה, וכד מסתכלן ביה לא חמאן מדי בגין דחיזו דלעילא לא אתגליא אלא לפום שעתא. [p. 241] ואי קיימא בר נש קמיה דציץ ואנפוי לא אתחזיין לפום שעתא חיזו קדישא הוה ידע כהנא דאיהו תקיף מצחא ובעי למבעי עליה רחמין ולכפרא עליה.

ויעש את ציץ נור הקדש. ר' יהודה פתח קרא ברות, (רות ב: 9) עיניך בשדה אשר יקצרון והלכת אחריהן הלא צויתי את הנערים לבלתי נגעך. האי קרא אית לאסתכלא ביה, אמאי אצטריך הכא למכתב.

אמר ר' יצחק אי הכי כמה קראין אינון באורייתא דאתחזיאו דלא אצטריכו למכתב וחמינן דכלהו רזין עלאין.

אמר ר' יהודה האי קרא מאן דחמי ולא אסתכל ביה כמאן דלא טעים תבשילא דמי. אלא רזא הכא וברוחא דקודשא אתמר בגין דחמא בעז דיינא דישראל ענוותנותא דההיא צדקת דלא מסלקא עינהא למחמי באתר אחרא אלא לקמה וחמאת כל מה דחמאת בעינא טבא ותוקפא דמצחא לא הוה בה, שבח עינהא, [p. 242] בגין דאית עיינין דבגינהון לא שלטא ברכתא בההוא אתר, ואיהו עינא טבא חמא בה דכל מה דאסתכלת הוה בעינא טבא. ותו דחמא דהוה אצלח בידהא, כל מה דהות לקטא אתוסף בחקלא ובעז אסתכל דרוח קדישא שריא עלה, כדין פתח ואמר עיניך בשדה אשר יקצרון וגו'. ואי תימא בגין אינון לקטין כל אינון אחרנין, היך אמר דתהך אבתריהו אלא אצטריך למכתב ולקטת אחריהן, מאי והלכת אחריהן. אלא בגין עינהא קאמר דהו גרמין ברכתא ולקטין סגי, ועל דא והלכת אחריהן בתר עיניך. כל שאר בני עלמא לית להו [ריח ע"א] רשו למיהך בתר עינוי, ואנת לבתר עיניך דעיניך גרמין ברכאן סגיאיין.

ד"א עיניך בשדה אשר יקצרון, בעז חמא ברוח הקדש דזמינין לנפקא מינה עינין עלאין קדישין דאינון עיינין דכלא כמא דהוה מתמר דכתיב בה (בראשית לח: 14) ותשב בפתח עינים, אתישבת בפתחא דנפקין מינה מלכין ועיינין עלאין דאקרון עינים כד"א (במדבר טו: 24) אם מעיני העדה, בגין דכל שייפין דגופא לא אזלין אלא בתר עיינין ועיינין אינון מנהיגין לכל גופא.

אוף הכי מלכין וסנהדרין וכל אינון שליטין כלא אזלין אבתרייהו כמא דאזלין שייפין כלהו בתר עיינין. בגין כך אמר לה עיניך דאינון מלכין ושליטין דזמינין למיפק מינה. בשדה. מאן שדה, דא ציון וירושלם דכתיב (מיכה ג: 12) ציון שדה תחרש, וכתיב (בראשית כז: 27) כרית [p. 243] שדה אשר ברכו יי, דא ירושלם. ועל דא כתיב עיניך בשדה דאינון עיינין דילה דזמינין למיפק מינה לא יהון שליטין אלא בשדה. אשר יקצרון, דהא מההוא שדה הו לקטין כל בני עלמא תורה ונהורא דנהיר דכתיב (ישעיה ב: 3) כי מציון תצא תורה.

והלכת אחריהן, באלין עובדין דכשרן דאנא חמינא בך. הלא צויתי את הנערים וגו', כמשמעו בגין דאתתא דעתה קלה. וצמית, לישנא דנקיות נקט. וצמית, דאי תיאובתיך לאתדבקה בבר נש לקיימא זרעא בעלמא והלכת אל הכלים, אלין אינון צדיקיא דאקרון כלי יי דכתיב (שם נב: 11) נשאי כלי יי, דזמינין צדיקיא לאייתאה לון כל עלמא דזרונא למלכא משיחא ואינון כלי יי. ומאנין דקב"ה אתהני בהון אלין אינון מאנין תבירין, תבירין אינון בהאי עלמא בגין לקיימא אורייתא. ושימושא דקב"ה אשתמש בהו לא אשתמש אלא מגו אינון כלים. וכד תתדבק בהו ושתית וגו'. [p. 244] ר' יוסי פתח (רות ג: 7) ויאכל בעז וישת וייטב לבו. מהו וייטב לבו, דבריד על מזוניה ואוקמוה. ודא רזא מאן דמברך על מזוניה דא אוטיב ללביה, ומאן אוטיב, כמא דכתיב (תהלים כז: 8) לך אמר לבי, וכתיב (שם עג: 26) צור לבבי. בגין דברכת מזוניה חביבה קמי קב"ה וכל מאן דמברך על שבעא אוטיב וחדי לאתר אחרא. סעודתי דשבת אינון סימנא דאתר אחרא אתהני מההוא שבעא ומהוא חדו, אוף הכא אתהני מההוא שבעא דההוא צדיק בעז ודא וייטב לבו.

מ"ט, בגין דמזוניה איהו קשה קמי קב"ה ההוא אתר, וכיון דבר נש אכיל ושתי וקא מברך ההוא ברכתא סלקא ואתהני מאינון מלין דשבעא דסלקין ואשתכח דאתהני ממזוניה מתתא ומלעילא ודא איהו רזא דמן חברייא. [p. 245] רזא דחול לא מתהני אלא מאינון מילין דסלקין מגו שבעא וכלהו מילין מתעטרן ורוון ושבעין בחדו וההוא אתר אתהני מנייהו. בשבת איהו רזא אחרא במזוניה ממש ובההוא חדו דמזוניה דמצוה דשבת ובכלא אשתכח כלילא מעילא ומתתא, ורזא דא (דה"א כט: 14) כי ממך הכל ומידך נתנו לך, נתנו לך ודאי בהנאותא דא ובההוא חדו דמזוניה דמצוה דשבת כמא דאוקמוה.

מאן דמברך לקב"ה מגו שבעא בעי לכוונה לביה ולישוי רעותיה בחדו ולא אשתכח בעציבו אלא דיברך בחדו ברזא דא ולישוי רעותיה דהא איהו יהיב השתא לאחרא בעינא

טבא, וכמא דאיהו מברך בחדוא ובעינא טבא הכי יהבין ליה בחידו ובעינא טבא, ובגין כך לא אשתכח עציב כלל אלא בחדוא ובמילין דאורייתא וישוי לביה ורעותיה למיהב ברכה דא ברזא דאצטריך.

רזא הכא ארבע רתיכין שליטין בארבע סטרין אתזנו מההוא ברכתא דשבעא ובאינון מלין דברוך אתה יי אתהני ואתרבי ואתערט ביה. ומאן דמברך אצטריך רעותא בחדוא ובעינא טבא, על דא כתיב (משלי כב: 9) טוב עין הוא יברך. והכא שפיל לסופיה דקרא כי נתן מלחמו לדל, דאי לא תימא הכי האי קרא לאו רישיה סופיה ולא סופיה רישיה, אלא טוב [ריח ע"ב] עין כמא דאוקימנא הוא יברך ודאי בעינא טבא בחדוא, ולא איהו למגנא לברכא בחדוא דהא מההוא מזונא וברכה ובההוא חדוא דשבעא נתן מלחמו לדל אתר דאצטריך לאתזנא מכל סטרין, אתר דלית ליה מגרמיה כלום, אתר דאתהני מכל סטרין. מלין אלין לא אתמסרון אלא לחכימין למנדע ארחין דאורייתא.

[p. 246] ת"י בעז טב עינא הוה ותוקפא דמצחא לא הוה ביה לעלמין. מה כתיב, (רות

ג: 7) ויבא לשכב בקצה הערמה, רזא דכתיב (שיר ז: 3) בטנך ערמת חטים. מהכא אוליפנא כל מאן דמברך ברכת מזונא כדקא יאות בחדוא וברעותא דלבא כד סליק מהאי עלמא אתר אתתקנא ליה גו רזין עלאין בהיכלין קדישין. זכאה איהו ב"נ דנטיר פקודי דאורייתא וידע שבחא דלהון דלית לך פקודא ופקודא דאורייתא דלא תליין ביה רזין עלאין ונהורין וזיוין עלאין ובני נשא לא ידעין ולא משגיחין ביקרא דמאריהון. זכאה חולקהון דצדיקיא דאינון משתדלי באורייתא, זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי.

ת"י הא אמרו דכל אינון תקיפי מצחא דלית לון כסופא לית לון חולקא בעלמא דין ובעלמא דאתי, וכל אינון תקיפי מצחא דישראל כד הוה מסתכלי בההוא ציץ הוה מתברי לבייהו ומסתכלין בעובדיהון בגין דציץ על את הוה קאים וכל מאן דמסתכל ביה הוה מכסיף בעובדוי, ועל דא ציץ מכפר על אינון תקיפי אפינ תקיפי מצחא. [p. 247] אתוון דרזא דשמא קדישא דהוה גליפין על ציצא הוה נהירין ובלטין ונצצין, וכל מאן דהוה מסתכל בההוא נציצו דאתוון אנפוי נפלין מאימתא והוה מתבר לביה וכדין ציצא מכפרא עליה כגוונא דא כיון דאיהו גרים לתברא לביה ולאתכנעא מקמי מאריה.

כגוונא דא קטרת כל מאן דארח בההוא תננא כד סליק ההוא עמודא מההוא מעלה עשן הוה מברר לביה בבירוי דנהירו דחדוא למפלח למאריה ואעבר מניה זוהמא דיצר הרע ולא הוה ביה אלא לבא חדא לאבנה דבשמיא בגין דקטרת תבירו דיצר הרע הוא ודאי בכל סטרין וכמא דציץ הוה קאים על ניסא אוף קטרת דלית לך מלה בעלמא למתבר ליה לסטרא אחרא בר קטרת.

ת"יח מה כתיב (במדבר יז: 11) קח את המחיתה ותן עליה אש מעל המזבח ושים קטרת. מ"ט, כי יצא הקצף מלפני י"י החל הנגף, דהא לית תבירו להווא סטרא בר קטרת דלית לך מלה דהיא חביבה קמי קב"ה כקטרת. מכאן לבטלא חרשין ומלין בישין מביתא. ריחא ועשנא דקטרת דעבדי בני נשא להווא עובדא ואיהו מבטל, כ"ש קטרת.

[p. 248] מלה דא איהו גזרה קיימא קמי קב"ה דכל מאן דאסתכל וקרי בכל יומא עובדא דקטרת ישתזיב מכל מלין דחרשין בעלמא ומכל פגעין בישין ומהרהורא בישא וממותנא ולא יתזק כל ההוא יומא דלא יכיל סטרא אחרא לשלטאה עליה ויצטרך דיכוון ביה. א"ר שמעון אי בני נשא הוו ידעי כמה עלאה ההוא עובדא דקטרת קמי קב"ה הוו נטלי כל מלה ומלה מניה והוו סלקי לה עטרא על רישיהו ככתרא דדהבא. ומאן דאשתדל ביה בעובדא דקטרת ויכוון ביה בכל יומא אית ליה חולקא בהאי עלמא ובעלמא דאתי ויסתלק מותנא מניה ומעלמא וישתזיב מכל דינין ומכל סטרין בישין דהאי עלמא ומדינא דמלכו אחרא ואפילו מדינא דגיהנם.

בהווא קטרת כד הוה סליק תננא בעמודא כהנא הוה חמי אתוון דרזא דשמא [ריט ע"א] קדישא פרישן באוירא וסלקי לעילא בהווא עמודא. לבתר כמה רתיכין קדישין סחרין ליה מכל סטרין עד דסליק וחדו למאן דחדי וקשר קשרין ליחדא כלא והא אוקימנא דמקטר קטרין, ודא מכפר על יצר הרע וע"ז דאיהו סטרא אחרא והא אוקמוהו. ויעש מזבח מקטר קטרת וגו'. האי קרא אית לאסתכלא ביה בגין דתרין מדבחן הוו, מדבחא דעלוון ומדבחא דקטרת בוסמין דא לבר ודא לגו. האי מדבחא דקטרת איהי פנימאה, אמאי אקרי מזבח והא לא הוו דבחין בה דבחין ומזבח ע"ד אקרי. [p. 249] אלא בגין דבטיל וכפית לכמה סטרין בישין דלא יכלין לשלטאה ולמהוי קטרוגא ועל דא אקרי מזבח. כד ההוא סטרא אחרא הוה חמי עובדא דקטרת סליק אתכפיא וערק ולא יכיל לקרבא כלל למשכנא. ובגין דלא אתזכי ולא אתערב בהווא חדוא דלעילא בר קב"ה בלחודוי ובגין דחביבא כ"כ לא קאים ההוא מזבח אלא פנימאה לגו דהאי איהו מזבח דברכה אשתכח ביה ועל דא סתים מעינא.

מה כתיב באהרן, (במדבר יז: 13) ויעמוד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה, דכפית ליה למלאך המות דלא יכיל לשלטאה כלל ולא למעבד דינא. סימנא דא אתמסר בידנא די בכל אתר דקאמרי בכוונא ברעותא דלבא עובדא דקטרת דלא שלטא בהווא אתרא ולא אתזקין ולא יכלין שאר עמין לשלטאה על ההוא אתר.

[p. 250] ת"יח מה כתיב מזבח מקטר קטרת. כיון דכתיב מזבח אמאי מקטר קטרת, אלא בגין דנטלי מהאי אתר לאתקטרא כמא דעבד אהרן. תו מזבח אצטריך לאקטרא ולקדשא

ליה בההוא קטרת ועל דא מקטר קטרת. תו מקטר קטרת כתרגומו לאקטרא קטרת דהא אסיר לאקטרא באתר אחרא קטרת בר במחתה.

ת"יח האי מאן דדינא רדיף אבתריה אצטריך האי קטרת ולא תבא קמי מאריה דהא סיועא איהו לאסתלקא דינין מניה ובהאי ודאי מסתלקין מיניה אי איהו רגילא בהאי לאדכרא תרין זמנין ביומא בצפרא וברמשא דכתיב קטרת סמים בבקר בבקר, וכתוב בין הערבים יקטירנה. דא איהו קיומא דעלמא תדיר דכתיב (שמות ל: 8) קטרת תמיד לפני יי' לדורותיכם, ודא איהו קיומא דעלמא דלתתא וקיומא דעלמא דלעילא.

בההוא אתר דלא אדכר ביה בכל יומא עובדא דקטרת דינין דלעילא שריין ביה ומותנין סגיאיין ועמין אחרנין שלטין עליה בגין דכתיב קטרת תמיד לפני יי', תמיד איהו קיומא לפני [p. 251] יי' יתיר מכל פלחנין אחרנין. חביבא איהו עובדא דקטרת יתיר מכל פלחנין ורעותין דעלמא, ואע"ג דצלותא איהי מעליא מכלא עובדא דקטרת הוא יקיר וחביב קמי קב"ה. ת"יח מה בין צלותא לעובדא דקטרת. צלותא אתקיננו לה באתר דקרבינין דהו עבדי ישראל, וכל אינון קרבנין דהו עבדין לאו אינון חשיבין כקטרת. ותו מה בין האי להאי, אלא צלותא איהו תקונא לאתקנא מה דאצטריך, קטרת עביד יתיר מתקן וקשיר קשרין ועביד נהירו יתיר מכלא. ומאן איהו, דאעבר זוהמא ואדכי משכנא, כלא אתנהיר ואתקן ואתקשר כחדא. ועל דא בעינן לאעברא זוהמא מעלמא דאיהו תקונא דכלא בכל יומא ויומא כגוונא דההוא קרבנא חביבא דאתרעי ביה קב"ה.

מה כתיב במשה, (שם: 34) ויאמר יי' אל משה קח לך סמים. ואע"ג דהא אוקמוה אבל מאי שנא בעובדא דא קח לך יתיר מכל מה דאמר ליה. אלא קח לך להנאתך ולתועלתך בגין דכד אתתא אתדכיא את הנאותא דבעלה איהו ורזא דא קח לך סמים לאעברא זוהמא לאתקשרא אתתא דבעלה, זכאה חולקיה [ריט ע"ב] דמשה. [p. 252] כגוונא דא (ויקרא ט: 2) קח לך עגל בן בקר, לאהרו ואתמר לכפרא על חוביה על ההוא עגל דאיהו גרים לון לישראל. ועל דא כתיב במשה קח לך להנאתך ולטובתך, וכן אוקמוה בפסל לך, מההוא פסולת דלוחי אבנא נתעשר משה, אוף הכא קח לך להנאתך.

קטרת קשיר קשרין ונהיר נהירו ואעבר זוהמא. ד' אתחבר בה', ה' אתחבר בו', ו' סליק ואתעטר בה', ה' אתנהיר בי', וכלא סליק רעותא לאין סוף והוי כלא קשירו חד ואתעביד חד קשירו ברזא חדא דאיהו קשרא עלאה דכלא. מכאן ולהלא כיון דכלא אתקשר בהאי קשרא אתעטר כלא ברזא דאין סוף ורזא דשמא קדישא אתנהיר ואתעטר בכל סטרין ועלמין כלהו בחדא ואתנהירו בוצינין ומזונין וברכאן אשתכחו בכל עלמין וכלא ברזא דקטרת. ואי זוהמא לא אתעבר כל דא לא אתעביד, אשתכח דכלא בהאי תלייא.

תייח קטרת איהו קדמאה תדיר קודם לכלא ובגיני כך עובדא דקטרת אצטריך לאקדמא לצלותא לשירין ותושבחן בגין דכל דא לא [p. 253] סלקא ולא אתתקן ולא אתקשר עד דאתעבר זוהמא בקדמיתא. מה כתיב, (ויקרא טז: 16) וכפר על הקדש בקדמיתא ולבתר מפשעיהם לכל חטאתם, ועל דא לכפרא על קודשא ולאעברא זוהמא ולאנתכאה קודשא ולבתר שירין ותושבחאן וצלותין כלא כדקאמרן.

זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי דהא אינון ידעין לתקנא תקונא דלעילא ותתא. כד בעינן לתקנא תקונא מתתא לעילא עד דאתקשר כלא כחדא בקשורא חד בההוא קשרא עלאה. כד בעינן לתקנא תקונין דלתתא בעינן לתקנא בתקונין דאתוון רשימן דקבי"ה אתקרי בהון.

ר' שמעון ור' אלעזר בריה הוו יתבי ליליא חד ולעאן באורייתא. א"ר אלעזר לר' שמעון אבוי הא כתיב (בראשית ג: 16) ואל האשה אמר הרבה ארבה עצבונך והרונך בעצב תלדי בנים ואל אישך תשוקתך והוא ימשל בך, ואוליפנא דדא איהו רזא עלאה. תינח לתתא אבל אי איהו כגוונא דלעילא מאי איכא למימר.

פתח ר' שמעון ואמר (תהלים מב: 2) כאיל תערג על אפיקי מים וגו'. האי קרא אוקמוה, אבל חיה אית בעלמא ואיהי שלטא בשולטנו על אלף מפתחן בכל יומא ואיהי נוקבא ותיאובתא דילה תדיר על אפיקי מים, למשתי ולארתוואה מצחותא דכתיב כאיל תערוג על אפיקי מים. [p. 254] הכא אית לאסתכלא, בקדמיתא כתיב כאיל ולא כאילת ולבתר תערוג ולא כתיב יערוג. אבל רזא דא דכר ונוקבא כחדא דלא לאפרשא לון וחד איהו דלא אצטריך לסלקא דא מדא אלא תרוייהו כחדא. והאי נוקבא תערוג על אפיקי מים ואיהי מתעברא מדכורא וקשי עלה דהא על דינא קיימא ואולידת. וקבי"ה זמין לה חד חויה עלאה רברבא ואתי ונשיך לגבי ההוא אתר ואולידת, ורזא דא הרבה ארבה עצבונך והרונך בגין דאיהי מתחלחלא בכל יומא ובעציבו על עובדין דכל עלמא. בעצב תלדי בנים, בעצב דא רזא דחויא דעציב אנפיהון דעלמא. ואל אישך תשוקתך, כד"א תערוג על אפיקי מים. והוא ימשל בך, הא אוקימנא רזא דאיהו שליט עלה. וכל דא למה, בגין דאמרה סיהרא כמא [p. 255] דתנינן ובגיני כך אזעירת נהורא ואזעירת שולטנה ולית לה רשו מגרמה בר כד יהבין לה חילא.

בעצב תלדי בנים, כמא דאוקימנא. ואי תימא אמאי אצטריך חויה לדא. אלא דא פתח ארחא לנפקא כל אינון נשמתין דעלמא ואלמלא פתח אורחין לנחתא לתתא לא ישרי בגויה דבר נש.

מה כתיב, לפתח חטאת רובץ. מאילפתח, לההוא פתח דאתערא לאולדא לאפקא נשמתין לעלמא, איהו קאים לגבי ההוא פתח. וכל אינון נשמתין דאצטריכו לנחתא בגופין קדישין לא קאים איהו לההוא פתח ולית ליה רשו בההיא נשמתא. ואי לאו הא חויה נשיך ואסתאב ההוא נהר ולא איהו נשמתא דאתדכיא.

והכא איהו רזא עלאה, בעצב תלדי בניס, רזא דא דא נחש דהא [רכ ע"א] עמיה אולידת נשמתין בגין דדא איהו על [p. 256] גופא ודא על נשמתא ותררוייהו דא בדא, דא נקיט נשמתא ודא נקיט גופא. וזמינא דא חויה לאולדא כל אינון גופין עד דלא ייתי זמנא דיליה הדא הוא דכתיב (ישעיה סו: 7) בטרם תחיל ילדה. זמנא דחויה לאולדא בשבע שנין והכא בשית מה דלאו איהו זמניה, ובההוא זמנא דאוליד לון מההוא לידה ימות דכתיב (שם כה: 8) בלע המות לנצח, וכתיב (שם כו: 9) יחיו מתוך נבלתי יקומון.

אמר ר' שמעון בההוא זמנא דאתערין מתי עלמא יתערון בארעא קדישא ויקומון חיילין חיילין כלהו על ארעא דגליל בגין דתמן זמין מלכא משיחא לאתגלאה בגין דאיהו חולקא דיוסף ותמן אתברו בקדמיתא ומתמן שארו לאתגלאה מעל אתרייהו ולא תבדרא ביני עממיא כד"א (עמוס ו: 6) ולא נחלו על שבר יוסף. ואמאי יקומון תמן, בגין דאיהו חולקיה דההוא דאשתוי בארונא דכתיב (בראשית נ: 26) ויישם בארון במצרים, ולבתר אתקבר בארעא קדישא דכתיב (יהושע כד: 32) ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בשכם, ודא איהו דקאים בקיומא דברית יתיר מכלא.

[p. 257] ובההוא זמנא דיתערון כלהו חיילין חיילין כלהו יהכון דא לחולק אבהתהון ודא לחולק אבהתהון דכתיב (ויקרא כה: 10) ושבתם איש אל אחוזתו ואיש אל משפחתו תשובו, ואשתמודען דא לדא. וזמין קב"ה לאלבשא לון לכל חד וחד לבוש מרקמא וייתון כלהו וישבחון למאריהון בירושלם ויתחברון תמן אוכלוסין אוכלוסין וירושלם יתמשך לכל סטרין יתיר ממה דאתמשך כד אתחברו תמן מגלותא. כיון דיתחברון וישבחון למאריהון קב"ה יחדי עמהון הדא הוא דכתיב (ירמיה לא: 12) ובאו ורננו במרום ציון ונהרו אל טוב יי, כל חד וחד לחולקיה וחולק אבהתוי, ואחסנתהון דישראל תהא עד רמתא דרמא ותמן ילפון אורייתא והא אוקמוה וכתיב (ישעיה כו: 19) הקיצו ורננו שוכני עפר וגו'.

פרשת אלה פקודי

[p. 258] אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד על פי משה וגו'. רבי חייא פתח

(קהלת א: 7) כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא את מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת. האי קרא אוקמוה ואתמר, אבל כל הנחלים אליו רזין דנחלין ומבועין קדישין דאתמליין ונפקי מבועין קדישין לאנהרא ולמליא להאי ימא רבא. וכיון דהאי ימא רבא אתמלי מסטרא דא דאינון נחלין כדין הוא אפיק מימין ואשקי לכל חיוון ברא כד"א (תהלים קד: 11) ישקו כל חיתו שדי. מה כתיב לעילא, המשלח מעינים בנחלים, ולבתר ישקו כל חיתו שדי, אליו אינון רתיכין דלתתא דכד ימא נקיט לון כלהו נקיט לון ושאיב לון ולבתר אפיק מיין לסטרא אחרא דאינון רתיכין קדישין דלתתא ואשקי לון, וכלהו אתמנון ואתפקדן בשמא כד"א (ישעיה מ: 26) לכלם בשם יקרא וגו', ובגין כך אלה פקודי המשכן.

[p. 259] אלה פקודי המשכן. ר' יוסי פתח (תהלים לא: 20) מה רב טובך אשר צפנת

ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם. מה רב טובך, כמה אית לון לבני נשא למנדע ולאסתכלא בארחוי דקב"ה דהא בכל יומא ויומא [רב ע"ב] קלא נפיק ואכריז ואמר אסתמרו בני עלמא טרוקו גלי חובין אסתלקו מרשתא דתפיס עד לא יתפסון רגליכון בההוא רשתא. גלגלא סחרא תדיר סליק ונחית, ווי לאינון דדחיין רגליהו מגו גלגלא, נפלי לגו עומקא דטמיר לאינון חייבי עלמא. ווי לון דינפלו ולא יקומו ולא ינהרון בנהורא דגניז לצדיקיא. זכאין אינון צדיקיא לעלמא דאתי דכמה נהורין גניזין לון כמה עדונין בההוא עלמא טמירין לון דכתיב מה רב טובך אשר צפנת ליראיך. מה רב טובך הא אוקמוה דא הוא אור דגניז לצדיקיא לעלמא דאתי דכתיב (בראשית א: 4) וירא אלהים את האור כי טוב, וכתיב (תהלים צז: 11) אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה. ועל דא מה רב טובך, כתיב הכא מה רב טובך וכתיב וירא אלהים את האור כי טוב. אשר צפנת, בגין דאסתכל קב"ה בההוא נהורא ואסתכל באינון חייביא דהו זמינין למחטי בעלמא וגניז ליה לההוא נהורא למזכי ביה צדיקיא לעלמא דאתי כמא דאתמר. [p. 260] פעלת, בקדמיתא צפנת ולבתר פעלת. אלא צפנת כמא דאתמר, פעלת בגין דההוא נהורא דגניז ביה עביד קב"ה אומנותא דעלמא. מנא לן, דכתיב (בראשית ב: 4) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, באברהם, וההוא נהורא דאברהם גניז ליה קב"ה וביה עביד אומנותא דכתיב פעלת.

לחוסים בך, לאינון דיתבי תחות צלא דקב"ה.

נגד בני אדם, דהא בהאי אומנותא דאתעביד בהאי נהורא קיימין בני נשא בעלמא וקיומא דלהון הוי. אע"ג דאיהו גניז ביה קיימין בני נשא בעלמא.
פעלת, אומנותא דעלמא דביה אתעביד כלא בחושבנא. אומנותא דעלמא כגוונא דא אומנותא דמשכנא דאיהו אומנותא כגוונא דעלמא והא אוקימנא. כתיב הכא אלה [p. 261] פקודי המשכן, וכתוב התם אלה תולדות השמים והארץ, בגין דכל אינון תולדין דעבדו ואפיקו שמיא וארעא כלהו בחילא דההוא נהורא דגניז אתעבידו ונפקו, פקודי המשכן מההוא חילא נפקו. מנא לן, דכתיב ובצלאל בן אורי בן חנך, דא איהו מסטרא דימינא, ואתו אהליאב, דא מסטרא דשמאלא, ומשכנא מסטרא דשמאלא וימינא אתקם ואתעביד ומשה דהוה בינייהו אוקים ליה.

ר' אלעזר פתח (ישעיה טו: 5) והוכן בחסד כסא וישב עליו באמת באהל דוד שופט ודורש ומהיר צדק. והוכן בחסד כסא, הא אוקימנא כד מחשבה סליק ברעו דחדווא מטמירא דכל טמירין דלא אתיידע ולא אתדבק מטי ההוא חדווא ובטש גו מחשבה וכדין עאל באתר דעאל עד דאתגניז בחד היכלא עלאה דאיהו טמיר לעילא, ומתמן נגדין ואתמשכן כל נהורין לימינא דנטיל בקדמיתא ולבתר נטלי כלהו ומההוא סטר ימינא אתקן כרסייא לתתא דהא קבי"ה אתקין לההוא כרסייא בחסד.

[p. 262] וישב עליו באמת, דאיהו תקונא דחותמא דכלא ולא יתיב על ההוא כרסייא אלא בחותמא דא דאיהו אמת.

באהל דוד, דאיהו בי כרסייא לתתא.
שופט ודורש משפט ומהיר צדק, שופט מסטרא דדינא, ודורש משפט מסטרא דרחמי, ומהיר צדק איהו כרסייא דדינא דאיהו בי דינא לתתא.
ת"ח כגוונא דא משכנא לא אתתקן אלא בסטרא דא דחסד כדקאמרן, ועל דא אתמנון תולדין ואתתקנו כלהו לתתא.

אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד על פי משה. ר' שמעון פתח בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. הא [רכא ע"א] אוקימנא בכמה סטרין, אבל כד ברא קבי"ה עלמא ברא ליה כגוונא דלעילא למהוי עלמא דא דיוקנא דעלמא דלעילא וכל אינון גוונין דלעילא אתקין לון לתתא לאתדבקה ולא תקשרא עלמא בעלמא. וכד אסתכל למברי עלמא אשגח באורייתא וברא ליה ואסתכל בשמא קדישא כללא דאורייתא וקיים עלמא. בתלת סטרין אתקיים עלמא ואינון [p. 263] חכמה ותבונה ודעת דכתיב (משלי ג: 19-20) יי בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה, וכתוב בדעתו תהומות נבקעו, הא כלהו בקיומא דעלמא. ובאלין

תלתא אתבני משכנא דכתיב ואמלא אותו רוח אלהים בחכמה בתבונה ובדעת, וכלהו תלתא רמיזין בקרא דא, בראשית היינו דכתיב בחכמה, ברא אלהים היינו דכתיב בתבונה, את השמים היינו דכתיב בדעת. וכלהו כתיבי בעבידת משכנא וברזא דא כתיב אלה פקודי המשכן דא רזא דחכמה, משכן העדות דא רזא דתבונה, אשר פקד על פי משה דא רזא דדעת, וכלא דא לקבל דא בגין דכל מה דברא קב"ה בעלמא דין ברא ליה לעילא וכלא אתרשים בעבידת משכנא.

ת"ח בשעתא דאמר ליה קב"ה למשה עביד לי משכנא הוה קאים משה תוהא דלא ידע

מה למעבד עד דאחזי ליה קב"ה בעינא כמא דכתיב (שמות כה: 40) וראה ועשה [p. 264]

בתבניתם אשר אתה מראה בהר. מאי בתבניתם, אלא אוליפנא דאחמי ליה קב"ה למשה דיוקנא דכל מלה ומלה כההוא דיוקנא דאיהו לעילא וכל חד וחד הוה עביד דיוקנא דיליה כדיוקנא דאיהו לעילא וכל חד הוה עביד דיוקנא דיליה כדיוקנא דאיהו אתעביד בארעא. אשר אתה מראה בהר, אשר אתה רואה מבעי ליה. אלא אוליפנא דאספקלריא דלא

נהרא הוה אחמי ליה בגויה כל אינון דיוקנין וכל אינון גוונין דאתעבידו לתתא כהאי חיזו דאחזי בגויה כל דיוקנין, משמע דכתיב אשר אתה מראה, אתה רזא דאספקלריא דלא נהרא דאחזי ליה בגויה כל אינון דיוקנין והוה חמי לון משה כל מלה ומלה על תקוניה כמאן דחמי גו עשיתא וגו חיזו דאחזי כל דיוקנין. וכד אסתכל בהו משה אקשי קמיה. אמר ליה קב"ה משה את בסימניך וכנ'. כדין אתיישב משה בכל עבידתא.

[p. 265] כד אתעביד כל עבידתא אצטריך משה לממני כלא בגין דלא יימרון ישראל

דאשתאר כספא ודהבא ואסתליק לנטלא ליה, ועל דא אצטריך לממני חושבנא קמייהו דישראל בגין דכתיב (במדבר לב: 22) והייתם נקיים מיי ומישראל, ובגין כך כתיב אלה פקודי המשכן משכן העדות דהא רוחא דקודשא הוה אחזי לכלא חושבן משכנא דכל כספא ודהבא דנדיבו ישראל ורוחא דקודשא הוה אמר וכסף פקודי העדה מאת ככר וגו' כל הזהב העשוי למלאכה וגו', בגין דקב"ה אתרעי בהו באינון אומנין ובעא לאפקא מהימנותא דלהון קמי כלא.

אלה פקודי המשכן. ת"ח בההוא שעתא דעבידתא דמשכנא אתעביד הוה סטרא אחרא

אזיל ושאט ולא יכיל לאסטאה ולא הוה אשכח עילא על מהימנותא דאומנין עד דקב"ה כפיף ליה לקמיה דמשה ואיהו עביד חושבנא דמהימנותא בעל כרחיה וסליק מהימנותא דלהון לגבי

[p. 266] כלא, ורזא דא דכתיב אלה פקודי המשכן והא אוקימנא אלה כד"א (ישעיה מט: 15) גם

אלה תשכחנה, וכתיב אשר פקד על פי משה דתמן אתמני ואתפקד עד דאתעביד חושבנא דבי משכנא מקמי משה וישראל כלהו. [רכא ע"ב]

אלה פקודי המשכן משכן העדות. מאן עדות, אלא תרי זמני כתיב הכא משכן חד לעילא

וחד לתתא, ומשכן אקרי משכן העדות. מאן עדות, כד"א (תהלים קכב: 4) שבטי יה עדות

לישראל, שמא דא איהו עדות לישראל. כגוונא דא (שם פא: 6) עדות ביהוסף שמו, ביהוסף שם יה איהו עדות ודאי. אלין תרין אתוון סהדי סהדותא בכל אתר והכא איהו עדות, ובגין כך משכן העדות משכנא דהאי עדות, ועל דא משכנא אקרי על רזא דשמא דא קדישא, והיינו דכתיב (שם קלב: 12) ועדותי זו אלמדס, בגין דהאי אתר איהו סתימו וגניזו דכלא.

[p. 267] אשר פקד על פי משה. עד הכא לא ידענא אי משכנא פקד או האי עדות, אלא

פקד ודאי האי עדות בגין דמן יומא דאבהן אסתלקן מעלמא וכל אינון שבטין בנוי דיעקב ואשתארו ישראל בגלותא ובאינון עאקן אתנשי מנייהו ידיעא דרזא דשמא קדישא עלאה דא דאיהו שמא זעדות דקיומא דשמיא וארעא דאלין תרין אתוון אוקימו עילא ותתא וכלהו סטרין דעלמא. כיון דאתא משה אתפקד ואדכר שמא דא בעלמא, דכד הוה בסנה מיד שאיל על שמא דא דכתיב (שמות ג: 13) ואמרו לי מה שמו מה אומר אליהם, ותמן אתפקד על פי משה שמא דא.

עבדת הלויים. מאיעבדת הלויים, אלא רזא דא דכתיב (במדבר יח: 23) ועבד הלוי הוא,

הוא דא רזא דשמא קדישא דאקרי הוא ולא אקרי אתה ובגין כך עבודת הלויים ודאי.

[p. 268] ד"א עבדת הלויים דאינון נטלין משכנא על כתפייהו מאתר לאתר דכתיב (שם

ז: 9) ולבני קהת לא נתן כי עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו.

אלה פקודי המשכן משכן העדות. רבי אבא פתח (ישעיה יא: 10) והיה ביום ההוא שרש

ישי אשר עומד לנס עמים אליו גוים ידרשו והיתה מנוחתו כבוד. והיה ביום ההוא, בזמנא

דקבי"ה יסגי שלמא בעלמא יתקיים שרשא דאילנא דחיי דההוא שרשא מניה אתקיימו שאר שרשין לתתא וכלהו אשתרשן ואתקיימן מניה.

אשר עומד לנס עמים, דהאי איהו קיימא לנסא ולאת לרזא דשמא קדישא.

אליו גוים ידרשו, דתמן רזא דקיומא דשמא קדישא ובגין כך אליו גוים ידרשו כד"א

(מיכה ד: 2) והלכו גוים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר יי ואל בית אלהי יעקב ויורנו מדרכיו

ונלכה בארחותיו כי מציון תצא תורה ודבר יי מירושלם. ועל דא אליו גוים ידרשו.

והיתה מנוחתו כבוד. מנוחתו דא בי מקדשא. כבוד דהכי אקרי בההוא זמנא כבוד

דכתיב (ישעיה ל: 26) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים. ומנוחתו דההוא

שרש ישי אתקרי כבוד יי לא יתמני ולא יקום בחושבנא לעלמא. מאי טעמא, בגין דהא קיימא

בחושבנא השתא וההוא זמנא לא יתקיים בחושבנא. מאי טעמא, בגין דכל מה דקיימא

בחושבנא לא שריין תמן ברכאן בשלימו, ברכאן שריין במה דלא קיימא בחושבנא. בזמנא

קדמאה קיימא בחושבנא דכתיב אלה פקודי המשכן משכן העדות.

[p. 269] ת"ח משכנא דא קיימא בחושבנא ובגין כך אצטריך לצלותא דמשה דישרי עליה ברכאן דכתיב ויברך אותם משה. ומה ברכה בריך לון, יהא רעוא דתשרי ברכה על עובדי ידיכון. וברכאן לא שריין על האי חושבנא עד דאקשר ליה משה לעילא דכתיב אלה פקודי המשכן משכן עדות אשר פקד על פי משה, דאי לאו דאתעביד חושבנא על ידא דמשה לא יכלין אינון למעבד חושבנא דכתיב אשר פקד על פי משה.

פתח ואמר (מלכים א יז: 8-9) ויהי דבר יי אל אליהו וגו' קום לך צרפתה אשר לצידון וישבת שם הנה צויתי שם אשה אלמנה לכלכלך. ואן פקיד לה קב"ה. אלא עד לא ייתי לעלמא פקיד קב"ה בגזירה דיליה לעילא על העורבים למייתי מזונא לאליהו ולהיא אתתא למיהב ליה מזונא. מה כתיב, [רכב ע"א] (מ"א יז: 12) ותאמר חי יי אלהיך אם יש לי מעוג כי אם מלא כף קמח בכד ומעט שמן בצפחת וגו', והא הכא מדידו בההוא קמחא דלא הוה ביה בר מלא כף קמח בכד, כך הוא מדידו דיליה ואתחזי דלא שריין ביה ברכאן הואיל [p. 270] וקאים במדה. מה כתיב, (שם: 12) כי כה אמר יי אלהי ישראל כד הקמח לא תכלה וצפחת השמן לא תחסר עד יום תת יי מטב. תת, תתן כתיב. מאי טעמא, בגין דבכל דרא לא אשתכח מאן דיזכי לזכו כהאי אתתא ועל דא כתיב תתן, אנת תתן מטרא על עלמא בגין דזכותך סגי.

וכתיב (שם: 16) כד הקמח לא כלתה וצפחת השמן לא חסר כדבר יי אשר דבר ביד אליהו. וכי אם ההוא קמחא דקיימא במדידו דהוה מלא כף קמח לא פסקא מניה ברכאן בגין מלה דאליהו דכתיב כד הקמח לא כלתה, משכן העדות אע"ג דקיימא בחושבנא הואיל ואתפקד על ידא דמשה כל שכן וכל שכן דשריא ביה ברכאן, ועל דא כתיב אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד על פי משה.

אלה פקודי המשכן משכן העדות. רבי חזקיה פתח (שמות ג: 5) ויאמר אל תקרב הלם של נעליך מעל רגליך וגו'. האי קרא אוקמוה, אבל הא אוקמוה דפריש ליה קב"ה מאתתיה בגין לאתדבקה בשכינתא דכתיב (שם) כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש הוא, אדמת קדש דא שכינתא. אתדבקותא קדישא אתדבק משה לעילא, וכד קב"ה קשיר ליה בחביבותא דלעילא כדן אתפקד רב ממנא על ביתא ואיהו גזיר וקב"ה עביד דכתיב [p. 271] (במדבר טז: 30) ופצתה האדמה את פיה, וכתיב (שם: 31) ויהי ככלותו לדבר וגו', וכתיב (שם י: 35-36) קומה יי, שובה יי. מאי טעמא, דכתיב אשר פקד על פי משה, על פי משה אתתקן ואתפקד בכלא.

פקודי המשכן, בגין דהכא קיימא פקידא. אשר פקד על פי משה, דכתיב פקד פקדתי אתכם. פקידא הוא על ידא דמשה דאיהו הוה קול דאפיק ליה לדבור ועבד לה פקידה לנפקא

מגלותא והשתא אתפקדא לאתמשכא קדושה מעילא לתתא כמא דכתיב (שם כה: 8) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם.

[p. 272] ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה את כל אשר צוה יי' את משה. אמר

ר' יהודה הא אתמר דהא בצלאל מסטרא דימינא הוה ואיהו אתקין תקונא דכלא. ותו דהא יהודה איהו שליטא ומלכא על כל שאר שבטין ומניה נפק מאן דאתקין כל משכנא.

בצלאל הא אוקמוה בצל אל. ומאן איהו בצל אל, דא ימינא. ותו מסטרא דא אתקין

כלא וירית חכמתא למעבד כל עיבידן.

ואתו אהליאב בן אחיסמך למטה דן, דאיהו מסטרא דשמאלא, דא איהו מסטרא דדינא

קשיא, והא אוקמוה דהא מתרין סטרין אלין אתעביד משכנא ואתתקן בהו לאתקשרא בהו למהוי בין ימינא ושמאלא והא אתמר ואוקמוה.

פתח ואמר (תהלים מח: 3) יפה נוף משוש כל הארץ וגו'. תי"ח כד ברא קב"ה עלמא אשדי

חד אבנא יקירא מתחות כרסי יקריה ושקע עד תהומא ורישא דההוא אבנא נעיץ גו תהומי

ורישא אחרא לעילא, וההוא רישא אחרא עלאה איהו חד נקודה דקיימא באמצעיתא דעלמא

ומתמן אתפשט עלמא לימינא ולשמאלא ואתקיים ההוא נקודה [p. 273] באמצעיתא, וההוא

אבנא אקרי שתיה דמנה אשתיל עלמא לכל סטרין. תו שתיה שת יח קב"ה שוי לה למהוי

יסודא דעלמא ושתילו דכלא.

בתלת [רכב ע"ב] גוונין אתפשטת ארעא סחרניה דההוא נקודה. אתפשטותא קדמאה

סחרניה דההוא נקודה כל צחותא וזכותא דארעא קיימא תמן ותמן איהו, והאי קיימא לעילא

על כל ארעא סחרניה דההוא נקודה. אתפשטותא תניינא סחרניה דההוא אתפשטותא קדמאה

איהו צחותא וזכותא ולא כההוא קדמאה ואיהו דקיק וצח בצחותא דעפרא יתיר מכל שאר

עפר אחרא. אתפשטותא תליתאה איהו חשוך וגסו דעפרא יתיר מכלהו וסחרניה דהאי קיימין

מין דימא דאוקיינוס דאסחר כל עלמא. אשתכח דההוא נקודה קיימא באמצעיתא וכלהו

גוונין דאתפשטותא דעלמא סחרניה.

אתפשטותא קדמאה איהו בי מקדשא וכל אינון היכלין ועזרות וכל ההוא תקונא דיליה

וירושלם וכל מתא משורא לגו. אתפשטותא תניינא כל ארעא דישראל דאתקדשת בקדושא.

אתפשטותא תליתאה איהו שאר כל ארעא אתר בי מותבא דשאר עמין וימא דאוקיינוס דסחרא

כלא. והא אוקמוה דרזא דא גוונין דעינא דסחרן לההוא נקודה דאמצעיתא דעינא דאיהו חיזו

דכל עינא כגוונא דההיא נקודה דאמצעיתא דקאמרן דאיהו חיזו דכלא דתמן קאים בית קדש

הקדשים וארון וכפורת דאיהו חיזו דכלא. אשתכח ההוא נקודה חיזו דכל עלמא ועל דא כתיב

יפה נוף משוש כל [p. 274] הארץ הר צינן. יפה, שפיר ההוא חיזו וחדוא דכלא. נוף, נופא
דאילנא דאיהו שפירו דכלא.

ת"ח שפירו דעלמא וחיזו דעלמא לא אתחזי בעלמא עד דאתבני ואתקם משכנא. מההיא
שעתא אתחזי חיזו דכלא בעלמא ואתתקן עלמא ואזלו בההוא משכנא עד דמטו להאי נקודה
דאיהי יפה נוף חדוה דכלא. כיון דמטו להתם כדין פתח ארונא ואמר (תהלים קלב: 14) זאת
מנוחתי עדי עד פה אשב וגו'.

רבי יוסי אמר האי קרא כנסת ישראל אמרה ליה בשעתא דאתבני בי מקדשא ועאל
ארונא לאתריה.

א"ר חייא קב"ה אמר ליה על כנסת ישראל כד ישראל עבדי רעותיה דהא כדין קב"ה
יתיב על כורסי יקריה וחייס עלמא וחביבותא דכלא אשתכח וכדין אמר זאת מנוחתי עדי עד פה
אשב וגו'.

ות"ח בשעתא דכלהו אומנין שארו למעבד אומנותא ההוא עובדא ממש דשראן איהי
אשלימת מגרמה, אינון שראן ואיהי אשלימת עבידתא, איהי ממש. מנא לן, דכתיב ותכל כל
עבודת משכן אהל מועד. כגוונא דא (בראשית ב: 1) ויכלו השמים והארץ. ואי תימא ויכל
אלהים ביום השביעי, [p. 275] ודאי הכי הוא דכל עלמא אעייג דכל עבידן אשתלימו כל חד וחד
עלמא כלא לא הוה שלים בקיומיה עד דאתא יומא שביעאה, דכד אתא יומא שביעאה כדין
אשתלימו כל עבידן ואשלים ביה קב"ה עלמא הדא הוא דכתיב ויכל אלהים ביום השביעי
מלאכתו אשר עשה, בהאי אשתלים בקיומא כל עבידתיה דעבד ועל דא ויכל אלהים ביום
השביעי.

כד אתבני בי מקדשא כל עבידא דאתעביד איהי מגרמה אתעבידת, אומנין שראן
ועבידתא אחזי לון למעבד ואתרשימת קמייהו ואשתלימת היא מגרמה, והא אוקמוה דכתיב
(מלכים א ו: 7) והבית בהבנותו, והבית כאשר בנוהו לא כתיב אלא בהבנותו. אבן שלמה מסע
נבנה, בנוהו לא כתיב, אלא נבנה, הוא מגרמיה נבנה. וכן בכל עבידתא דאיהו קודשא איהי
אשתלימת מגרמה. [רכג ע"א]

ובצלאל בן אורי בן חור. האי קרא אוליפנא דרוח קדשא אכריז עלוי לעיניהון דישראל
ואמר ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה את כל אשר צוה יי את משה.
ואתו אהליאב. מאי ואתו אלא אוליפנא דאהליאב לא עביד עבידתא בלחודוי אלא עם
בצלאל ועמיה עביד כל מה דעביד הדא הוא דכתיב ואתו, אתו ולא בלחודוי. מכאן דשמאלא
איהי בכלל [p. 276] ימינא תדיר ועל דא כתיב ואני הנה נתתי אתו את אהליאב, דא ימינא ודא
שמאלא.

אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד על פי משה וגו'. רבי ייסא אמר כיון דעבדו כל חכימייא ית משכנא אצטריך למהדר חושבנא מכל מה דעבדו ומכל אינון עבידן דאתעבידו ביה. מאי טעמא, בגין דכל חושבן וחושבן כד הוה אתעביד חושבנא הכי אתקיים ההוא עבידא ואתקיים באתריה, וישראל כלהו כמה דאתרעו במה דנדיבו בקדמיתא הכי נמי אתרעו בההוא חושבנא וכדין אתקיים כל עובדא בההוא רעותא ועל דא אצטריך הכא חושבנא בגין דבהאי אתקיים עבידתא.

אלה, ולא כתיב ואלה אלא דא איהו חושבנא דפסיל כל חושבנין דעלמא ודא אתקיים יתיר מכלהו דבהאי אתקיים משכנא ולא באחרא.

פתח ואמר (ישעיה לג: 6) והיה אמונת עתיך חסן ישעת חכמת ודעת יראת יי' היא אוצרו. האי קרא אוקמוה חברייא, אבל הא תנינן כל ב"נ דאתעסק באורייתא בהאי עלמא וזכי למקבע עתיים לה אצטריך באמונה דרעותא דיליה יתכוון לקב"ה יתכוון לשם שמים בגין דאמונה להכי אתכוון.

[p. 277] חסן ישועת, לאכללא רחמי בדינא.

חכמת ודעת, דתרין אלין שראן דא על דא, דא טמיר וגניז לאשראה דא על דא. יראת יי' היא אוצרו, אוצרו דכל אלין בגין דהאי נקיט כל אינון נחלין ואיהי אתעבידת אוצר לכלהו וכד נפקי מינה כל אינון גניזין כלהו אפיק לון בחושבנא. מנא לן, דכתיב (שיר ז: 5) עיניך ברכות בחשבון, בחשבון ודאי עביד ואפיק אינון ברכות מיס ואשגח לאפקא כלא בחושבנא. ועל דא אקרי אמונה ובכללא אקרי אמונה והא אוקימנא. ומה אי הכא אצטריך לאחזאה מהימנותא, לשאר מילי עלמא עאכ"ו. ועל דא קב"ה אודע לכל ישראל רזא דמהימנותא דלהו בכל מה דעבדו וכלא אתמר.

רבי יוסי ורבי יצחק הוו אזלי בארחא. אמר ר' יוסי ודאי דקב"ה אתרעי ביה בבצלאל לעבידת משכנא יתיר מכל ישראל, אמאי.

אמר ליה שמא גרים והא אוקמוה בגין דקב"ה שוי שמהן בארעא כמא דכתיב (תהלים מו: 9) אשר שם שמות בארץ, שמהן שוי בארעא לאתעטרא בהו ולמעבד בהו עבידא בעלמא.

[p. 278] אמר ליה רזא איהו הכא. יהודה מסטר שמאלא הוה ואהדר ואתדבק בימינא ועל דא בסטרא דא אתעביד משכנא, שארי מסטר שמאלא ואתדבק בימינא ולבתר אתכליל דא בדא ואתעביד כלא ימינא. כגוונא דא אורייתא שארי משמאלא ואתדבק בימינא ואתכליל דא בדא ואתעביד כלא ימינא.

ראובן שרא מימינא וסטא לשמאלא ונטלו עמיה אינון שאר שבטין דאינון שמאלא בגין דשרי מימינא וסטא לשמאלא. יהודה שרא משמאלא ונטה לימינא, שרא משמאלא בגין דאתיא מסטר שמאלא ואתדבק בימינא. ועל דא בצלאל איהו עביד משכנא ואתתקן לגביה והא אוקמוה דקב"ה אתרעי ביה ובריר ליה מכלא [רכג ע"ב] לעבידתא דא ויהב ליה חכמתא ותבונה ודעת כמא דאוקמוה בגין דעמיה הוה בקדמיתא סכלתנו דלבא דכתיב ובלב כל חכם לב נתתי חכמה, בגין דקב"ה לא יהיב חכמתא אלא למאן דאית ביה חכמתא ואוקמוה חברייא ואתמר, וכן כגוונא דא בצלאל.

[p. 279] ר' שמעון אמר בצלאל שמיה גרים ליה ועל חכמתיה אקרי הכי ורזא דמלה

בצל אל.

פתח ואמר (שיר ב: 3) כתפות בעצי היער כן דודי בין הבנים בצלו חמדתי וישבתי וגו'. בצלו, היינו בצלאל דאיהו אתקין משכנא ועבד ליה דכתיב חמדתי וישבתי דמשכנא חמידא איהו למיתב ביה דאיהו עביד חמודא לכנסת ישראל וכנסת ישראל יתבא בצלא דא, בצלו כמא דאוקימנא דאיהו בצלאל. ודא איהו דעביד פירין טבין בעלמא דכתיב (הושע יד: 9) ממני פריק נמצא. מאן איהו פרי, אלין אינון נשמתהון דצדיקייא דאינון איבא דעובדוי דקב"ה דההוא נהר דנפיק מעדן איהו אפיק וזריק נשמתין לעלמא ואינון פרו דקב"ה ובגין כך פרי, דא איהי כדקאמרן.

בצלו, דא איהו בצלאל ועל דא תקונא דמשכנא בצלאל הוה, ובגין כך ובצלאל בן אורי בן חור. בן אורי דא נהורא דשמשא דנפיק, בן אורי דא ימינא. בן חור דא שמאלא, בן חור, בן חורי, ועל דא אשתלים ביה [p. 280] דינא על קב"ה בעובדא דעגלא.

כל הזהב העשוי, הוה עשוי מההוא שעתא דיהבו לון ישראל והוה עשוי ואתתקן מקדמת דנא.

בכל מלאכת הקדש, כל ההוא דהבא אתעביד ואתתקן בכל מלאכת הקדש. מאי טעמא, בגין דבכל דרגא ודרגא הוה אתתקן ביה דהבא דלית שלימו אלא רחמי ודינא ועל דא דהבא אזיל בכל מלאכת הקדש, בכל ההוא עבידתא דאקרי קדש הוה אזיל ביה זהב, דהבא בכלא.

רבי אבא ורבי יוסי ורבי חזקיה הוו יתבי ולעאן באורייתא. אמר רבי חזקיה לרבי אבא הא חמינן דקב"ה אתרעי בדינא בכלא לאתערבא דא בדא ואיהו אריך דינא בחייבי עלמא. אי איהו אתרעי בדינא אמאי סליק ליה בחייביא.

[p. 281] אמר ליה כמה טורין אתעקרו במלה דא, אבל כמה מלין גלי בוצינא קדישא

בהאי. ות"ח דינא דקב"ה אתרעי ביה איהו דינא בריר איהו דינא דאתער רחימו וחדוא, אבל

חייביא כד אינון בעלמא כלהו דינא דזוהמא, כלהו דינא דלא אתרעי ביה קב"ה כלל, ועל דא לא בעי לאתערבא דינא קדישא בדינא מסאבא עד דאיהו אשתצי מגרמיה ולאובדא ליה מעלמא דאתי וההוא דינא דזוהמא דביה איהו אוביד ליה מעלמא.

פתח ואמר (תהלים צב: 8) בפרות רשעים כמו עשב וגו'. האי קרא אוקמוה, אבל ת"ח בפרות רשעים כמו עשב, בפרות האי עשבא דאיהו ביבישו דארעא ואיהו יבישא, כד שראן ביה מיא אפריח וההוא יבישו אתפרח, וכהאי אילנא קציצא דנציץ ולא סליק אלא אינון פארות לסטרא דא ולסטרא דא באינון ענפין דסלקין ולעלמין לא סליק אילנא כד הוה בקדמיתא למהוי אילנא, וכל דא להשמדם עדי עד, לאעקרא לון משרשין ומכלא.

תו רזא אחרא אית בהאי על דקב"ה אריך רוגזיה בחייביא בהאי עלמא בגין דהאי עלמא איהו חולקא דסטרא אחרא, ועלמא דאתי איהו סטרא דקדושא וחולקא איהו דצדיקייא למהוי אינון בעטרא דיקרא דמאריהון ביה. ותרין סטרין אלין קיימין דא לקביל דא, דא [רכד ע"א] סטרא דקדושא ודא סטרא דמסאבא, דא קיימא לצדיקיא ודא קיימא לרשיעיא וכלא דא לקביל דא. זכאין אינון צדיקיא דלית לון חולקא בהאי עלמא אלא בעלמא דאתי.

[p. 282] ת"ח כלא אתתקן ואתגלי קמי קב"ה, ואע"ג דבלק ובלעם לא אתכוונו לגבי קב"ה כלא איהו מתתקן קמיה ולא גרע מאגר דלהון כלום בהאי עלמא. שליטו בההוא זמנא על ישראל דגרם ההוא קורבנא לאסתלקא מישראל ארבעה ועשרים אלף בר כל אינון דאתקטלו דכתיב (במדבר כה: 5) הרגו איש אנשיו הנצמדים לבעל פעור, וכתיב קח את כל ראשי העם והוקע אותם ליי' נגד השמש. ועד כען ההוא קרבנא הוה תלי לאתפרעא מישראל. שבעה מדבחן כחושבן ארבעין ותרין.

רבי שמעון אמר תא חזי אינון ארבעין ותרין קרבנין עבדו בלק ובלעם ונטלו לון מההוא סטרא אחרא לגבי קב"ה וע"ד הוה תלי ההוא קרבנא לנטלא ליה ההוא סטרא אחרא דאקרי קללה מישראל, ועד השתא לא גבה מנייהו ודא איהו רזא (מלכים ב ב: 24) ויפן אחריי ויראם. ויפן אחריי, אחורי שכינתא דקיימא סטרא אחרא לאחורא. ויראם, אסתכל בהו ההוא סטרא אחרא וחמא לון דאתחזון לאענשא לון, ועל דא ויקללם בשם יי'. בשם יי', לאפקא ההוא שם יי' מחיובא דא, מההוא חיובא דההוא קרבנא דאקריבת ההוא סטרא לגביה. וכלא איהו מתקן קמי קב"ה [p. 283] ולא אתאביד מלה. כגוונא דא כלא אתתקן קמי קב"ה הן לטב הן לביש.

דוד הוא הוה דערק קמיה דשאול ועל דא גרים דאתאבידו כל אינון כהני דנוב ולא אשתאר מכלהו בר אביתר בלחודוי דערק, ודא גרים כמה בישין בישראל ומית שאול ובנוי ונפלו מישראל כמה אלפין ורבבן, ועכ"ד ההוא חובה הוה תלי על דוד לגבות מניה עד דכל בנוי דדוד אתאבידו ביומא חד ולא אשתאר מנייהו אלא יואש בלחודוי דאתגניב כגוונא דלא אשתאר

מאחימלך בר אביתר בלחודוי. ועד כען ההוא חובה הוה תלי למעבד דינא על נוב על ההוא חובה
דנוב דכתיב (ישעיה י: 32) עוד היום בנוב לעמוד ואוקמוה.

כגוונא דא כל הזהב העשוי למלאכה. מאי העשוי, הכא אסתכל קב"ה [p. 284] כד יהבו
ישראל דהבא לעגלא וקב"ה אקדים לון דהבא דא לאסוותא, דהאי אקדים לההוא דהבא דכל
דהבא דהוה עמהון ואשתכח עמהון יהבו לארמת משכנא. ס"ד דכד עבדו ית עגלא אשתכח
עמהון דהבא ואינון פריקו אודנייהו לנטלא ההוא דהבא דכתיב (שמות לב: 3) ויתפרקו כל העם
את נזמי הזהב אשר באזניהם. ועל דא דהבא דארמותא.

ובגין כך בן אורי בן חור למטה יהודה, מסטרא דמלכותא, עשה את כל אשר צוה יי' את
משה, דהא כל אומנותא דמשכנא אתתקנת ביה ועל ידיה. בצלאל איהו עביד אומנותא ומשה
איהו אתקין כלא לבתר, [p. 285] ומשה ובצלאל כחדא הוו, משה לעילא בצלאל תחותיה,
סיומא דגופא כגופא.

ד"א בצלאל ואהליאב הא אוקמוה דא ימינא ודא שמאלא וכלא חד, ובגין כך ובצלאל בן
אורי בן חור למטה יהודה וגו' ואתו אהליאב בן אחיסמך למטה דן.

כל הזהב העשוי למלאכה בכל מלאכת הקדש ויהי זהב התנופה וגו'. רבי יוסי פתח קרא
באלישע דכתיב (מ"ב ב: 23) ויעל משם בית אל והוא עולה בדרך ונערים קטנים יצאו מן העיר
ויתקלסו בו ויאמרו עלה קרח עלה קרח. נערים קטנים, הא אוקמוה מנוערים הוו מכל מיילי
דאורייתא ומפקודי אורייתא. קטנים, [רכז ע"ב] קטני מהימנותא, ואתחייבו בחיובא דהאי
עלמא ובחיובא דעלמא דאתי.

יצאו מן העיר, נפקו מרזא דמהימנותא. כתיב הכא יצאו מן העיר, וכתיב התם (הושע
יא: 9) לא אבא בעיר.

[p. 286] ויפן אחרי ויראם. ויפן אחרי, דאסתכל לאחורא אי יהדרון בתיובתא ואי

לאו.

ויראם, מאי ויראם, אסתכל בהו דהא לית זרעא מתתקנן זמין לנפקא מנייהו ואוקמוה.
ויראם, הא אוקמוה דאתעבידו בליליא דכפורי, מיד ויקללם בשם יי'.

ורזא איהו בהאי קרא. ויפן אחרי, אסתכל בהו אי לא יתענש עלייהו ואתפני מהאי,

כד"א (במדבר יב: 10) ויפן אהרן, דאתפני מצרעתיה, אוף הכא אתפני מעונשא דלהון.

ויראם, דהוו קיימי לבתר למעבד כמה בישין בישראל.

ויפן אחריו, כד"א (בראשית יט: 26) ותבט אשתו מאחריו. מאי מאחריו, מאחורי שכינתא, אוף הכא ויפן אחריו, אסתכל מאחורי שכינתא וחמא לכלהו דהא בההוא ליליא דשלטא על כפרה דחוביהון דישראל דאתעברו אמהון מנייהו, מיד ויקללם בשם יי'. [p. 287] ותצאנה שתיים דובים מן היער. שתיים דובים, שנים דובים מבעי ליה, מאי שתיים דובים. נוקבין הוו ובנייהו. ותבקענה מהם ארבעים ושני ילדים, הא אוקמוה לקביל קרבנין דבלק.

וייהי זהב התנופה. אמאי אקרי זהב התנופה ולא אקרי הכי כסף התנופה. אלא תרין אינון דאקרון הכי, זהב התנופה תחשת התנופה, אלין אקרון הכי בגין דאיהו אסתלקותא לעילא דהא אית הכי לתתא ולא איהו זהב כגוונא דארמותא. ובכל אתר תנופה איהו ארמותא לעילא ולא לנחתא לתתא. ואיהו רזא דחשבנא דא דכל אלין דרגין ורתיכין כלהו קיימין בארמותא דא ואיהו דהב ארמותא, ודא איהו דהבא דכל מה דמתפשטא לתתא אסתים חיזו וטיבו ונהירו דיליה, וכד איהו בארמותא כדין איהו דהב טב ברזא דנהירו דיליה וכל ההוא דלתתא סוספיתא דדהבא ואיהו התוכא דיליה.

[p. 288] וכסף פקודי העדה, בגין דהאי איהו כל מה דאתפשט לתתא הכי הוא טב, ואע"ג דלאו איהו בהאי ארמותא אבל כלא איהו לטב, ודהבא כל מה דאתפשט לתתא כלא איהו לביש. דא אתפשט לטב ודא אתפשט לביש, ובגין כך דא אצטריך לארמא ארמותא ולאסתלקא לעילא, ודא אצטריך לאתפשטא לתתא ולכל סטרין בגין דכלהו קאים לטב. פתח ואמר (תהלים פד: 12) כי שמש ומגן יי' אלהים חן וכבוד יתן יי' לא ימנע טוב להולכים בתמים. כי שמש, דא קב"ה. ומגן, דא קב"ה. שמש, דא הוא רזא דשמא קדישא יהוה דהכא קיימין כל דרגין לנייחא. ומגן, דא איהו רזא דשמא קדישא דאקרי אלהים ורזא דא כתיב (בראשית טו: 1) אנכי מגן לך. ושמש ומגן, דא איהו רזא דשמא שלים. חן וכבוד יתן יי', למהוי כלא רזא חדא.

לא ימנע טוב להולכים בתמים, רזא דא ההוא דכתיב (איוב לח: 15) וימנע מרשעים אורם, ודא איהו נהורא קדמאה דגניז וסתים ליה קב"ה כמא דאוקמוה, ומן חייביא גניז ליה ומנע ליה בהאי עלמא ובעלמא דאתי, אבל לצדיקיא מה כתיב, לא ימנע טוב להולכים בתמים, דא אור קדמאה דכתיב ביה וירא אלהים את האור כי טוב.

[p. 289] ועל דא לא אצטריך דא לאסתלקא ולארמא ליה אלא לאתפשטא ולאנתגליא ולא לאסתלקא כההוא אחרא דאיהו שמאלא, ועל דא אקרי ההוא תנופה ולא איהו הא, ובגין כך וכסף פקודי העדה מאת ככר וגו'.

תא חזי סטרא דימינא איהו תדיר קיימא לקיימא עלמא ולאנהרא [רכה ע"א]
ולברכא, ובגין כך כהנא דאיהו מסטרא דימינא אזדמן תדיר לברכא עמא דהא מסטרא דימינא
אתיין כל ברכאן דעלמא וכהנא נטיל ברישא ועל דא אתמנא איהו לברכא לעילא ולתתא.
תא חזי בשעתא דכהנא פריס ידוי לברכא עמא כדין שכינתא אתיא ושריא עלוי ואמלי
ידוי. ידא דימינא זקפא לעילא על ידא דשמאלא בגין לסלקא ימינא ולאנתגברא על שמאלא
וכדין כלהו דרגין דקא פריס בהו ידוי כלהו אתברכאן ממקורא דכלא. מקורא דבירא מאן
איהו, דא צדיק. מקורא דכלא דא איהו עלמא דאתי דאיהו מקורא עלאה דכל אנפין נהירין
מתמן דהא איהו מבעוא ומקורא דכלא וכל בוסנין נהירין ואתדלקו מתמן. [p. 290] כגוונא דא
מקורא ומבועא דבירא כל אינון בוסנין דלתתא כלהו אנתנהרן ואתמליין נהורין מניה, ודא
קיימא לקביל דא. ובגין כך בשעתא דכהנא פריס ידוי ושאר לברכא עמא כדין שריאן ברכאן
ממקורא עלאה לאתדלקא בוצינין ונהירין כל אנפין וכנסת ישראל אתעטרת בעטרין עלאין וכל
אינון ברכאן נגדין ואתמשכן מעילא לתתא.
תא חזי משה פקיד ובצלאל עביד למהוי כלא ברזא דגופא וסיומא דגופא דאיהו את
קיימא קדישא לאסגאה רחימו וקשורא דיחודא במשכנא, וכלא ברזא דימינא קא אתעביד. ועל
דא בכל אתר דסטרא דימינא אשתכח עינא בישא לא שלטא ביה, ובגין כך וכסף פקודי העדה,
בגין דההוא כסף מסטרא דימינא קא אתיא ועל דא אתמנא כלא במנינא.

ר' יצחק שאיל לר' שמעון א"ל הא אוקמוה דברכתא לא שריא במלה דמדיד וקאים
במדידו ובמלה דקאים בחושבנא, הכא במשכנא אמאי הוה כלא בחושבנא.
אמר ליה הא אתמר אבל בכל אתר דסטרא דקדושא שריא עליה אי ההוא חושבנא
אתיא מסטרא דקדושא ברכתא שריא עליה תדיר ולא אתעדי מניה. מנא לן, ממעשר בגין
דאתיא חושבנא לקדושא ברכתא אשתכחת ביה, כל שכן משכנא דאיהו קדש ואתי מסטרא
דקדש. [p. 291] אבל שאר מילי דעלמא דלא אתיין מסטרא דקדושא ברכתא לא שריא עלייהו
כד אינון בחושבנא בגין דסטרא אחרא דאיהו עין רעה יכיל לשלטאה עליה, וכיון דשלטא עליה
ברכתא לא אשתכחת ביה בגין דלא הות מסטרא דקדושא. מדידו וחושבנא דקדושא תדיר
ברכאן אתוספאן ביה, ועל דא וכסף פקודי העדה, פקודי העדה ודאי, ולא דחלו מעינא בישא
ולא דחלו מכל חושבנא דא ובכלא שראן ברכאן מלעילא.
ותא חזי זרעא דיוסף לא שלטא ביה עינא בישא בגין דאתי מסטרא דימינא ועל דא
אתעביד משכנא על ידא דבצלאל דהא איהו ברזא דיוסף קא שריא דאיהו רזא דברית קדישא.

ובגין כך וכסף פקודי העדה, וההוא חושבנא איהו חושבן דרגין רברבין ממנן דאתאחדן מסטרא דימינא דכתיב מאת ככר וגו'.

רבי אבא ורבי אחא ורבי יוסי הוו אזלי מטבריה לצפורי. עד דהוו אזלי חמו ליה לרבי אלעזר דהוה אתי ורבי חייא עמיה. א"ר אבא ודאי נשתתף בהדי שכינתא. [p. 292] אוריכו להו עד דמטו לגבייהו. כיון דמטו גבייהו א"ר אלעזר ודאי כתיב (תהלים לד: 16) עיני יי אל צדיקים ואזינו אל שועתם. האי קרא, אי בגין דאשגחותא דקב"ה עלייהו לאוטבא לון בהאי עלמא הא חמינן כמה זכאין אינון בהאי עלמא ואפילו מזונא כעורבי ברא לא יכלין [רכה ע"ב] לאדבקא. אי הכי מאי עיני יי אל צדיקים. אלא רזא הכא, ת"ח כל אינון בריין דעלמא כלהו אשתמודעאן לעילא בין לסטרא דא ובין לסטרא דא. אינון דלסטרא דקדושא אשתמודעאן לעילא לגביה ואשגחותא דההוא סטרא עלייהו, ואינון דלסטרא מסאבא אשתמודעאן לגביה ואשגחותא דיליה תדיר עלייהו. באתר דשלטא אשגחותא דהאי סטרא דקדושא לא אשגח עליה סטרא אחרא ולא יקרב לגביה לעלמין ולא יכיל לדחייא ליה בכלא בכל מה דאיהו עביד, ועל דא עיני יי אל צדיקים בגין דסטרא אחרא לא יכיל לשלטאה עליה. והשתא סייעתא דשמיא הכא וכל אשגחותא דלעילא הכא וסטרא אחרא וכל מלה בישא לא יכיל לשלטאה עליכו.

א"ר אבא הא אוליפנא דבכל אתר דסטרא דקדושא שריא עלוי אע"ג דקיימא בחושבנא ברכתא לא אתמנע מתמן.

א"ר אלעזר ודאי הכי הוא.

א"ל הא ישראל אינון קדש ואתיין מסטרא דקדש דכתיב (ירמיה ב: 3) קדש ישראל ליי, וכתוב (ויקרא כ: 26) והייתם קדושים כי קדוש אני יי. אמאי כד עבד דוד חושבנא לישראל הוה בהון מותנא דכתיב (שמואל ב כד: 15) ויתן יי דבר בישראל מן הבקר ועד עת מועד.

[p. 293] א"ל בגין דלא נטל מנייהו פורקנא דכתיב (שמות ל: 12) ונתנו איש כפר נפשו ליי בפקד אותם ולא יהיה בהם נגף בפקד אותם, בגין דאצטריך קדש דאיהו באתגלייא למיהב פורקנא דקדש וההוא פורקנא דקדש לא אתנטיל מנייהו.

ת"ח ישראל איהו קדש דקיימא בלא חושבנא דגרמייהו ועל דא אצטריך פורקנא דאתנטיל מנייהו וההוא פורקנא קיימא בחושבנא ואינון לא קיימו בחושבנא. מאי טעמא, בגין דקדש איהו רזא עלאה דכל דרגין. מה ההוא קדש איהו סליק על כלא ואית ליה לבר קדש אחרא לתתא דקיימא תחותיה וקאים בחושבנא ובמניין, אוף הכי ישראל אינון קדש דכתיב קדש ישראל ליי ואינון יהבי קדש אחרא פורקן דלהון דקיימא בחושבנא. ורזא דא ישראל אינון אילנא דקיימא לגו, פורקנא אחרא קיימא לבר וסליק לחושבנא ואגין דא על דא.

אזלו. פתח ר' אלעזר ואמר (הושע ב: 1) והיה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר וגו'. מהו כחול הים, תרין גוונין אינון הכא. כחול הים, בגין דימא כד סלקן גלגלוי בזעפא ורוגזא ואינון גלגלין סלקן לשטפא עלמא כד מטאן וחמאן חולא דימא מיד תבין ואתברו ותבו לאחורא ואשתככו ולא יכלין לשלטאה. כגוונא דא ישראל אינון חולא דימא וכד אינון גלין דימא אינון מארי דרוגזא [p. 294] מארי דדינין קשין כד בעאן לשלטאה ולשטפא עלמא חמאן להו לישראל דאינון מתקשראן בקב"ה ותבין ואתברו קמיייהו ולא יכלין לשלטאה בעלמא.

גוונא אחרא בגין דחולא דימא לית ליה חושבנא, אופי הכי ישראל לית להו חושבנא ולא קיימא בחושבנא לא במדידו ולא בחושבנא דכתיב אשר לא ימד ולא יספר.

ת"ח אית מדידו טמיר וגניז ואית חושבן דקיימא בגניזו טמיר וגניז והאי קיימא במדידו והאי קיימא בחושבן ודא איהו רזא וקיומא דכלא דעילא ותתא בגין דההוא מדידו לא אתיידע לעלמין על מה קיימא רזא דההוא מדידו ועל מה קיימא רזא דההוא חושבנא ודא איהו רזא דמהימנותא דכלא. וישראל לתתא לא קיימין בחושבנא אלא בסטרא אחרא דפורקנא דקיימא בחושבנא ובגין כך ישראל כד עאלין [רכו ע"א] בחושבנא נטלי מנייהו פורקנא כמא דאתמר. ועל דא ביומוי דדוד כד עבד חושבנא דלהון דישראל ולא נטל מנהון פורקנא הוה רוגזא ואתאבידו מישראל כמה חילין ומשריין, ובגין כך כתיב בעובדא דמשכנא כל העובר על הפקודים, וכסף פקודי העדה וגו' לכל העובר על הפקודים, וכלא אתקדש לעבידת משכנא, והא אוקמוה ככרים חושבנא חדא, שקלים חושבנא חדא, בגין דאית עלאין [p. 295] דסלקן לחושבנא עלאה ואית אחרנין דסלקן לחושבנא אחרא, דא עלאה ודא תתאה, ובגין כך ויהי מאת ככר הכסף לצקת את אדני הקדש ואת אדני הפרכת וגו', אלין אדנים הא אוקמוה.

פתח ואמר (תהלים קכז: 1) שיר המעלות לשלמה אם יי לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו וגו'. האי קרא שלמה מלכא א"ל בשעתא דהוה בני בי מקדשא ושארין למבני והוה חמי דעובדא אתתקנא בידיייהו והוה מתבני מגרמיה, כדן שארין ואמר אם יי לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו, אם יי לא ישמר עיר שוא שקד שומר והא אוקמוה.

ת"ח אם יי לא יבנה עיר, היינו רזא דכתיב בראשית ברא אלהים, דהא קב"ה ברא

ואתקין להאי עלמא בכל מה דאצטריך דאיהו בית.

[p. 296] שוא עמלו בוניו בו, אלין רזא דאינון נהרין דנפקין ועאלין כלהו בהאי בית לאתקנא ליה בכל מה דאצטריך. ואע"ג דכלהו קא אתיין לאתקנא ולמעבד תקוניה ודאי אם יי דאיהו רזא דעלמא עלאה דאתקין ועביד ביתא כדקא יאות אינון בונין למגנא אינון אלא מה דאיהו עביד ואתקין.

אם יי לא ישמר עיר, כד"א (דברים יא: 12) תמיד עיני יי אלהיך בה מרשית השנה וגו' ואוקמוה, ובאשגחותא דא איהי אַתְנַטִּיר בכל סטרין. ואע"ג דכתיב (שיר ג: 7) הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה וגו' וכלהו נטרי לה, מ"ט נטרי לה, בגין דכתיב מפתח בלילות, דא פחדא דגיהנם דקאים לקבלה בגין לדחייא לה ובג"ד כלהו סחרין לה.

ואע"ג דכלהו קיימי בנהירו דמחשבה דלא אתידע, וכדין דא נהירו דמחשבה דלא אתידע בטש בנהירו דפריסא ונהרין כחדא ואתעבידו תשע היכלין להיכלין, לאו אינון נהורין ולא אינון רוחין ולא אינון נשמתין ולא אית מאן דקיימא בהו. רעותא דכל תשע נהורין דקיימי כלהו [p. 297] במחשבה דאיהי חד מנייהו בחושבנא כלהו למרדף אבתרייהו בשעתא דקיימי במחשבה ולא מתדבקן ולא אַתְיַדְעוּ. אלין לא קיימי לאו ברעותא ולא במחשבה עלאה, תפסין בה ולא תפסין. באלין קיימי כל רזי מהימנותא וכל אינון נהורין מרזא דמחשבה ולתתא כלהו אקרון אין סוף. עד הכא מטון נהורין ולא מטון ולא אַתְיַדְעוּ, לאו הכא רעותא ולא מחשבה. כד נהיר מחשבה ולא ידע ממה נהיר כדין אתלבש ואסתים גו בינה ונהיר למה דנהיר ואעיל דא בדא עד דאתכלילו כלהו כחדא והא אוקמוה. וברזא דקרבנא כד סליק כלא אתקשר דא בדא ונהיר דא בדא, כדין קיימין כלהו בסליקו ומחשבה אתעטר באין סוף. ההוא נהירו דנהיר מיניה מחשבה עלאה אקרי אין.

[p. 298] כיון דנהיר ואתפשט מניה חילין ההיא מחשבה אסתים ואגניו ולא ידיע ומתמן אתפשט פשיטותא לכל סטרין ואתפשט מניה חד פשיטו דאיהו רזא דעלמא עלאה ודא קיימא בשאלתא ואיהו מאמר עלאה ואוקמוה דאקרי מ"י דכתיב (ישעיה מ: 26) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, שאלתא ההוא דברא אלה. לבתר אתפשט ואתעביד ים סופא דכל דרגין דאיהו לתתא ומתמן שארי למבני לתתא, וכלא עביד בההוא גוונא ממש [רכו ע"ב] דלעילא דא לקביל דא, ודא כגוונא דא. ובגין כך נטירו דכלא מעילא ותתא האי פשיטו דמחשבה איהו דאיהו עלמא עלאה, ודא איהו אם יי לא ישמר עיר שוא שקד שומר, דא איהו שומר דכתיב שומר ישראל דלאו ביה קיימא נטירו אלא בעלמא עלאה.

ת"ח תכלא דמשכנא כלא קיימא ברזא עלאה ואוקמוה, תכלת וארגמן חד לאתקשרא בחד. והא אתמר ברזא דכתיב (דברים ד: 24) כי יי אלהיך [p. 299] אש אוכלה הוא, והא אתמר דאית אשא אכלא אשא ואכיל ליה ושצי ליה בגין דאית אשא תקיפא מאשא ואתמר דמאן דבעי למנדע חכמתא ביחודא קדישא וכו'.

ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה וויים לעמודים וצפה ראשיהם וחשק אותם. ת"ח אוליפנא דאינון תקלין אנשי לון משה ולא ידע מה אתעביד מניהו עד דנפק קלא ואמר ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה וויים לעמודים.

רבי חזקיה פתח (שיר א: 12) עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו. האי קרא אתמר אבלעד שהמלך דא קב"ה כד יהב אורייתא לישראל ואתא לסיני וכמה רתיכין הוו עמיה כלהו רתיכין קדישין וכל קדושין עלאין דקדושא דאורייתא כלהו הוו תמן ואורייתא אתיהיבת בלהטי דאשא וכלא בסטרא דאשא וכתיבא באשא חוורא על גבי אשא אוכמא ואתוון הוו פרחין וסלקין באוירא.

[p. 300] ואת קדמאה דאורייתא אתפלג לשבע מאה וחמשה ושבעים לכל סטר וכלהו אתחזון באוירא דרקיעא באת ו"ו, ו' לסטרא דא, ו' לסטרא דא וכן לכל סטרין. ואלין ווין הוו קיימין על עמודים ואינון עמודים הוו קיימין על ניסא וכלהו ווין עלייהו בגין דרזא דאורייתא על ו"ו קיימא ואינון ווין דאינון רזא דאורייתא כלהו על אינון קיימין דאינון רזין דנפקין בהו נביאים, רזא דלהון בכל סטר ועל אינון קיימין קיימן אינון ווין. ו' עלאה איהו רזא קול דאשתמע ואיהו רזא דקיימא בה אורייתא בגין דאורייתא נפקא מההוא קלא פנימאה דאקרי קול גדול, ודא איהו קול גדול רזא דאורייתא ועל דא כתיב (דברים ה: 19) קול גדול ולא יסף.

[p. 301] ת"ח האי קול גדול איהו עקרא דכלא ורזא דשמא קדישא עלאה ועל דא אוקמוה דאסיר ליה לב"נ לאקדמא שלם לחבריה עד לא יצלי צלותיה ורזא דא אוקמוה דכתיב (משלי כז: 14) מברך רעהו בקול גדול בבקר השכם קללה תחשב לו. ולא איהו אסור עד דמברך ליה ברזא דקול גדול דאיהו עקרא דשמא קדישא. ועל דא רזא דאורייתא נפקא מההוא קול גדול ודא איהו מלך.

במסבו, דא מעמד הר סיני ואוקמוה.

נרדי נתן [רכז ע"א] ריחו, דא כנסת ישראל בגין דאמרו ישראל (שמות כד: 7) כל אשר דבר י"י נעשה ונשמע.

[p. 302] שהמלך, דא איהו מלך עלאה ואוקמוה.

ת"ח כד קב"ה אייתי טופנא על עלמא בגין לחבלא כלא אמר ליה קב"ה לנח בעי לך לאסתתרא ולא תחזי גרמך קמיה דמחבלא דלא ישלוט עלך בגין דלא הוה מאן דיגין עלוי. כיון דאתקריב קרבנא דקריב נח כדן אתבסם עלמא ולא אתבסם כולי האי עד דקיימו ישראל על טורא דסיני, וכיון דקיימו על סיני כדן אתבסם עלמא ומחבלא לא אשתכח בעלמא. ובעא קב"ה בההוא זמנא לאעברא ההוא מחבלא מעלמא, בר דישראל סרחו בההוא זמנא ליומין

זעירין ועבדו עגלא, וכדין מה כתיב, (שם לג: 6) ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב, ועדים הוה רזין דשמא קדישא דאעטר לון קב"ה ואתנטייל מנייהו, וכדין שלטא מחבלא על עלמא ואהדר כמלקדמין כהווא זמנא דשלטא בעלמא ועביד דינא.

[p. 303] אמר רבי יוסי ביומי דטופנא מאן יהיב תמן מחבלא דהא מיין הוה דאתגברו. תא חזי לית לך דינא בעלמא או כד אתמחי עלמא בדינא דלא אשתכח ההוא מחבלא דאזיל בגו אינון דינין דאתעבידו בעלמא. אוף הכא טופנא הוה ומחבלא אזיל בגו טופנא ואיהו אקרי הכי. ועל דא אמר ליה קב"ה לנח לטמרא גרמיה ולא אתחזי בעלמא והא אוקמוה. תא חזי אמר רבי יוסי לא אתיישב עלמא ולא נפקת ארעא מזוהמא וכו'. תא חזי אמר רבי אלעזר ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה וויס לעמודים. אמאי וויס, אלא כמין ו"ו הוה ורישיהון חפא בדהבא, אינון דכסף ורישיהון מחפן בדהבא בגין דכל ו"ו בסטרא דרחמי קא אתיא וכלהו הוה אשתמודעאן לעילא בחושבנא, ובגין דאתו מסטרא דרחמי הוה אקרון וויס וכל שאר תליין בהו, ולית ו"ו אלא דהבא וכספא כחדא, ובגין כך כל אינון אקרון ווי דאינון עמודים. מאן עמודים, כד"א והעמודים שנים וכו', בגין דהא אלין לבר מגופא לתתא הוה קיימי.

[p. 304] אמר ר' יצחק לא ידענא אי דא עבידתא דקדש או חול בגין דכתיב ואת האלף דהא כתיב הכא האלף, וכתיב התם (שיר ח: 12) האלף לך שלמה. מה להלך האלף חול, אוף הכא האלף חול.

[p. 305] אמר ליה לאו הכי דאי הוה חול לא אתעביד מנייהו וויס. ותו דהא תמן כתיב האלף ולא יתיר והכא כתיב האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים. האלף דאינון חול דכתיב האלף לך שלמה, ודא איהו חול בגין דכל חול לאו איהו בסטרא דקדושה כלל, חול איהו מסטרא אחרא מסאבא. ועל דא הבדלה בין קדש לחול בגין דבעינן לאפרשא בין קדש לחול, ורזא דקרא הכי הוא (ויקרא י: 10) ולהבדיל בין הקדש ובין החול ובין הטמא ובין הטהור. ועכ"ד אע"ג דפרישו אית לקדש מן החול חולקא חדא אית ליה בקדושא [רכז ע"ב] מסטרא דשמאלא דהא הוא דכתיב האלף לך שלמה דאינון אלף יומי החול ואינון יומי דגלותא. כמה דאית אלף יומין דקדושה הכי נמי אית אלף יומין לסטר אחרא. ועל דא אינון יומין דגלותא, ובגין כך הא אתערו חברייא דיומין דגלותא אלף שנין הוה דאינון אלף שנין דגלותא. ועל דא אית אלף ואית אלף. ואלין אלף שנין דגלותא אע"ג דישראל יהון בגלותא ויתמשכון יתיר בהני אלף שנין יתמשכון דאינון אלף יומין דקאמרן. ובגין דא אוקמוה כלשלמה דאית בשיר השירים קדש בר מהאי דאיהו חול. האלף דהכא קדש איהו וכל עובדוי קדש, ועל דא עשה וויס לעמודים.

[p. 306] ת"ח הא אמרן כל ו' ברזא דרחמי איהו וכל אתר דאתי ו' בשמא קדישא רחמי איהו כגון (בראשית יט: 24) וי' המטיר על סדום, (שם יג: 14) וי' אמר אל אברם, רחמי ודינא כחדא. דמאי שנא בטופנא דכתיב אלהים בכל אתר, אמאי לא כתיב וי'. אלא תנינן בכל אתר וי' הוא ובית דינו, אלהים סתם דינא בלחודוי. אלא בסדום אתעביד דינא ולא לשיצאה עלמא ובגין כך אתערב איהו בהדי דינא, אבל בטופנא כל עלמא שיצי וכל אינון דאשתכחו בעלמא. ואי תימא נח ודעמיה, הא סתים מעינא הוה דלא אתחזי, ועל דא כל מה דאשתכח בעלמא שיצי ליה. וי' באתגלייא ולא שיצי כלא, אלהים בעי סתימו ובעי לאסתמרא דהא כלא שיצי, ועל דא אלהים בלחודוי הוה. [p. 307] ורזא דא (תהלים כט: 10) וי' למבול ישב. מהו ישב, אלמלא קרא כתיב לא יכלינן למימר, ישב בלחודוי דלא אתא עם דינא. כתיב הכא ישב, וכתוב התם (ויקרא יג: 46) בדד ישב, בלחודוי. ורזא אוליפנא קב"ה סתים וגליא, גליא הוא בי דינא לתתא, סתים הוא אתר דכל ברכאן נפקי מתמן. בגין כך כל מלוי דבר נש דאינון בסתימו ברכאן שריין עלון, וכל אינון דבאתגלייא ההוא אתר דבי דינא שריא עלוי בגין דאיהו אתר באתגלייא, וכלא איהו ברזא עלאה כגוונא דלעילא.

(שיר א: 12) עד שהמלך במסבו, בההוא חברותא ותפנוקא דעדן עלאה הא אוקמוה דהא בההוא שביל דסתים וגניז ולא אתידע ואתמליא מניה ונפקא בנחלין ידיעאן. נרדי נתן ריחו, דא ים בתראה דברא עלמא תתאה כגוונא דלעילא וסליק ריחא טבא עלאה לשלטאה ולמעבד ויכיל ושליט ונהיר בנהורא עלאה.

[p. 308] ת"ח בשעתא דהאי נרדא סלקא ריחא לעילא כדין חביבותא אתקשרת וסלקא האי נרדא לאתאחדא לעילא וכלהו רתיכין קדישין כלהו סלקין ריחין לאתעטרא לגבי דעילא. אינון רתיכין כלהו אקרין עלמות שיר כד"א (תהלים מו: 1) על עלמות שיר, והא אוקמוה מאי עלמות שיר, אלא כד"א (שיר ו: 8) ועלמות אין מספר. מאי ועלמות אין מספר, כד"א (איוב כה: 3) היש מספר לגודויו, ובגין דלית להו חושבנא כתיב ועלמות אין מספר. וויס לעמודים, כלהו דכורין. כל אינון דסלקין ברבו משח לעילא כלהו קיימין ברזא דדכורין ולא אקרי דכר אלא וי', רזא דשמם דאינון דכורין, וכל אינון דלתתא אקרין נוקבי ובגין כך כל אינון דאתיין מסטרא דשמאלא מסטרא דנוקבא אתמנן על השיר ואמרי שירתא תדיר. ועל דא כתיב על עלמות שיר, וכלהו נפקן ברזא דה'. ה' אפיקת כמה חילין לזנייהו ברזא דו', וי' רזא דדכורא דקיימא למיהב מזונא לנוקבא. [p. 309] ובגין כך כל אינון וויין דעבד

בצלאל למיהב לון לאשראה על נוקבי, ונפקי מרזא דאלף דאיהו חושבן שלים ושבע מאות דאיהו רזא שלים וחמשה הכי נמי ושבעים כלא רזא חדא. ועל דא מרזא דנא וחושבן דא עשה וויס וכלהו ברזא דווי' ובדיוקנא דווי' אתעבידו וכלא ברזא עלאה. [רכח ע"א]

ונחשת התנופה שבעים ככר. אמר רבי יהודה כל דא נחתא לתתא בדיוקנא עלאה דרזא דמהימנותא. כגוונא דא עבד (דניאל ג) נבוכדנצר הרשע ההוא צלמא דאתקין. אמר ר' יוסי איהו לא עביד הכי אבל בחלמיה חמא הכי דהא בחלמיה חמא רישא די דהבא ולבתר כספא ולבתר נחשת. ואי תימא פרזלא וחספא אמאי לא, בגין דלאו אינון כדאי לאעלא לקודשא ואלין אחרנין עאלו. תלת אלין עאלו ורזא דיליה דמשכנא בתלת תלת באלין מתכן, ובשאר ארבע כגון תכלת וארגמן ותולעת שני ושש וכגון ארבעה טורי אבן. אמר רבי יהודה מנהון תלת, מנהון ארבע, מנהון תרין. אבל כל סדרא וסדרא לאו איהו אלא בתלת.

[p. 310] תלת סדרין אינון דמתפרשין לכל סטר לארבע סטרי עלמא וכל סדרא וסדרא דאיהי לכל סטר תלת סדרין אינון ואוקימנא. סדרא קדמאה דלסטר מזרח תלת סדרין אינון ואינון תשעה בגין דכל סדרא מאינון תלת אית ליה תלת סדרין ואשתכחו דאינון תשעה וכמה אלף ורבבן תחותייהו. והני סדרין תשעה כלהו מתנהגי באתוון רשימן וכל סדרא אסתכי לאינון אתוון רשימן והא אוקמוה, וכן לכל סדרא וסדרא וכלהו נטלי באתוון רשימן ואלין עלאי מאלין וקיימי אלין על אלין. וכד אינון אתוון פרחין גו אוירא דרוחא ההוא דממנא על כלא כדין כלהו נטלי והא אוקמוה.

וחד את בטש מתתא וההוא את סלקא ונחתא ותרין אתוון פרחי עלייהו והאי את מתתא סלקא מתתא לעילא ואתחבר בהו ואתעבידו תלת אתוון כלהו לפום אתוון יה"ו דאינון תלת גו אספקלריא דנהרא. מאלין אתפרשו תלת סדרין ואינון אתוון תרין וההוא את דסלקא מתחברא עמהון ואינון תלת.

ת"ח אינון תרין אתוון עלאין דסלקין באוירא אינון כלילן דא בדא רחמי ודינא, ובגין כך אינון תרין ואינון מעלמא דלעילא ברזא דדכורא. והאי דסלקא ומתחברא עמהון איהי נוקבא ואתכלילת בתרווייהו. כגוונא דנוקבא אתכלילת בתרין סטרי בימינא ושמאלא ואתחברת בהו הכי נמי האי את נוקבא ואתחברת בתרין אתוון אחרנין דאינון בתרין סטרי, אלין עלאין ודא לתתא וכלא איהו חד דכר ונוקבא, בר דכד אתברי עלמא דאינון אתוון מעלמא עלאה נינהו דאנון אולידו כל עובדין לתתא כגוונא דלהון ממש. ובגין כך מאן דידיע לון ואזדהר בהו רחים לעילא רחים לתתא.

[p. 311] ר' שמעון אמר אלין אתוון כלהו דכר ונוקבא לאתכללא כחדא ברזא דמיין עלאין ומיין תתאין, וכלא חד ודא הוא יחודא שלים. ועל דא מאן דידע לון ואזדהר בהו זכאה איהו בהאי עלמא זכאה איהו בעלמא דאתי בגין דאיהו עקרא דיחודא שלים כדקא חזי. תלת תלת מסטרא דא ומסטרא דא ביחודא חדא בשלימו דכלא, וכלהו רזא דסדרא עלאה כדקא חזי כגוונא דלעילא דההוא סדרא תלת תלת ברזא חדא.

סדרא תניינא דלסטר דרום דאיהו רזא דכסף, תלת סדרין אינון לההוא סטרא וכל סדרא וסדרא תלת תלת ואינון תשעה כמא דאתמר. ואתוון אתפלגו הכי לכל סטר לאתחברא כלא כחד בגין דאית אתוון ברזא דנוקבא ואתוון ברזא דדכורא ואתחברו כלהו כחדא והוון חד ברזא דשמא קדישא שלים, ולגביהו סדרין ממנן תלת תלת כמא דאתמר. [p. 312] וכלא נפקא מסדרא דאבהן דלעילא כסדרא [רכח ע"ב] דאתתקנא אתוון דשמא קדישא יה"ו כמא דאתמר. הני סדרין כלהו מתנהגי באלין אתוון ידיען ונטלי בהו וכמה חילין ורברבן כלהו לתתא דנטלי ואתנהגי בסדרא דא.

סדרא תליתאה דלסטר צפון, תלת סדרין אינון לההוא סטרא ואינון תשעה, ובתלת סטרין תלת תלת לכל סטר ואינון תשעה, ואינון סדרין מתלת סטרין כמא דאתמר שבעה ועשרין ברזא דאתוון דאינון שבעה ועשרין, ואע"ג דאינון תרין ועשרין שלימו דאתוון שבעה ועשרין. ואשתכחו כמא דאתוון שבעה ועשרין הכי סדורא דסדרין אלן שבעה ועשרין לתלת תלת סדרין לכל סטר, ואשתכחו אלן תלת דהאי סטרא דאינון תשעה ואלן תלת דהאי סטרא דאינון תשעה ואלן תלת דהאי סטרא, אשתכחו כלהו שבעה ועשרין. ורזא דאלין שבעה ועשרין אתוון תשעה אתוון אינון ברזא דנוקבי לאתחברא בהו נוקבא עם אינון תמני סר אחרנין ברזא דאתמר וכלא איהו כדקא חזי.

ת"ח כגוונא דאתוון עלאין דעלמא עלאה הכי נמי אתוון אחרנין לתתא, אתוון עלאין רברבין ואתוון תתאין זעירין וכלא דא כגוונא דא, ובכל הני רזין ברזא דדכר ונוקבא כלא חד בשלימו, ועל דא כלא איהו ברזא עלאה.

בארבעין וחמש זיני גווני נהורין אתפליג עלמא. שבעה מתפלגין לשבעה תהומין. כל חד בטש בתהומא דיליה ואבנין מתגלגלין ועייל ההוא נהורא באינון אבנין ונקיב לון ומיין נפקי בהו ושקעין כל חד וחד על תהומא וחפיא לתרין סטרין. נפקי מיא באינון נוקבין [p. 313] ועאל נהורא ובטש לארבע סטרי תהומא, מתגלגלא נהורא בחבירתה ואערעו כחד ופלגין מיא, ואחידן כל אינון שבעה בשבעה תהומי וכראן בחשוכי תהומי וחשוכי אינון מתערבי בהו. סלקין מיין ונחתין ומתגלגלן באינון נהורין, ואתערבן כחדא נהורין וחשוכין ומיין ואתעבידו מנייהו נהורין

דלא אתחזיין חשוכאן. בטש כל חד בחבריה ומתפלגין לשבעין וחמש צנורי תהומין ובהו נגדין מיא. כל צנורא וצנורא סליק בקליה ואזדעזען תהומין, וכד ההוא קלא אשתמע כל תהומא קארי לחבריה ואמר פליג מימד ואיעול בד, הדא הוא דכתיב (תהלים מב: 8) תהום אל תהום קורא לקול צנוריק.

תחות אלין תלת מאה ותמנן גידין, מנהון חוורין, מנהון אוכמין, מנהון סומקין, אתכלילן דא בדא ואתעבידו גוון חד. אינון גידין אתרקומו בשבע עשר וכל חד רשת גידין אקרי. אתרקומו דא בדא ונחתין בשפולי תהומי. תחות אלין תרין רשתין קיימין כחיזו דפרזלא ותרין רשתין אחרנין כחיזו דנחשא. תרין כרסוון קיימי עליהו חד מימינא וחד משמאלא. כל אינון רשתין מתחבראן כחדא ומיא נחתין מאינון צנורין ועאלין באלין רשתין. אינון תרין כרסוון חד כורסייא דרקיעא אוכמא וחד כורסייא דרקיעא ססגונא. אלן תרין כרסוון כד אינון סלקין סלקין בההוא כורסייא דרקיעא אוכמא, וכד נחתין נחתין בההוא כורסייא דרקיעא ססגונא. אלן תרין כרסוון חד מימינא וחד משמאלא, ההוא כורסייא דרקיעא אוכמא מימינא וההוא כורסייא דרקיעא ססגונא משמאלא. כד סלקין בכורסייא דרקיעא אוכמא מאיך כורסייא דרקיעא שמאלא [p. 314] ונחתין ביה. מתגלגלן כרסוון חד בחד, נקטין כל אינון רשתין בגווייהו ועאלין לון בשפולי דתהומא תתאה. קאים חד כורסייא וסליק לעילא מכל אינון תהומי וקאים כורסייא אחרא לתתא דכל תהומי, [רכט ע"א] בין תרין כרסוון אלין מתגלגלן כל אינון תהומי וכל אינון צנורין אתנעיצו בין תרין כרסוון אלין. שבעין וחמש צנורין אינון, שבעה אינון עלאי דכלא וכל אינון אחרנין אחידן בהו, וכלהו נעיצין בגלגלוי דהאי כורסייא בסטרא דא ונעיצין בגלגלוי דהאי כורסייא בסטרא דא. בהו מיא סלקין ונחתין. אינון דנחתין כראן בתהומי ובקעי לון, אינון דסלקין עאלין באינון נוקבי אבנין וסלקין ומליין לשבע ימים. ע"כ שבעה גווני נהורין ברזא עלאה.

ת"ח נחשת התנופה דקאמרן אלין אינון טורי נחשת דאקרון הרי נחשת ואינון דאקרון אדני נחשת ואלין קיימין תרעין בכל אינון פתחין וסחרין להו כל אינון דקיימן לגו בגין דאלין אינון תרעין דקיימין לפתחין ואינון עאלין ונפקי בבי מלכא. ומן נחשת דא כל אינון מאנין דמדבחא לשמשא בה ואלין אינון מאנין למדבחא דכד נשמתין מתקרבין לסלקא על גבי מדבחא אלן אינון פלחין ההוא פולחנא דמדבחא וכלהו מסייעי לשמשא ההוא שמושא ואקרון כלי המזבח, וכל אלין וכל אינון יתדות המשכן כלהו בשמהן אקרון מאני דשמושא לשמשא בקודשא. ועל דא כלהו קיימין ממנן ידיעאן ורתיכין ידיעאן ורוחין ידיעאן כל חד וחד כדקא חזי ליה, ובהיכלין דקודשא דאינון היכלין ידיעאן כלהו בחושבנא.

[p. 315] קשורא דדהבא בדהבא כספא בכספא נחשא בנחשא. אלן דנחשא דלתתא

נטלי חילא מנחשת עילאה וכן כלא. כל אינון גוונין מתערבי אלן באלן לאחדא לאתקשרא אלן באלן.

קרסי זחב אינון קיימין לקשרא אינון יריען חד בחד, קרסי נחשת אינון קיימאן לקשרא משכנא, ואלן לקבל אלן וכלהו קיימי ככביא אלן ברקיעא. כמא דנהרין כוכבין ברקיעא ואתחזון הכי נמי נהרין אינון קרסים במשכנא והא אוקימנא, ונהרין אינון קרסים ואתחזון ככביא דקיימי ובלטי ונצצי ואינון חמשין דדהבא וחמשין דנחשא ונהרין אלן לקבל אלן. מגו נהורא דלעילא נפק חד נציצו דנציץ ואנהיר בגו אספקלריא דלא נהרא וההוא נציצו כליל מכל גוונין דנהרין ואקרי ארגמן. וכד בטש האי ארגמן בההוא נהורא חשוכא כדין נפק חד נציצו אחרא דלא להיט ואתערבו דא בדא, ואינון הוו לבושין דקודשא דאתלבש בהו מיכאל כהנא רבא, וכד אתלבש בהו באינון לבושי יקר כדין עאל לשמשא בקודשא ובלא לבישו דמלבושין אלן לא עאל לקודשא. כגוונא דא (שמות כד: 18) ויבא משה בתוך הענן ויעל אל החר, אוליפנא דהוה מתלבש בעננא וכד הוה מתלבש בעננא כדין ויעל אל החר, ועד לא אתלבש ביה לא יכיל למיעל לגו.

[p. 316] כגוונא דא כהנא רבא לא עאל לקודשא עד דאתלבש באלן לבושין בגין לאעלא

לקודשא. ובגין דנפקו מרזין עלאין ואינון כגוונא דלעילא אקרו בגדי שרד בגין דאשתארו מאינון לבושין עלאין בגין דהו ממה דאשתאר מנהורין דזיוין עלאין חנכלת וארגמן גוונין דרזא דשמא קדישא דאקרי שמא שלים יהוה אלהים, ודא איהו רזא לאתלבשא כהנא רבא למיעל לקודשא. תולעת שני אינון גוונין סומקא ותכלא, ארגמן דאיהו כליל בכל אינון גוונין, ומגו דאיהו אתלבש בהו בלושין דגוונין אלן הוה עאל לגו ולא דחיין ליה לבר. ת"ח כלא אתעביד ברזא דמהימנותא למהוי כלא כגוונא דלעילא, ועל דא כתיב בגדי השרד לשרת בקדש, ואקרון בגדי קדש בגין דלא אקרון קדש אלא כד שראן ביה אינון גוונין דכתיב (ויקרא טז: 4) בגדי [רכט ע"ב] קדש הם, וכתיב (ירמיה ב: 3) קדש ישראל ליי ראשית תבואתה, קדש ישראל בגין דבישראל אתחזון כל גוונין, כהנים לויים וישראל, ואלן אינון גוונין לאתחזאה.

ת"ח נשמתא לא סלקא לאתחזאה קמי מלכא קדישא עד דזכאת לאתלבשא בלושא דלעילא לאתחזאה תמן, וכן כגוונא דא לא נחתא לתתא עד דאתלבשת בלושא דהאי עלמא. כגוונא דא מלאכא קדישא דלעילא, כתיב במלאכין (תהלים קד: 4) עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט, כד עבדין שליחותא בהאי עלמא לא נחתין לתתא עד דמתלבשן בלושא

דהאי עלמא, וכלא איהו [p. 317] כגוונא דההוא אתר דאזיל תמן, והא אוקימנא דנשמתא לא סלקא אלא בלבושא דנהיר.

ות"ח אדם הראשון כד הוה בגנתא דעדן הוה מתלבש בלבושא כגוונא דלעילא ואיהו לבושא דנהורא עלאה. כיון דאתתרך מגנתא דעדן ואצטריך לגוונין דהאי עלמא מה כתיב, (בראשית ג: 21) ויעש יי' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם. בקדמיתא הוה כתנות אור, אור דההוא נהורא עלאה דשמש ביה בגן עדן בגין דהא גנתא דעדן נהורא עלאה דנהיר משמש ביה, ועל דא אדם קדמאה כד עאל לגו גנתא אלביש ליה קב"ה בלבושא דההוא נהורא ואעיל ליה תמן, ואי לא אתלבש בקדמיתא בההוא נהורא לא ייעול לתמן. כיון דאתתרך מתמן אצטריך למלבושא אחרא וכדין ויעש יי' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור, וכלא כמא דאצטריך. והכא כגוונא דאעשו בגדי שרד לשרת בקדש לאעלא בקודשא. [p. 318] והא אוקמוה דעובדין טבין דבר נש דעביד בהאי עלמא אינון עובדין משכי מנהורא דזיוא עלאה לבושא לאתתקנא ביה לההוא עלמא לאתחזאה קמי מלכא קדישא, ובההוא לבושא דלביש אתהני וחמי גו אספקלריא דנהרא כד"א (תהלים כז: 4) לחזות בנעם יי' ולבקר בהיכלו. ועל דא נשמתא אתלבשת בתרין עלמין למהוי לה שלימו בכלא בהאי עלמא דלתתא ובעלמא דלעילא ועל דא כתיב (שם קמ: 14) אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך, אך צדיקים יודו לשמך בהאי עלמא, ישבו ישרים את פניך בההוא עלמא.

ויעש את האפוד זהב, הא אוקמוה. אמר רבי יוסי אפוד וחשן כחדא הוו ואוקמוה דהא באתר דהוא קיומא קיימן כל אינון תריסר אבנין כלהו נטלי שמהן בני ישראל וכלהו תריסר תחומין עלאין כלהו ברזא דשבטי ישראל אינון ורזא דא כתיב (שם קכב: 4) ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל להודות לשם יי' . ששם עלו שבטים, אלן אינון תריסר שבטין עלאין לעילא דאינון שבטי יה דהא שמא דא עדות לישראל.

[p. 319] אמר רבי חייא תרי זמני כתיב שבטים. אלא ששם עלו שבטים אלן שבטים דלתתא, שבטי יה אלן שבטים דלעילא, עדות לישראל דא רזא דשמא קדישא עלאה דאקרי עדות כד"א (שם קלב: 12) ועדותי זו אלמדם. ואינון תריסר שבטין קדישין עלאין אינון תריסר אבנין קדישין, ועל דא אינון קיימין לתתא כגוונא דלעילא וכל אינון שמהן דתריסר שבטין כלהו גליפן באינון אבנין וכהנא רבא נטיל לון.

תא חזי יעקב כד הוה אזיל לחרן מה כתיב, (בראשית כח: 11) ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו. אלן תריסר אבנין קדישין וכלהו אתעבידו חד אבנא דכתיב והאבן הזאת אשר שמתני מצבה, וקרי לה אבן. מאי טעמא, בגין דכלהו תריסר אבנין אתכלילו באבנא חד קדישא

עלאה דאיהי עילא מנהון דכתיב והאבן הזאת [רל ע"א] אשר שמתה מצבה יהיה בית אלהים.
[p. 320] ועל דא הכא כהנא רבא שוי לון על לביה לרעוא להון תדיר דכתיב (שמות כח: 29)
ונשא אהרן את שמות בני ישראל על לבו לפני יי' תמיד. ובגין כך כלא איהו ברזא דתריסר,
תריסר עלאין טמירין לעילא דאגניזו ברזא עלאה קדישא ואינון רזא דאורייתא ונפקי מקול חד
דקיק והא אוקמוה, תריסר אחרנין טמירין לתתא כגוונא דלהון ונפקי גו קלא אחרא דאיהי
אבן דכתיב (בראשית מט: 24) משם רועה אבן ישראל. ועל דא אוקמוה ברזא דקרא דכתיב (שם
כט: 3) ונאספו שמה כל העדרים וגללו את האבן, דא שכינתא דאקרי אבן בחן אבן ישראל
דמגנדרין לה ועאלין לה בגלותא וכתיב והשיבו את האבן על פי הבאר למקומה, ועל שמה
אקרון כלהו אבנין.

וכמה אבנין לאבנין. אית אבנין יסודי ביתא דכתיב (מלכים א ה: 31) ויצו המלך ויסיעו
אבנים גדולות אבנים יקרות ליסד הבית אבני גזית, ואית אבנין עלאין יקירין ואלין אינון אלין
תריסר, אלין תריסר אינון ארבע סדרין תלתא תלתא לכל סדרא לארבע רוחי עלמא ואינון
תריסר. כגוונא דא אינון ארבע דגלים דהוו אזלי במדברא ואינון תריסר שבטין תלתא תלתא
לכל סטרא לארבע רוחי עלמא, וכלא רזא חדא והא אוקמוה.

[p. 321] ות"ח בשעתא דכהנא רבא הוה שוי אלין תריסר אבנין ולביש לון בחושנא
ואפודא כדין שריא עליה שכינתא. ואינון תריסר אבנין גליפין בשמהן דכלהו שבטין וכל שבטא
ושבטא אתגליף על אבנא חד. משקען הוו אתוון באבנין, וכד נהרין אתוון הוו בולטות לבר
ונהרין על מה דאצטריכו. ובאתוון כלהו לא הוו תרין אתוון ח"ט בגין דלא אשתכח חובא
בכלהו.

אמר ר' חזקיה אי הכי ח' דשמא גרים יאות, אבל ט' דאיהי את טב ותנינן מאן דחמי ט'
בחלמיה טב ליה בגין דביה פתח אורייתא כי טוב דכתיב (בראשית א: 4) וירא אלהים את האור
כי טוב, והואיל והיא את טב אמאי לא אכתוב באינון שבטין.

אמר ליה בגין דסמיכין תרין אתוון אהדדי. ותו דהא את ט' גניז וטמיר ואיהי נהיר
נהירו דכלהו דהא את דא נהירו דכלהו הוי ולא נהירו אשתכח בר מאת דא דכתיב וירא אלהים
את האור כי טוב, והוא נהירו דההוא נהורא דגניז וטמיר ועל דא כתיב (תהלים פד: 12) לא ימנע
טוב להולכים בתמים, ודא איהו נהורא דכלהו שבטין ובגין כך לא אתגליף בהו. ותו דכלהו
תריסר נפקי מגו [p. 322] אכסדרוה דא טמירא דאיהי ברזא דאת ט' ובגין כך איהי טמיר וגניז
ולא אתחזי בהו.

ת"ח כל הני אבנין קיימי בארח את וניסא, וכלהו כיון דהו נהרין כדין כהנא רבא הוו
נהירין אנפוי ואתוון נהרין ובלטין לאשתמודעא לבר. וכד הוו נהרין אנפין דכהנא כדין הוו

אשתמודעאן בליטו דאתוון דאיהו לטב ובדא אשתמודעא כהנא אי זכאה הוא אי לאו, ועל דא כלא איהו באת וניסא והא אוקמוה.

רבי אבא הוה שכיח קמיה דרבי שמעון. אמר ליה הא דכתיב (שמות כח: 30) ונתת אל חשן המשפט את האורים ואת התמים, ותנינן אורים דנהרין במלה דאצטריכו תומים דאשלימו במלייהו. תו אגן צריכין למנדע.

אמר ליה ודאי להכי איהו חשן ואפוד לקבל אורים ותומים ודא רזא דתפלין וקשרא דתפלין לקבל תרין אלין. [p. 323] פתח ואמר (שם לג: 23) וראית את אחורי ופני לא יראו. וראית את אחורי, הא תנינן דאחזי ליה קב"ה למשה קשר של תפלין. ופני אלין תפלין ממש, ופני אינון תפלין דאינון רזא עלאה שמא קדישא, [רל ע"ב] אחורי איהו רזא דקשרא דתפלין, והא ידיעא לגבי חברייא בגין דדא אספקלריא דנהרא ודא איהי אספקלריא דלא נהרא. לקבל דא אורים דנהרין במלייהו, תומים דאשלימו במלייהו, דא פנים ודא אחור. ורזא דא קול ודבור, קול אנהיר למללא, דבור אשלים מלה, ותדיר דא בדא סלקן ולא אתפרשן דא מן דא לעלמין. ובגין כך חשן ואפוד דא פנים ודא אחור וכלא רזא חדא בלא פרישו כלל.

אמר ליה אי הכי דלא מתפרשן לעלמין ומאן דאפריש לון הא תנינן דכתיב (משלי טז: 28) מפריד אלוף מהו דכתיב (שמואל א כג: 26) ויהי כברוח אביתר בן אחימלך אל דוד קעילה אפוד ירד בידו, ואילו חשן לא קאמר.

[p. 324] אמר ליה ודאי הכי הוא. כל מה דאיהו חשיב איהו טמיר וגניז ולא אדכר כל כך, כגוונא דא נשאי אפוד בד. מה דאיהו באתגליא יתיר איהו אדכר בגין דיתכסי מה דאיהו בגניזו וטמירו, ועל דא אדכר מה דאיהו באתגליא יתיר. ובגין כך שמא עלאה איהו רזא בטמירו וגניזו ולא אדכר אלא בשמא דאיהו באתגליא, דא אדכר ודא אגניז, דא באתגליא ודא בסתירו, וכל מה דאתגליא איהו אדכר לעלמין. שמא דגניז איהו יהו"ה, שמא דאיהו באתגליא איהו אדניי, ועל דא אכתוב באתוון טמירין ואקרי באתוון אלין ואתכסי דא בדא למהוי יקרא עלאה טמיר וגניז לעלמין. ובכל ארחי דאורייתא הכי הוא אתגליא וסתירא, וכל מלין דעלמא בין דעלמא דין ובין דעלמא דלעילא כלהו איהו טמיר וגליא.

פתח ואמר (יונה א: 8) ויאמרו אליו הגידה נא לנו באשר למי הרעה הזאת לנו מה מלאכתך ומאין תבוא מה ארצך ואי מזה אם אתה. האי קרא אית לאסתכלא ביה, כלהו ברזא דחכמתא שאילו דכתיב הגידה נא לנו באשר. הכא שאילו רזא דאיהו באתגליא למנדע אי מזרעא דיוסף קאתי דימא כיון דחמא ארונא דיליה מיד אתבקע והוה יבשתא דכתיב (תהלים קיד: 3) הים ראה [p. 325] וינוס, הים ראה ההוא דכתיב ביה (בראשית לט: 9) וינס ויצא

החוצה, מיד הירדן יסוב לאחור. ועל דא שאילו ליה באשר דכתיב (שם) באשר את אשתו וגו', אם מההוא זרעא אתית צלי דישתוק ימא מינן.

למי, ואי מזרעא דיעקב קאתית דכתיב ביה (שם לב: 18) למי אתה ואנה תלך, ואינון הוו מלאכין קדישין דשדר בשליחותיה ואשתזיב מההוא עאקו, צלי למרדך וישדר מלאכיה ונשתזיב מההוא עאקו.

[p. 326] ואי לאו מה מלאכתך, במה אשתדלותך בכל יומא. ומאין תבא, מאן אינון

אבהתך. מה ארצך, אי היא ארעא דאתחזיא לאתענשא. ואי מזה עם אתה, אי הוא עמלק או חד משבעה עממין דאתחזון לאתענשא. כלא שאילו ליה כדקא יאות.

מה כתיב, ויאמר אליהם עברי אנכי מההוא זרעא דאברהם דאקדיש שמא דמאריה בכל

עלמא. ואת יי' אלהי השמים אני ירא אשר עשה את הים ואת היבשה. אינון לא שאילו ליה אלא מלה באתגליא ובאתכסיא למנדע ביה ואיהו אתיב לון כלא באתגליא.

מה כתיב, וייראו האנשים יראה גדולה. כיון דשמעו שמא דקב"ה מיד דחילו בגין דכלהו

הוו ידעין נסין וגבוראן דעבד קב"ה בימא וכיון דאמר לון שמא דקב"ה מיד דחילו קמיה דחילו סגי. תו אמר לון דאיהו ערק קמיה ועל דא אמרו מה זאת עשית דאנת ערק קמיה ולא עבדת פקודוי, ובגין כך מה זאת עשית דעברת על פקודי דמארך.

ותא חזי כלהו אתגייירו לבתר כד חמו נסין וגבורן דעבד קב"ה בימא ליונה, וכלהו חמו

ליה כד נפל לימא [רלא ע"א] וההוא נונא דסליק ובלע ליה קמייהו, וכד אתא ההוא נונא רבא לעיניהון דכלא [p. 327] ופלט ליה ליבשתא אתו לגביה ואתגייירו כלהו הדא הוא דכתיב (יונה ב: 9) משמרים הבלי שוא חסדם יעזבו.

ות"ח כלהו אלין הוו גרי צדק ואתחכמו באורייתא והוו חכימין עלאין בגין דהא קב"ה

אתרעי בכל אינון דמקרבי לגביה ומקדשי שמיה באתגליא דכד אתקדש שמיה באתגליא שמא דאתכסיא אסתלק על כרסי יקריה דכתיב (ויקרא כב: 32) ונקדשתי בתוך בני ישראל.

ת"ח מה כתיב וירכסו את החושן מטבעותיו אל טבעת האפד בפתיל תכלת. אמאי בפתיל

תכלת, אלא לאחזאה דהאי תכלא אתקשר בכלא ועל דא כלא איהו ברזא עלאה.

מה כתיב, פעמון זהב ורמון ואוקימנא וכלא איהו ברזא עלאה כדקאמרן. מה כתיב,

ונשמע קולו בבאו אל הקדש לפני יי', בגין דאצטריך קלא דאשתמע וברכאן ישרון על עלמא

בגיניה דכהנא דאיהו מברך כלא ופלח כלא. פעמון זהב, הא אוקימנא. רמון, דאתמליא כרמונא דא דאיהו אתמליא מכלא וכלא אוקימנא.

[p. 328] ויעש את מעיל האפד מעשה ארג כליל תכלת. הא אתמר ברזא דחשן ואפד וכלא חד. כליל תכלת, דהכי אתחזי כמא דאוקימנא דתכלא איהו רזא דנהורא דכרסייא, תכלא דאיהו בקשורא דנהירו חוורא כלא כחדא ועל דא תכלא לאפודא איהו.

אמר רבי שמעון הני מאני דלבושין דכהנא כלהו רזא עלאה איהו למהוי לבושין דלתתא כגוונא דלעילא. תא חזי כיון דמיכאל כהנא רבא איהו ואתי מסטרא דימינא אמאי כתיב בגבריא (דניאל יב: 7) האיש לבוש הבדים, דהא לבושין לכהנא רבא איהו. אלא מהכא דשמאלא אתכליל בימינא תדיר ואתלבש באינון לבושין.

תו דהא גבריא איהו אתמנא שליחא בהאי עלמא וכל שליחא דאתמנא בהאי עלמא אצטריך לאתלבש בלבושין דהאי עלמא, והא אוקימנא ברזא דנשמתא כד סלקא לעילא אתלבשת בלבושא כגוונא דלעילא בגין למהוי תמן, וכן כד נחתת לתתא מלעילא כלא איהו כגוונא דההוא אתר דאזלת תמן. כגוונא דא כל אינון שליחן דאתמנן בשליחותא בהאי עלמא והא אוקימנא.

ותא חזי האי מעילא דאפודא לחפיא עליה כד לביש ליה. כתיב (תהלים קלט: 5) אהור וקדם צרתני ותשת עלי כפכה. האי קרא הא אוקמוה, אבל תי"ח בשעתא [p. 329] דברא קב"ה לאדם דכר ונוקבא אתבריא והו תרווייהו דא עם דא קשירן נוקבא לאחורא ודכורא לקמא עד דנסר לון קב"ה ואתקין לה ואעיל לה לקמיה דאדם לאסתכלא אנפין באנפין, וכיון דאסתכלו אנפין באנפין כדן אסגי רחימותא בעלמא ואולידו תולדין בעלמא מה דלא הוה מקדמת דנא והא אוקימנא.

ולבתר דחב אדם ואתא נחש על חוה ואטיל בה זוהמא אולידת חוה לקין והוה דיוקניה דיוקנא דלעילא ותתא מרזא דזוהמא דסטרא אחרא ומסטרא דלתתא, ועל דא איהו הוה קדמא דעבד מותא בעלמא בגין דסטרא דיליה גרים. חויה ארחיה הני למהוי כמין לקטולא, ההוא דאתי מניה ארחיה נקיט ואזיל ועל דא כתיב (בראשית ד: 8) ויהי בהיותם בשדה ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו. [p. 330] אשכחנא בספרין קדמאין דכד קטל ליה קין להבל הוה נשיך ליה נשיכין [רלא ע"ב] כחויא עד דאפיק נשמתיה וקטל ליה, וכל מלין אהדרו ליסודא קדמא ואי לאו דהוה קין מההוא סטרא לא אשתכח הכי לגבי אחוה.

ועל דא כיון דחזא אדם דאתקטל הבל ואתתרך קין אמר מה אנא אוליד מכאן ולהלא. אתפרש מאתתיה מאה ותלתין שנין ורוחין נוקבי מסאבי הוו אתיין ומתחממן מניה ואוליד רוחין ושדין ואקרון נגעי בני אדם ואוקימנא. לבתר קני ואתלבש בקנאה ואתחבר באתתיה ואוליד לשת דכתיב (בראשית ה: 3) ויולד בדמותו כצלמו ויקרא את שמו שת, דא איהו בדמותו כצלמו מה דלא הוה הכי בקדמיתא באינון בנין קדמאי דהוו מקדמת דנא, בגין דהא בקדמיתא

אתחברותא אחרא הוה לגביה ואוקמוה עד דאתת חוה ואתקין לה קב"ה לגביה דאדם
 ואתחברו אנפין [p. 331] באנפין, ועל דא כתיב (שם ב: 23) לזאת יקרא אשה, דא איהי אתתא
 אבל אחרא לא אקרי הכי והא אוקמוה. ובגין כך אדם וחווה כחדא אתבריאו דכתיב (שם ה: 2)
זכר ונקבה בראם ויברך אותם, תרווייהו כחדא הוו, ועל דא אחור וקדם צרתני וגו'.
 ת"ח אפודא וחושנא אחור וקדם הוו וכד כהנא אתלבש בהו הוה דמי בדיוקנא עלאה,
 והא אתמר דכדין אנפוי נהירין ואתוון בולטות וסלקין לעילא מנהרן וכדין הו ידעי מלה. ובגין
 כך תקונא דחושנא ותקונא דאפודא כחדא מתקשרן ואע"ג דתקונא דדא לאו איהו כתקונא
 דדא וכלא ברזא חדא, [p. 332] קשורא דדא בדא לאתיחדא חושנא באפודא בארבע עזקן
 דאתקשרן בהאי אתר ובהאי אתר, ואינון רזא דאינון רתיכין דמתקשרן בהאי סטרא דלתתא
 לאינון דלעילא וכלא איהו ברזא דאופנים וחיות.
 כתיב בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ, ואוקמוה דהא כלא כגוונא דא
 אתעביד משכנא. כגוונא דעלמא תתאה עבד כגוונא דעלמא עלאה וכל עובדוי דעבד כגוונא
 דלעילא, הכי נמי משכנא כל עובדוי אינון כגוונא דעלמא עלאה. רזא דא כל עובדין דמשכנא
 כלהו עובדין ותקונין דלעילא ותתא בגין לאשראה שכינתא בעלמא בדירין עלאין ובדירין
 תתאין. כגוונא דא גן עדן לתתא איהו כגוונא עלאה וכגוונא תתאה, כל ציורין וכל דיוקנין
 דעלמא כלהו תמן. ועל דא עבידת משכנא ועבידת שמים וארץ כלהו כחדא.
 כתיב (ישעיה מ: 26) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה וגו'. האי קרא אוקמוה, אבל
 ת"ח אי בגין דיסתכל ב"נ עינוי לעילא וזקיף לון לעילא יכיל למנדע ולאסתכלא במה דלא
אתרשי למנדע ולמיחמי. אלא שאו מרום עיניכם, מאן דבעי לאסתכלא ולמנדע בעובדוי דקב"ה
זקני עינוי לעילא ויחמי כמה חיילין וכמה משריין עובדין משניין רברבין אלין מאלין, וכדין
 תחמון ותשאלון מאן ברא אלין.
 [p. 333] מי ברא אלה, הא אוקימנא רזא מי ברא אלה דאיהו אתר דקיימא מרום גניז
 וסתים ולא ידיע וקיימא תדיר לשאלא בגין דלא אתגליא ההוא אתר.
המוציא במספר צבאם. מאי המוציא, אלא בגין דההוא אתר דטמיר וגניז אפיק כלא
 ברזא דקול דנפיק משופר וההוא קול איהו כל חילין עלאין וחושבנא דכלא, ומתמן אשתכח
 רזא דמהימנותא עלאה בכל אינון סטריין עלאין עד דנגדין דרגין ואתמשכאן לתתא ואתפרשאן
 כמה חילין לזנייהו כלהו קיימן בחושבנא ואקרון בשמא.
מרוב אוניס, דא סטרא דימינא. ואמיץ כת, דא סטרא דשמאלא. איש לא נעדר, סטריין
 דנגדין מתריין עיבר. [רלב ע"א]

ד"א שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה. האי קרא כד אתקם משכנא והוה אתתקן, כל מאן דחמי ליה למשכנא ואסתכל לעילא ותתא כלא חמי במשכנא בגין דכל עובדוי דעלמא כלהו אתתקנו ביה במשכנא והא אוקימנא, כל מאן דחמי אינון קרסים במשכנא ואסתכל בהו הוה מסתכל בנהירו דלהון בנהירו דככביא בגין דהכי קיימן ככביא ברקיעא.

[p. 334] פתח ואמר (תהלים קמוח: 5-1) הללויה הללו את יי מן השמים הללויה במרומים, הללויה כל מלאכיו הללויה כל צבאיו, הללויה שמש וירח הללויה כל כוכבי אור, הללויה שמי השמים והמים אשר מעל השמים, יהללו את שם יי כי הוא צוה ונבראו. ת"ח תושבחתא דא אמר דוד לקבל רזא דשמא קדישא דאיהו כללא דתושבחתא דכלא. תרין תושבחן אינון כגוונא דרזא דשמא קדישא עלאה, דא ותושבחתא בתראה דכלא דכתיב (שם קנ: 1) הללויה הללו אל בקדשו וגו'. אבל דא הוה על עשר אמונים ודא הוה על שבע וכלא רזא חדא בשמא קדישא.

הללויה הללו את יי מן השמים איהו שירותא דשית סטרין לאתפשטא לתתא דדא איהו רזא דקיימא לשאלה כד"א (דברים ד: 32) כי שאל נא לימים ראשונים אשר היו לפניך למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ ולמקצה השמים ועד קצה השמים. עד הכא אית רשו לשאלה, מכאן ולהלא לית רשו לשאלא בגין דאיהו אתר טמיר וגניז, ועל דא הללו את יי מן השמים.

[p. 335] הללויה במרומים, אלין תרין סטרין דאינון רומא דשירותא ימינא ושמאלא ומהכא אתפשטאן כלהו אחרנין לתתא ברזא דדרגין לאתתקנא כדקא יאות.

הללויה כל מלאכיו, אלין תרין קיימין דקיימי תחות גופא למשען גופא עליהו. ת"ח אינון קיימין דגופא אשתען עליהו קיימי הכא ברזא דמלאכין בגין דירכאן אינון שליחן למיזל מאתר לאתר ומרזא דא נפקין אינון דאקרון מלאכים דאינון שליחן למהך בשליחן דמאריהון מאתר לאתר.

הללויה כל צבאיו, דא איהו אתר דנפקי מניה כל חילין קדישין עלאין רזא דאת קיימא קדישא ואיהו רשים מכל שאר רבוון כדקא אמרן דכתיב (ישעיה מח: 2) יי צבאות שמו, אות איהו בכל שאר חילין ורבוון.

הללויה שמש וירח, ביה קיימא רזא דא ואיהו שמשא לאנהרא וביה קיימין ככביא עלאין דנהרין ומזלי והא אוקימנא.

לבתר אהדר לעילא לההוא אתר דקיימא ברומא דמרומים ותמן תקיעו דכלא. לבתר הללו את יי מן הארץ, לקבל אלין אש וברד וגו'.

[p. 336] ת"ח אינון ככבים לתתא קיימין במשיכו דאתמשכאן מרזא עלאה בגין דכלא קיימא בדיוקנא עלאה והא אוקימנא, ובגין כך כל אינון ככביא ומזלי מרום רקיעא כלהו קיימי

לאנהגא ביה עלמא דלתתא מניה ומתמן אתפשטאן דרגין עד דקיימין דרגין לאינון ככביא דלתתא דכלהו לא קיימי ברשותיהו כלום והא אוקימנא וכלהו קיימאן ברשותא דלעילא ועל דא כתיב (ישעיה מו: 13) יעמדו נא וישיעך הוברי שמים החוזים בככבים, וכלא איהו ברשותא ואתמר.

ויעשו את הכתנות שש וגו' ואת המצנפת שש ואת פארי המגבעות שש ואת מכנסי הבד שש משזר. רבי יוסי פתח (שם ב: 2) והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית יי' בראש ההרים ונשא מגבעות ונהרו אליו כל הגוים. והיה באחרית הימים, כד יפקוד לה קב"ה לברתא דיעקב ויקים לה מעפרא ויתחבר שמשא בסיהרא כדן נכון יהיה הר בית יי', דא ירושלם לעילא דיהא מתתקנא בתקונהא לאתנהרא בנהורא דלעילא דכל נהורא לאו איהו לאתתקנא אלא בנהורא דלעילא דבההוא זמנא אתנהיר עלה נהורא עלאה על חד שבעה ממה דהוה מקדמת דנא כמא דכתיב (שם ל: 26) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים.

[p. 337] בראש ההרים. בראשי מבעי ליה, מאי בראש. אלא תקונא דא דיהא לה [רלב ע"ב] בראש ההרים איהו. ומאן איהו ראש ההרים, דא כהנא רבא דאיהו ראש ההרים רישא דכלא לסטר ימינא, ודא איהו דמתקן לביתא תדיר דמברך לה לאנהרא אנפאה, ועל דא יהיה נכון. ובמה יתקן לה, באינון לבושין דאינון כגוונא דלעילא כמא דאוקמוה, ואינון לבושין כלהו קיימן ברזא דשית. והאי ביתא כד יהא אתתקן בהאי ראש ההרים דאיהו כהנא כדן יתקשר ויסתלק לעילא בקיומא עלאה ויתנהיר עלמא מההוא נהירו עלאה, כדן ונשא מגבעות, מכל שאר חילין ומשריין עלאין וכדן ונהרו אליו כל הגוים.

ת"ח בזמנא דכהנא פריס ידוי כדן רוחא עלאה אנהיר ונפיק וכל בוצינין נהרין ונהורין אתמשכאן ואתקשראן אלין באלין עד דאתנהיר אנפאה דכנסת ישראל וכלא על ידא דנהורא קדמאה דאיהו כהנא. כד אתעא כהנא לתתא יתער כהנא לעילא, בעובדין דלתתא אתער אתערותא לעילא, ועל דא נכון יהיה הר בית יי' בראש ההרים.

[p. 338] ונהרו אליו כל הגוים, בגין דהשתא כל שאר עמין אית לון ממנן ברקיעא עלייהו ובההוא זמנא יבער לון ויפיל לון קב"ה משולטניהון דכתיב (ישעיה כד: 21) ופקדתי יי' על צבא המרום במרום. וכיון דכלהו אתעברו משולטניהון כדן קב"ה אתתקף בלחודיה כד"א (שם ב: 11) ונשגב יי' לבדו ביום ההוא, וכדן ונהרו אליו כל הגוים הה"ד ואמרו עמים רבים לבן ונעלה אל הר יי' אל בית אלהי יעקב וגו'. וכלא בשעתא דכהנא דאיהו ראש ההרים ינהיר לה וכלא איהו ברזא דשש, שית אינון בכל סטרין דינהיר לה דהא ברזא דשית אנהיר לה.

רבי אלעזר ורבי יצחק ור' יהודה הוו אזלי בארחה. א"ר אלעזר עידן איהו למהך בשכינתא בגין דשכינתא לא תשרי עלן אלא מגו מלי דאורייתא. א"ר יהודה מאן דאיהו רישא ליפתח ברישא. פתח רבי אלעזר ואמר (תהלים קיט: 141) צעיר אנכי ונבזה פקודיך לא שכחתי. צעיר אנכי ונבזה, דוד מלכא איהו לזמנין [p. 339] קא משבח גרמיה ואמר (שם יח: 51) ועושה חסד למשיחו לדוד, וכתיב (שמואל ב כג: 1) נאם דוד בן ישי ונאם הגבר הוקם על משיח אלהי יעקב, ולזמנין עבד גרמיה מסכנא דכתיב (תהלים פו: 1) כי עני ואביון אני, וכתיב צעיר אנכי ונבזה, ואיהו אמר (שם קיח: 22) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. אלא בזמנא דהוה סליק בדרגא דשלמא ואסתלק בדינא קשוט הוה קא משבח גרמיה, ובזמנא דחמא גרמיה בעקו ושנאו מדחקין ליה כדין מאיך גרמיה והוה קרי גרמיה מסכנא זעירא מכלא. מאי טעמא, בגין דהא לזמנין הוה שליט ולזמנין הוה בעאקו דשנאו, ועכ"ד איהו שליט תדיר עלייהו ולא יכילו ליה. ודוד מלכא איהו שפיל גרמיה לגבי קב"ה דכל מאן דמאיך גרמיה קמי קב"ה איהו זקיף ליה על כלא, ובגין כך אתרעי ביה קב"ה בהאי עלמא ובעלמא דאתי, בהאי עלמא דכתיב (ישעיה לז: 35) וגנתי על העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי, בעלמא דאתי דכתיב (הושע ג: 5) ובקשו את יי' אלהיהם ואת דויד מלכם אשר אקים להם. דוד איהו הוה מלכא בהאי עלמא ודוד איהו יהא מלכא לזמנא דאתי, ועל דא אמר אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה.

[p. 340] ת"ח בשעתא דסיהרא אעדת נהורא ולא נהירת כדין איהי במסכנותא בכל סטרין ואתקדרת ולית לה נהורא כלל, וכד שמשא אהדר לקבלה ואנהיר לה כדין אתקשטת לגביה כנוקבא דאתקשטת לגבי דכורא וכדין איהי שלטא [רלג ע"א] בשולטנו בעלמא. ועל דא דוד הוה מעטר גרמיה בהווא גוונא ממש. לזמנין איהו מסכנא ולזמנין איהו בעתרא בעתירו דכלא, ובגין כך הוה אמר צעיר אנכי ונבזה, ועם כל דא פקודיך לא שכחתי. כגוונא דא אית ליה לבר נש לאשפלא גרמיה בכלא למהוי איהו מאנא דקב"ה אתרעי ביה והא אוקמוה דכתיב (ישעיה נז: 15) ואת דכא ושפל רוח. השתא אנא אפתח ברישא.

פתח ואמר (יחזקאל מ: 3) ויבא אותי שמה והנה איש מראהו כמראה נחשת ופתיל פשתים בידו וקנה המדה והוא עומד בשער. האי חמא ליה יחזקאל בהווא חיזו דנבואה והאי איהו איש דאיהו שליחא באינון לבושין והכא לא אמר אלא איש ולא אמר האיש לבוש הבדים. אלא בשעתא דעביד שליחותא למעבד דינא או לאחזאה דינא אקרי לבוש הבדים ובשעתא דלא אתי להכי אשתני לגוונא אחרא. כפום שליחותא הכי שני חיזו דיליה באינון לבושין ואשתני

מלבושין ללבושין בגין דאיהו תדיר בסטר שמאלא וכמה גוונין אינון דאתלבש בהו וכל אינון דאתיין מסטריה.

[p. 341] מראהו כמראה נחשת, בההוא לבושא דאינון טורי נחשת דאקרון (זכריה ו: 1):

הרי נחשת.

ודא אייתי מדידו למעבד משחתא. האי לאן איהו בוסינא דקרדינותא דטמיר וגניז ומתמן נפקת האי קנה לתתא דאגליד מגו נהירו דאשתביק מבוסינא דקרדינותא כד אסתלק לעילא ואתגלפת גו ספירו דנציץ ולא אתידע. ועל דא ההוא קנה המדה איהו קיימא במדידו דמשחתא דקיימא לתתא.

ולזמנין קנה המדה ולזמנין קו המדה, ועל דא פתיל קנה וכלא משחתא למעבד מדידו. התם כל מדידו דיחזקאל איהו הוה בההוא קנה המדה ובעובדא דמשכנא כלא הוה בקו המדה.

[p. 342] במשכנא בההוא מדידו דלתתא דאיהו קו המדה כגוונא דההוא פתילה דכד שרי לאתפשטא בכל אמה חד קשרא ובההוא משחתא מדיד ואקרי אמה, ובגין כך שמנה ועשרים באמה, דדא הוא ארכא, ופותיא ארבע באמה, ולא כתיב ארבע אמות בגין דאמה מדיד לכל סטר.

והאי נפקא מרזא דבוצינא דמדידו דהאי לתתא מההוא מדידו דלעילא אשתכח. מדידו דלתתא זעיר אלף וחמש מאה סטרין וכל סטרא תריסר אלפי אמין, ועל דא אמה חד אזיל בכלהו וההוא אמה דמדיד דא אתפשט קו משחתא ואתגליא אמה ומדיד וכן בכל אינון משחתני. שמנה ועשרים באמה, איהו ארכא בחד אמה ופותיא ארבע בההוא אמה. אשתכח אמה חד דאיהו תלתין ותריין שלישים כד"א (ישעיה מ: 12) וכל בשליש עפר הארץ, ואלין תלתין ותריין לקבל ל"ב שבילין דנפקי מלעילא.

וכד אתעביד משחתא דארכא בהאי מדידו איהו ארבע סטרין ההוא ארכא וכל סטרא שבע אמין דלהכי סלקן אינון שבע אמין לארבע סטרין ברזא דשבע דאינון תמניא ועשרים דאינון בארכא בגין דשבע איהו רזא עלאה בכלא וכל אינון תלתין ותריין שבילין כלילן בשבע ברזא דשמה קדישא.

[p. 343] ואי תימא הא כתיב מדה אחת לכל היריעות. ודאי מדה אחת איהו אע"ג

דאתפשט אמה בתר אמה ודא בתר דא וכלא ברזא דבוצינא דלעילא קא אתיא למהוי עילא ותתא משחתא חדא.

ודא איהו משחתא דאיהו בקדושה יתיר בגין דאית משחתא אחרא דאיהי לחפיה על דא דאיהו לגו דהא במשחתא אחרא דחפיה על דא סלקא בחושבנא בחושבן ד"ל ולגו כחושבן ל"ב, ודא איהו רזא [רלג ע"ב] דחפיה דא על דא ל"ב לגו ד"ל, ל"ב איהו קיימא לגו, ד"ל לבר, בגין

דהא משחתא קדמאה דאיהי קדישא בגוונין קדישין דאינון שש משזר ותכלת וארגמן ותולעת שני אלין גוונין קדישין וכל חושבן דיליה סלקא לחשבן ל"ב, ומשחתא תניינא דאיהי לבר לחפייא על דא איהי סלקא לחשבן ד"ל, ודא איהו רזא דכתיב (תהלים מא: 2) אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו יי, ביום רעה ממש, ימלטהו יי רזא דחושבנא לגו דאיהו רזא ל"ב. וההוא חושבנא דלבר מה כתיב, ועשית יריעות עזים לאהל על המשכן. יריעות עזים, אמאי עזים, אלא רזא דגוונא דיליה למיהב דוכתא ברזא דקודשא ובגין כך יריעות עזים ודאי.

[p. 344] כתיב (שיר ו: 11) אל גנת אגוז ירדתי לראות באבי הנחל וגו'. הא אוקמוה אבל

מה אגוז אית ליה קליפה דסחרא וחפיא על מוחא ומוחא לגו, אוף הכי בכל מלה דקודשא קדושה לגו וסטרא אחרא לבר ורזא דא (חבקוק א: 4) רשע מכתיר את הצדיק, ועל דא אקרי אגוז והא אוקמוה.

ת"ח כל מאן דאוסוף גרע וסימנך פרי החג דמתמעטין ואזלין. אוף הכא נמי במה דלגו כתיב ואת המשכן תעשה עשר יריעות, במה דלבר כתיב עשתי עשרה יריעות, אוסף אתוון וגרע מחושבנא, אוסף חושבנא וגרע. אוסף חושבנא דכתיב (שמות כו: 1) ארך היריעה האחת שלשים באמה ורחב ארבע באמה. וכד סליק לחושבנא סליק לחושבן ד"ל דלית בכל אינון זיני מסכנותא כההוא דאקרי דל, ובגין כך כד סליק בחושבנא יתיר סליק בגרעו. וכד האי גרע בחושבנא גרע בסליקו דסליק לרזא דל"ב דאיהו רזא דכל מהימנותא ואיהו רזא דשמא קדישא. ועל דא דא סליק ודא גרע, דא סליק וגרע, ודא גרע וסליק, דא לגו ודא לבר.

[p. 345] קו המדה שרי לאתפשטא ומדיד משחתא לקרשים דכתיב ויעש את הקרשים

למשכן עצי שטים עומדים, ואלין אינון רזא דשרפים והא אוקמוה דכתיב עצי שטים עומדים, וכתיב (ישעיהו ו: 2) שרפים עומדים.

מדידו דמשחתא דא עשר אמות ארך הקרש ואמה וחצי האמה. הכא כתיב עשר אמות

ולא כתיב עשר באמה. אלין תלת תלת דאינון תשע וחד דשריא עלייהו ודא איהו רוחא חדא דשריא עלייהו. [p. 346] והא אמרן כמה איהו שיעורא דאמה, ודא איהו רזא דשיעורא חד סרי ופלגא דסלקין ולא סלקין בגין דגרעין מאינון אופנים ואוקמוה ברזא דרתיכא קדישא ואינון עשרים, להאי סטרא עשר ולהאי סטרא עשר עד דסלקין לרזא דשרפים עלאין. ולבתר סליק רזא דקדשא עד דאתערו כלהו ברזא דההוא בריח התיכון כמה דאוקמוה, ועל דא פלגא אית ביה בלא שלימו.

רזא דהאי משחתא לעשרין דפין אינון מאתן ותלתין וכל האי קיימא במדידו בחושבנא,

והכי סליק כל חשבן דנפקא מהאי מדידו ברזא דאינון שרפים.

יריעות דמשכנא דקאמרן דאינון רזין עלאין דרזא דשמיא והא אוקמוה דכתיב (תהלים קד: 2) נוטה שמים כיריעה, ורזא דהאי בההוא חושבן דקאמרן. ואית יריען דקאמרן ברזא חדא ואית יריען ברזא אחרא וכלא איהו ברזא דלעילא, ועל דא כלא איהו למנדע חכמתא דכל סטרא וסטרא דכל מלה ומלה, ועל דא אבחינ ב"נ בין טב לביש בין רזא דחכמתא ובין מלה דלא קיימא בחכמתא. וברזא דמדידו קדמאה הא אתמר בכמה סטרין איהו רזא דא.

[p. 347] רזא דארונא דקאים בחושבנא ממה דאיהו נטיל וממה דאיהו קביל וממה דאית ביה. ממה דאיהו מקבל דאיהו תרין סטרין ונטיל מאינון [רלד ע"א] תרין סטרין, ועל דא אמה איהו בסטרא דא ואמה בסטרא דא ופלגא דיליה, ובגין כך אמתים וחצי ארכו, אמתים מתרין סטרין ופלגא דיליה. האי בארכא, בפותיא ורומא אמה וחצי, חד מההוא סטרא יתיר דקא נטיל כגוונא דימינא ושמאלא ופלגא דיליה דהא לא שרא מלה אלא על מלה ובגין כך פלגא בכל חושבן וחושבן, ובגין כך ארונא מקבלא מכלא וקיימא ברזא דחושבנא בכלא. והא אוקמוה על מה איהו מחפיא בדהבא לגו ולבר, והאי איהו שיעורא למיקם במדידו קדמאה וכלא קאים ברזא חדא. פתורא כהאי גוונא דמדיד בההוא שיעורא קדמאה. אבל האי מדידו על מה דקיימא ברזא דאורייתא ובההוא משחתא קדמאה דקאמר אבא לית ביה למעבד שיעורא יתיר כמה דאיהו ברזא לחכימי עליונין למנדע בה רזא [p. 348] דחכמתא לאבחנא בין טב לביש בין חכמתא עלאה לחכמתא אחרא. כלהו עובדין אחרנין כלהו במדידו דאמה בההוא משחתא בר משחתא דחשן דאיהו זרת והא אוקמוה.

ת"ח כתנת אע"ג דכלהו אתעבידו ברזא דקדשא כלא איהו ברזא דשש ובעובדא דשש וקיימא בשש וכלהו תקונין לאתלבשא ולאתקנא בהו שש וברזא דשש וכלא ברזא דקו המדה. וקנה המדה בההוא מדידו דיחזקאל בגין דאיהו ביתא לאתקיימא באתריה באינון כותלין באינון שורין באינון פתחין באינון דלתין בגין למהוי כלא במדידו. אבל לזמנא דאתי משחתא ההיא מה כתיב, (יחזקאל מא: 7) ורחבה ונסבה למעלה למעלה, בשעתא דישרי ביה קנה המדה סלקא לעילא לעילא לארכא ולפותיא למהוי אתפשטותא דביתא בכל סטרין ולא ישגחון עליה לביש כמה דאוקמוה דכתיב (זכריה ט: 1) ודמשק מנוחתו. מההוא זמנא דינא לא ישתכח בעלמא בגין דכלא אתקיים על קיומיה בקיומא שלים כד"א (שמואל ב ז: 10) ולא ירגו עוד ולא יוסיפו בני עולה לענותו וגו'.

[p. 349] ות"ח כל משחתין וכל מדידין כלהו קיימין בהאי עלמא בגין לאתקיימא האי עלמא ברזא דגוונא דלעילא לאתקשרא האי עלמא בעלמא דלעילא למהוי כלא חד ברזא חדא. ובההוא זמנא דקב"ה יתער לחדותי עלמא כדין ישתכחון כלהו עלמין ברזא חדא ויקרא דקב"ה בכלא וכדין כתיב (זכריה יד: 9) ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד.

פתח ר' יהודה אבתריה ואמר (תהלים כה: 14) סוד יי' ליראי ובריתו להודיעם. האי קרא הא אוקמוה אבל סוד יי' ליראי, ההוא רזא עלאה דקיימא בגניזו דאיהו סתים וגניזו לא קיימא אלא ליריאי דאינון דחלין לקב"ה תדיר ואינון אתחזון לאינון רזין עלאין ולמהוי אינון רזין עלאין בגניזו וסתימו כדקא יאות בגין דאינון רזין עלאין. אבל ובריתו להודיעם, רזא דאיהו קיימא בברית קיימא. להודיעם בגין דאיהו אתר דקיימא באתגליא למנדע.

[p. 350] תוסוד יי' ליראי, דאינון רזין דקיימן בדחילו ואינון דחלי חטאה דחלי בהו באינון רזין עלאין, אבל ובריתו להודיעם, למנדע ולפרשא מלין בגין דאינון מלין דקיימן לפרשא.

ת"ח בארבעין ותרין אתוון אתגליף עלמא ואתקיים וכלהו עטרא דשמא קדישא. כד מצטרפאן סלקין באתווי לעילא ונחתין לתתא, מתעטרן עטרין בארבע סטרי עלמא ויכיל לאתקיימא. ולבתר נפקו אתוון וברו עלמא לעילא ותתא בעלמא דיחודא ובעלמא דפרודא ואתקרון הרי בתר טורי דפרודא דמתשקינן כד סטרא דדרום שארי לקרבא [רלז ע"ב] בהדיה, וכדין מיא נגדין ובחילא דא דעילא נגיד כלא הוא בחדו.

כד מחשבה סליק ברעו דחדוה מטמירא דכל טמירין מטי ונגיד מגויה חד זיהרא, מתקרבין דא בדא והא אוקמוה. ואינון ארבעין ותרין אתוון אינון רזא עלאה ובהו אתברי עלמא, עלמא עלאה ועלמא תתאה, ואינון קיומא ורזא דכל עלמין, [p. 351] ועל דאיהו רזא דכל עלמין כתיב סוד יי' ליראי ובריתו להודיעם, דא רזא דאתוון גליפין טטקוטאי מסינטן בגלפוי באתגליא.

כתיב ונתת אל חשן המשפט את האורים ואת התומים, והא אוקמוה את האורים, דנהרין רזא דאספקלריא דנהרא ודא איהו גליפו דאתוון דשמא קדישא ברזא דארבעין ותרין דבהו אתברו עלמין והוו משקעין ביה. ואת התומים, רזא דאינון אתוון דכלילן באתר דאספקלריא דלא נהרא ואיהי אתנהגא בשבעין ותרין אתוון גליפאן דאינון רזא דשמא קדישא וכלהו אקרון אורים ותומים.

[p. 352] ת"ח כד אינון אתוון משקעאן תמן בההוא חילא נהרין אתוון אחרנין דגליפו באינון שמהן דשבטין ונהרין או אתחשכאן וכלא בההוא רזא דאינון אתוון דשמהן קדישין כדקאמרן, ואינון אתוון דשמהן קדישין אינון אתיין על רזא דאורייתא וכלהו עלמין אתיין ברזא דאלין אתוון. אלין שמהן הוו גניזין משקעאן תמן ושמהן דשבטין הוו בלטין אתוון דילהון לעילא ועל דא כלא מרזא דאינון אתוון וכלא אוקימנא.

והא אתמר ברזא דאתון דאורייתא, ב' דאורייתא שראת בה והא אוקמוה ב' ברא ודאי בחילא עלאה בתקיפו דרזא דאינון אתון. ב' נוקבא, א' דכר. כמה דב' ברא הכי נמי א' אפיק אתון כללא דעשרין ותריין אתון.

ה' זוגא שמים למיהב ליה חיין ולאשראה ליה. ו' הארץ למיהב לה מזונא ולא תקנא לה ולמיהב לה ספוקא דאתחזי לה, ורזא דא בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. ו' ואת כללא דעשרין ותריין אתון ומתזן ארעא וארעא כליל לון לגווה כד"א (קהלת א: 7) כל הנחלים הולכים אל הים, והיינו רזא ואת הארץ דכניש לכלא בגווה וקבילת לון. הארץ נטלא ו"ן וקבילת לה לאתזנא.

[p. 353] ורזא דא משכנא לא אתתקן אלא על ידא דמשה בגין דמהווא סטרא אתער דרגא אחרא עלאה לקיימא ליה למהוי קיומא דכלא, ורזא דא ויקם משה את המשכן, קיומא דיליה הוה באינון אתון דאתבריאוו בהו שמיא וארעא. ובגין כך כל עובדין דמשכנא הוה בצלאל עביד לון ברזא דגלופא דאתון דשמיא וארעא אתבריאוו בהו ועל דא אקרי בצלאל בגין דהוה ידע בצלאל גלופא דאתון דאתבריאוו בהו שמיא וארעא, ואי לאן דהוה ידע להו בצלאל לא יכיל למעבד אינון עובדין דמשכנא. מ"ט, אלא כגוונא דמשכנא עלאה לא הוה ולא אתתקנו כל עובדוי אלא בהווא רזא דאינון אתון אוף הכא משכנא דלתתא לא הוה ולא אתתקן אלא ברזין דאינון אתון.

בצלאל הוה מצרף אינון אתון וברזא דכל צרופא וצרופא הוה עביד אומנותא וכל עבידא ועבידא דמשכנא בכל צרופא הוה עביד חד אומנו וכל מה דאתחזי ליה, וכן בכל עבידאן דמשכנא ובכל אינון שייפין ותקונין דמשכנא כלא הוה בצרופא דאתון דשמא קדישא. וכד אתא לאקמא ליה לא הוה יכיל למיקם ליה. מ"ט, בגין דרעותא דסלקן אינון אתון לא אתמסר אלא למשה בלחודוי ואיהו הוה ידע ההוא רעותא דסלקן כל אינון אתון ועל דא [רלה ע"א] אתקם משכנא על ידיה דכתיב ויקם משה, ויתן משה, וישם משה, ובצלאל לא הוה ידע ולא הוה יכיל למיקם ליה.

[p. 354] פתח ר' יצחק אבתריה ואמר (תהלים כא: 5-2) י"י בעוז ישמח מלך ובישועתך מה יגיל מאד, תאות לבו נתתה לו וגו' חיים שאל ממך וגו'. שירתא דא לא אמר לה דוד אלא על תושבחתא דכנסת ישראל דקב"ה חדי לה בחידו דאורייתא דאקריעו דכתיב (שם כט: 11) י"י עז לעמו יתן. ישמח מלך, דא איהי כנסת ישראל דאקרי מלך דכתיב (דברים לג: 5) ויהי בישרון מלך.

ובישועתך מה יגיל מאד, דא ישועה דימינא כד"א ותושע לי ימיני, (תהלים ס: 7) הושיעה ימינך וענני.

ד"א מה יגיל מאד, יי יתירא ודא איהו רזא דברית קיימא קדישא דאיהו חדוותא דכלא, וכלא על האי מלך אתמר.

חיים שאל ממך נתת לו. מהכא אוליפנא דדוד מלכא לא הווי ליה חיים כלל בר דאדם

קדמא ייב ליה מדיליה. והא אוקמוה דדוד מלכא אתקיים שבעין שנין, ואינון [p. 355]

שבעין שנין ייב ליה קב"ה מאינון שנין דאדם קדמא ובהו אתקיים ואתייב ליה אוריכו דיומין בהאי עלמא ובעלמא דאתי, ועל דא חיים שאל ממך נתת לו.

גדול כבודו בישועתך, בגין דאיהו גדול דכתיב (שם קמו: 5) גדול אדונינו ורב כח, ודאי אקרי גדול. ורזא דא (בראשית א: 16) ויעש אלהים את שני המארת הגדולים, גדולים הווי ודאי, ועם כל דא איהו אקרי גדול כמה דאתמר גדול אדונינו ורב כח, וקב"ה לא אקרי גדול אלא בהאי דכתיב (תהלים מח: 2) גדול יי ומהלל מאד בעיר אלהינו הר קדשו, במה איהו גדול, בעיר אלהינו הר קדשו.

(שם כא: 7) כי תשיתו ברכות לעד, בגין דהאי איהו ברכתא דכל עלמא וכל ברכאן

דעלמא מהכא נפקי ודא איהו ברכה ורזא דא (בראשית יב: 2) והיה ברכה, דהא הכא שריין כל ברכאן דלעילא ומהכא נפקי לכל עלמא ועל דא אקרי ברכה.

תחדהו בשמחה. כתיב הכא תחדהו, וכתיב התם (שמות יח: 9) ויחד יתרו, בגין דזמין

קב"ה לאקמא לכנסת ישראל מעפרא ולאתקפא בה ברזא דימינא ולחדותי לה חדתותא דסיהרא בשמשא דכתיב תחדהו בשמחה את פניך. את פניך, למהוי קמך ולמהוי בחדו לקבל אנפך בההוא שלימו דתשלים בההוא זמנא [p. 356] דהא בזמנא דחריב בי מקדשא אתרקינת מכל דאתמליא כד"א (ירמיה טו: 9) אמללה יולדת השבעה וגו', וכתיב (יחזקאל כו: 2) אמלאה החרבה.

ת"י בההוא זמנא דאוקים משה ית משכנא אסתכל בכל אינון עובדין דהווי כדקא יאות

וכדין אוקים ליה וכל אינון עיבידן דהווי במשכנא כל חד וחד אייתיאו ליה למשה ורזא דא

(תהלים מה: 15) בתולות אחריה רעותיה מובאות לך, מובאות לך דכתיב ויביאו את המשכן אל

משה. אמאי ויביאו את המשכן, בגין דהא בההוא שעתא הווי זוגא דמשה לאזדווגא ועל דא

ויביאו את המשכן אל משה כמאן דאייתי כלה לבי חתן בגין דהא בקדמיתא אצטריך לאעלא

כלה לבי חתן כד"א (דברים כב: 16) את בתי נתתי לאיש הזה לאשה, ולבתר איהו ייתי לגבה

דכתיב ויבא אליה, וכתיב (במדבר יז: 23) ויבא משה אל אהל העדות. [p. 357] והכא מה כתיב,

ולא יכל משה לבא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן וכבוד יי מלא את המשכן. מאי טעמא, בגין

דהוה אתתקן כהאי אתתא דאתתקנת ואתקשטת לגבי בעלה ובההוא שעתא דאיהי קא מתקשטא לא אתחזי לבעלה לאעלא לגבה, ועל דא ולא יכל משה וגו', ובגין כך ויביאו את המשכן אל משה. מה כתיב, וירא משה וגו'. [רלה ע"ב]

ת"ח בכל עיבידן דמשכנא בכלהו הוה גוונא תכלא בגין דתכלא איהו גוונא לאתעטרא ברזא דכל גוונין. מה כתיב, ויעשו את ציץ נזר הקדש וגו' ויתנו עליו פתיל תכלת וגו' והא אוקמוה ברזא דכתיב (שמות כח: 36) ועשית ציץ זהב טהור ופתחת עליו פתוחי חותם קדש לה', ויכתבו עליו מכתב פתוחי חותם קדש ליי'.

ברזא דמשכנא קיימין רזין עלאין ברזא דשמא קדישא עלאה. אדניי האי איהו רזא דמשכנא רזא כגוונא עלאה רזא דארונא כמה דכתיב (יהושע ג: 11) הנה ארון הברית אדון כל הארץ. אדון כל הארץ דא הוא רזא קדישא דשמא דאלייף דל"ת נו"ן יו"ד ודא איהו כגוונא דרזא דשמא קדישא עלאה יהו"ה ואתוון אלן כגוונא דאלין.

[p. 358] א איהי י רזא דא כגוונא דא והא אוקמוה. ד איהי רזא ה ודא כגוונא דדא וכלא כגוונא ורזא חדא. נ איהי רזא דאת ו ואע"ג דדא דכר ודא נוקבא אבל דא אתכליל בדא והא אוקמוה נו' ו' איהי באמצעיתא בגין דאיהו כללא חדא. ה איהי רזא דאת י בגין דהכא דא איהי חכמה זעירא דאקרי חכמת שלמה. ואתכלילו אלן אתוון באלין וכלהו רזא חדא כלילן אלן באלין וכלא חד וכלא איהו רזא חדא באתוון קדישין.

[p. 359] ועל דא משכנא דלתתא בארעא קיימא ברזא דמשכנא עלאה וההוא משכנא קיימא ברזא דמשכנא אחרא עלאה על כלא, וכלא איהו כליל דא בדא למהוי חד ועל דא כתיב והיה המשכן אחד.

כתיב (במדבר כד: 20) ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד. ת"ח ביומא דאתקם משכנא דאקים ליה משה כמה דאתמר דכתיב ויקם משה את המשכן דלא הוה יכיל למיקם עד דאקים ליה איהו. למטרוניתא דלית רשו לבר נש אחרא למיקם לה אלא בעלה. אוף הכי כל אינון אומנין כלהו אתו לאקמא משכנא ולא יכיל למיקם על ידיהו עד דאתא משה ואוקים ליה בגין דאיהו מארי דביתא. כיון דאקים משה ית משכנא לתתא אתקם משכנא אחרא לעילא כמה דאוקמוה דכתיב הוקם המשכן. מ"ט הוקם ולא פריש על ידא דמאן, אלא דלא אתקם אלא מרזא דעלמא עלאה דאיהו סתים וגניז על ידא דרזא דמשה בגין לאתתקנא בהדיה.

[p. 360] מה כתיב לעילא, ויבאו כל החכמים העושים [רלו ע"א] את כל מלאכת הקדש וגו'. אלן אינון החכמים העושים ימינא ושמאלא וכלהו שאר סטרין דאינון ארחין ושבילין לאעלא גו ימא ולמליא ליה ואינון עבדו משכנא לעילא ואתקינו ליה. כגוונא דא בצלאל

ואהליאב דא בסטר ימינא ודא בסטר שמאלא, בצלאל לימינא אהליאב לשמאלא, דא מיהודה ודא מדן. ולבתר וכל איש חכם לב, ויבאו כל החכמים העושים והא אוקימנא וכלא כגוונא דלעילא.

בההוא יומא דאתקם משכנא אתבטל מותא מעלמא. אתבטל לא תימא אלא אסתלק מעלמא דלא יכיל לשלטאה כמה דאוקימנא בגין דלא יתבטל יצה"ר מעלמא עד דייתי מלכא משיחא וקב"ה יחדי בעובדוי וכדין (ישעיה כה: 8) בלע המות לנצח. כד אתקם משכנא על ידא דמשה כדין אתפרש חילא דיצה"ר ואתכפיא ולא הוה יכיל לשלטאה. בההוא שעתא אתפרש סמאל תקיפא רוגזא דשמאלא מעל תוקפא דחויא בישא ולא יכיל לשלטאה על עלמא ולא יכיל לאתחברא ביה בבר נש ולמסטי ליה.

[p. 361] ר' יהודה אמר כד עבדו ישראל ית עגלא מה כתיב, (שמות לג: 7) ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה. מ"ט, בגין דחמא יצר הרע דהוה אזיל בינייהו. אמר משה סטרא דקדושה לא תשרי בגו סטרא דמסאבא.

ר' אלעזר אמר כל זמנא דסטרא דקדושה שלטא סטרא מסאבא לא יכיל לשלטאה ואתכפיא קמיה, ועל דא תנינן כל זמנא דירושלם תהא מלאה, רומי חייבא תהא חרבה. פתח ואמר (בראשית כד: 65) ותאמר אל העבד מי האיש הלזה ההולך בשדה לקראתנו ויאמר העבד הוא אדוני וגו'. מה כתיב לעילא, ותשא רבקה את עיניה ותרא את יצחק ותפול מעל הגמל. האי קרא אמאי אצטריך למכתב באורייתא. אי בגין דחמא שפירו דיצחק מ"ט אתרכינת מגמלא. אלא האי קרא רזא איהו. ת"ח ותרא את יצחק. מנא ידעת דאיהו יצחק, אלא ותרא את יצחק חמאת בההיא שעתא מה דלא ידעת, חמאת ליה ברוגזא דדינא קשיא וחמאת דהא סיוס דרוגזא קשיא איהו גמל לתתא ודא איהו רזא [p. 362] דמותא, ובגין כך אתרכינת ואשמיטת גרמה מההוא גמל דהא כד אסתכל דינא קשיא ההוא גמל אתתקף ובגין כך אשמיטת גרמה מינייה ולא יתבה.

ת"ח האי גמל היינו רזא דכתיב (משלי יט: 17) וגמולו ישלם לו, דא גמול דאינון חייביא. והאי איהו גמל דקיימא לאכלא כלא ולשיצאה כלא והאי איהו זמין תדיר לקבל בני נשא, ובגין כך האי מאן דחמי בחלמיה גמל אחמיו ליה מותא דאתגזרת עליה ואשתזיב מינה.

ת"ח האי סטרא דמסאבא אקרי הכי דגרים מותא על עלמא והאי הוה דאסטי ליה לאדם ולאנתתיה וההוא דרכיב עליה איהו סמאל ואיהו אתא למטעי עלמא וגרים מותא לכלא, ובגין כך אתא ושליט על כלא. אדם איהו אמשיך ליה עליה וכיון דאיהו אמשיך ליה לגביה כדין איהו אתמשך אבתרייהו עד דאסטי לון, ובגין כך אמר שלמה (משלי ה: 8) ואל תקרב אל פתח ביתה, דכל מאן דאתקרב גבה כדין איהי נפקא ומתקשטא ואתמשכת אבתריה.

ועל דא רבקה כד חממת דהוה לה לאתדבקה בסטרא דדינא קשיא, כיון דחממת ליה ליצחק רזא דדינא קשיא וחממת דמהוה סטרא נפק דינא אחרא תקיפא מזוהמא דדהבא וכד חממת האי מיד ותפול מעל הגמל בגין לאתרפויי מן דינא מהוהא זוהמא.

[p. 363] ת"ח [רלו ע"ב] כד עבדו ישראל ההוא עובדא וגרמו לההוא חובה מאי טעמא

עגל ולא סטר אחרא. ואי תימא דאינון ברירו עגלא לאו הכי, אלא אינון אמרו (שמות לב: 1) קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו, ואהרן רעותיה הוה לעכבא לון. אלא ודאי עבידתא אתעביד כדקא חזי דהא מסטרא דדהבא נפקת סוספיתא כד אתבריר דהבא ומתמן מתפשטי כל אינון סטרי שמאלא דאינון התוכא דההוא סוספיתא דדהבא ומתפרשאן לכמה סטריין. וכל אינון דאית לון חיזו סומקא גוון דדהבא קיימי בטורי כד שמשא בתוקפיה בגין דתוקפא דשמשא אחזי דהבא ואוליד ליה בארעא, וההוא דממנא בההוא תוקפא דשמשא חיזו דיליה כעגלא ואקרי (תהלים צא: 6) קטב ישוד צהרים, ודא נפקא מגו עגלא התוכא סומקא דדהבא, וכל הני אתיין מההוא סומקא רוח מסאבא דכל אינון דמתפרשי מרוח מסאבא מתפשטי בעלמא.

והאי רוח מסאבא איהו חויה בישא ואית מאן דרכיב עליה ואינון דכר ונוקבא ואקרין אלה דאינון מזדמני בעלמא בכל [p. 364] אינון סטריין דלהון. ורוח קדשא אקרי זאת דאיהי רזא דברית רשימא קדישא דאשתכח תדיר עמיה דב"י, וכן (ישעיה כה: 9) זה יי, (שמות טו: 2) זה אלי, אבל אלין אקרין אלה ועל דא כתיב אלה אלהיך ישראל, ובגין כך כתיב (ישעיה מט: 15) גם אלה תשכחנה ואנכי רזא דזאת לא אשכחך, וכתיב (איכה א: 16) על אלה אני בוכיה, דההוא חובא גרים לון למבכי כמה בכיין.

[p. 365] ד"א על אלה אני בוכיה. מ"ט, בגין דאתיהיב רשו לאתר דא לשלטא על ישראל ולחרבא בי מקדשא ובגין דאתיהיב לון רשו לשלטאה כתיב על אלה אני בוכיה. רזא דמלה על אלה, דא סטרא דמסאבא דאתיהיב לון רשו לשלטאה. אני בוכיה, דא רוח קודשא דאקרי אני. ואי תימא הא כתיב (דברים כח: 69) אלה דברי הברית, הכי הוא ודאי דכל אינון לא מתקיימי אלא מגו אלה דתמן כל לוטיין כמה דאוקימנא דאיהו ארור דכתיב (בראשית ג: 14) ארור אתה מכל הבהמה, ובגין כך אקדים ואמר אלה דקיימא למאן דיעבר דברי הברית. (ויקרא כז: 34) אלה המצות אשר צוה יי, בגין דפקודא דאורייתא לאתדכאה בר נש ולא יסטי לארחא דא ויסתמר מתמן ויתפרש מנייהו. ואי תימא (בראשית ו: 9) אלה תולדות נח, הכי הוא ודאי דהא נפק חס דאיהו אבי כנען וכתיב (שם ט: 25) ארור כנען, ואיהו רזא דא אלה.

ועל דא כל הני התוכא סוספיתא דדהבא, ואהרן קריב דהבא דאיהו סטרא אחרא דיליה דכליל איהו בתוקפא דאשא וכלא חד וסטרא חד דהבא ואשא. ורוח מסאבא דאשתכח תדיר במדברא אשכח אתר בההוא זמנא לאתתקפא ביה. ומה דהו ישראל דכיין מההוא זוהמא קדמאה דאטיל בעלמא וגרים מותא לכלא כד קיימו על טורא דסיני גרם לון כמלקדמין לסאבא לון [p. 366] ולאתתקפא עלייהו וגרם לון מותא ולכל עלמא ולדרייהו בתרייהו הדא הוא דכתיב (תהלים פב: 6-7) אני אמרתי אלהים אתם ובני עליין כלכם, אכן כאדם תמותון וגו'. ובגין כך אהרן אהדר לבתר לאתדכאה ברזא דמהימנותא עלאה באינון שבעה יומין קדישין ולבתר לאתדכאה בעגלא. ות"ח בכלא בעא אהרן לאתדכאה דאי איהו לא הוה לא נפק עגלא. מ"ט, בגין דאהרן איהו ימינא ואיהו תוקפא דשמשא ודהבא. רוח מסאבא נחת ואתכליל תמן ואסתאבו ישראל ואסתאב איהו עד דאתדכי.

[p. 367] מ"ט אסתאב, בגין דנפק עגל דאיהו מסטרא דשמאלא דאיהו שור ומניה עגל,

ואיהו שמאלא כמה דאתמר דכתיב [רלז ע"א] (יחזקאל א: 10) ופני שור מהשמאל. ואהרן דאיהו ימינא אתכליל ביה שמאלא ונפק על ידיה ועל דא אתיהיב ליה עגל כמה דאיהו גרים. ובגין כך האי רוח מסאבא אתתקף ושליט כמלקדמין על עלמא דהא בזמנא דחאבו ישראל אמשיכו עלייהו ההוא יצר הרע כמלקדמין, וכד אתדכו ישראל ובעו לאתדכאה אצטריכו לקרבא שעיר בגין דשעיר איהו חולקא דההוא יצר הרע ההוא רוח מסאבא כדקאמרן. כתיב (תהלים קו: 20) וימירו את כבודם בתבנית שור. מאי תבנית שור, דא עגל. שור מסטרא דשמאלא, אהרן ימינא אתכליל שמאלא ביה ואתתקף ביה ונפק על ידיה. תא חזי וימירו את כבודם, דא שכנתא דאזלת קמייהו ואתחלפו לה בדוכתא מסאבא אל אחר, ובגין כך לא אתעבר זוהמא דא מעלמא עד ההוא זמנא דיעבר ליה [p. 368] קב"ה מעלמא כמה דכתיב (זכריה יג: 2) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ והא אוקימנא.

כתיב (שמות לב: 4) ויעשהו עגל מסכה, וכתיב ואשליכהו באש ויצא העגל הזה, דמשמע דלא עבד ליה. אי הכי מאי ויעשהו. אלא ודאי כמה דאוקימנא דאלמלא אהרן לא אתתקף רוח מסאבא לאתכללא בדהבא אבל כל תקונא דאצטריך אשכח לאתבנאה.

ת"ח אית מאן דעביד חרשין וקא אצלח בידוי, ואית מאן דעביד לון כההוא גוונא ממש ולא אצלח בידוי דהא לעובדין אלין גבר מתקנא אצטריך. תא חזי מבלעם דאיהו הוה מתקנא לאינון חרשין דיליה לאצלחא בידוי בגין דכתיב (במדבר כד: 3) ונאם הגבר שתום העין, שתום העין בלא חד, דחד עינא סתים תדיר וחיזו דעינוי לא הוה בארח מישר, מומא הוה ביה בעינוי. כתיב (ויקרא טז: 21) ושלח ביד איש עתי, זמין בכלא, חזו דעינוי דלא אתכשר. אבל רוחא קדישא מאן דמשתמש בהדיה מה כתיב, (שם כא: 18) כל איש אשר בו מום לא יקרב איש

עור או פסח. [p. 369] והכא כלא אתתקן לרוח מסאבא למיהב ליה דכתא לשלטאה. אשכח מדברא דאיהו חריב מכלא כמה דכתיב (דברים ח: 15) נחש שרף ועקרב וצמאון, דתמן איהו שלטנותא דיליה, אשכח דהבא ספוקא כדקא יאות, אשכח אהרן לאתתקפא בימינא ולא תכללא ביה. כדין אשלים דוכתיה כדקא יאות ונפק ואשתלים.

ומנא לן דרוח מסאבא הוה, דכתיב (שמות לב: 31) אנא חטא העם הזה חטאה גדולה,

חטאה גדולה דא רוח מסאבא נחש קדמאה כדקאמרן בכמה דוכתי. ובזמנא דבעא אהרן לאתדכאה אקריב עגל מההוא סטרא למעבד ביה דינא. בקדמיתא עבד ליה לשלטאה והשתא דיעביד ביה דינא לאכפיא ליה דהא כד אתעביד דינא בסטרא דא אתכפיין כל אינון דשלטי מסטריה.

תא חזי במצרים בההוא סטרא דלהון כתיב (שם יב: 9) אל תאכלו ממנו נא וגו' כי אם צלי אש וגו'. צלי אש בגין דיסלק ריחא נודף. ראשו על כרעיו, לתברא ליה ולאכפיא ליה וכדין כל אינון דאתיין מסטריה לא שלטי. כגוונא דא (במדבר יט: 2) פרה אדומה תמימה אשר אין בה מום וגו' בגין לאכפיא כל אינון סטרי מסאבא דלא ישלטון.

[p. 370] אמר ליה ר' אבא והא פרה קדישא איהי דכיא איהי ואמאי.

אמר ליה הכי הוא והא אוקמוה כללא דארבע מלכוון הויא. פרה, כד"א (הושע ד: 16) כי כפרה סוררה. אדומה, דא מלכות בבל דכתיב (דניאל ב: 38) אנת הוא רישא די דהבא. תמימה, דא מלכות מדי. אשר אין בה מום, דא מלכות יון דאינון קריבין לארחי מהימנותא. אשר לא עלה עליה עול, דא מלכות אדום דלא סליק עליה עול.

ורזא דמלה דא אע"ג דכמה מלין אתייהיבו למדרש בקראי כלהו חד. הא אתמר דכתיב

(איוב יד: 4) מי יתן טהור [p. 371] מטמא לא אחד. מי יתן טהור [רלז ע"ב] מטמא, רזא דא

הכי הוא דדא איהו טהור דנפק מטמא דהא בקדמיתא טמא והשתא דאתעביד ביה דינא ואתייהב ליקידת אשא בנורא דדליק ואתעביד עפר השתא איהו טהור מטמא טהור דנפיק מטמא. ובגין כך כל אינון דמשתדלי בה כלהו מסאבי דהא הכי הוא ודאי וכיון דאתעביד אפר כדין עד דיתכניש ויסתלק מתמן מסאיב לכלא כד"א וכבס האוסף את אפר הפרה את בגדין וטמא. אפר, כד"א (מלאכי ג: 21) ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם. וכיון דאתייהב על האי אפר מים כדין איהו טהור מטמא.

ורזא דמלה דכתיב (במדבר ח: 7) מי חטאת, כד"א (בראשית ד: 7) לפתח חטאת רובץ.

ובגין דאיהי חטאת ודאי בקדמיתא כתיב והוציא אותה אל מחוץ למחנה, ובגין כך אתייהב

לסגן ולא לכהנא רבא. [p. 372] ודא הוא טהור מטמא בקדמיתא טמא והשתא טהור, וכל סטר רוח מסאבא כיון דחמי דא ערק ולא יתיב בההוא דוכתא.

מי חטאת ודאי מי נדה כלא מסאבן, ועל דא שלטא רוח קודשא ורוח מסאבא אתכפיא דלא שלטא כלל. ודא הוא דינא דרוח מסאבא מחוץ למחנה בגין דאיהי רוח מסאבא וכתיב (דברים כג: 15) והיה מחניך קדוש. אתא רבי אבא ונשקיה.

אמר ר' שמעון אע"ג דכל הני מלין בדקאמרן ורוח מסאבא בעי לאכפיא ליה בכל סטרין, תא ואימא לך רזא חדא ולא אתייהיב לגלאה בר לאינון קדישין עליונין. ת"ח להאי אתר דאיהו רוח מסאבא קב"ה יהיב ליה שלטנו למשלט בעלמא בכמה סטרין ויכיל לאנוקא ולית רשו לאנהגא ביה קלנא דבעינא לאסתמרא מניה דלא יקטרג לן בגו קדושא דילן, ועל דא רזא חדא אית לן דבעינן למיהיב ליה דוכתא זעיר בגו קדושא דילן דהא מגו קדושא נפיק שלטנו דיליה. ובעינן גו רזא דתפלין לאצנעא חד שערא דעגלא דיפוק לבר ויתחזי דהא חוטא דשערא דא לא מסאיב בר כד אתחבר האי שערא ואתעביד כשעורה אבל פחות מן דא לא מסאיב. וההוא שערא בעי לאעלא ליה בגו קדושה עלאה דילן ולמיהיב ליה דוכתא בגין דלא יקטרג לן בקדושא דילן ויפוק מן ההוא שערא לבר דיתחזי [p. 373] דכד חמי ליה לההוא בר נש בקדושה עלאה ואיהו חולקא דיליה משתתף לתמן כדין לא יקטרג ליה ולא יכיל לאבאשא ליה לעילא ותתא דהא דוכתא יתב ליה. ואי האי חולקא לא יהיבין ליה דוכתא בהאי קדושא יכיל לאבאשא ליה לתתא וסליק מקטרגא לעילא ואמר פלוני דקא מקדש השתא כך וכך עבד יומא פלוני וכך אינון חובוי עד דימסר דינא על ההוא בר נש ויתענש על ידוי. וכך הוו ישראל עבדי דהוו ידעי רזא דא, כד שראן לאתקדשא בקדושא עלאה ביומא דכפורי הוו מסתכלי מיד למיהיב חולקיה להאי אתר ולמיהיב ליה חולקא בינייהו בגין דלא ישתכח מקטרגא עלייהו ולא ייתון לאדכרא חוביהון דישראל דכמה חבילין וכמה משריין אינון דאזדמנין לנטלא מלה מניה כד אתי לקטרגא. זכאה חולקיה מאן דיכיל לאשתזבא דלא ידכרון חובוי לעילא ולא ישגחון עליה לביש.

אדהכי הוו זלגין עינוי דרבי אבא. אמר ליה אבא אבא זיל טנפיר טיקורד ואקפוד בקולטך דהא רזין דאורייתא לזכאי אתייהיבו דכתיב (תהלים כה: 14) סוד יי ליראיו. [p. 374] ת"ח ביומא דראש השנה עלמא אתדן ובי דינא קדישא קב"ה יתיב ודן כל עלמא ואיהו סטרא אחרא קאים מסטרא דא וכל אינון דאתדנו למותא אשגח עלייהו ואתרשימו קמיה. ובשעתא [רלח ע"א] דישראל מתערי רחמי עלייהו בההוא קול שופר כדין אתערבב ליה כלא דלא ידע ולא אשגח באינון דאתדנו עד לבתר כל אינון דלא מהדרי בתויבתא

ואגזר עליהו מותא ודאי נפקי פתקין מבי מלכא ואתמסרו ליה. כיון דאתמסרו ליה לא אהדרו פתקין עד דאתעביד דינא.

וישראל כלהו בעיין לאסתמרא מניה, כ"ש חד ב"נ בלחודוי, וכ"ש וכ"ש דהא ברזא עלאה דלעילא דבעינן לאסתמרא ולמיהב ליה בכל ירחא וירחא כד סיהרא בעי לאתחדתא חד שעיר בגין דלא יקטרג חדוותא (נ"א חדתותא) ויטול חולקיה כדקא חזי ליה וסיהרא קדישא לינקא בקדושא לחדתותי כדקא יאות. וכד מתחדשא בכל ירחא וירחא בגין כך אקרי נער והא אוקימנא, והאי אחרא דא דאיהו תדיר במסאבו ולא נפיק מניה אקרי מלך זקן וכסיל. ובגין כך ישראל קדישין דאינון עמא חד [p. 375] ביחודא קדישא יהיב לון קב"ה עיטא לאשתזבא מכלא. זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי דכתיב (ישעיה ס: 21) ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר.

ויביאו את המשכן אל משה וגו'. כתיב (יחזקאל א: 26) וממעל לרקיע אשר על ראשם וגו'. וממעל לרקיע, דא איהו רקיעא דקיימא עליהו דחיוון דכד מסתלקי בגו חד אוירא דבטש בהו ולא זקפין רישא לאסתכלא לעילא בגין דההוא רוח החיה בטש בכלהו ובההוא רוח מסתלקי כלהו דכתיב ובהנשא החיות מעל הארץ ינשאו האופנים לעומתם, וכתיב כי רוח החיה באופנים.

[p. 376] אמאי מסתלקי, אלא כד בטש ההוא אוירא עליהו סליק לאלין ארבע דתחות האי חיה ואינון סלקי לה לעילא עד דמיינתין לה לגבי זיהרא עלאה והיינו רזא דכתיב (תהלים מה: 15) בתולות אחריה רעותיה מובאות לך, בגין דאלין ארבע אקרון הכי. ולא זון מן דא חיה דאיהי כרסייא לעלמין וסלקין לה מתתא לעילא ואתקנא כרסייא לגבי עילא, ורזא דא (בראשית ז: 17) וישאו את התיבה ותרם מעל הארץ. וכד אסתלקת לעילא ואלין סלקין לה כדין כתיב ויביאו את המשכן אל משה. ויביאו את המשכן, כד"א מובאות לך, וכתיב וישאו את התיבה.

אל משה, כד"א דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, והיינו רזא דאדם. ומנ"ל דאקרי אדם, דכתיב (שם ו: 3) לא ידון רוחי באדם לעולם בשגם הוא בשר, והיינו משה ובגין כך על האי כרסייא דיוקנא דאדם קיימא עליה והיינו משה.

ויביאו את המשכן, אלין ארבע חיוון כד סלקין כדקאמרן. ויביאו את המשכן אלין כל שייפין דגופא דכלהו בתיאובתא קדישא, כלהו אחידן ביה לאתדבקה דכר ונוקבא כחדא. ויביאו את המשכן למיעל כלה לחופה, בקדמיתא אינון צריכין לסלקא [p. 377] לה ולאייטאה לה לגביה ולבתר איהו ייתי לגבה תדיר והא אוקימנא.

ויביאו את המשכן, רזא דכל אינון דקשרי יחודא ויחדי יחודא דרזא דמהימנותא כל יומא. אליון ארבע חיוון סלקי לה לכורסייא דא עד דאייתו לה לגבי משה וכיון דדבקי לה לגבי משה כדין אינון הוו דרווחי ברכאן ממקורא דחיי על רזא דא בקשורא דיחודא דאינון קשרין. ורזא דא כד מתקשרין יחודא דכלא כדקא יאות, ורזא דא דכתיב וירא משה את כל המלאכה וגו' ויברך אותם משה, רווח ברכאן מאתר דמשה שריא ביה ודא איהו מלאכת הקדש בגין דאיהו ידע לסדרא עיבידתא דקודשא כדקא חזי.

ועל דא כל מאן דצלי צלותא וקשיר יחודא מסתכלאן ביה אי איהי צלותא וקשורא כדקא יאות, ואי ההיא צלותא [רלח ע"ב] וההיא קשורא כדקא יאות כדין אתברך איהו בקדמיתא מאתר דכל ברכאן נפקין הדא הוא דכתיב והנה עשו אותה כאשר צוה יי את משה, מיד ויברך אותם משה.

ובגין כך ויביאו את המשכן אל משה דאיהו מארי דביתא לאחזאה בתקונא דביתיה, וליה אצטריך למחזי תקונהא ורזין דילה דלא אתייהבו לאחרא לאסתכלא ולמחזי בה באינון סתרין ובאינון רזין דילה בר משה בלחודוי, ועל דא ויביאו את המשכן אל משה. וכד אייתיו ליה למשה כלא אייתיו ליה בשייפין ידיעאן כל חד וחד לאתקנא שייפא בשייפא לאעלא דא בדא, וכד הוו [p. 378] בעאן לתקנא דא בדא ולאעלא דא בדא לא הוה סליק בידיהו, כיון דאייתיו ליה למשה מיד כלא אסתליק בידיה וכל שייפא ושייפא הוה אסתליק ועאל בדוכתיה הדא הוא דכתיב ויקם משה את המשכן, וכתיב הוקם המשכן והא אוקימנא.

ת"ח בההיא שעתא כד שארי משה לאקמא משכנא ושארי לאתקנא תקונא דשייפין לאעלא דא בדא כדין אתרפן כל שייפין וכל תקונין דסטרא אחרא מסאבא. שרי לאתקפא האי סטרא דאיהי קדישא אתרפי סטרא אחרא מסאבא, אתקף דא ואתרפי דא והא אוקימנא כד האי אתקף כל זמנא דאיהו בתקיפו סטרא אחרא אתרפן כל שייפוי דא מליא ודא חרוב ורזא דא ירושלם ורומי חייבא כד מליא דא חרוב דא ועל דא כד אתקף דא אתרפי דא. ובגין כך ויקם משה את המשכן לאתקפא מרזא דלעילא ולא אתקף מרזא דלתתא. ועל דא משה דהוה מרזא דגו אספקלריא דנהרא אצטריך איהו משכנא לאנהרא מניה ולא מאחרא, ועל דא סיהרא אצטריכא לאנהרא מן שמשא ולא מאחרא. ת"ח כנסת ישראל אצטריכא לאסתלקא לעילא ולא תדבקה גו שמשא.

[p. 379] פתח ואמר (ויקרא ו: 2) זאת תורת העולה היא העולה. אמר ר' שמעון אע"ג דקאמרן כתיב (תהלים לו: 7) אדם ובהמה תושיע יי. עולה סליקו וקשירו דכנסת ישראל לעילא ודבוקא דילה בגו עלמא דאתי למהוי כלא חד, אקריעולה קדש קדשים ובגין כך אקריעולה דסלקא ואתעטרא למהוי כלא חד בקשורא חדא בחדו. ובגין דסלקא לעילא לעילא כתיב זאת

תורה העולה, רזא דכר ונוקבא כחדא תורה שבכתב ותורה שבע"פ. העולה, דסלקא גו עלמא דאתי לאתקשרא בגווה דאקרי קדש הקדשים, ועולה קדש הקדשים ודאי. ובגין כך סדורא דנכיסו דילה לסטר צפון דאיהו סטר שמאלא דהא תורה שבע"פ לא סלקא בחביבותא אלא כד אתער סטרא דצפון [p. 380] כמה דאוקימנא דכתיב (שיר ב: 6) שמאלו תחת לראשי, וכדין איהי סלקא בחביבותא ואתערטרא בימינא ואתחברת באמצעיתא ואתנהיר כלא מרזא דקדש הקדשים ודא מגו דרזא דאדם ברעו דכהנא ובצלוחתא ובשירתא.

והא אוקימנא כמה דעולה קדש הקדשים ברזא דרוח עלאה בגין דתלת רוחין קשירין כחדא, רוח תתאה דאקרי רוח הקדש, רוח דלגו באמצעיתא דאקרי רוח חכמה ובינה וכן אקרי רוח תתאה אבל האי רוח דנפיק מגו שופר כליל באשא ומנא, רוח עלאה דאיהו סתים בחשאי דביה קיימן כל רוחין קדישין וכל אנפין נהירין. ובגין כך אהדרת עולה רוח ממש.

ולבתר מרזא דנהמה מסתפקי ואתזנו לאתקשרא רוח אחרא דאיהי גו מסאבו מאינון תרבין ושמוננין כמה דאתמר. ובגין כך עולה קדש קדשים, [p. 381] שאר קרבנין למעבד שלמא בעלמא, כלהו מכמה סטרין ומארי דדינין לאתעברא ולאנתנהרא מגו רעותא לאתבסמא, אקרון קדשים קלים בגין דלא מתעטרי לעילא [רלט ע"א] לעילא בקדש הקדשים ועל דא אינון קדשים קלים ונכיסו דלהון בכל אתר כמה דאוקמוה. אבל עולה דאיהי רזא דקדש הקדשים לאו איהי כשאר קרבנין דכל עובדא קדש.

תי"ח מה כתיב (ויקרא ו: 3) ולבש הכהן מדו בד, אלין לבושין מייחדין לקדושה, בד יחידאי מיחדא לקדושה, וכתביב בגדי קדש הם ורחץ במים את בשרו ולבשם. מ"ט דא קדש, אלא רזא דמלה כדאמרן דאיהי קדש קדשים דסלקא כלא ואתערטרא בקדש הקדשים בקשורא חדא ולבתר מפני ואעבר רוח מסאבא דסאיב כלא דלא שלטא ולא יקריב גו מקדשא ואתעבר מכל סטרי קודשא ואשתאר כלא קדש בקדושה יחידאי.

וא"ר שמעון הא אתמר דכתיב (תהלים לו: 7) אדם ובהמה תושיע יי', והכי סלקא רזא דאדם מסטרא דאדם ודאי, בהמה מסטרא דנהמה ובגין כך כתיב (ויקרא א: 2) אדם כי יקריב מכם, אדם ודאי דדא קרבנא לעילא לקשרא קשרא [p. 382] ולבתר מן הבהמה וכלא איהו בקרא אדם ובהמה ודא הוא רזא דאצטרין לקרבנא אדם ובהמה כדקאמרן.

תי"ח כד ברא קב"ה עלמא הכי עבד אדם ובהמה. ואי תימא והא כתיב (בראשית א: 20) ועוף יעופף על הארץ, דהא מנייהו מקרבין קרבנא ואפילו עולה כמה דכתיב (ויקרא א: 14) ואם מן העוף עולה קרבנו. תי"ח מכל אינון עופין לא מקרבין אלא מן התורים או מן בני היונה, אלא רזא דא מה דאתכשר בדא פסיל בדא, דא ימינא ודא שמאלא וכלא חד. עוף יעופף על הארץ, הא אוקימנא דאינון רזא דרתיכא ובהו אסתלק רוח הקדש לסלקא לעילא דאינון תרי חד

לימינא וחד לשמאלא, ענף לימינא ודא מיכאל, יענפף לשמאלא ודא גבראל, דא לימינא ודא לשמאלא. ובגין כך מקרבין תרין אלין לסלקא רוח קודשא ושמאלא למעטר וזיין לתתא לההוא סטר שמאלא וימינא לימינא ואתקשרת אתתא [p. 383] בבעלה למהוי חד וכלא מסתלק ואתקשר כחדא לעילא ותתא וקב"ה אסתלק בלחודוי ואתקף. ובספרי קדמאי מסכנא לא יהיב חולקא לאתזנא אלא לעילא לאתקשרא, אבל כלא לעילא ותתא מתקשר כל חד וחד לסטריה כדקא יאות והא אוקימנא.

ר' אלעזר שאיל ליה לר' שמעון אמר הא קשורא דכלא אתקשר בקדש הקדשים לאתנהרא, אתדבקותא דרעוא דכהני וליואי וישראל לעילא, עד היכן איהו סלקא. א"ל הא אוקימנא עד אין סוף דכל קשורא ויחודא ושלימו לאצנעא בההוא צניעו דלא אתדבק ולא אתידע דרעוא דכל רעוין ביה. אין סוף לא קיימא לאודעא ולא למעבד סוף ולא למעבד דבר כמה דאין קדמאה אפיק ראש וסוף. מאן ראש, דא נקודה עלאה דאיהי רישא דכלא סתימאה דקיימא גו מחשבה, ועביד סוף דאקרי (קהלת יב: 13) סוף דבר. אבל להתם אין סוף, לאו רעותין לאו נהורין לאו בוצינין בההוא אין סוף. כל אלין נהורין ובוצינין תליין לאתקיימא בהו ולא קיימי לאתדבקה. מאן דידע ולא ידע לאו איהו אלא רעו עלאה סתימאה דכל [p. 384] סתימין אי"ן, וכד נקודה עלאה ועלמא דאתי אסתלקו לא ידעין בר ריחא כמאן דארחא ריחא ואתבסם. ולאו דא נייחא דהא כתיב (ויקרא כו: 31) ולא אריח בריח נוחחם, דהא ריח נוחח ריחא דרעותא דכל הני רעותא דצלותא ורעותא דשירתא ורעותא דכהנא דכלהו רזא דאדם. כדן כלהו אתעבידו רעותא חדא וההוא אקרי נוחח רעוא כתרגומו, כדן כלא אתקשר ואתנהיר כחדא כדקא יאות כמה דאתמר.

[p. 385] ועל דא אתיהיבת האי סטרא אחרא בידא דכהנא דכתיב (שם ו: 2) צו את אהרן [רלט ע"ב] ואת בניי לאמר. רזא הכא דהא אוקימנא לית צו אלא ע"ז והכא אתיהיבת ליה לאתוקדא ההוא מחשבה רעה ולאעברא ליה מגו קודשא בהאי רעותא דסלקא לעילא ובהאי תננא ותרבין דאתוקדן בגין לאתעברא מן קודשא. והאי צו ברשותייהו קיימא לאפרשא לה מן קודשא מגו האי קרבנא.

ואי תימא (במדבר כח: 2) צו את בני ישראל, הכי נמי דהא ברשותייהו קיימא כל זמנא דעבדי רעותא דמאריהון דלא יכלא לשלטאה עליהו. והאי קרא כלא אתיא לאחזאה רזא דמלה לאעטרא להאי רוח קודשא לעילא לעילא ולאפרשא לדא רוח טומאה לנחתא לה לתתא לתתא דא ברעותא ובצלותא כדקאמרן ודא בעובדא כלא כדקא חזי ליה.

[p. 386] והאי קרא מוכחא עליהו דכתיב צו את אהרן ואת בניו לאמר. צו דא ע"ז רוח

מסאבא. לאמר דא אתתא דאקרי (משלי לא: 30) יראת יי', כתיב הכא לאמר, וכתיב התם (ירמיה ג: 1) לאמר הן ישלח איש את אשתו והא אוקמוהו. בגין כך כלא אתמר וכהנא קיימא לאתקנא כלא ברזא דאדם ובהמה. זכאה חולקיהון דצדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי דאינון ידעי אורחי דאורייתא ואזלי בה בארח קשוט, עליהו כתיב (ישעיה לח: 16) יי' עליהם יחינו. מאי עליהם, אליו אורחי דאורייתא. יחינו, יתקיימו בהאי עלמא ובעלמא דאתי.

ת"ח כתיב זאת תורת העולה. א"ר חייא העולה אוקימנא ליה כהאי גוונא, זאת תורת, דא כנסת ישראל, העולה, דאיהי סלקא ואתעטרא לעילא לעילא לאתקשרא כדקא יאות עד אתר דאקרי קדש הקדשים.

ד"א זאת תורת, דא כנסת ישראל. העולה, דא מחשבה רעה דאיהי סלקא על רעותא דב"נ לאסטאה ליה מאורח דקשוט. היא העולה, היא דסלקא ואסטיאת ליה לב"נ. בעי לאוקדא ליה בנורא בגין דלא אתיהיב לה דוכתא לאסגאה ובגין כך על מוקדה על המזבח כל הלילה. מאן לילה, דא כנסת ישראל דאתי לדכאה [p. 387] לב"נ מההוא רעותא. על מוקדה, בגין די נהר דינור איהו אתר לאוקדא לכל אינון דלא קיימין בקיומיהו דהא עאלין לון בההוא נורא דדליק ומעברי שלטנהון מעלמא ובגין דלא ישלוט אצטריך על מוקדה על המזבח כל הלילה ואכפייא ולא שלטא.

ועל דא כד אתכפייא האי סלקא כנסת ישראל דאיהי רוח קודשא דסלקא ואתעטרא לעילא דהא סליקו דילה כד אתכפייא האי חילא אחרא ואתפרש מינה ובגין כך בעינן ברזא דקרבנא לאפרשא להאי סטרא מרוח קודשא ולמיהב לה חולקא בגין דרוח קודשא תסתלק לעילא.

ות"ח בזמנא דאתבני משכנא אתעבר ואתכפייא סטרא אחרא ואסתלק מעלמא, וכד אסתלק מעלמא ואתוקם משכנא על ידא דמשה כדין אתוקם לעילא ותתא הדא הוא דכתיב ויקם משה את המשכן. מאי ויקם, אלא דאוקים ליה לאסתלקא לעילא לעילא ועל דא ויקם משה, מה דהוה מאיך אוקמיה כמה דאוקים למאן דנפיל. [p. 388] כגוונא דא לזמנא דאתי כתיב (עמוס ט: 11) אקים את סכת דוד הנופלת. כתיב (שם ה: 2) נפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל. מאי ולא תוסיף, דמשמע דזמנא אחרא קמת, מאי ולא תוסיף. אלא זמנא אחרא קמת, היא קמת ולא אוקים לה קב"ה דהא בגלותא דמצרים קב"ה אוקים לה ועבד כמה נסין בגין לאקמא לה ובגלותא דבבל הוא לא אוקים לה אלא היא קמת וסליקו בני גולה כאינון דלא הוה לון פרוקא ולא הות תיאובתא דקב"ה עליהו בגין דגרם ההוא חובה [רמ ע"א] דאינון נשים נכריות ועל דא קב"ה לא אוקים לה לכנסת ישראל ולא עבד לה נסין וגבוראן בההוא זמנא

כדקא יאות, ובגין כך ולא תוסיף קום כתיב, לא תוסיף דייקא וקב"ה יוקים לה דכתיב אקים את סכת דוד הנופלת, וכתיב (ירמיה ל: 9) ואת דוד מלכם אשר אקים להם. ובגין כך כתיב הכא ויקם משה את המשכן.

ת"ח כד אוקים ליה משה למשכנא אתוקם משכנא אחרא עמיה ומשכנא עלאה אוקים וסעיד כלא בגין דמשכנא עלאה סתים וגניז איהו לעילא לעילא ומשכנא אחרא אתוקם על משכנא דלתתא וקיימא עליה בחילא [p. 389] דההוא משכנא עלאה על כלא. וכד אתוקם משכנא דלתתא על ידא דמשה אוף הכי לעילא. מנא לן, דכתיב ויקם משה את המשכן, את דייקא לאתחזאה דתרי משכנין ברזא דמשה אתתקנו. אמר רבי יוסי וכי ויקם משה והא כלא עד לא אתתקן וקיימא לאו איהו אלא כד אשתלים כלא ועאל שייפא בשייפיה, אמאי ויקם.

א"ר יצחק בתלת סטרין אוקים משה ית משכנא. מה כתיב, ויקם משה את המשכן ויתן את אדניו וישם את קרשיו, בהני תלת סטרין אוקים ליה משה ית משכנא ובהני תלת סטרין אסתלק משכנא ואתכפיא סטרא אחרא ועל דא כד משה אוקים להאי סטרא אתכפיא דסטרא אחרא ובגין כך משה אוקים ליה ולא אחרא.

ת"ח כתיב ויתן את אדניו. בההיא שעתא אזדעזע סמא"ל מאתריה וארבעין רתיכין דעמיה וערק ארבע מאה פרסי גו טהירו דנוקבא דעפרא. אעיל משה אינון סמכין ואתתקיף סטרא דא, כדין אינון סמכין דסטרא אחרא נפלו ואתרפו.

[p. 390] פתח ואמר ביום ההוא אקים את סכת דוד הנופלת. מאי ביום ההוא, ביומא דקב"ה יעביד דינא בעלמא ויפקוד על חייבי עלמא כעובדיהון דהא לית קיימא לכנסת ישראל מעפרא בעוד דאינון חייבין דישראל יקומון ביה בעלמא. מה כתיב לעילא, (עמוס ט: 10) בחרב ימותו כל חטאי עמי האומרים לא תגיש ותקדים בעדנו הרעה. וכתיב בתריה ביום ההוא אקים את סכת דוד הנופלת וגדרתי את פרציהן והריסותיו אקים ובניתיה כימי עולם. האי קרא אית לאסתכלא ביה. וגדרתי את פרציהן, את פרצה מבעי ליה. והריסותיו, והריסותיה מבעי ליה. אלא וגדרתי את פרציהן, ממאן, מאינון חייביא דכתיב בחרב ימותו כל חטאי עמי, דהא כדין יתעביד פריצן בישראל ועל דא וגדרתי את פרציהן. והריסותיו אקים, ממאן, מדוד בגין דכד אתתקף מלכו חייבא בעלמא כדין האי מלכו קדישא אתרפי ואסתיר בניינא דיליה ועל דא והריסותיו אקים, דהא תנינן כל זמנא דהאי אתקף האי אתרפי, דא מליא ודא חרבא. ובגין כך עד ההוא יומא ההוא מלכו חייבא אתתקף, בההוא יומא יתתקף ויוקים לה קודשא ב"ה להאי מלכו קדישא ועל דא והריסותיו אקים.

ובניתייה כימי עולם, מאיובניתייה כימי עולם היינו דכתיב (ישעיה ל: 26) ויהיה אור
הלבנה כאור החמה וגו'.

[p. 391] ויקם משה את המשכן. במאי אוקים ליה, דכתיב ויתן את אדניו, ויהב אינון

סמכין דתחותיה לקיימא עלייהו ולאסחרא בהו אינון צירין דפתחין בגין דאינון סמכין
דתחותיהו אינון קיומא לאסחרא. אמאי ויתן, אתקין ואתקיף לון בתקיפו. בההוא שעתא
אעדיו אינון סמכין אחרנין דסטרא אחרא.

כגוונא דא כתיב (תהלים קלו: 7) זכור יי לבני אדום את יום ירושלים האומרים ערו ערו
עד היסוד בה. ועל דא זמין קב"ה למבני יסודי ירושלים מיסודין אחרנין דישלטון על כלא. ומאן
אינון, ספירים דכתיב (ישעיה נד: 11) ויסדתיך בספירים, דאלין אינון יסודין וסמכין עלאין
ותקיפין דלית בהו חלישו כקדמאי. מ"ט, בגין דאבנין [רמ ע"ב] קדמאי מאינון יסודין יכילו
שאר עמין למשלט עלייהו. מ"ט, בגין דלית בהו נהירו עלאה כדקא יאות. אבל אלן יהון נהירין
מגו נהירו עלאה ומשקען גו תהומי דלא יכלין לשלטאה עלייהו ואלין אינון ספירים דינהרון
לעילא ותתא בגין דבההוא זמנא יתוסף נהירו עלאה לעילא ותתא.

ואי תימא אינון יסודין קדמאי דיתבטלון, הא כתיב (ישעיה נד: 11) הנה אנכי מרביץ
בפוך אבניך, מרביץ לאתקנא תבירא. מאי בפוך, כד"א (מלכים ב ט: 30) ותשם בפוך עיניה,
אבנין אית דאקרון פוך. מאי טעמא האי.

[p. 392] א"ר אלעזר רזא איהו ורזא דא למחצדי חקלא אתיהיב למנדע. ת"ח אינון
אבנין דיסודי ציון וירושלם ח"ו דשליטו עלייהו שאר עמין ולא אוקדו לון ולא אתוקדו אלא
כלהו אתגניזו וגניזו לון קב"ה וכל אינון יסודי ביתא קדישא כלהו אתגניזו ולא אתאבידו מנייהו
אפילו חד, וכד יהדר קב"ה ויוקים לה לירושלם על אתריה אינון אבנין קדמאין יהדרון
לאתרייהו ולא ישלוט בהו עינא אחרא בר בזמנא דיכחיל ב"נ עינוי בההוא פוכא וימלי עינו
מניה וכדין יחמי כל אבנין וכל יסודי ירושלם מתתקנן על אתרייהו דלא ישליט בהון שאר עמין,
וכל אינון אבנין יקרין אחרנין וכל אינון בנייני אבנין כלהו קיימי על קיומיהו. וכדין (ישעיה
נב: 8) כי עין בעין יראו בשוב יי ציון. מאי בשוב יי, אלא כד שליטו עלה שאר עמין קב"ה סליק
לה לעילא ובההוא זמנא איהו יהדר לה לאתרה דכתיב בשוב יי ציון, בשוב יי ודאי.

ות"ח כל מה דאסתים מן עינא ולא אתיהיב רשו לשלטאה ביה עינא לא יכלין למשלט

ביה עינא בר [p. 393] בכחלא דעינא במלין ידיעאן ובגין כך הנה אנכי מרביץ בפוך אבניך.

ות"ח כל אינון אבנין יתקיימון באתרייהו ולהון יסודין כקדמיתא ויסודין ספירין אחרנין
יתקיימון באתרא אחרא שחרנא לפותיא ולארכא הדא הוא דכתיב ויסדתיך בספירים.

בזמנא דיוקים לה קב"ה לביתיה בההוא זמנא מה כתיב, (ישעיה כה: 8) בלע המות
לנצח. בלע כד"א (איכה ב: 2) בלע יי' ולא חמל, ההוא כוס דשתה האי ישתה האי.
ואי תימא ההיא בלע איהי לזמן ידיעא וקציב כישראל, לאו הכי, כתיב לנצח. מאי לנצח,
לדרי דרין. ולאן כישראל ולאן כההוא זמנא דאוקים משה ית משכנא, אלא קב"ה יוקים לה
לכנסת ישראל ואיהו יוקים סמכין וסיכין וכל אינון תקרי ביתא בתקיפו לעלם ולעלמי עלמין
בגין דיתבלע סטרא אחרא ולא יקום לעלמין וכדין (שם כה: 8) וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ
כי יי' דבר.

ויקם משה את המשכן. בההוא זמנא דאלין סמכין אתקמו ואתיהבו באתרייהו ההוא
זמנא אתרפו ואתעברו מאתרייהו סמכין מאתר דסטרא אחרא ועל דא ויתן את אדניו. מאי
ויתן, אלא אוליפנא דחמא משה לקמיה סמא"ל חייבא דהוה אזיל לגביה לקטרגא ליה וכדין
אתקיף ביה משה וקשיר ליה קמיה ואוקים ליה ויהב לסמכוי דכתיב ויתן [p. 394] את אדניו,
ויתן בתקיפו דלא יכיל בר נש אחרא לשלטאה עליה ולמיהב סמכין באתרייהו בר משה דהא
בתקיפו רב אוקים ליה משה.

בההוא יומא דאתוקם משכנא כד שארי משה לאקמא ליה בחד בניסן הוה ובההוא
זמנא תקיפו דסטרא אחרא הוה בעלמא דהא ביומי ניסן ריש תורא בדיקולא תנינא. ובניסן
שארי משה וחמא ליה לסמא"ל אזיל סחרניה לערבבא ליה ואתגבר עליה משה וכדין ויתן את
אדניו, שארי הוא ויהב לתתא ושארי מאן דשארי ויהב [רמא ע"א] לעילא דא לקבל דא,
וביומא דאתקם האי אתקם האי אחרא קדישא לעילא ומשכנא עלאה טמיר וגניזא אפיק נהורין
לכל סטר ואתנהרו עלמין.

רבי יוסי שאל ליה לרבי שמעון א"ל תנינא תלת משכנין חמינא בקרא דכתיב (במדבר
ט: 15) וביום הקים את המשכן כסה הענן את המשכן וגו' ובערב יהיה על המשכן, הא תלת
משכני הכא. אמאי משכנא ולא בית דהא בית אצטריך ולא משכן.
[p. 395] פתח ואמר (ישעיה סו: 1) כה אמר יי' השמים כסאי וגו'. תי"ח קב"ה אתרעי בהו
בישראל לאחסנתיה ועדביה וקריב לון לגביה והא אוקימנא דעבד מנייהו דרגין ידיעאן בהאי
עלמא כגוונא דלעילא לשכללא עלמין כלהו כחד לעילא ותתא דכתיב השמים כסאי והארץ
הדום רגלי לשכללא עילא ותתא למהוי חד.
ד"א השמים כסאי, דא רקיעא דיעקב שריא ביה דאיהו דיוקנא עלאה לכרסייא קדישא.
והארץ הדום רגלי, דא רקיעא דדוד מלכא שריא ביה לאתהנא מזיוא דאספקלריא דנהרא.

ובגין דבעי לאתפשטא יתיר לתתא אמר איזה בית אשר תבנו לי, דא בנין בית מקדשא. ואי זה מקום מנוחתי, דא בית קדש הקדשים דלתתא.

אבל תא חזי כל זמנא דאזלו ישראל במדברא הוה להו משכן עד דאתו לשילה והוה תמן ודא איהו רזא לאמשכא דא לדא ולאעלא דא בדא לאתקשרא דא בדא בגין לאנהרא אבל לאו לנייחא דהא לאו לנייחא בר כד אתבני בי מקדשא ביומוי דשלמה מלכא דהא כדין איהו מנוחה לעילא ותתא בגין דתמן תקיעו דנייחא ולא לנטלא מאתר לאתר. [p. 396] ובגין כך אית משכן ואית בית. משכן כד"א (ויקרא כו: 11) ונתתי משכני בתוכם ולא תגעל נפשי אתכם. אמאי משכני, משכנותיו דקב"ה דיהון גביהו דישראל. מאי טעמא, בגין דכתיב ולא תגעל נפשי אתכם.

מה בין האי להאי. אלא משכן כמלכא דאתי לבי רחימיה ולא מייתי כל אכלוסין דיליה עמיה, בגין דלא לאטרחא עליה איהו אתי לגביה בזעיר חילין. בית דכל חילין וכל אכלוסין דיליה כלהו אתיין עמיה לדיירא בההוא ביתא, ודא איהו בין משכן ובין בית. בית המקדש איהו דירא דנייחא לעלמין בכל אינון רתיכין בכל אינון דיוקנין בכל אינון עובדין כגוונא דלעילא לחברא עובדין דלתתא כגוונא דלעילא. משכן בזעירי דיוקנין בזעירי עובדין לנטלא מאתר לאתר וכלא ברזא דלעילא.

ת"ח כד פקיד קב"ה למשה על משכנא לא הוה יכיל למיקם ביה עד דקב"ה אחמי ליה כלא בדיוקניה כל מלה ומלה. במה אחזי ליה, באשא חוורא ובאשא אוכמא ובאשא סומקא ובאשא ירוקא. מה כתיב, (שמות כה: 40) וראה ועשה בתבניתם וגו'. ועם כל דא אקשי ליה למשה.

[p. 397] ת"ח אע"ג דאחזי ליה עינא בעינא לא בעא משה למעבד. ואי תימא דאיהו לא הוה ידע למעבד או חכמתא לא הוה עמיה. תא חזי בצלאל ואהליאב וכל אנון שאר אחרנין אע"ג דלא חמו כמשה מה כתיב, וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה וגו'. אי אינון דלא חמו עבדו כך, משה דחמא על אחת כמה וכמה. אלא משה אע"ג דאסתלק מן מקדשא מעבידתיה כלא הוה על ידיה ואיהו אקרי על שמיה וראה ועשה.

ד"א משה אסתלק מן דא ויהיב דוכתיה לאחרא עד דאמר ליה קב"ה [רמא ע"ב] (שמות לא: 2, 6) ראה קראתי בשם בצלאל בן אורי בן חור, ואתו אהליאב, וכתיב ועשה בצלאל ואהליאב וגו'. אי יקרא דא הוה דמשה דאיהו יעביד ליה יתקיים ביה תדיר, ועם כל דא כיון דאיהו פקיד ובפקודיה אתעביד איהו עבד כלא.

תו כל עבידתא לא קיימא אלא בסיומא דעובדתא ועל דא ויקם משה את המשכן, בעו לאקמא ליה כל אינון חכמין לבא ולא הוה מתקיים בגין יקרא דמשה עד דאתא משה ואקים ליה והא אוקימנא.

[p. 398] ר' יהודה פתח ואמר (מיכה ז: 8) אל תשמחי אויבתי לי כי נפלתי קמתי. מאן אויבתי, דבבו דמלכו חייבא במלכו קדישא. והאי קרא כנסת ישראל אמר ליה אל תשמחי אויבתי לי כי נפלתי קמתי, מה דלית לה הכי, כיון דתפול לא תיקום לעלמין, אבל כנסת ישראל אע"ג דנפלה תיקום וקמת שאר זמנין דכתיב כי נפלתי קמתי כי אשב בחשך יי' אור לי, דהא כמה זמנין נפלה כנסת ישראל בגלותא ויתבא באינון מארי דבבו דכל שאר עמין קמו עלייהו דישראל לשיצאה לון מן עלמא ולא יכילו כד"א (תהלים פג: 4, 6) על עמך יערימו סוד, וכתיב כי נועצו לב יחדו עלך ברית יכרותו. ועם כל דא אע"ג דשאר עמין קיימו עלייהו קב"ה לא אנח לון בידייהו ואם נפלו קמו דכתיב כי נפלתי קמתי, דהא קב"ה אוקים לה תדיר. וזמינא כנסת ישראל למימר בההוא זמנא דקב"ה יוקים לה מעפרא דגלותא ותסתלק מניה אל תשמחי אויבתי לי כי נפלתי קמתי, כי נפלתי בגלותא ואשתעבדו בי, קמתי בהאי זמנא. ובגין כך בההוא זמנא דמשה אפיק לון לישראל כד עביד לון קב"ה אינון נסין וגבוראן דעביד לון, כדין ויקם משה את המשכן כתיב דהא על ידא דמשה אתקם בכל זמנא.

[p. 399] רבי שמעון פתח ואמר (יחזקאל א: 21) בלכתם ילכו ובעמדם יעמודו ובהנשאם מעל הארץ ינשאו האופנים לעומתם כי רוח החיה באופנים. בלכתם ילכו ובעמדם יעמדו, האי קרא אית לאסתכלא ביה. בלכתם ילכו, וכי לא ידענא דהא בלכתם ילכו ובעמדם יעמדו. אלא בלכתם דמאן, בלכתם דחיות דכד אינון אזלין אינון אופנים ילכו כד"א ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם, ועל דא בלכתם ילכו ובעמדם יעמדו בגין דכל מטלנון דאינון אופנים לאו אינון אלא במטלנון דחיות וקיומא דלהון לא קיימי באתרייהו אלא כלא תליא בחיות. וכן כתיב ובהנשא החיות מעל הארץ ינשאו האופנים לעמתם, בגין דחיות ואופנים כחדא אזלי. ותא חזי עשרין וארבע משקופין דמטרנין עלאין קיימי גו משקופא חדא דבסטר מזרח. להאי פתחא נטרין עשרין וארבע משמרות טמירין גו תוקפא דשלהובא דעטרא וסחרא לגו ההוא משקופא דההוא סטרא דמזרח. ועשרין וארבע סמכין תחותייהו ועל אלין סמכין קיימין עשרין וארבע עמודין ואלין אינון דקיימן תדיר ולא פרחין גו אוריא [p. 400] כאינון אחרנין ואלין אינון דאקרון עומדים כד"א (זכריה ג: 7) ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה, ואלין עומדים קיימן על אינון סמכין בהו סחרן לאתקיימא בדוכתייהו.

כד אלין קיימין על קיומייהו כלהו שלטין דקיימן עלייהו מעפפי וטסין כל עלמא ואשגחי עייניו, ואינון דצייתי קלין סלקי מלין לעילא כד"א (קהלת י: 20) כי עוף השמים יוליד את הקול, ובגין כך אינון סמכין קיימן לקיומא תדיר.

תא חזי בלכתם ילכו כדאמרן, ובהנשאם מעל הארץ ינשאו האופנים [רמב ע"א] לעמתם, דהא כמה דאלין חיות נטלין או סלקין הכי אינון. מאי טעמא, בגין כי רוח החיה באופנים. רוח החיה, רוח קודשא דנשיב ובטש בכלהו אופנים למהך. אשתכח דכל מאן דאיהו בדרגא עלאה איהו נטיל למאן דנטיל ליה. ת"ח דארוון איהו הוה נטיל למאן דנטיל ליה, אוף הכא חיות אינון נטלי לאופנים.

ואי תימא כי רוח החיה באופנים כתיב, דא חיה דאיהי לסטר ימינא לסטר שמאלא לסטר לקמא לסטר אחורא, ודא איהי חיה ואלין אינון חיות.

כתיב (יחזקאל י: 20) היא החיה אשר ראיתי תחת אלהי ישראל בנהר כבר. דא איהי דמרבע לארבע סטרין [p. 401] דעלמא, ודא איהי דקיימא כרסייא לדיוקנא דאדם כמה דכתיב ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, וכלא להווא דרגא עלאה קדישא סתימאה דאקרי אלהי ישראל. ודא חיה דלתתא דקיימא תחות כלהו חיון עלאין קדישין בגין דאית חיוון עלאין אלין על אלין. כרסייא דתחות אלהי ישראל דא דיוקנא דיעקב וכרסייא דלתתא דא דיוקנא דדוד איהי דמרבע לדי סטרין דעלמא. ובגין כך רוחא נפיק מלעילא ונגיד ואתמשך מדרגא לדרגא עד דבטש בכלהו דלתתא וההוא רוחא אתנהיג לכלא ואתקין תקונא לכלהו לאתתקנא. בההוא גוונא ממש אתתקן לתתא. מה כתיב לעילא, כי רוח החיה באופנים, וכתיב אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו. לתתא מה כתיב, ויקם משה את המשכן. במה, למהוי רוח דההוא דרגא לתתא בההוא דיוקנא דההוא רוח לעילא היא החיה אשר ראיתי תחת אלהי ישראל, ומהאי חיה נפקא רוחא לאתקנא כלא, הכי נמי משה, היא החיה דיהב רוחא לתתא לאתקנא כלא בגין דכתיב ויקם ויתן וישם, ובכלא שוי רוחא לאתקנא כלא.

ת"ח בקדמיתא במשכנא דעבד משה איהו אתקין ליה ברזא דאיהו דרגא עלאה דאיהו קיימא ביה. במקדשא דעבד שלמה איהו אתקין ליה ברזא דההוא נהר דנפיק מעדן דאיהו שלמא דביתא והוא נייחא דביתא. ועל דא ברזא דמשכנא [p. 402] איהו קורבא דחביבותא בדרגא דגופא ההוא דרגא דמשה קיימא ביה, קורבא דחביבותא ולא דנייחא. כד אתא שלמה ואתקין מקדשא ההוא מקדשא אתתקן ברזא דחביבו דנייחא ועל דא כתיב בשלמה (דה"א כב: 9) הוא יהיה איש מנוחה. ובגין כך דא אתקן בחד דרגא ודא אתקן בחד דרגא, דיוקנא דהאי בהאי ורזא דא (בראשית לו: 2) אלה תולדות יעקב יוסף.

שירותא דשארֵי משה לאתקנא בהאי אתר דאיהו סטרא דקדושה, אוקים קיימא דנקודה דקיימא באמצעיתא דהוה חשוך ושקיע באתריה ולא אתחזי ולא נהיר כלל. ושירותא דכלא אוקים לה להאי נקודה דאשתקעת באתרה, ולבתר לכל אחרא דאיהו בניינא דהאי נקודה. ואם האי נקודה לא אתקם בקדמיתא כל מה דאתפשט מניה לא [p. 403] יכיל לאתקנא ליה, וכיון דהאי נקודה אתקמת ואתנהירת כדין כל שאר תקונא אחרא אתקן ואתישבא בדוכתיה ועל דא ויקם משה את המשכן, את דא נקודה דהות חשוכא ושקיעא באתרה. ולבתר ויתן את אדניו, אינון סמכין דמכאן ומכאן, בגין דאית אדנים ואית אדנים וכלהו הוּו מאה לחושבנא וכלהו אתפלגו לאתרייהו דכתיב מאת אדנים למאת הככר ככר לאדן. ואלין אדנים [רמב ע"ב] הא אוקימנא אבל לא כתיב בהו קימה אלא ויתן, נתינה לשואה עלייהו מה דאצטריך בגין דאית תתאין ועלאין רכיבין דא על דא, ועל דא כתיב בהו נתינה. בההוא שעתא דהאי נקודה אתקמת אשתקעת סטרא אחרא, ולא אתמחת כלל דהא לא יתמחי אלא לההוא זמנא דאתמחי מן עלמא כמה דאתמר, אתוקם דא ואשתקע דא. ויתן את אדניו כדין שארי לאתקפא האי סטרא דקדושה וכד אתייהבו אלין סמכין אשתקעו כלהו דסטרא אחרא ועאלו בנוקבא דתהומא רבא בגין דאסתלק האי סטרא דקדושה עלאה ואיהו חולקא לאסתלקא וכדין האי סטרא אחרא אשתקע ועאל בההוא נוקבא דתהומא. [p. 404] ואלמלא דתבו ישראל בקדמיתא לא יכיל לשלטאה בעלמא יתיר ולבתר אוף הכי חבו ואמשיכו ליה עלייהו כקדמיתא, ומההוא יומא לא הוה עיטא אלא למיהב חולקא לההוא סטרא אחרא בכלא ברזא דקרבנין ונכסין ועלוון. ת"ת בגין כך עולה אתוקדא כלא באשא לאכפיא האי סטרא ולאסתלקא סטרא דקדושה ובגין כך כד משה אוקים לאתר דא אשתקע דא.

ת"ח ויקם משה האי סטרא דקדושה ואשתקע סטרא אחרא דמסאבא. ויתן להאי סטרא דקדושה ואתרפי סטרא אחרא דמסאבא. וישם להאי סטרא דקדושה ואתכפיא האי סטרא אחרא דמסאבא. ולבתר אהדר ויתן את בריחיו ולבתר ויקם. מ"ט, בגין דהוי שירותא וסיומא קיימא. שארי בקימה וסיים בקימה בגין דבכלא בעי שירותא וסיומא קיימא. שירותא דסטרא אחרא אתרפיא ודא איהו קיומא דסטרא דקדושה בגין לאתקיימא ולאסתלקא לעילא למהוי קשורא חדא כדקא יאות, בגין דכל זמנא דקדושה סלקא מסאבו שפיל ומאיך לתתא.

רישא דנקודה דקיימא תחות דרגין די בסטרא אחרא איהי ריש דרגא דלבר רישא דדכורא דקיימא רכיב על חד גמל, איהו רישא דחד ערבובא [p. 405] דחשך דאתפשט, דכד תננא נפקא מגו רוגזא תקיף אתפשט ההוא תננא ואזיל רוגזא בתר רוגזא דא על דא ודא רכיב

ושליט על דא בחיזו דכר ונוקבא למהוי כלא רוגזא תקיף. וכד שארי תננא לאתפשטא דחיק מגו רוגזא בדחיקו דחד נקודה לאתפשטא, ולבתר אתפשט תננא דרוגזא בעקימו כחד חויה חכים לאבאשא.

רישא דנפקא לאתפשטא איהו דרגא דאיהו חשוך סליק ונחית אזיל ושאט ונח בדוכתיה וקיימא דרגא לאתישבא מההוא תננא דנפיק מגו רוגזא ואיהו צל, צלא על אתר אחרא דאקרי מות, וכד מתחברן תרוייהו כחדא אקרי צלמות, הא אוקיימנא תרין דרגין אינון דמתחבראן כחדא.

[p. 406] האי צל איהו שירותא דנקודה תתאה דלבר חשוכא דמרחקא מנקודה קדישא דקיימא באמצעיתא, והאי איהי נקודה דלא קיימא ולא אתרשימת בגונוא ומינה אתפשטת פשיטו לבר לתתא ואיהי אשתקעת ולא אתחזי ולא אתרשימת. האי אתפשטת לתתא לימינא ולשמאלא ואתפשטת באמצעיתא גו חשוך קבל, אלף ומאה תיכין סמיכין מתגלפין לסטרא דא ולסטרא דא.

אתפשט חשוכא בגו גוון אוכס ולא אוכס דהא לית ליה גוון לאתקיימא ביה. בההוא פשיטו קיימין חשוכין אינון דשמשו במצרים דכתיב (שמות י: 23) לא ראו איש את אחיו וגו', וכתוב וימש חשך. [רמג ע"א]

האי פשיטו אתפשט בכמה זינין משניין אלין גו אלין. גו האי פשיטו נפקא חד זהרא דאצטבע בדהבא ודא איהו דהבא סומקא. אתפשט האי זהרא וחפי חשוך דרישא ואיהו דהבא דאתכליל ביה חשוכא. האי חשוכא אתפשט לימינא ולשמאלא ומגו אלין תרין סטרין נפקא חד גוונא דכספא דלא זהיר. אתפשט האי גוון דכסף וחפי חשוכא ואתכליל דא בדא ונחית לתתא. [p. 407] אתפשט חשוכא וקיימין תרין חשוכין, ריש אוכמא דקיימין ומתמן אתפשט ונפיק חד גוון דנחשא ומתמן אתפשט לתתא ההוא חשוך וקאים קיומא, ונפיק חד גוון אוכס חיזו דפרזלא וכלא ברזא דחשוכא. מבין תרין קיימין נפיק קיימא חד חשוך בחשוכא וכל אלין גוונין אתחזון ביה והאי איהו ערלה דאנהיג דכר לנוקבא לאזדווגא כחדא למהוי חד. האי איהו קיימא בשבע דרגין ידיעין.

דרגא קדמאה דאיהו דרגא דקאים בסטר דהאי חשוכא. דא חשוכא סלקא גו טמירו דתננא דאשא, האי כליל בגוון תננא בגוון אשא בגוון אוכס. אלין תלת גוונין אתפרשאן לכמה סטרין לאתעקמא בעקמי עלמא.

גוון תננא האי נחתא לעלמא ואעיל לכמה סטרין ודא אתפשט בעלמא ואסטי לרוחי בני נשא ברגיזו לאסטאה ארחייהו ולאנתקפא ברוגייהו ועל דא כתיב (תהלים פא: 10) לא יהיה

בך אל זר ולא תשתחוה לאל נכר. לא יהיה בך אל זר, דא דכורא. ולא תשתחוה לאל נכר, דא נוקבא. האי איהו רוגזא דשלטא ואתתקף בעלמא ועאל גנ בני נשא ואתקיף לון לאבאשא.

[p. 408] גוון אשא האי גוונא נחתא לעלמא ועאל לכמה סטרין לאבאשא לקטלא

ולאושדא דמין ולקפחא לבני נשא ועל דא כתיב (משלי א: 1) אם יאמרו לכה אתנו נארבה לדם נצפנה לנקי חנם, בגין דאית דאושדי דמין למגנא וקטלי למגנא ואית דאושדי דמין וקטלין בקרבא והאי מסטרא דדכורא והאי מסטרא דנוקבא. סטרא דדכורא אושיד דמין למגנא כדקאמרן, סטרא דנוקבא לאגחא קרבין ולאקטלא אלין באלין וכל קרבין וקטולין אלין באלין מההוא סטרא דנוקבא קא אתיין.

גוון אוכס האי גוונא נחתא לעלמא ונחתא לאתמנא על כל פציעין ומחיין ותפישו דגופין

וצליבו וחניקו לאבאשא תדיר לבני נשא.

אלין תלת גוונין מתפרשן לכמה סטרי דעלמא ואתפשטן גו בני עלמא. גוון תננא נחתא

בעלמא והאי איהו דרגא קדמאה דנפקא מגו נקודה דשקיע מההוא צל דקאמרן ואיהו סמאל

דאיהו רכיב על גמל כמה דאתמר, והאי גוון תננא אקרי קצפיי"אל רברבא והאי איהו רוגזא

דבני נשא דאתקיפו לבא ברוגזא.

תחות האי ממנן אלף ושית מאה חבילין דאינון רוגזא דגופא דבני נשא, בגין דאית רוגזא

דשלטא בעלמא למעבד דינא אבל האי איהו רוגזא דשלטא ועאל בגופייהו דבני נשא ואתרגיזו

בהאי רוגזא, והאי איהו רוגזא יסוד לכל שאר גוונין ולמעבד בהו בניינא לאבאשא בגין דהאי

תננא נפקא מגו רוגזא דאשא עלאה דמלהטא והאי איהו קדמאה לההוא אשא.

ארבע רוגזין מתפרשאן מהאי רוגזא. רוגזא קדמאה אקרי רגז ודא איהו דארגיז לבייהו

דבני נשא ודא איהו דנחתא ואזלא ושטיא לבני נשא ואתרגיזו ברוגזייהו ודא איהו דאמשיך

מחבלא על עלמא, ועל דא כתיב (חבקוק ג: 2) ברוגז רחם תזכור.

רוגזא תניינא האי איהו נחתא לעלמא ושאט ואתפשט לכל סטרין והאי אקרי שנאה,

והאי נחתא ועאל בבני נשא [p. 409] והאי כיון דעאל אקרי מחבלא שתיקא [רמג ע"ב] והאי

איהו רוגז דשתיק והאי איהו דאשתתף בההוא אתר דנוקבא, והאי איהו רוגזא שתיקא

דקיימא בעקימו. האי קשיא מכלהו בגין דאיהו גוון חויא דשתיק תדיר וקטיל לבתר.

רוגזא תליתאה האי איהו רוגזא בהפוכא מקדמאה ואזלא ואתקף ולא שתיק אלא

דאתגלי ההוא רוגזא וכל מה דאתגלי ולא שתיק הכי אתבר והאי אקרי רוגזא תבירא.

רוגזא רביעאה שירותא תקיף סופא תביר, ועל דא האי איהו רוגזא דמהפכא מן

קדמייתא, בגין כך האי איהו סטרא תבירא מכלהו. ועל דא כלא איהו בדרגא קדמאה.

דרגא תניינא איהו דרגא דנפיק מחשוכא והאי איהו גוון חשוך דקיימא מגו חשוך בגין דכלא קיימא מגו חשוכא וקיימן בדרגין ידיעאן, והאי אתפשט לתתא בגוונין ידיעאן. בדרגא דא קיימן תלת מאה סטרין מתפרשן דא מן דא וכלהו כלילן דא בדא, ואע"ג דמשניין דא מן דא ואתבדרן דא מן דא כלא כליל דא בדא, ובגין כך כל דרגין ידיעין בהאי סטרא לאבאשא. מהכא נפקי כל אליו מחבלן דשטיין בעלמא ועבדי דינא באתגליא על עובדין סתימין דאתעבידו גו חשוך בטמירו ואינון שטיין בעלמא ועבדי דינא באתגליא בהו, ובגין כך כל אליו דשטיין בעלמא ועבדי דינא באתגליא כלהו קיימין בקבלייהו דבני נשא לאתעתדא תדיר גבי אינון חובין טמירין דקאמרן, ואינון דאקרון אף וחמה מתחבראן עמהון ועבדי דינא עלייהו דבני נשא. האי אתעביד בעלמא מאליו מארי דדינא דהאי כדקאמרן.

[p. 410] דרגא דא קיימא גו חשוכא ואשא דאיהו רזא חדא ומגו דרגא דא מתפרשאן כמה תקיפין גברין דקיימן תחות סטרא דרקיעא חדא דאקרי רקיעא אוכמא. האי איהו רקיעא דמתפשטא על כל אינון דרגין דאינון סומקין כוורדא ואליו אקרון דרועין דהאי סטרא. תחות אליו מתפשטן לתתא דרגין עד דמטו לגו דרגא תליתאה בגין דאליו די בדרגא תניינא נפקי מגו ההוא רקיעא אוכמא ושטיין בעלמא, אליו מימינא ואליו משמאלא. אליו דימינא מתפרשן לתלת סטרין דאינון תלת קשרין, ואליו דשמאלא מתפרשאן לתלת סטרין דאינון תלת קשרין אחרנין.

קשרא קדמאה קיימא לעילא ותנן חשוכא ברוגזא אתקשר ביה. האי קשרא אית ביה תלת גוונין חשוכין ומשניין דא מן דא ואתכלילו דא בדא והאי קשרא איהו כפיף ולא אתכפייא בר לזמנין ידיעאן. האי אקרי עב"רה בלא שכיכו בגין דלא שכיך בר בזמנא דישראל מקרבין קרבנא לתתא בגין דבההוא זמנא משתכך ההוא רוגזא ואתכפיא לתתא ואתחלש תוקפיה ולא יכיל לשלטאה ולאתתקפא, וכד אתחלש האי כדן קשרא תניינא דאיהו באמצעיתא לא יכיל לנטלא ולאנהגא.

והאי קשרא אקרי זעם, האי איהו קשרא תניינא דאיהו דנטיל מאתר לאתר ואנהיג לכל שאר קשרין, וכל שאר קשרין כלהו אתנהגן ביה וכלהו אתתקפו בההוא קשרא. האי איהו דאנהיג כל צערין בעלמא בגין דכד אתחבר בדרגא אחרא לחבקה לנוקבא כדן נחתי לעלמא כל צערין וכל דחקין וכל עאקו דהא לא יכילו לשלטאה דא בלא דא, וכלהו דרגין אתייהבו לנוקבא לשלטאה ולמסטי עלמא ואי לאו דרכיב דא על דא ואתחבר דא בדא לא יכלין לשלטאה.

תא חזי כד הוה אדם בגנתא דעדן לאשתדלא בפלחנא דמאריה נחת האי סמאל וכל [רמד ע"א] אינון דרגין דביה והוה רכיב על ההוא חויא בישא בגין לאסטאה לון, בגין דההוא

חויא דהוה קאים תחותיה איהו עקימא בגין לאסטאה בני נשא ולפתאה לון דכתיב (משלי ה: 3) כי נפת תטפנה שפתי זרה וחלק משמן חכה. [p. 411] ועל דא דא יהיב חילא ודא עביד אומנותא בעלמא ודא בלא דא לא יכלי לשלטה. בגין כך כד ההוא קשרא דאמצעייתא אתחבר בנוקבא כדין נחתי דינין וכל דחקין לעלמא, וכד האי אתפרד דלא נטיל כלא אתבר ואתכפיא דלא יכלי לשלטה. ועל דא כלא אתבר ואתכפיא ברזא דקרבינין דלתתא וסלקא מאן דסלקא לאתעטרא לעילא ולא תברכא מעומקא עלאה דנהיר לכל אנפין.

קשרא תליתאה האי איהו תקיפא בתקיפו יתיר והאי אקרי צר"ה בגין דמהאי נפיק שלטנו לאשראה דחקין ולמעבד עאקו לבני נשא. ורזא דתלת קשרין אלין דכתיב (תהלים עח: 49) עברה וזעם וצרה, אלין תלת קשרין דימינא. תלת קשרין דשמאלא כד מתתקפי כחדא כדין ההוא שמאלא אקרי (שם) משלח"ת מלאכי רעים, בגין דמהאי שמאלא אשתדרו לתתא ונטלן תוקפא כל אינון מלאכי בישין אינון דנפקי מסטרא דלתתא כדקאמרן, וכל דא מגו דרגא תניינא ודרגא תליתאה.

דרגא רביעאה האי דרגא קיימא מגו עקימו דרוגזא והאי אקרי אמצעייתא דאיהו גופא דקיימא בין תרין דרועין. הכא אית להטא דמתלהטא בסומקא כוורדא, מהכא נפקי תקיפו לנחתא לתתא לאתקפא לאושדא דמין בגין דהאי איהו דיהיב רשו ושלטנו לתתא לאתקפא ולאושדא דמין. האי נביע לנוקבא ודא אצטריך לדא כמה דאצטריך גופא לנפשא, ונפשא לא עביד אומנא אלא בגופא, ועל דא כל חילא וכל תקיפו מהכא נפקי לאתתקפא [p. 412] ולמעבד אומנותא לעלמא לאבאשא כנוקבא דמקבלא מן דכורא תדיר.

בכל דרגא ודרגא ובכל קשרא וקשרא אית כמה ממנן וכמה טריקי חבילין דכלהו אתנהגן בגינייהו, וכלהו דאתנהגן בגינייהו כלהו לתתא באינון חיילין די בנוקבא וכלהו אית לון דרגא ידיעא לעילא לאתנהגא ביה. כמה דאית לסטרא קדישא עלאה היכלין ידיען לגבי דרגין עלאין לאתכללא אלין באלין הכי נמי לתתא בהפוכא לסטרא אחרא אית דרגין לגבי אינון היכלין דנוקבא לאתכללא אלין באלין.

בהאי דרגא רביעאה קיימין דינין בישין לנחתא לתתא ולא תמסרא לאינון דעבדי דינא בישא תקיפא. מהכא ינקי תוקפא דלהון לאתתקפא ולאשלמא ההוא דינא דעבדי, ובגין כך כל הני דרגין כלילן בהו כל אינון היכלין תתאין דלסטר נוקבא דלתתא. זכאה חולקהון דצדיקיא דסטו ארחייהו מארחא דא ואזלי בתר דחלתא דקב"ה לאתקדשא בקדושה דמאריהון, זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי.

דרגא חמישאה האי דרגא אתפלג לתרין דרגין ימינא ושמאלא ואלין אקרן שוקים מתדבקן לאבאשא ולמרדף בגין דהכא תקיפו דרדיפו דכל מרעין וכל בישין דרדפי בתרייהו

דחייביא. וכד דרגא דא אתקריב כדון הרצים יצאו דחופים, ואינון רצים אינון לתתא למרהט לאבאשא וכל אינון דאקרון רודפים ועל דא כתיב (איכה ד: 19) קלים היו רודפינו מנשרי שמים.

האי דרגא דאתפלג לתרי סטרין לימינא ולשמאלא. תלת קשרין אינון לימינא ותלת קשרין אינון לשמאלא, ואלין קשרין ואינון קשרין דקאמרן כלהו מסתכלן לאחורא בגין דאינון קשרין עלאין [רמד ע"ב] קדישין כלהו מסתכלן לגו פנימאי לגופא כד"א (מלכים א ז: 25) וכל אחוריהם ביתה, ואלין כלהו מסתכלן לאחורא.

מה בין האי להאי, אלא קשרי עלאין כלהו ברזא דאדם ובגין דכלא ברזא דאדם כל [p. 413] אחוריהם ביתה כתיב, ואלין קשרין אחרנין דקאמרן אינון קשרי דאמצעייתא כלהו מסתכלי לאחורא ואלין אינון ברזא דבהמה ובגין כך כל אחוריהם לאחורא, ורזא דא כמה דאוקימנא דכתיב (תהלים לו: 7) אדם ובהמה תושיע יי, דא בסטרא דאדם ודא בסטרא דבעירא, וקרבנא הכי סלקא אדם ובהמה.

קשרא קדמאה ביה קיימא גוונא דחשוכא גו טהירו דעורפילא דצמח באתלטיא תחות אבנא דקיימא עליה דלא צמח, והאי קיימא עליהו דזכאי דאית בהו זכין ולא אית בהו זכו דאבהן לאתתקפא ביה ולאגנא עליה. קשרין אחרנין רדפין בתר חייביא דסטו ארחייהו מקדמת דנא ורדפי אבתרייהו ולכל אינון דרשימו אתחזי בהו לאשתמודעא, בגין דכל אינון דאתחזון לאענשא חד מלאכא שליחא קדישא די מסטרא דגבורה נחית ורשים בהו רשימא וההוא רשימא אשתמודעא לעילא לגבי כל אינון מאריהון דדינין. ההוא רשימא אשתמודע לגבייהו, מאן דאתחזי למרעין ליה במרעין, מאן דאתחזי למכאובין לשאר עונשין כלא חמאן בההוא רשימא. ובגין דא אינון קשרין כלהו קיימן לאחורא ובעטי באינון דבעטי במאריהון ולכל אינון דאתחזון לבעטא בהו, בר צדיקי וחסידים דמרעין רדפי אבתרייהו דאלין לא שלטי בהו ולא אתי לון מרעין מסטרא דא.

[p. 414] ואי תימא מאן אתר אתי לון מרעין. ת"ח כתיב (ישעיה נג: 10) ויי חפץ דכאן החלי. ויי חפץ, איהו אתרעי למחאה ליה ולמיהב ליה מרעין ולא לאחרא ולא מסטרא אחרא, ואלין אקרון יסורין דאהבה וכלא בחד מתקלא דקדושה סלקא.

דרגא שתיתתאה האי אקרי ערלה ודא וכל אינון דרגין תתאי לתתא כלהו אקרון ערלה בגין דינקי מסטרא דא, ודא איהו גו רזא נח"ש ברית והאי יניק לההוא נח"ש עקלתנין, וכלהו דרגין דאתאחדן בהאי סטרא אקרון גוהרקי דערלה וכלא ברזא חדא קא אזלי.

[p. 415] ות"ח על דא כל אינון אילנין דאתנטעו בארעא עד לא אתשרשו שריא עלייהו רוחא מסטרא דהאי ערלה ועל דא כתיב (ויקרא יט: 23) וערלתם ערלתו את פרו שלש שנים

וְגו', בגין דקב"ה חביבותא דישראל תדיר לגביה ורחיק לון מכל ארחין בישין וסטרין בישין ומסאבין לאתדבקה בסטרא דקדושה. זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי.